PIANO TAKAVARIKKOON, PEIKONLEHTI ROSKIKSEEN I

"Elämä elää ja haluaa elää"

György Kádár

PIANO TAKAVARIKKOON, PEIKONLEHTI ROSKIKSEEN I

"Elämä elää ja haluaa elää"

György Kádár

ISTVÁN BIBÓ: ***Vapautta rakastavan ihmisen kymmenen käskyä politiikassa***

Vapautta rakastava ihminen:

1. Vaatii itselleen asianmukaista kunnioitusta ja suo sen toisille, muttei vaadi erityistä kunnioitusta tai minkäänlaisia arvonimiä eikä osoita toisille erityistä kunnioitusta aseman, omaisuuden, vallan, vaikutusvallan tai vaatetuksen perusteella vaan ainoastaan kunniallisuuden tai ansioiden perusteella; hän ei nöyrry yhdenkään toisen ihmisen edessä eikä lausu nöyristeleviä puhutteluja tai tervehdyksiä.
2. Työssään hän mieltää itsensä palvelijaksi, vapaa-ajallaan ja kotonaan herraksi, ja vastustaa kaikkia, jotka mahtailevat palveluksessaan ja työssään ja kohtelevat toisia palvelijoinaan ja alaisinaan.
3. Hän ei siedä oman työnsä tai toisen ihmisen työn arvon alentamista, työntekijöiden hyväksikäyttöä, omaisuuden tai vallan väärinkäyttöä tai ylimalkaan minkäänlaista riistoa, eikä salli itselleen tai muille luopumista näkemyksistä, selvistä oikeuksista tai oikeutetuista saatavista minkäänlaisen väkivallan, pelottelun, suostuttelun tai juonittelun edessä.
4. Hän huolehtii vapaan elinkeinotoiminnan ja vakaan toimentulon toteutumisesta ja oikeussuojasta asiatonta tai mielivaltaista vaikuttamista vastaan niin oman itsensä kuin kaikkien muidenkin ihmisten kohdalla.
5. Hän pitää jatkuvasti mielessään ihmisten vapauden ja arvokkuuden yhtäläisyyden ja jakamattomuuden sekä sen, että yhdenkin ihmisen oikeuksien loukkaaminen yhteiskunnallisen aseman, syntyperän, sukupuolen tai iän perusteella vaarantaa kaikkien muidenkin vapauden ja arvokkuuden. Näin ollen hän vastustaa kaikenlaista ihmisten vapauden rajoittamista, mielivaltaista pidättämistä ja vangitsemista, vallan väärinkäyttöä yksilön tai viranomaisen taholta sekä kaikenlaista ihmisten arvokkuuden loukkaamista välittömästi yhdessä toisten kanssa, tai jos tämä ei ole heti mahdollista, myös yksinään.

(Käsikirjoituksen säilytyspaikka: Unkarin tiedeakatemian käsikirjoitusarkisto, MS 5111/15.16)

György (Juri) Kádár

PIANO TAKAVARIKKOON, PEIKONLEHTI ROSKIKSEEN I

EDUCOMM

KUUSISAARI KUSTANNUS

SUOMI

GYÖRGY (JURI) KÁDÁR

Piano takavarikkoon, peikonlehti roskikseen I

Vaasa, 24.4.2022,

ensimmäisen irtisanomisen

10-vuotisen juhlapäivänä

ISBN 978-952-94-6360-2

Kuvitus: Ildiko Kadar

Kansien kuvat: Julius Rinne

Painotalo Varteva Oy

Kustannus Educomm Gödöllő

Kuusisaari Kustannus

toinen, korjattu painos

PIANO TAKAVARIKKOON, PEIKONLEHTI ROSKIKSEEN

– Työpaikkakiusatun päiväkirja –

Työpaikkakiusaamistarinani opetukset ihmisestä

”Paljon on outoa, mutta mikään
ei ole ihmistä oudompaa!”
— *Sofokles*, Antigone

Seikkailuromaani sielumaisemissamme tai:
Todelliseen elämään sijoittuvia ajatuksia

Jatko-osa Kaija Holmqvistin romaanille *Muodollisesti epäpätevä*

Omistan tämän työni heille, jotka ovat nähneet minut vihollisenaan

Historioitsijat käyvät väittelyä siitä, määrittävätkö maan tai kansan historian vain jo toteen käyneet tapahtumat sekä edessä olevat mahdollisuudet, vai tulisiko tarkastella sitäkin, mitä maasta tai kansasta olisi voinut tulla.

Määrittääkö olemuksemme yksilöinä vain todellisuudessa läpikäymämme, sekä meitä vielä odottavat kokemukset, vai tulisiko huomioida myös toteutumatta jääneet mahdollisuudet, ja mitä niistä olisi voinut seurata?

Tällä kirjallakin olisi voinut olla toistakymmentä erilaista otsikkoa, ja se olisi voinut olla monella eri tavalla toinen kirja.

Arvoisa Lukija!

Päästyänne tälle sivulle, olette jo nähnyt kannessa tämän kirjan nimen. Esittelen silti muita varteenotettavia vaihtoehtoja, jotka kävivät mielessäni kirjan työstyessä.

”Remota itaque iustitia quid sunt regna
nisi magna latrocinia?”
–
”Mitä muuta olisi kuningaskunta,
jota ei hallita oikeudenmukaisesti,
kuin vain suuri rosvojoukko?”
— Pyhä Augustinus (354–430), ***Jumalan valtio IV*****)**

Voimme olla varmasti yhtä mieltä siitä, että tämä olisi ollut turhan pröystäilevä ja pitkä.

”Mahtavimpana ihmeenä tässä on ihminen,
Elämänsä hänet mihinkään vienytkin on,
Hän voi olla Jumala ja paholainen”
— **Angelus Silesius (syntymänimi Johann Scheffler; 1624–1677)**
Tämä siteeraus osuu suoraan teoksen ytimeen. Otsikoksi taitaa kuitenkin olla liian pitkä…

”Elomme vaelluksen keskitiessä
ma harhaelin synkkää metsämaata
polulta oikealta poikenneena.”
— **Dante Alighieri (1265–1321)**
kääntänyt Eino Leino (1878–1926)

Danten teos *Jumalainen näytelmä* alkaa näillä sanoilla, kun runoilija eksyy synkkään metsään eikä tiedä, miten hän sinne on joutunut. Omassa tarinassani on runsaasti samaistumispintaa. Kaikki oli hyvin, kunnes eloni vaelluksen keskitiessä eksyin narsistien tielle. Mutta kunnioitetaan tekijänoikeuksia (niihin palataan vielä myöhemmin). En voi rinnastaa itseäni Danteen, enkä hänen teostensa kirjoituksiin. Tämä otsikkoehdotus siis pudotetaan pelistä.

Vihollisemme ovat meitä varten
— suomensukuisten kansojen ajattelutapa

Herättääkö tämä mielenkiintoa? Ehkä siinä mielessä, että se jättää avoimia kysymyksiä, mikä herättää uteliaisuutta: Ketkä ovat viholliset? Keitä meitä varten? Mutta jos teoksen potentiaalinen lukija ei edes vilkaise kansien väliin, hän jää tämän otsikon varassa täysin tietämättömäksi kirjan sisällöstä. Hylätäänhän?

”Valta paljastaa ihmisen luonteen”

Eräs vanha pappi pyysi seitsemän viisasta kirjoittamaan kukin temppelin seinään yhden viisauden. Bias (n. 570 eKr.) kirjoitti: ”Kaikki ihmiset ovat pahoja.” Tämä lainaus on paitsi ristiriidassa äidiltäni saamaani kasvatuksen kanssa, mutta myös kehnosti sopiva. Sama filosofi kuitenkin esitti asiasta myös toisenlaisen ajatuksen: ”Valta paljastaa ihmisen luonteen.” Tämä pätee ainakin omaan tarinaani. Kokemusteni perusteella voisin vaikka jatkaakin: ”… ja luonteen ollessa heikko heijastuu tämä myös alaisissa, nostaen heidän huonot puolensa esiin.”

”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi …
mutta älä usko siihen, että hän jättää sinut henkiin.”

Näin kirjoittaa Laurent Obertone (s. 1984) romaanissaan *Guerilla* (2016). Täytyy myöntää, olin näinä vuosina todella sinisilmäinen, ja vaikka se kostautuikin minulle, jään kai kuitenkin edes henkiin? Onneksi kirjan otsikoksi tämä on joka tapauksessa liian pitkä, joten ei haaskata enempää aikaa sen pohtimiseen.

Vannoutunut Suomen ystävä törmää todelliseen Suomeen

Vaikka tämä onkin tulevien sivujen suhteen hyvinkin kuvaava, en usko, että se on riittävän mukaansatempaava.

Läpäiseekö Suomi oikeusvaltion testin?

Oikeusvaltiossa kansalainen on vapaa vain, jos voi luottaa siihen, että maan lait suojelevat häntä samalla tavalla kuin ketä tahansa muutakin. Tällöin kansalainen voi uhrin asemassa turvautua oikeuslaitosten varaan jopa ylivaltaakin vastaan. Toisin sanottuna oikeusvaltion kansalainen voi luottaa siihen, ettei ole missään olosuhteissa vailla suojaa, ei edes kohdatessaan henkilön, jolla on valtaa hänen ylitseen, tai joka toimii mielivaltaisesti taikka toksisesti. Jos tämä kansalainen – jollei itse toimi väärin – voi säilyttää arvokkuutensa, vapautensa, riippumattomuutensa, asemansa sekä toimeentulonsa riippumatta vallankäyttäjien intresseistä tai henkisistä rajoitteista. Oikeusvaltiolta puuttuu vakiintunut määritelmä, mutta sillä viitataan sellaisten periaatteiden olemassaolosta ja toteutumisesta, kuten lakeihin perustuva järjestys, tasavertaisuus lain edessä, selkeä vallanjako, oikeusnormien selkeys ja oikeusprosessuaaliset takuut.

Minusta olisi mahtavaa antaa kirjalle tällainen nimi, mutta tarinassa on kyse paljosta muustakin. Sallittakoon minun hylätä se!

Piano takavarikkoon – postmoderni tarina postmodernissa tyylissä.

Tällä otsikolla olisi symbolinen arvo. Kouluni piano joutui nimittäin oikeasti takavarikkoon kesken talvea pihaoven sisäpuolelle. Vuonna 2011 rehtorimme, musiikinopettajilta kysymättä, käski vahtimestarin siirtää pianon opettajanhuoneesta alas ulko-oven viereen. Näin jäimme ilman pianoamme, ja pian kaksi meistä kolmesta opettajasta myös ilman oppilaitamme. Tämä otsikko voitaisiin muuttaa toiseenkin muotoon:

Piano takavarikkoon – absurdi tarina absurdissa tyylissä

Pelkään kuitenkin, että tällainen otsikko kaventaisi mahdollista kohderyhmää. Sana postmoderni herättää korkeintaan vain uudemman sofokratiamme (sivistyneistön) mielenkiinnon.

”Paljon on outoa, mutta mikään
ei ole ihmistä oudompaa!”
— Sofokles (496–406 eKr.), ***Antigone***

Tämä siteeraus tuli mieleeni 24.5.2013 astuttuani ulos Vaasan oikeustalon oikeussalista, jossa käsiteltiin minun, György ”Juri” Kadarin irtisanomisen laillisuus. Tähän istuntoon esimieheni oli saanut mukaan todistamaan joukon olemuksiltaan, henkisiltä kyvyiltään, siviilisäädyltään ja virka-asemiltaan mitä erilaisimpia ihmisiä. Joukkoon kuului kouluviraston päällikkö, kaksi rehtoria, koulutoimenjohtaja, henkilöstöpäällikkö, entinen koulutoimenjohtajan viransijainen, kolme opettajakollegaani, työsuojeluvaltuutettu, sekä kaupunginlakimies. ”Kyllä”, ajattelin oikeussalin ulkopuolella, ”Sofokles taisi olla oikeassa: me ihmiset olemme todella outoja, ja meitä on todella moneksi” ja onnistuin salaamaan kyyneleeni minua puolustamaan tulevilta ystäviltäni.

Otsikko on ehkä muuten hyvä, mutta onkohan sekin pitkä? Hylätään, mutta tässä kirjassa aion todistaa, että Sofokleen olleen oikeassa.

”Sub pondere crescit palma”
–
”Kuorman alla palmu kasvaa”

Antaios oli kreikkalaisessa mytologiassa Gaian ja Poseidonin poika. Joka kerta kun hänet paiskattiin painiottelussa maahan, hän sai lisää voimia, ja oli siten voittamaton.

Mielekäs otsikkoehdokas, mutta jättää ehkä liian hämärän peittoon mistä tässä kirjassa on kyse.

”Ei kadota se koskaan onneansa,
Ken vangita ei anna sieluansa.”

— Kaarlo Kramsu (1855–1895)

Muistan, miten nämäkin Kramsun rivit antoivat minulle voimia henkiinjäämistaistossani. Tässä taitaakin kiteytyä eräs kirjan tärkeimmistä ohjeista narsismin uhrille: sielu tulee säilyttää vapaana, tapahtui mitä hyvänsä. Kyseinen otsikko olisi hieno, mutta onnistuuko se tänä päivänä tavoittamaan kirjallisuuteen tottumattoman lukijan?

Entäs tämä Kungfutsen (551–479 eKr.) lausuma:

”Onko sillä väliä, tapetaanko ihminen teräaseella vai huonolla hallinnolla?”

Tämä taas tuntuu liian rajulta, vaikka kysymys onkin pohtimisen arvoinen. Yliviivataan!

Kollegani Anne Tienhaara piirteli tällaisia syytöskokouksissa, sillä aikaa kuin esimiesten vihamielisyys ja julmuus oli ylimmillään. Eikö tämä yksikin piirros todista todeksi Sofokleen, Kramsun, Sileikseen ja muiden väitteitä meistä ihmisistä? Vai minä vain liioittelen tässä liikuttuneisuudessani? Requiem Vaasan musiikkiluokkien puolesta.

Mutta takaisin maan pinnalle!

Edellä mainitun lisäksi tämä kirja antaa myös kuvan siitä, kuinka säälimättä Suomen taideopetus tuhottiin sukupuuton partaalle, ja kuinka kaikki elämänmyönteinen on vaarassa tuhoutua. Vaikka nämä asiat ovat itselleni lähimpänä sydäntä, ei niistä tämän kirjan otsikkoa saada veistettyä.

*****

Tässä ei suinkaan ollut kaikki pohtimistani otsikkoehdokkaista, mutta riittäköön niiden esittely tässä vaiheessa. Kirjalla voi kuitenkin olla vain yksi otsikko, ja kun en voinut teidänkään mielipiteitänne kuulla, päädyin tähän ratkaisuun:

PIANO TAKAVARIKKOON, PEIKONLEHTI ROSKIKSEEN

– Työpaikkakiusatun päiväkirja –

Työpaikkakiusaamistarinani opetukset ihmisestä

Moraalinen kauhuromaani

Seikkailuromaani sielunmaisemissamme, eli todelliseen elämään sijoittuvia ajatuksia

”Paljon on outoa, mutta mikään ei ole ihmistä oudompaa!”
— Sofokles, *Antigone*

Arvoisa Lukijani!

Luonnosteni oikolukijat ovat kokeneet sen häiritseväksi, jos joutuvat lukemaan pitkiä pätkiä tietämättä täysin mistä tai kenestä on kyse. Minua – toisin kuin tyypillisesti narsistisia ihmisiä – saa arvostella. Olen iloinen saadessani kommentteja, otan ne aina sydämelleni. Mutta tämän asian suhteen minun on vaikea antaa periksi. Haluan, että saatte lukijoina aidon tuntuman siitä, kuinka sekava narsismin uhrin mielentila voi välillä olla, kuinka tapahtumat ja ajatukset myllertävät päässä sekavasti, lähes täysin hallitsemattomasti ja pysäyttämättömästi.

Kyse on siis päiväkirjasta. Tyylilaji on tuttu Nikolai Gogolin (1809–1852) *Mielipuolen päiväkirja*sta, kuitenkin mm. sillä erotuksella, että tässä päiväkirjassa päivämäärät ja tapahtumatkin ovat täysin sekaisin edellä mainituista syistä.

Olen valmis tulemaan sen verran vastaan, että liitän II. osan viimeiselle sivulle Ilkka-Pohjalaisen 21.5.2020 julkaiseman, hyvin kirjoitetun artikkelin ”Työpaikkakiusatun vaasalaisopettajan Juri Kadarina piina jatkuu korkeimman oikeuden päätöksestä huolimatta”, josta kärsimätön Lukijani voi halutessaan lukea tiivistetysti, kenestä ja mistä on kyse. Tämä kompromissi riittänee ratkaisemaan ongelman.

Länsimaiset ihmiset ovat viimeisen parin-kolmenkymmenen vuoden aikana kasvaneet ajattelemaan, että menneet kuuluvat historiaan, eikä vanhasta voi olla mitään hyötyä tänä päivänä. ”Siis mikä Sofokles? Ai se eli 496–406 ennen Kristusta?” Useimmissa tilanteissa on turha viitata muinaisiin filosofeihin, sillä heidän oppejaan mitä ilmeisimmin pidetään aikansa eläneinä.

Tästä juontuukin mieleeni, että Kaustisen kansanmusiikki-instituutissa jo 1980-luvullakin kutsuttiin suhteellisen hiljattain toimineen säveltäjän, Béla Bartókin (1891–1945) elämäntyötä vanhentuneeksi. Kuulemma hänen tuotannollaan on nykyään enää vain musiikkihistoriallista merkitystä, ei sen enempää. Sääli. Omakohtaisesti yksi hengissä pitävä, pelastava tekijä työpaikkakiusaamistarinassani oli juuri taide ja kirjallisuus, josta merkittävä osa oli luotu kauan sitten. Tähän palataan vielä myöhemmin. Bartókista haluan sanoa vain sen verran, että myöhemmin – muistamatta Kaustisen poikien kannanottoa – ajojahdin aiheuttaman ahdingon keskellä sain voimia menemällä koulun musiikkisaliin kuuntelemaan juurikin Bartókin teoksia, kuten *Tanssisarjaa*, *Concertoa* ja *Allegro Barbaroa*. Oli ällistyttävää, miten tämänkaltaiset teokset lohduttivat, rauhoittivat, ja saivat minut tuntemaan itseni puhtaaksi ja uudelleen ladatuksi. Kuuluisa ohjaaja Juri Ljubimov (1917–2014) kutsui joskus Fjodor Dostojevskin (1821–1881) teoksia vaikeiksi ja hyvinkin raskaiksi käydä läpi, mutta kuvaili myös lukemisen jälkeistä puhdistunutta oloa.

Näin alkuun, terveisinä musiikkiterapeuteille:

Kokemusteni perusteella tulin siihen johtopäätökseen, että ainakin narsistien uhrien kannalta katsottuna tavallinen musiikkiterapia ei onnistu tarjoamaan apua. Itselleni lohtua ja helpotusta tuovat etunenässä teokset, jotka kertovat totuuden mahdista. Sen sijaan mitäänsanomattomien, korvaa hyväilevien *biisien* valheelliset kliseet voivat olla hyvinkin loukkaavia. Tunnen oloni erittäin ikävystyneeksi joutuessani lääkärinvastaanotolla kuunnella terveyskeskusten käytävillä soivaa musiikkia. Sen valheet satuttavat kaltoin kohdeltua ihmistä.

… ja takaisin aiheeseen:

Maailmassa mikään ei ole yksiselitteistä. Tämä pätee myös Sofokleen riveihin. Ne käännettiin Unkarin kirjallisuudessa, kuten muuallakin, sanalla *ihmeellinen*. Unkarilainen käännös vastaa esimerkiksi Kirsi Simonsuuren (2011) käännöstä: ”Paljon on ihmeitä maailmassa, vaan ihmeellisin on ihminen.”

Käännös on mairitteleva meille ihmisille suhteessa muihin luomakunnan olentoihin. Sen puolesta puhuvat myös suomenkieliset sanat *ihme* ja *ihminen*, jotka saattavat olla samaa juurta *ihme* > *ihminen* (Vrt. venäjän kielen *tshuudo* eli *ihme*, ja kansannimitys *tshuudit*). Vaihtoehtoisesti kielitieteilijät ovat tulkinneet, että sana *ihminen* (v. 1544 vielä *inhiminen, inehminen*) saattaa juontua mordvan kielen sanasta *inze*, *vieras* (Häkkinen, 2004).

Yhtä kaikki, nykyfilosofi Risto Niemi-Pynttärin tutkielman mukaan osuvin suomennos kyseiselle muinaiskreikkalaiselle sanalle *deinon* onkin *outo* tai *kauhistuttava*, sellainen, joka herättää paniikkia ja pelkoa (Niemi-Pynttäri, 2008). Näin ollen hän käyttääkin käännöksessään sanaa *outo*.

Minkälaisia me ihmiset siis olemme? Kuvaisiko meitä osuvimmin ihmeellinen, outo, kauhistuttava, vai pelottava? Jos narsismin uhri kääntäisi Sofokleen sitaatin, hän luultavammin suosisi Niemi-Pynttärin käännöstä *outo* eikä Simonsuuren käännöstä *ihmeellinen*. Jos hän käyttäisi sanaa *outo* sanan *kauhistuttava* sijaan, hän on välttynyt pahimmalta kyynistymiseltä. Uskoisin kuitenkin, että valtaosa meikäläisistä uhreista haluaisi käännöksen kuuluvan: ”… mikään ei ole ihmistä kauhistuttavampaa.”

Pitäisikö narsismin uhreja sääliä?

Tuntuu intuitiiviselta, että uhrit ovat myötätuntomme arvoisia. Italialainen renessanssifilosofi Francesco Petrarca (1304–1374) sanoo kuitenkin yllättäen seuraavasti:

”Mille piacer non vagliono un tormento”, ’Tuhatkaan nautintoa ei korvaa yhtä kärsimystä.’ (Tämäkin olisi osuva otsikko.)

Kokemukseni perusteella uskon vahvasti, että Petrarca on oikeassa. Yli kymmenen vuoden piinan ja ajojahdin jälkeen koen vahvistuneeni. Saamani kohtelu ja kokemukseni avasivat edessäni ikkunan ihmisolemuksen suuriin syvyyksiin, psyykemme ällistyttävän moninaiseen maailmaan ja ihmisen monimuotoisiin ilmentymiin.

Tähän yhteyteen sopivat toisenkin ”vanhentuneen” ajattelijan sanat. Herakleitos (535–475 eKr.) muistutti meitä: ”Jos ihmiset saisivat kaiken haluamansa, heidän **ei** olisi parempi! Sairaus tekee terveyden makeaksi ja hyväksi, nälkä kylläisyyden, rasitus levon.” Luetteloa voidaan jatkaa Petrarcalla, jonka mukaan kärsimys omalta osaltaan avartaa maailmaamme.

Myönnän, että olen joutunut sairaseläkkeelle. Öisin saatan vieläkin herätä painajaisunesta hikisten lakanoiden välistä. Joskus saan paniikkikohtauksia keskellä päivää, usein huimaa, saatan milloin vain ruveta vapisemaan. On afasiaoireita, vatsakipuja, muistihäiriöitä. Vie erityisen paljon voimia, jos joudun ottamaan vastuuta kannettavaksi. Tuntuu mukavalta voida olla sekaisin (ks. tätä työtäni loppua kohden), mutta kokemuksistani en missään tapauksessa luopuisi. Sitäkin vähemmän haluaisin astua kiusaajan kenkiin, elää hänen elämäänsä tai vaihtaa sieluni hänen kanssaan! Igor Stravinskin (1882–1971) *Sotilaan tarina*ssa sotilas myy viulunsa paholaiselle. Tähän en lähtisi mistään hinnasta, vaikka se nostaisi asemaani kuinka korkealle hyvänsä kiusaajani yläpuolelle. Myönnettäköön, ettei tämä ole kovinkaan painavasti sanottu, sillä en ole koskaan tavoitellut nousukasta uraa, saati korkeaa virka-asemaa.

Miksikö en vaihtaisi? Ensinnäkin siksi, että mitä ilmeisimmin minusta ja virkamiehistä minä olen se, joka ymmärrän vastapuoltani, heidän sielunsa tapahtumia ja tekojensa raskaita seurauksia. Minä olen meistä se, joka kykenen kantamaan huolta tapahtumien negatiivisista vaikutuksista koulun elämään, oppilaiden hyvinvointiin ja opiskeluun. Tästä tullaan näkemään tässä työssä useita esimerkkejä. En halua nähdä maailmaa niin kapeasta ja itsekeskeisestä näkökulmasta kuin vastapuoli.

Latinalaisen sanonnan mukaan: ”Sub pondere crescit palma”, eli ’Palmu kasvaa paineen alla’. Palmu on vahva puu, joka kasvaa vaikeissakin olosuhteissa. Se saattaa taipua kovassa tuulessa, mutta ei katkea vaan kasvattaa entistä suuremmat ja vahvemmat juuret.

Lisää tästä aiheesta löytyy osiossa *Puolustuspuheeksi tästä teoksesta* kirjan lopussa.

Lisäys 12. helmikuuta 2020

Lääkäreiden mukaan olisin voinut jopa kuolla aiemmin huomaamatta jääneisiin sydänkohtauksiin. Tästä kielivät EKG-käyrät sekä se, että sydämeni verisuonista yks oli lähes 90-prosenttisesti tukossa. Myöhemmin kuulin lääkärityttäreltäni tapauksista, joissa

tukkiutuneen verisuonen viereen muodostuu uusia, pienempiä verisuonia, mikä estää – tai ainakin viivästyttää – kuolemaa. Silloin kun narsismi ei tapa, se vahvistaa.

Kirjan kohderyhmä

Kädessänne oleva kirja sopii lukijalle, joka on kiinnostunut ihmisestä, hallinto- ja johtamistieteistä, taiteen olemuksesta, taidekasvatuksesta ja sen (synkästä) tulevaisuudesta, narsismista, tai seuraavanlaisista kysymyksistä:

Onko kaupungin työntekijällä tämän päivän Suomessa oikeusturvaa?

Ovatko Suomen ammattiliitot tavallisten jäsentensä turvana? Saako tavallinen kansalainen suojaa mahdollista virkamiesten ylivaltaa vastaan Suomen poliisilta ja oikeusjärjestelmästä?

Mitä on narsismi? Mistä tunnistaa narsistisen ihmisen tai johtajan? Miten tunnistaa itsessään narsistisia piirteitä? Mitä oireita narsistilla on? Voiko hän itselleen mitään? Onko hän syyntakeeton? Onko suomalainen työntekijä turvassa, jos hänen esimiehensä ovat persoonallisuudeltaan narsistisia?

Suojaavatko Suomen lait työntekijöitä työnantajan mielivallalta?

Millainen on Suomen taideopetuksen kohtalo? Kuinka taidemusiikin opetus ja taidekasvatus voivat Suomessa nyt, ja miten se vaikuttaa suomalaisen taiteen tulevaisuuteen?

Pidetäänkö lapsia riittävän tärkeinä? Osataanko kouluissa tehdä päätöksiä pitäen lasten etu tärkeimpänä prioriteettina?

Miten selviytyä narsismin uhrina? Voiko narsismin uhri valmistautua etukäteen?

Suosittelen kirjaa opiskelijoille ja tutkijoille, joiden tutkimuskohteena on ihminen, narsismi, johtaminen, demokratia suomalaisessa työkulttuurissa, Suomen laki, tai esimiehen ja alaisen väliset suhteet.

Suosittelen kirjamme myös esimiehille, jotka haluavat kunnioittaa alaisiaan ja haluavat ylläpitää hyviä työoloja, sekä kaikille, jotka pyrkivät kohtelemaan muita tasa-arvoisesti.

Suosittelen kirjaa myös poliiseille, syyttäjävirastoille, aluehallintovirastolle (AVI), eduskunnan oikeusapumiehille (eoam) sekä lainsäätäjille.

Suosittelen tätä työtäni lämpimästi lukijalle, jolle on joskus juolahtanut mieleen, että saattaisiko hänessä olla jotain narsistisia piirteitä (ks. kirjan lopussa osio *Puolustuspuheeksi*). Itsekin olin tästä huolissani ja kysyin ensin psykoterapeutiltani, joka tunsi tapaukseni ja siihen liittyvät asiakirjat, ja sittemmin psykiatriltani. Kumpikin vakuuttivat, että minulla ei ole asian suhteen mitään syytä pelätä.

Kirjaa voidaan lukea myös pätkissä, vain niiltä osin, jotka tuntuvat kiinnostavilta. Uuvuttavista yksityiskohtaisista osioista varoitetaan etukäteen.

Johdanto 1 – ”Mitä tarkoitusta varten me ihmiset olemme maailmassa?”

Noin 200 sivua myöhemmin tulen kysymykseen: ”Mitä tarkoitusta varten olemme maailmassa?” Erään kirjailijan vastaus tähän on: ”Me olemme maailmassa sitä varten, että jossain olisimme kuin kotonamme”.

Pohdinnassa päästään syvemmälle kääntämällä kysymys toisin päin. Syntyessäni uusi entiteetti ilmestyi ja aloitti olemassaolonsa maailmassa, joka oli olemassa jo ennen minua. Tämä entiteetti, sekä sen kokemus tässä jo olemassa olleessa maailmassa, ovat uutta. Voidaan sanoa, että tämä entiteetti puuttui sitä edeltävästä maailmasta. Sen synty ja olemassaolo sulautuvat jatkumoon, jonka tarkoituksena on **täydentää maailmaa**. Jos näin ei olisi, mitään järkeä ihmisen olemassaolossa ei olisi. ”Olemme olemassa tässä maailmassa, jotta se olisi meissä kotona”, sanoo filosofi Gáspár Gróh (s. 1953).[1] Se antaa oman lisänsä edustamani entiteetin kokonaisuuteen, ja tekee siitä paremman.

Tästä näkökulmasta maailma ja minä olemme väistämättä toisiamme täydentäviä puoliskoja (ks. edempänä suomensukuisten kansojen ajattelutapa). Tämä kirja kertoo siitäkin, miten maailma ja narsismin uhri täydentävät toisiaan.

Varoitus

Kirjallisia teoksia vastaanotettaessa tulkitsemistavat ovat luokiteltavissa karkeasti kolmeen tyyppiin (Jacques Leenhardt ja Péter Józsa, 1979, s. 30):

1. Lukija keskittyy pelkästään tosiasiallisiin tapahtumasarjoihin
2. Lukija ymmärtää tarinan sisällön henkilöhahmojen kokemusten kautta
3. Lukija analysoi tarinaa ja sen elementtejä usealla tasolla, muodostaen niistä monimutkaisen ja strukturoidun tulkinnan.

Tämä työ ei sovellu yhteen ensimmäisen lukemistavan kanssa. Tämä kirja nimittäin ei yritä peitellä uhrin eli kirjoittajan heikentynyttä henkistä tilaa ja mielimaailman sekavuutta. Tällä tavoin tämä kirja yrittää antaa paljon, mutta vaatiikin paljon.

Kirja ei ole kronologisesti lineaarinen.

Arnold J. Toynbeekin (1950) kritisoi ajattelutapaa, jossa ”on vain yksi suuri sivilisaation joki, ja muut ovat joko tämän sivuhaaroja, tai ne kuivuvat aavikkoon”:

> *”On korkea aika vaihtaa historian ptolemaioksilainen järjestelmä kopernikukselaiseksi, ja vaihtaa maailman lineaarisen historiantutkimuksen yksitoikkoisuus suureksi kulttuurien moninaiseksi näytelmäksi.”*

[1] Muualla hän sanoo hiukan toisella tavalla: „Olemme olemassa tässä maailmassa, jotta tämä löytäisi itselleen kodin – meissä”. Gróh 2022 s. 3.

— Oswald Spengler (1880-1936), *A Nyugat alkonya*, s. 49-50[2]

Mikäli tämä työ on kaunokirjallisuutta, romaani, on meidän muistettava, että romaani nykymuodossaan on suhteellisen uusi kirjallisuuden laji. Tämä oli ainoa kirjallisuuden muoto, jota kreikkalaiset eivät harrastaneet. Nykymuodossaan se syntyi joskus 1700-luvulla ja sen elämänkaari näyttää nyt hiipuvan. Syynä tähän on, että romaani on taidekirjallisuuden laji, joka vaatii suuria yksilöitä ja persoonia. Ihmisten sulautuessa suureksi massaksi, ei tällaisia enää synny.

Ennen kirjan lukemista, koen velvollisuudekseni varoittaa lukijaani Guy de Maupassantin (1919; alkusanat) sanoilla: ”Realistisen romaanin tavoitteena ei ole tietyn tarinan kertominen, viihdyttäminen, tai liikuttaminen, vaan tapahtumien syvien ja piilossa olevien merkityksien ymmärtäminen ja pinnalle tuominen.”

[2] suomeksi Länsimaiden perikaato.

Johdanto 2 – ”Seison uppoutuneena sanaa sanottavassa hädässä”

(Tämäkin osio voidaan jättää väliin)

Jotta voisin jakaa kokemukseni, sekä välittää kaiken mitä olen ihmisestä matkani varrella oppinut, on minun voitava kertoa tarinani kokonaan. Tässä kuitenkin törmään ylitsepääsemättömiin esteisiin.[3] Avatakseni kahta kerrontaan liittyvää haastetta, kutsun avukseni runoilijan, joka eli meitä tavallisia ihmisiä huomattavasti intensiivisempää elämän, Endre Adyn.

1. Ady kirjoittaa: *”*Állok süppedten szókimondó bajban” eli ’Seison uppoutuneena sanaa sanottavassa pulassa’. Runoilijan sielu on täynnä aiemmin sanoittamattomia asioita, ja hänellä on suuri tarve saada ainutlaisen sielunsa ainutlaatuiset tuntemukset ja ajatuksista kuulluksi, ja tulla sitä kautta rakastetuksi. Hän kuitenkin tietää, että jos hän vain esittää asiansa ja avaa suoraan ovensa sieluunsa, on vaarana, että ketään ei kiinnostakaan. Silloin hänen sanansa menevät kuuroille korville. Runoilija on ahdistunut, sillä hänen sisimpänsä käskee avata suunsa, ”aukaista sanaisen arkkunsa”, mutta hän pelkää ihmisen perusluonteessa piilevää välinpitämättömyyttä ja piittaamattomuutta. Miten hän, tai minä, voin kertoa kokemuksistani, sieluni sisällöstä, tavalla, josta Sinä, Lukijani, puoliskoni (ks. edempänä) voisit olla kiinnostunut. *Miksi sinua kiinnostaisi minun kärsimysnäytelmäni?* Tämä on minun ensimmäinen ongelmani ryhtyessäni tähän työhöni.

2. Kun meissä syntyy halu kertoa sielumme sisimmästä toiselle, asia näyttäytyy meille ensin jonkinlaisena jäsentelemättömänä miellemöykkynä, joka on purettava, levitettävä ja jäsenneltävä sanoiksi ja lauseiksi sellaiseen kielelliseen muotoon (säveltäjän osalta sävellysmuotoon), jonka vastaanottaja ymmärtää ja josta hän jaksaa kiinnostua. Tämän viestin tulee – kuten alla olevassa runossa – ”kilkahtaa” ja ”kolahtaa” vastaanottajassa, ja saada aikaan reaktion halun ”juoksemalla” kerätä ja tallentaa ”silkkiriepuhunsa” omaksi miellemöykykseen:

> *Viron Matti, virren seppä, veti virsiä Virosta,*
> *veti virsiä re’ellä, saattoi saanilla sanoja*
> *ison ikkunan alatse, vellon seinävieruksia,*
> *kilkahti reki kivehen, saani meiän salvaimehen,*
>
> *Reki kaatui kallallehen, sysähysi syrjällehen.*
>
> *Virret vierivät lumelle, sanat hangelle hajosit.*
> *Minä katsoin ikkunasta, minä juoksulla ka’ulle.*
>
> *Nuo minä painoin polleheni, sioin silkkiriepuhuni,*
> *Tuosta sain sanalliseksi, tulin virren tuntijaksi.*
>
> — Suomalainen kansanruno (LPP, 2000 3)

[3] Ks. myöhemmin Endre Adyn (1877-1919) runo *Szeretném ha szeretnének*, eli *Haluaisin tulla rakastetuksi*!

Tämä samainen havainto miellemöykystä on tuttu unkarilaisista kansansaduistakin. Niiden perinteikkäässä kerronnassa eräs toistuva kaava on, että sadun kerronnan jälkeen kertoja käärii satunsa pähkinäkuoreen ja laittaa sen laskemaan alas virran mukana Tonavan veteen. (Esi-isämme tiesivät näistä asioista jo vuosisatoja ennen modernia psykolingvistiikkaa ja kognitiotieteitä, niin kuin monista muistakin asioista. Tästä ehkä myöhemmin.)

Minun ongelmanani on siis se, että mitä tehdä, jos kyseessä oleva miellemöykky on paisunut yli kymmenen vuoden aikana niin suureksi, ettei se koko laajuudessaan enää voi olla mielenkiintoinen muille. Mitä kaikkea kertoa, ja mitä jättää kertomatta tästä valtavan suuresta miellemöykystä, joka valvotutti satoja öitä, ja josta uskon, että sen tulisi kiinnostaa sinua? Ja mistä ylipäätään aloittaa? Uskaltaako edes aloittaa? Kiinnostaako minun tarinani, siitä siinneet ajatukseni lukijaani?

3. Miten minä, toisesta kulttuurista tullut voin levitellä tai jäsennellä nätisti yli kymmenen vuoden aikana hirmu isoksi paisuneen miellemöykkyni suomalaiselle lukijalle, josta tiedän tasan tarkkaan, että hänen voimanaan on hänen kykynsä sietää hiljaisuutta, että hän jos puhuu, hän puhuu yleensä vain asiasta, että hän pitää keskustelua keskustelun vuoksi joutavana lörpöttelynä, että hänen kulttuurinsa on vaikenemisen kulttuuri, joka pitää ulospäin suuntautuneisuutta ja puheliaisuutta negatiivisena ominaisuutena (”vaatimattomuus kaunistaa”), että hän ei pidä siitä, jos puhujaa keskeytetään.

   Hyvä Lukijani! Olen tietoinen, että tässä työssäni tulen tekemään kaikki nämä virheet, että tämä työ ei sovi meidän vaikenemisen kulttuuriin, mutta en voi itselleni mitään, otan näistä virheistäni vastuuta ja pyydän antamaan anteeksi. (Vrt. Jorma Eton /1931-2016/ runo *Suomalainen*. Aiheeseen liittyvää lisää lörpöttelyä alempana.)

Esikuvanani on Imbi Pajun (s. 1959) kirja *Torjutut muistot*. Käsittääkseni hän kampaili samojen ongelmien kanssa, mutta lopulta onnistui loistavasti. Tämä luo minuun uskoa, vaikka toisaalta Pajun kaltaiseen erinomaisuuteen pyrkiminen tuottaakin minulle paineita.

Nyt taitaa olla aika jättää ”lörpöttelyt” sikseen ja aloittaa.

Ensimmäinen oppitunti – narsismitarinoilla ei ole loppua

24.5.2017 – *In medias res*

”In medias res” – aloitetaan tarina keskeltä! Elin nimittäin joskus siinä uskossa, että saan tarinani joskus päätökseen. Silloin voisin tarkastella sitä tietyltä etäisyydeltä, ja kirjoittaa siitä yhteenvedon. Tämä ei näytä onnistuvan. Pikkuhiljaa joudun toteamaan, että **tämän tyyppisillä narsistitarinoilla ei ole loppua**. Tästä kyllä varoitti myöskin aikoinaan (2012) aluehallintovirastolla vietettyjen vuosiensa perusteella entinen kansanedustaja Marjatta Vehkaoja. Enkä voi sanoa, etten olisi silloin uskonut häntä, mutta siinä vaiheessa en olisi osannut kuvitellakaan, mitä kaikkia minu
lle tulee vielä ihmisestä paljastumaan.

Joten tarinani voi alkaa päivämäärästä 24.5.2017.

Kolmastoista kuulemiskutsu

Onko Lukijani valmis?

Aloitan tarinani siis siitä, johon se tänään (24.5.2017) päättyi. Tänään sain esimiehiltäni uudemman syytöskutsun. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen se on kolmastoista (13.) sellainen. Korkein hallinto-oikeus totesi (26.6.2015), samoin kuin Vaasan hallinto-oikeus (9.9.2013), että esimiesteni järjestämä irtisanominen (24.4.2012[4]) oli laiton.

Jos katsomme asian valoisaa puolta, tämä taitaa tehdä minusta ennätyksen haltijan, ei ainoastaan Vaasan, mutta varmaan koko Suomen ennätyksen: kolmetoista syytöskokouskutsua vajaan kahden vuoden sisällä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen. Kolmastoista kutsu oli seuraavanlainen.

---------- Edelleenlähetetty viesti ----------
Lähettäjä: **...** <...@edu.vaasa.fi>
Päiväys: **24. toukokuuta 2017** klo 7.55
Aihe: Varaa kalenteriin varmuuden vuoksi 31.5. klo 8.15
Vastaanottaja: Gyorgy Kadar <gyorgy.kadar@gmail.com>

Hei!

Olemme varanneet työsuojeluasiaan liittyvän palaveriajan keskiviikolle 31.5. klo 8.15. Laita varmuuden vuoksi kalenteriisi. Ilmoittelen vielä tarkemmin, mutta pääasia, että yhteinen aika on varattu.

J... ei ole vastannut vielä mitään asianajajaltasi tulleeseen vastaukseen.

Elise Hytönen
vt. Rehtori
Vaasan kaupunki

[4] Luit aivan oikein, oikeuksieni palauttaminen kesti siis yli kolme vuotta (2012-2015). Miksi? Sitä sietää miettiä.

Vöyrinkaupungin koulu
Vuorikatu 11, 65100 VAASA
040 822 8803
elise.hytonen@edu.vaasa.fi

Tämänkertaisen kutsun allekirjoittanut rehtori oli lähes esimiehistä ainoa, joka ei suostunut jäämään omien esimiestensä tossun alle. Hän oli ainut, joka yritti ilmeisestä painostuksesta huolimatta toimia rehellisesti ja ymmärtäväisesti alaistaan kohtaan lakia noudattaen. Luullakseni hän esitti tämänkin kutsun vain toteuttaakseen käskyn.

Kuten aiemminkaan, esimieheni eivät nytkään katsoneet tarpeelliseksi kertoa minulle, syytetylle, kuka on kokouksen koolle kutsuja (Ketkä me ”Olemme varanneet…”?), mikä on kokouksen nimike, ketkä ovat kokouksessa läsnä, mistä työsuojeluasiasta on kyse, mihin minun tulisi varautua, tai mistä minua halutaan kuulla. Olosuhteista ja aikaisemmista kutsuista voin päätellä vain sen verran, että kutsun takana ei ole rehtori Elise Hytönen. Mutta kuka tai ketkä sitten? Siinä onkin vastaavanlainen kysymys, kuin Franz Kafkan (1883–1924) romaanissa *Linna* maanmittaaja *Josef K*:lla, joka ei koskaan saanut linnassa olleilta vastauksia.

Mutta miksi oletan, että kysymys on syytöskokouksesta? Olenko ennakkoluuloinen tai ”niin negatiivinen”, kuten sen vs. koulutoimenjohtaja Merja Krook syksyn 2010 kokouksessa väitti minusta ja kollegoistani?

Käsittääkseni en ole. Tiedän kyseen olevan syytöskokouksesta, koska puolitoista kuukautta aiemmin (keväällä 2017) samantapaisissa viesteissä puhuttiin myös kuulemistilaisuudesta, ja väläyteltiin jopa uudelleensijoittamista. Toisin sanoen tässä vaiheessa, ennen kuin silloista uusinta syytöstä oli edes tutkittu, oli päätös uudelleensijoituksesta ehditty jo selkäni takana tehdä. Voit vain arvata, oliko tämä kuulemiskutsu lähes 10 vuotta (2006–2016) kestäneessä tarinassani ainoa, josta ei ilmennyt etukäteen, mistä minua halutaan syyttää, ja minkälaisia päätöksiä pääni menoksi oli jo tehty. Epäilyihin ja pelkoon oli riittävästi syitä, ja tiesin etten taaskaan tulisi välttymään yöllä painajaisilta. Tässä esimerkiksi kutsu kuulemistilaisuuteen vuodelta 2010:

---Alkuperäinen tapaaminen---
Järjestäjä: Paavilainen Irja
Lähetetty: pe 26.3.2010 12:27
Pakollinen: Kadar György; Siren Liisa, Swanljung Harry; Nummela Kari; Krook Merja
Aihe: Kuulemistilaisuus
Milloin: 9. huhtikuuta 2010 13:00-14:30
Sijainti: Viraston 7. kerros

Lyhyestä virsi kaunis, vai? Toisaalta ei Elisen kutsukirjeestäkään saa tietään sen enempää, kuin että Damokleen miekka heiluu edelleen yläpuolellani.

Se, että mistä on kyse, mistä minua halutaan kuulla, saanko ottaa mukaan avustajan, yms., ei kuulu minulle.

Ensikertalaiselle uhrille tiedoksi:

Laillisessa kutsussa kuulemistilaisuuteen täytyy mainita aika, paikka, läsnäolijat, koollekutsuja, kokouksen nimike, aihe tarkalleen, asia, josta halutaan kuulla, sekä kuultavan oikeudet. Kaiken lisäksi kuultavalla pitää olla riittävästi aikaa (yleensä vähintään viikko) kyetäkseen valmistautua kuulemistilaisuuteen. Asiaan palataan vielä joskus.

Tapauksessani kohdalla näistä seikoista vähät välitettiin. Toinen esimerkki: Ote Vaasan hallinto-oikeuden salista (20.-23.5.2013).

Marja Ylisalmi (kaupunkia edustava kaupunginlakimies): Sitten kevään 11 tapahtumat. 31.3.2011 kuulemistilaisuuden pöytäkirja. Miksi tuo kokous kutsuttiin koolle?

Merja-Helena Kärkkäinen (vs. koulutoimenjohtaja): Ööö, se oli kuulemistilaisuus. Ööö, **tarkoitus oli antaa Juri Kadarille varoitus** ja, ja tuota, tämä kuulemistilaisuus pidettiin sen takia.

A. W. (Kadarin asianajaja): 30.3 kokous, kuulemistilaisuus. (...) Totesitte äsken, että **tarkoitus oli antaa Kadarille varoitus**. Sekö oli tämän kokouksen tarkoitus?

Merja-Helena Kärkkäinen: Kyllä.

A. W: Etukäteenkö oli päätetty, että annetaan varoitus?

Merja-Helena Kärkkäinen: Öö..., oli varoituksesta puhuttu ja että tämä oli kuulemistilaisuus.

A. W: **Mutta tarkoitus oli antaa varoitus.**

Merja-Helena Kärkkäinen: **Kyllä.**

A. W: Mitä tahansa tulee ilmi kokouksessa, niin annetaan varoitus.

Merja-Helena Kärkkäinen: Öö, no, siihen..., sitä en tiedä.

Ajojahtini aikana saamistani kuulemiskutsuista tulee väistämättä mieleen unkarilaisten keskuudessa kuuluisa ja ikävä tapaus 50-luvun Unkarin kommunistisesta diktatuurista. Siinä oikeudenkäynnissä asianajaja rupesi käsittelyn alussa lukemaan tuomarille etukäteen valmiiksi kirjoitettua tuomiota, sillä asiakirjat menivät kiireessä sekaisin.

> Myönnettäköön, että kommunistidiktatuurissa kyse oli vakavammista seurauksista. ”Uudelleensijoitusta” tai irtisanomista ei ole reilua verrata esimerkiksi kynsien repimiseen, useita päiviä kestävään seisottamiseen tippuvan veden alla kylmässä tilassa, jossa ei mahtunut istumaan, tai vaikkapa lasinsirpaleiden kehoon tunkemiseen.

Mutta anteeksi! Nyt on syytä avata muutamaa seikkaa siltä varalta, ettei Lukija putoa kärryiltä.

Varoitus! Tulossa on uuvuttava jakso. Ehkä kannattaa hypätä yli.
Minkä ihmeen Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätös?

”Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu (26.6.2015): Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylättiin. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.”

Hallinto-oikeuden päätös viittaa tässä Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen, jonka mukaan irtisanominen oli laiton. *Valitus* taas viittaa Kadarin esimiesten ja lautakunnan valitukseen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lisäksi:

Mikä Vaasan hallinto-oikeuden (VHO) päätös?

Vaasan oikeustalo. Kuva Gyula Turi

”Hallinto-oikeuden ratkaisu (9.9.2013):

(Vaasan) Hallinto-oikeus kumoaa Vaasan kaupungin koulutoimenjohtajan ja varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan päätökset.

Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen Vaasan kaupungin oikeudenkäyntikulujen korvaamiseksi.

Hallinto-oikeus hylkää Kadarin oikeudenkäyntikuluvaatimuksen siltä osin kuin siinä on vaadittu kulujen korvaamista ajalta 25.4. - 11.6.2012.

Hallinto-oikeus hyväksyy Kadarin oikeudenkäyntikuluvaatimuksen muutoin. Vaasan kaupunki velvoitetaan korvaamaan Kadarin oikeudenkäyntikulut 20.336 eurolla viivästyskorkoineen.

Viivästyskorko määräytyy korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lukien, kun kuukausi on kulunut tämän hallinto-oikeuden päätöksen antamisesta.”

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös hyväksyä Vaasan hallinto-oikeuden päätös tarkoitti automaattisesti, että Vaasan kaupungin on maksettava Kadarille laittomanan irtosanomisen ajalta 3,5 vuoden palkka takautuvasti.

Mikä kumma esimiesten ja lautakunnan päätös?

Kyse on esimiesten lautakunnalle laatimasta esityksestä irtisanoa Kadar, ja lautakunnan päätöksestä, joka hyväksyi esimiesten esityksen. Tämän lautakunnan päätöksen kumosivat ensin Vaasan hallinto-oikeus sitten korkein hallinto-oikeus.

Ote Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä (Vaasa, 9.9.2013; diaarinumero 01243/12/2207):

”Vaasan kaupungin koulutoimenjohtaja **on** 24.4.2012 § 87 **päättänyt irtisanoa** tuntiopettaja György Kadarin virkasuhteen **viranhaltijasta johtuvasta asiallisesta ja painavasta syystä**. Irtisanomisaika on yksi kuukausi.

Virkasuhteeseen liittyviä rikkomuksia on **kokonaisharkinnan perusteella pidetty niin vakavina**, että työnantajalta ei voida kohtuudella edellyttää virkasuhteen jatkamista.”

Mikähän mahtoi olla tämä ”asiallinen ja painava syy”?

Jos jaksaisin vitsailla asiasta, lainaisin silloisen Vaasan henkilöstöpäällikön Kirsi Ikäheimosen (nyk. Vaasan setlementtiyhdistyksen toiminnanjohtaja) Vaasan hallinto-oikeudessa esittämiä sanoja: ”Kadar kyllä tietää näistä asioista (itse)”. Syistä kannattaa siis kysyä minulta. Kuten kävi ilmi oikeudenkäynnin yhteydessä, Ikäheimonen kirjoitti irtisanomispäätöksen tekstin itse, rehtori Kari Nummelan kertoman perusteella ja häneltä saamien ohjeiden mukaan.

Vaasan hallinto-oikeuden äänitteestä sanantarkka transkriptio:

A. W. (Kadarin asianajaja): (...) Tämä on vain yksi esimerkkikohta: ”Kadar ei noudattanut yhteisiä pelisääntöjä” Miten voi tähän vastata? (...) Miksei sitä täsmennetä?

Kirsi Ikäheimonen: Me tulkitsemme sen niin, että **Kadarin on helpompi sanoa** (siitä), ... että ... (minä) en muista en ota kantaa näihin asioihin eikä sitä tullut esille, että teidän täytyy nii ku täsmentää, koska **meidän mielestämme Kadar kyllä tiesi näistä asioista** (...)

Kysymykseen ”miksette te esimiehinä ole eritelleet ja täsmentäneet irtisanomisen perusteita?” koulutoimenjohtaja, irtisanomispäätöksen allekirjoittaja Juha-Pekka Lehmus vastasi VHO:ssa samalla tavalla:

Lehmus: (...) tietyllä tavalla varmasti **asian ...omainen (Kadar) itse** näin ainakin toivon ja uskon, että ... kun kun kerran ne päätöksen perustelut niin (Kadar) **pystyy tietyllä tavalla ne ne asiat yksilöimään (itse)**.”

Toisin sanottuna Kadarin itse täytyy perustella, miksi esimiehet hänet irtisanoivat. Näin ainakin koulutoimenjohtaja ”toivoo ja uskoo”. Kadarin olisi pitänyt irtisanoa itse itsensä, mutta kun hän ei sitä tajunnut, se piti esimiesten tehdä Kadarin puolesta. Tällaisia vaatimuksia tai odotuksia ei uhreille asetettu edes 50-luvun diktatuureissa.

Lisäys 27.12.2018 Pari viikkoa sitten kuulin eräältä toiselta uhrilta, että hänenkin vaasalainen esimiehensä suositteli hänelle oma-aloitteista irtisanoutumista.

Jatkuu

Kysymykseen, mikä se ”painava syy” oli, saivat tuomarit kouluviraston päälliköltä perusteellisemman ja pidemmän vastauksen:

(Vaasan Hallinto-Oikeuden julkinen äänite, YouTube ”Kunnallisen irtisanomisasian 1-16”)

14:50 A.W: (Kadarin asianaja)	Kadar vaatii ensisijaisesti, että tämä irtisanominen kumotaan ja virka palautetaan hänelle. Kadar kokee, että hän on tässä asiassa tullut monivuotisen ajojahdin kohteeksi. (...) Kadarilla ei oo missän vaiheessa ollut mahdollisuutta vastata todellisiin irtisanomisperusteisiin. Niitä ei tuotu yksilöidysti esille on vaan viitattu että rikkoo sääntöjä. Mutta sellaiseen asiaan on mahdotonta vastata. (...)
30:28 Swanljung:	Tosiaankin kuin tässä aika paljon on on ollut kysymys **ei niinkään yksittäisistä tapahtumista** kuin **toimintatavoista.**

Harry Swanljung on entinen Vaasan kouluviraston päällikkö. Tätä nykyä jo eläkeläinen Swanljung toimii Vaasan Setlementtiyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana ja seurakunnan valtuuston jäsenenä.

Samana käsittelypäivänä myöhemmin vielä yksityiskohtaisemmin:

40:10 Swanljung:	Tämän (viestittelyn) vuoksi maaliskuun lopussa 2011 järjestettiin sitten kuulemistilaisuus. (...) Sen tilaisuuden päätteeksi jäin siihen käsitykseen sinänsä, että tämmonen sopu sopuhalu olisi olemassa ja ja ... ja jaaa öö m-minun tehtäväkseni jäi sen sen sennöö tilaisuuden jälkeen niin niin niin että tavallaan sitte kun se sopimus...ehdotuksen suurin piirtein (?) päästäisiin? eteenpäin näin eteenpäin äää eletään no, no sen sen tein ja se toimitettiin suurin piirtein huhti huhtikuun see kymmenenteen päivään mennessä mennessä niin niin ääää Kadarin avustajana toimineelle Veikko Vörlundille ja ja ?Kadarille itselleenkin ja jaa m sitten jäin odottamaan vastausta. (...) Ja tämän tiimoilta sitten kutsuin niin kuin uuden tämmosen ... kuulemis tavallaan kuulemis- tai sopimistilaisuuden kokoon ööö 25.5.2011, jossa jossa niin kuin

minun käsitykseni hyvin pitkälle oli se, että (?) me sopisimme?yhteisymmärryksessä voitaisiin ?asioita eteenpäin.

Tämä ei nyt sitten loppujen lopuksi kuitenkaan kuitenkaan ööö opettaja Kadarille sopinut vaan hänellä oli oli niin kuin oma ehdotuksensa, joka joka tuli tässä tässä asianajaja W:n lähettämässä lähettämässä viimeisessä aineistossa mukana jossa jossa edelleenkin haluttiin palata palata niiden 2008 asioihin ja käydä yksityiskohtaisesti läpi.

No, tämä oli kyllä mun näkökulmasta sillä lailla kynnyskysymys, että että se ei oo mahdollista osittain siksikin, että ei tietysti näin monen vuoden jälkeen niin niin ole pieniä yksityiskohtia enää enää mahdollista s ööö ööö niin kuin ööö käydä läpi ja sitten toisaalta, että siellä oli myös taustalla näitä näitä sellaisia toiseen työntekijään(!) liittyviä asioita, joita me emme voi voi niin kuin ... muiden työntekijöiden työnantaja ei voi niin kuin toisen työntekijän kanssa kanssa sitten käsitellä ja ja ja että että tältä osin mun näkemykseni mukaan oli että että opettaja Kadarin olisi pitänyt luottaa esimiesten toimintaan niin paljon että että että siellä on ollut asialliset perusteet (sellaisia toiseen työntekijään(!) liittyviä asioita?) että ja miksi on miksi on tietyllä tavalla menetelty ja ja ei niin kuin kyseenalaista kyseenalaistaa niin kuin esimiesten äää toimintaa. .. ja ... tavallaan sitten osoittautui että se keskustelu on ka ka oli hyödytöntä niin niin niin jouduin turvautumaan sitten sitten varoituksen antamiseen.

Työnantajan näkemysten näkemysten niin niin öö ... nn antamaan antamaan niin sanotusti pontta pontta työnantajan työnantajan ohjeille.

46:35 Voin sanoa, että että että ööö... jos vähän tämmonen pieni asia, mutta kun sivujuonne, ja tietyllä tavalla tavalla tavalla niin kuin tätä toimintatapaa kuvaava on myöskin, että että sitten kun se varoitus annettiin niin niin niin Kadar kuitenkin kieltäytyi sen vastaanottamisen allekirjoittamasta ja tietyllä tavalla vähän niin kuin näissä sääntöasioissakin niin siirsi itsensä tietyllä tavalla asioiden ulkopuolelle ja ja ööö jaaa ööö niin kuin se asia ei jollain lailla häntä koskisi. Ja ööö ööö ööö, no tämmönen tämmönen niin kuin niin kuin vaikutelma mulle sitten.

Hyvä Lukijani, tuliko irtisanomisen syy selväksi? Osaatteko selittää ystävällenne, miksi Kadar piti irtisanoa?

En ihmettele.

En ole myöskään yllättynyt, jos Lukijani on epäileväinen. Terve skeptisyys on aina hyvästä, mutta tahdon muistuttaa, että yllä oleva teksti on sanantarkka transkriptio. Äänite löytyy Vaasan hallinto-oikeuden arkistosta hintaan viisi euroa diaarinumerolla 01243/12/2207.

> Aiheeseen liittyen:
>
> Vaasalainen opettaja Kaija Holmqvist kirjoitti kirjan kahden koulun (mitä ilmeisemmin Vaasan Vuorikadun ja Onkilahden yläasteiden) katastrofaalisesti ”onnistuneesta” yhdistämisestä ja omasta työpaikkakiusaamisestaan. *Muodollisesti epäpätevä* ilmestyi vuonna 2006, eli vain kuusi vuotta ennen omaa irtisanomistani. Siinä lukee seuraavasti (s. 54):
>
> *Eräässä kokouksessa oli opetustoimesta vastaava korkea virkamies paikalla. Siellä hän arvosteli ilkein sanoin naapurikoulun rehtoria. (...) ”Oliko paikka nyt ihan oikea tällaiselle nolaukselle?” tuumailimme kokouksen jälkeen noloina. (...) Tässä kokouksessa tapasin toisen kerran vastavalitun opetusjohtajan* (opetusviraston johtaja, G. K.)*, joka odotteli virkavaalinsa vahvistamista. Kaksi kaupunkimme rehtoria oli tehnyt valituksen hänen valinnastaan opetustoimen johtoon, olivat itse hakeneet paikkaa muodollisesti pätevinä. Opetusjohtaja* (kouluviraston päällikkö, G. K.) *valittu poliittisin perustein, opettajan pätevyyttä hänellä ei ollut. (...)*
>
> *Politiikanteko tuli kouluumme. Koulun rooli ja tehtävät hämärtyivät. Alkoi ahdistaa, repivä peli, jossa käytettiin lehdistöä, politiikoita, oppilaita ja vanhempia sekoittamassa soppaa. Peli päättyi raadollisesti, moni henkilö sairastui pitkäksi aikaa ja sairastaa.*

Lopulta virkoihin jäivät kaiken tämän aiheuttaneet esimiehet. Tästä pääsemmekin näytelmän toiseen näytökseen, joka käsittelee minun, kollegojeni, sekä Vaasan musiikkiluokkien kohtaloa.

Tuskin olisi mielekästä kiusata lukijaani tätä enempää esimiesten puheilla irtisanomiseni syillä. Käännän selkokielelle esimiesteni seikkaperäisen ja salamyhkäisen puheen itse. Kun Kadarin nuori kollega, S. P. jätti (vuodesta 2006 eteenpäin) monesti, oikeastaan säännöllisesti tulematta oppitunneilleen, Kadar meni hyvää hyvyyttään S. P:n valvomatta jääneeseen luokkaan, ja sijaisti S. P:tä. Myöhemmin S. P. otti tavakseen pyytää tekstiviestitse Kadarin kollegaa A. T:ta pyytämään Kadaria sijaistamaan häntä. Kadar suostui sinisilmäisenä ja meni pitämään S. P:n oppitunteja.

Kadar ei saanut osakseen kiitosta siitä, että oli pelastanut tilanteen. Esimiehet eivät myöskään pyrkineet korjaamaan ”suomalaissyntyisen ja suomalaisia kouluja käyneen” S. P:n toimintaa (siteeraus on Vöyrinkaupungin koulun rehtori Pirkko Käräjämäen selitys oppilailleen). Sen sijaan Kadarille järjestettiin kuulemistilaisuus (23.5.2008), jossa häntä syytettiin toisen opettajan työhön puuttumisesta ja työnjohdollisten tehtävien ottamisesta. Seuraava osio kannattaa mahdollisten narsismin uhrien lukea erityisellä tarkkuudella.

Varoittava merkki narsismista: ”Työnjohdollisen tehtävän ottaminen”

Mitä tällaisesta syytöksestä voidaan päätellä? Ensin on peruutettava hieman taaksepäin ja kysyttävä: Onko syytöksessä perää?

Jos luokasta kuuluu oppilaiden melua, terveen koulun työyhteisössä melun huomannut opettaja, kuten Kádár, menee luokkaan katsomaan, mistä on kyse. Jos hän vielä omalla hyppytunnillaan jää koko tunniksi luokkaan huolehtimaan oppilaista ja jopa pitää omalla ajallaan lintsaavan kollegan (S. P:n) puolesta tämän oppituntejaan, ei siitä terveessä työyhteisössä syytetä, vaan jopa kiitetään. Varsinkin, kun opettaja toimii kuvatulla tavalla, **rehtorin ja muiden kollegojen tietoisina**, viikosta toiseen lähes säännöllisesti.

Nyt vuosien päästä, kokemusteni viisastuttamana osaisin jo tästä yhdestä ainoasta syytöksestä epäillä, että työskentelen narsistisen johtajan alaisuudessa. Tällaisissa tilanteissa narsistinen johtaja ei tyypillisesti osoita tai edes tunne kiitollisuutta, vaan kokeekin asemansa uhatuksi, ja pelon ohjaamana jyrää varmuuden vuoksi alaisensa päälle. Lisättäköön, että oireisiin kuuluu myös eräänlainen sokaistuminen, joka näkyy tässä varsinaisten ongelmien unohtamisena. Oppilaiden kohtelu sekä lintsaavan opettajan toiminnan oikaiseminen ovat asioita, jotka todellisuudessa kaipaavat korjausta, mutta jäävätkin hoitamatta. Lintsaavan opettajan tekoja aletaan jopa peitellä. On kuitenkin kasvava pelko siitä, että Kadar alkaa puhua. Se mahdollisuus tulee eliminoida.

Vaasan kaupungin hallintotalo. Kuva oma.

Toinen oppitunti – varaudu joutumaan esimiehen mielivallan armoille

”Jos olisin alun alkaen tiennyt, että tästä on syntymässä loputon tarina…” mutta ennen kuin ehdin päättää tämän lauseeni, että ”…olisin luovuttanut heti kättelyssä”, huomaankin, että kielitaitoni rajoittama prosessointi tarjoaakin virkkeelle sellaista loppua, joka oli viedä ajatukseni väärille raiteille.

> Äidinkielen opettajat eivät enää opeta kaunokirjallisuutta, jossa kielemme on rikkaimmillaan! Tässä satuin antamaan käytännön esimerkin siitä, miten muistirepresentaatiot, kuten stereotyypit, pitävät ajatuksiamme kahleissa eivätkä salli itsenäistä ajattelua. Juuri tästä syystä vähänkään taiteelliset ja ajattelevat ihmiset pyrkivät välttämään stereotyyppisiä ja vakiintuneita sanamuotoja, ja etsivät tuntemuksilleen ja ajatuksilleen parhaiten vastaavia ilmaisuja. Minä en ainakaan tiedä mitään *kauno*kirjallisuutta parempaa, joka antaisi mahdollisuuksia ajatella itsenäisesti ilman urautuneita kielellisiä malleja. Eli ei totella kielen tarjoamaa stereotyyppi-ilmaisua, vaan asiaan:

Nimittäin, vaikka olisinkin tiennyt etukäteen mikä tuleman pitää, luultavasti silti en olisi luovuttanut tai käyttäytynyt ylempänä kuvatussa tilanteessa toisella tavalla. Tuskin olisin lopettanut, sillä

a) minä en tiennyt tai kokenut olevani riidoissa tai sodassa, jossa minun pitää antaa periksi tai luovuttaa,
b) uskoin vahvasti esimiesten tajuavan ennen pitkää erehdyksensä,
c) kiinnostukseni ihmistä ja Suomen oikeusvaltion toimintaperiaatteita kohtaan sai minut haluamaan tietää, kuinka tässä käy,
d) luotin sokeasti Suomeen, suomalaiseen rehellisyyteen, sisuun, lainkuuliaisuuteen ja suomalaisiin ihmisiin.

Miten olisin voinut olla luottamatta, kun Suomessa asuessani olin ehtinyt jo oppia siihen, että jos autoni rengas menee puhki maantiellä Jalasjärven kohdalla perjantai-iltapäivänä (kun olin ajamassa Semiotiikkakongressiin Imatralle), on paras odottaa ja turvautua poliisin apuun, joka etsii minulle huoltamon, kuljettaa minut renkaani kanssa sinne ja takaisin Jalasjärvelle. Jos taas autoni jää Pitkäkadun kohdalla lumihankeen, ei tarvitse kuin odottaa poliisiautoa, jonka naispoliisi saa autoni irti, ja matka jatkuu. Eikö olekin luottamuksen arvoinen maa!

Vaasan poliisitalo. Kuva Gyula Turi

Mutta vaikka olisinkin halunnut luovuttaa, harvemmin tämän tyyppisissä asioissa uhrin on mahdollista toimia niin, kuin hän itse haluaa. Siinä vaiheessa, kun sellaista voisi tulla ajatelleeksi, ei luovuttaminen enää riitä. **Kuten tulemme oppimaan, uhri joutuu eräänlaiseen putkeen, josta voi päästä ulos vain vaihtamalla maisemaa.** Itse olin siinä iässä, että minulle ei ollut suotu enää pakenemisen mahdollisuutta. Vaihtoehtoja ei ollut. Ahdinko piti kohdata ja kestää.

Kolmas oppitunti – uhri ei tajua olevansa uhri

Kokemukseni mukaan **narsistin uhrilta menee tavallisesti pitkä aika, joskus jopa vuosia, ennen kuin hän tajuaa olevansa uhri, ja vieläpä narsistisen johtajan uhri.** Uhri, psyykkisesti terveenä ihmisenä olettaa toisen osapuolen olevan samanlailla normaali ja terve, kuin hän itse. Tämä pätee varsinkin, jos kyseinen narsistinen henkilö on taitava esiintymään täysin normaalina henkilönä. Uhri saattaa elää kuukausien tai jopa vuosienkin ajan siinä luulossa, että kun tai jos hänen esimiehensä sattuu tekemään virheitä tai hänen alaistensa työtä häiritseviä päätöksiä, ne johtuvat siitä, ettei esimiehellä ole tarvittavia tietoja asioista. Tämän johdosta uhrille syntyy sellainen käsitys, että esimies ei puutteellisten tietojensa ja ymmärryksensä takia osaa nähdä uhrin syyttömyyttä, joten hänelle siis pitää selittää asioita. Uhri ei millään voi uskoa, että tässä näytelmä on alkanut, ja hänelle on jaettu uhrin rooli (ns. *principle of charity*, katso edempänä).

Itsekin tajusin olleeni narsistisen johdon uhri liian myöhään, vasta kun Brita Jokisen kirja *Narsisti keskellämme* (2002) sattui käteeni. Oli eräänlainen järkytys tajuta, kuinka tarinat narsismista toistavat aivan samoja kaavoja. Tämän huomaaminen toi minut siihen johtopäätökseen, että olen itsekin narsistitarinan uhri.

Tässä kohtaa tunnustan pienen synnin. Aikoina, kuin itselläni ja kollegoillani meni musiikkiluokilla vielä hyvin, ja näin lehdessä juttuja työpaikkakiusaamisista, ajattelin itsekseni rumasti, jotenkin näin: ”No jaa, ilmeisesti meiltä ei löydy hyvinvointivaltiosta isompia ongelmia kuin tämä niin sanottu työpaikkakiusaaminen”. Vasta luettuani Jokisen kirjan ymmärsin, että kyse on valtavan suurista ongelmista, **kyse on oireesta, joka kielii yhteiskuntamme hyvin vakavanlaatuisesta sairaudesta.** Ehkä muistan tähän palata.

Neljäs oppitunti – narsisti ei koskaan erehdy

Palataan siihen, että ”Uhri, psyykkisesti terveenä ihmisenä olettaa toisen osapuolen olevan samanlailla normaali ja terve, kuin hän itse”. Näin olettaessaan uhri tekee – tietysti tiedostamattaan – pahan erehdyksen. Oli uhri kuinka oikeassa, ja kuinka itsevarma hyvänsä, hän saattaa elää siinä harhassa, että toinen osapuoli on käsittänyt jotain väärin, eikä täysin ymmärrä asian laitaa. Tällöin uhri tekee virheen yrittäessään selittää narsistille ja perustelemaan, miksi tämä on erehtynyt. Tekee uhri tämän kuinka hienovaraisesti hyvänsä, aiheuttaa se narsistissa vain suuttumusta, ja pian uhri saakin kuulla uusia syytöksiä, kuten: ”hankala ihminen”, ”häiriköi”, ”saivartelee”, ”aiheuttaa huonon ilmapiirin”, tai ”mustamaalaa kollegojaan”. Kuinka ollakaan, uhri onkin jo Jokisen tarkkaan kuvailemassa putkessa.

Jos psyykkisesti terve johtaja joutuu tilanteeseen, jossa käy ilmi, etteivät hänen esittämät syytöksensä olekaan faktapohjalla, harmittaa ja pahastuttaa se häntä aidosti. Vastaavassa tilanteessa narsistinen johtaja ei tunne syyllisyyttä. Hänelle ei tule mieleenkään korjata tilannetta, sillä häneltä puuttuu psyykkinen kyky havaita erehdyksensä. Narsistille on täysin muuttumaton fakta, että puhuivat todisteet ja muut ihmiset, vaikka koko kaupunki (ks. myöhemmin) mitä tahansa, hän on oikeassa. Jos hän sanoo, että uhri on ”hankala ihminen” ja ”aiheuttaa huonoa ilmapiiriä”, silloin asia on näin, eikä se kaipaa perusteluja.

Mahdollisuutta siitä, että ilmapiiri olisi huono vain ja ainoastaan narsistille itselleen, ei ole olemassa. **Narsisti yleensä yleistää oman mielentilansa toisiin ihmisiin.**[5] Pahinta, mitä uhri voi tehdä, on antaa yrittää viestiä narsistille, että tämä on erehtynyt. Kaikki tällaiset **yritykset** (*principle of charity*) **avata narsistijohtajan silmiä**, saadakseen hänet oikaisemaan asioita tai päätöksiään ovat tuhoon tuomittuja, etten sanoisi itsetuhoisia **karhunpalveluksia**.

Miksi tämä oppitunti on uhrille tärkeä? Uhrin on kyettävä arvioimaan liikkeidensä seuraukset etukäteen. Uhri on todella kiperän tilanteen edessä: hänen, psyykkisesti terveen ihmisen, täytyy ymmärtää ihmistä, joka ei toimi terveen psyyken johdattelemana. Narsistin psyykkisiä oireita ei voi rinnastaa ruumiillisiin oireisiin, kuten ontumiseen, yskimiseen, tai näppyisään ihoon. Tilanne on huomattavasti haastavampi, sillä narsisti näyttää päältä päin henkisesti mitä terveimmältä. Psyyken poikkeavuudet jäävät peittoon, sillä narsisti elää itsekin siinä uskossa, että hän on oikeassa ja toimii oikein. Tällainen itsevarmuus on tietyssä mielessä psyykkinen rajoite. Narsisti ei voi millään tajuta olevansa vailla tiettyjä psyykkisiä kykyjä. Päällisin puolin hän vaikuttaa hyvin itsevarmalta, ja häntä on vaikea olla uskomatta.

> Sellaiselle, jota ei kiinnosta selvittää asioiden todellisia syitä, tai joka ei vaivaudu yrittämään ymmärtää muita, tilanne on helpompi. Tällainen henkilö voi sivuuttaa asian leimaamalla kanssaihmisen tyhmäksi tai yhteistyökyvyttömäksi. Näin asia on hoidettu.

Mutta anteeksi … ajatukset taas, kuten uhrilla aina, harhailevat. Palataan siis asiaan!

[5] Psykologiasta tuttu ilmiö, projektio.

26.5.2017

“Painavat irtisanomissyyt”

Esimies, kuten Stalin ja muut diktaattorit, on aina oikeassa. Hän edellyttää sokeaa, kyseenalaistamatonta uskoa. Kouluviraston päällikkö Swanljung kommentoi esimiesten näkemystä siitä, miksi Kadar piti irtisanoa, seuraavasti (Vaasan hallinto-oikeudessa, 20.-23.5.2013):

”Kadarin olisi pitänyt luottaa esimiesten toimintaan niin paljon että että että siellä, on ollut asialliset perusteet (...) miksi näin on tietyllä tavalla menetelty.”

Kadarin ei siis pitäisikään saada tietää, miksi häntä kohdellaan kaltoin. Kadarin on uskottava ilman selitystä, että kohdeltiin häntä kuinka huonosti hyvänsä, esimies on aina oikeassa, eikä esimiehen toiminnan syy kuulu uhrille. Onko ihme, että hallinto-oikeudessa tämä irtisanomissyy ei mennyt läpi? Avataan vielä Swanljungin kommenttia. Kadaria siis ohjeistettiin kieltämällä

1) puhumasta kollegansa (Kadarilta apua pyytäneen kollegan, S. P:n) työhäirinnästä ja ongelmista

2) puhumasta oppilaille aiheutuneista ongelmista, vaikka sitä hän ei halunnut tehdä missään vaiheessa (siitä myöhemmin)

3) rangaistuksena olemasta yhteydessä yläkouluun, ja tekemisissä yläkoulun oppilaiden kanssa.

Ohjeistuksista varsinkin jälkimmäisin – sen lisäksi, että se oli nöyryyttävä – oli räikeää häirintää. Ja minun olisi pitänyt luottaa sokeana siihen, että minua kohdellaan oikein, ja että on oikein esimiehiltä vaikkapa estää minua järjestämästä joulukonserttia.

Pieni selvennys: Minut kutsuttiin (1984) Budapestin yliopistolta Vaasaan ala- ja yläkoulun musiikkiluokkatoiminnan koordinaattoriksi ja kehittäjäksi. Se tarkoitti muun muassa sitä, että minä olin ainut opettaja, jolla ei ollut luokanopettajan tehtäviä, eli yksittäistä luokkaa hoidettavanaan. Tämä salli minun vapaasti kehittää toimintaa, järjestää konsertteja, leirityksiä, mestarikursseja, kuorovierailuja, kilpailumatkoja, olla yhteydessä muihin musiikkitahoihin, vanhempien järjestöön, jne.

Nyt tämä uusi, mm. Swanljungin perehtymättömyydestä johtuva ohjeistus esti minua hoitamasta virkavelvollisuuksiani.

Tämä on oiva esimerkki niistä monista esteistä, joita minulle asetettiin. Opetussuunnitelmaan oli kirjattu monen muun toiminnan ohella musiikkiluokkien jokavuotinen joulukonsertti.

Sen järjestäminen kuului minun tehtäviini. Miten olisin voinut järjestää ylä- ja alakoulun yhteistä musiikkiluokkien konserttia, kun en saanut olla yhteydessä yläkouluun enkä edes käydä talossa? Ja kun joulukonsertti oli tilaisuus, jota vanhemmat odottivat joka vuosi eniten. Tämän jälkeen yläkoulun toiminta jäi pikkuhiljaa täysin heitteille. Näistä ongelmista ja huolistamme minä, kollegani Ritva Käräjämäki ja vanhempien edustajat tietysti yritimme vuoden 2008 jälkeen monia kertoja tiedottaa esimiehille. Teimme sen täysin hyväuskoisina, oppilaiden etu päällimmäisenä mielessämme, ja siinä luulossa, että puhuisimme mielellisiltä ominaisuuksiltaan samanlaisille ihmisille, kuin me. Brita Jokisen kirja löysi tiensä käsiini liian myöhään. Siitä olisimme voineet oppia etukäteen, että toimimme väärien oletusten pohjalta: narsisteilta puuttuu psyykkiset edellytykset ymmärtää meitä

taikka oppilaiden etua.

Vaasan musiikkiluokkien joulukonsertti Vaasan kaupunginkirkossa.
Camille Saint-Säens (1835-1921): Tollite hostias!
”Laetentur coeli, et exultet terra a facie Domini, quoniam venit.”
’Iloitkoot taivaat ja iloitkoot maa Herran läsnäolosta, sillä hän on tullut.’, kuva tuntemat.

Viides oppitunti – narsistinen johtaja ei osaa välittää yhteisestä edusta

Oli mielenkiintoista huomata, kuinka esimiehet eivät kykene huomioimaan oppilaidenkaan etuja. Kenelle tahansa normaalille johtajalle olisi ollut itsestään selvää, että on oppilaiden eduksi, että yläkoululla oma opettaja käy tunnollisesti tunneilla, ja jatkaa oppilaiden alakoululla saatujen taitojen kehittämistä. Oppilaiden eduksi voidaan lukea myös yhteiset konsertit, äänitystilaisuudet, kilpailumatkat, jne. Tätä esimiehet tuskin tulivat edes ajatelleeksi.

Kun huomasimme tämän, meidän olisi pitänyt tajuta, että emme voi vaikuttaa heidän toimintaansa vetoamalla järkeen, lakipykäliin tai – kuten viimeisenä keinona yritimmekin – oppilaiden etuun. Yrityksemme valui kuin vesi hanhen selästä. Puhuessamme oppilaiden eduista, siitä mistä kaikkia he jäävät paitsi (listattuna myöhemmin), kertoessamme oppilaiden vanhempain tuki ry:lle lähettämistä valituksista ja heidän yläkoulun opettajan laiminlyönneistä laatimistaan muistiinpanoista yms., esimiehet kuuntelivat silmät pyöreinä, ja joko eivät ymmärtäneet, mistä puhuimme, tai suuttuivat olettamuksesta, että he eivät toimisi minun etuni mukaisesti antamalla minulle, alakoulun opettajalle varoituksen.

Oli todella erikoinen kokemus alkaa ymmärtää sitä, kuinka lukematon kirjo erilaisia psykologisia kykyjä ja taitoja ihmisellä pitääkään olla voidakseen olla eheä. Jos yksikin niistä puuttuu, oli se kuinka pieni ja näkymätön tahansa, ei ihminen ole kokonainen.

> Sofokles tajusi tämän, mutta modernissa maailmassa hänet sivuutetaan “vanhentuneena”, ihan kuin hänestä ei olisi enää meille apua. Kunpa Suomen lukiolaisilla olisi oikeus saada kirjallisuudenopetusta, jonka vaatimuksiin kuuluisi lukea Sofokleen, Euripideen (eKr. 480–406) ja Aiskhyloksen (eKr. 525–456) näytelmiä.

Ongelmat hoidettiin vs. koulutoimenjohtaja Merja Krookin “pelisäännöillä” (hänen itsensä käyttämä, ainakin omasta mielestäni hassu sana). “Yhteistyöpelisääntö”-kokouksessaan 17.9.2010, piittaamatta oppilaiden eduista ja minua kohtaan tapahtuneista vääryyksistä, hän **ohjeisti minut ja muut musiikinopettajat olemaan palaamatta vanhoihin asioihin**. Hän teki tämän siitä huolimatta, että virastonjohtaja Harry Swanljung, kollegani Ritva Käräjämäen vaatimuksesta, oli luvannut jo tapahtumien aikaisena keväänä (2008) palata S. P:n aiheuttamaan työhäirintään, ja että saamistani rangaistuksista ja kielloista johtuen en vieläkään voinut hoitaa virkavelvollisuuksiani (leiritys-, konsertti- taikka kilpailumatkanjärjestelyt, yms.).

Esimiesten keksimä “pelisääntö” oli, että nyt tästä eteenpäin – riippumatta siitä, häiritsevätkö säännöt työni tekoa, miten oppilaille käy, jäävätkö yhteiset joulu- ja kevätkonsertit, kilpailumatkat pitämättä, valittavatko oppilaat kohtelustaan, pystynkö hoitamaan virkavelvollisuuksiani vai en – minun “piti katsoa tulevaisuuteen”. Ohjeistus oli selvä: Jollen katso tulevaisuuteen, eli haluan äsken mainitut asiat korjattavan, se tarkoittaisi automaattisesti, että en noudata esimiesten ohjeistusta. Se taas olisi ollut vähintään varoituksen paikka.

Hassua tai nurinkurista tilanteesta teki se, että minä en koskaan halunnutkaan palata vanhoihin asioihin. Olimme jo tyytyneet alakoulun kollegojeni kanssa järjestelyyn, jossa emme saa olla yhteydessä yläkouluun. Esimiehet tiesivät, mitä mieltä olimme tästä järjettömästä menettelystä, ja käyttäytyivät, kuten olisimme jo alkaneet yrittää kohentaa tilannettamme (vrt. George Orwellin [1903–1950] romaani *Vuonna 1985*, jossa esiintyvät ideat ”ajatusrikos” ja ”ajatuspoliisi”). Tämän jälkeen alkoivat kuulemistilaisuudet, ja niissä vuolaasti viljellyt syytökset: ”Kadar haluaa palata menneisiin”, ”Kadar ei tottele esimiehiä”. Se, että asiasta ei ollut näyttöä, ei haitannut heistä ketään.

Se mitä me ehkä, tai mahdollisesti saatoimme ajatella, se oli heille yhtä kuin teko, josta kuului antaa rangaistus.

Varsinaisiin akuutteihin ongelmiin ei koskaan suostuttu palaamaan. Päinvastoin, sen sijaan että asiaa olisi tutkittu tai että siitä olisi keskusteltu, pidettiin tiukasti kiinni siitä, että minä aiheutin häiriötä toisille opettajille (eli S. P:lle), ja otin itselleni työnjohdollisia tehtäviä – vaikka minä en saanut enää olla millään lailla yhteydessä (enkä ollut) yläkouluun.

> Ihan sivuhuomautuksena: minä siis en koskaan vaatinut asiaan palaamista, mutta Ritva Käräjämäki – nähdessään epäkohtia – vaati sitäkin äänekkäämmin. Mutta tähtäimessä olin minä eikä Ritva. Sitäkään en siinä vaiheessa vielä kyennyt huomaamaan.

Tapauksesta tulee mieleeni Orwellin maalaisversio kaukaisesta Transilvanian maalaiskylästä: täysin järjissään oleva maalaissukulaiseni, Kari-setä joskus innostui ja otti tervejärkisen Jaksi-maalaiskoiransa kuonon kahden ison työläiskätensä väliin kovakouraisesti, ja ravisteli sitä armotta: “Tulepas tänne: Sanopas minulle! Mitä sinä luulet, mitä minä luulen, mitä sinä luulet?” Ja koiraparka kesti sen häntä heiluen. Se ymmärsi, että tämä kädelliseksi epämuodostunut laumanjohtaja, vaikkakin väärällä ja kömpelöllä tavalla, silti rakastaa häntä. Ja mitään ihanampaa tässä maailmassa ei ole, kuin sellaisen kestäminen: “Onko sillä mitään väliä, jos hänellä on tällaisia kummallisia tapoja rakastaa”, oli luettavissa Jaksin ilmeistä.

Jaksilla ja kaverillaan on lämmin. Kuva Ildiko Kadar

Pian minäkin kollegoineni täällä Vaasassa aloimme tajuamaan, että meitä ei kohdella rakkaudella, kuten Jaksia.

Kaksi lyhyttä väliepisodia

1. Yläkoulun oppilaat, kyllästyttyään opetuksen tason rajuun laskuun (viihteellistymiseen) ja opettajan poissaoloihin, menivät Vöyrinkaupungin yläkoulun rehtorin, matematiikan lehtori Pirkko Käräjämäen puheille. Käräjämäki ei suostunut kuuntelemaan heitä, vaan kertoi oppilaille, että kyseinen opettaja on “suomalaissyntyinen” ja kävi “suomalaisia kouluja”, joten mitään syytä ei ole valittaa hänen opetuksestaan. Hän ei ottanut oppilaiden tai vanhempien valituksia kuuleviin korviinsa.

2. **Oppilailtako pitäisi kysyä, mikä on musiikinopetuksen tavoite?**

   Pirkko Käräjämäki taisi kuitenkin tajuta olevansa pulassa, sillä hän etsi keinon houkutella oppilaat puolelleen. Käräjämäki julisti, että musiikkiluokkien opetuksen taso täytyy laskea “normaaliluokkien musiikinopetuksen tasolle” ja kirjoitutti yläkoulun opettajalla opetussuunnitelman (OPS) uusiksi ja viihteellisemmäksi musiikinopetuksen osalta.[6] Sen jälkeen hän kokouksesta toiseen vaati, että opetusta ja sen sisältöä laatiessa täytyy kuunnella oppilaita. Yritin sanoa, että oppilailla ei ole kykyä arvioida opetuksen mahdollisista tavoitteita. Oppilailta puuttuvat täysin edellytykset esimerkiksi estetiikan, muotoaistin,

[6] Tämä yläkoulun OPS sai myöhemmin todella kritisoivan lausunnon opetushallitukselta.

polyfonian, maailman sävelkulttuurien erilaisuuksien ja eri sävelassosiaatioiden ymmärtämiseen, sekä musiikillisen tunneskaalan laajentamiseen. Oppilaalta ei voi kysyä, haluaako tämä opetella Claude Debussyn (1862–1918) tai Einojuhani Rautavaaran (1928–1916) musiikkia, sillä he eivät niitä tunne, saati että tietäisivät, mihin näiden säveltäjien elämäntyö sijoittuu Euroopan musiikkikulttuurin kehityksen kartalla. Yritin perustella kantaani sanomalla, että jos kysymme tällaista musiikinopetuksesta, kysytään sitä samaa myös historian ja ruotsinkielen opetuksestakin. Ei auttanut. Täytyy tehdä mielipidekysely.

Oli päivän selvää, että Pirkko Käräjämäki eli siinä luulossa, että alakoulun opetuksesta alkavan jatkumon sijaan, oppilaat haluavat viihdettä. Tämä voisi olla ihan pätevä olettamus, mutta se ei perustu todellisuuteen. Käräjämäki ei suostunut perehtymään opetukseemme, eikä hänellä ollut aavistustakaan siitä, kuinka korkealla oli musiikkiluokkalaistemme into harrastaa musiikkia, sekä tulla kuoro- ja orkesteritunneille.

Kyllästyttyäni siihen, että mielipidetutkimuksen uhka heilui päidemme yläpuolella, eikä kukaan tee mitään, tein tällaisen tutkimuksen itse jo lukion puolelle siirtyneillä entisillä musiikkiluokkalaisilla. Noudatin erityistä tarkkuutta siinä laatiessani kysymyksiä siten, että ne ovat neutraalisti aseteltuja. Esimerkiksi kysyin: *"suositteletko alakoulun musiikkiluokkia kaverillesi, pisteet 0–10 / suositteletko yläkoulun musiikkiluokkia kavereillesi, pisteet 0–10"*. Tulos oli P. Käräjämäen tekemien oletusten kannalta murskaava: entiset musiikkiluokkalaiset suosittelisivat alakoulun musiikkiluokkia yhteispistein 8,6/10, ja yläkoulun musiikkiluokkia yhteispistein 5,4/10. Vein tulokset "pelisääntökokoukseen" 17.9.2010, ja esitin niitä kokouksen kohdassa "Muut asiat". Tästä tulikin irtisanomisperuste: Merja-Helena Kärkkäisen (aiemmin Merja Krook) mukaan oli täysin sopimatonta, että Kadar otti asian esille kokouksessa kohdassa "Muut asiat" (VHO:n äänite 20.-23.5.2013).

Yhteen muutokseen asian esiintuominen kuitenkin johti. Tämän jälkeen kokouksien läpikäytävien asioiden listoissa ei ollut enää kohta "Muut kohdat". Eikö olekaan ihmispsyyke mielenkiitoinen.

Uhrin on vaikea pitää aivotoimintansa aisoissa

Hyvä Lukijani! Kuten olet luultavasti jo ensimmäisten sivujen jälkeen pannut merkille, uhrin on vaikea pitää ajatuksensa kurissa. Hänen mielensä ja ajatuksensa harhailevat, minne sattuu. Hänen mielensä assosioi aistikokemuksia ja ajatuksia mitä yllättävimmillä tavoilla ja hetkillä. Hänen mielensä yhdistyy yhä uudelleen tapahtumiin ja ajatuksiin, jotka pitävät häntä pelon ja epävarmuuden vallassa. Uhrin hermosto on tunnista, päivästä ja yöstä, vuodesta toiseen sellaisessa valmiustilassa, että tämä tärkeä kyky havaita uhkaavia vaaroja kääntyykin uhria itseään vastaan. Pyydän ajatusteni harhailusta anteeksi. Voin vakuuttaa, että tässä kirjassa on vain murto-osan murto-osa näistä assosiaation mieleen tuovista hairahteluista. Pelkään nimittäin, että jos kirjoitan auki kaikki ne muistikuvat, jotka juolahtavat mieleeni, kirjaa ei pystyisi enää lukemaan.

Sitä paitsi otin tehtäväkseni näyttää, paitsi että onko Suomessa tavallisilla kansalaisilla oikeusturvaa, myös että kuinka erikoinen olento ihminen on, mitä kaikkia psyykkisiä ominaisuuksia meillä on, joista emme tiedä yhtikäs mitään, ennen kun ne syystä tai toisesta vinoutuvat tai ovat yksinkertaisesti hukassa.

Yleisin syytös: Uhri "ei noudata esimiesten ohjeistusta"

Syytös mitä ilmeisemmin juontaa juurensa samasta henkisestä **pelkotilasta,** kuin edellä mainittu syytös "työnjohdollisen tehtävän ottamisesta" – tilasta, jossa syyttäjä kokee asemansa kyseenalaistetuksi. Esimies saattaa joutua tällaiseen tilaan riippumatta siitä, onko siihen todellisuudessa aihetta. Usein kyse on selvästikin *kukko tunkiolla* -olotilasta, ja sen aiheuttamasta ylireagoinnista.

Palataan siis tämän mutkan kautta kokoukseen 17.9.2010, jossa vs. koulutoimenjohtaja (ktj.) Krook (nyk. Merja-Helena Kärkkäinen) ohjeisti meitä "katsomaan tulevaisuuteen". Tästä kehkeytyi sittemmin minua kohtaan jo toinen syytös: Kadar "ei suostunut noudattamaan esimiesten kokouksessa 17.9.2010 sovittuja pelisääntöjä" (vrt. Vaasan oikeudenkäynnin äänite, 22.-25.5.2013).

Se on vain jäävuoren huippu, että "pelisäännöistä" ei sovittu, vaan esimiehet määräsivät meidät hyväksymään ne sellaisinaan, huolimatta siitä, että kollegani sanoi kyseisessä kokouksessa, että "Merja (Krook), me emme tule toimeen näillä säännöillä." Merjan vastaus oli, että "Se, joka ei tule toimeen, menköön lääkäriin."[7] Se oli käytännössä käsky Kadarille ja hänen kollegoilleen olemaan vaiti Kadarille, muille opettajille, sekä oppilaille aiheutetuista ongelmista. Käskyjen päämääränä tuntui olevan Kadarin hallitseminen.

Irtisanominen päivämäärällä 24.4.2012 (Unkarin kalenterin Györgyn päivänä) tuli muun muassa, ja ehkä pääasiassa siitä, että **Kadar ei uskonut esimiehiään ja totellut heidän ohjeistuksiaan sokeasti** (ks. aiempana Swanljungin lausunto) – mikä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan ei sekään itse asiassa pitänyt paikkaansa.

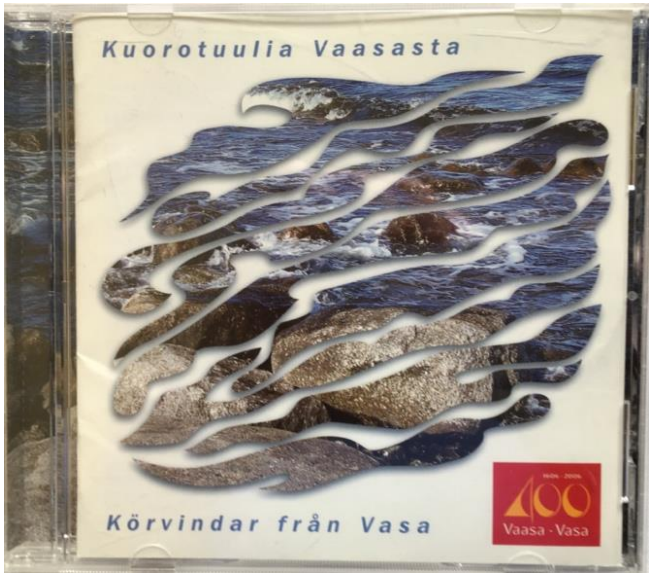
Näitä väitteitään esimiehet eivät hallinto-oikeudessa pystyneet osoittamaan paikkansapitäviksi. Todettiin, että Kadar oli pysynyt loitolla yläkoulusta, sen opettajista, sekä oppilaista, eikä palannut vuoden 2008 tapahtumiin enää koskaan, vaikka terveessä työyhteisössä hänellä olisi ollut siihen oikeus, ja vaikka Swanljung itse lupasi palata asiaan ja selvittää, joutuiko Kadar 2007–2008 työpaikkakiusaamisen tai -häirinnän kohteeksi. Lupausta ei lunastettu, vaan siitä tulikin nyt varsinainen irtisanomisperuste: **Kadar ei noudattanut esimiesten ohjeistusta katsoa tulevaisuuteen, eli pysyä menneistä (ja nykyisistäkin) epäkohdista vaiti**. Esimiesten silmissä vaarana on, että Kadar **kuvittelee voivansa kyseenalaistaa heidän oikeutensa** toimia mielensä mukaisesti. Sillä ei ole merkitystä, tekeekö Kadar näin myös käytännössä.

Tässä vaiheessa **esimiesten vääristyneessä ajattelussa todellisuuden ja mielikuvituksen välinen raja alkaa hämärtyä**. He kuvittelevat sellaisten asioiden jo tapahtuneen, joita korkeintaankin vain pidän toivottavina ja yleishyödyllisinä (esimerkiksi sen, että ylä- ja alakoulun välisen opetuksen välillä olisi jatkuvuutta, ja ylä- ja alakoulun opettajat voisivat tehdä tiiviimpää yhteistyötä, näin hyödyttäen sekä toisiamme että oppilaita).

Tällaisissa tapauksissa paljastuvat **narsistisen ihmisen ylimitoitettu pelko oman autonomisuutensa ja reviirinsä loukkaamattomuudesta**.

[7] Tähän läsnä ollut Vaasan työterveyslääkäri ei sanonut sanaakaan.

Välillä v. 2006 Vaasan kaupunki täytti 400 vuotta. Vielä ”hyvän sään aikana” ehdittiin tehdä (Ritva Käräjämäki, Anne Tienhaara ja minä) aloitteen laatia kymmenen vaasalaisen suomen- ja ruotsinkielisen kuoron voimin juhlalevy *Kuorotuulia Vaasasta*.

Juhlalevy *Kuorotuulia Vaasasta*

Kuudes oppitunti – työpaikkakiusaamisilmoituksen tutkimatta jättäminen on virkarikos

Mainittakoon, että työpaikkakiusaamisilmoituksen tutkimatta jättäminen on jo sinänsä virkarikos. Tällä tarkoitan sitä, että tutkimatta jättäminen on virkarikos, vaikka tutkinnan tulokset olisivatkin osoittaneet ilmoituksen olleen aiheeton.

Keskeytys

Työturvallisuuslain 28 § Häirintä.

19.2.2020. "Jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissään olevin keinoin ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi."

Kokeneena narsistin ja työpaikkakiusaamisen uhrina pidän yllä olevaa lakitekstiä erinomaisen hyvänä ainakin kolmesta syystä:

a) Se ei rajoita tiedonsaannin muotoa
b) Se ei rajoita tiedonsaannin lähdettä
c) Ilmaisu "epäasiallinen kohtelu" on kyllin laaja.

Tämän nojalla työnantaja rikkoo lakia, jos hän ei ryhdy toimiin riippumatta siitä, kuka hänelle on asiasta kertonut. Kärjistettynä tämä voi olla kuka tahansa kadulla vastaan tuleva tuntematon henkilö. Tämä tarkoittaa myös sitä, että jos työntekijä ei itse tajua olevansa uhri tai pelkää tehdä ilmoituksen, kuka tahansa muu voi tehdä sen hänen puolestaan, ja työnantajalla on velvollisuus toimia. Työpaikkakiusaamisen muodot ovat sen verran moninaisia ja kirjavia, että "muu epätavallinen kohtelu" on täysin oikeutettu muotoilu.

Positiivista lakitekstissä on myös lisäys "tai vaaraa". Mikäli häirintä tai muu epäasiallinen kohtelu on siis ollut omiaan vaarantamaan uhrin terveyden, ei hänen tarvitse todistaa hänelle syntyneitä terveydellisiä haittoja.

Jatkuu (29.5.2017)

Neuvo: kerää lääkärin papereita varautuen pahimpaan

Uhrin kannattaa kääntyä lääkärin tai psykologin puoleen heti, kun tajuaa olevansa uhri. Itse olen saanut ällistyttävän korkeatasoista hoitoa. Ymmärrettiin, että vaikka kyse ei olisi järjen horjumisesta, henkiset paineet edellyttävät henkisen kuntoni jatkuvaa tarkkailua ja henkistä hoitoa. Siltä varalta, että kiusaamistarinasta tulee pitkä, tai että se lopulta viedään oikeuteen, todisteet hoidon tarpeesta ovat ehdottoman tärkeitä säilyttää.

Nurinkurista meillä Suomessa on se, että lääkärit hoitavat asioita, jotka kuuluisivat muille virkamiehille (eli poliisin, syyttäjäviraston, aluehallintoviraston, eduskunnan oikeusasiamiehen [eoam], yhdenvertaisuusasiamiehen [YVV], jne. tehtäviä). Vertaa: vs. ktj. Merja Krookin (nyk. Merja-Helena Kärkkäinen) ratkaisu huonoille esimiespäätöksille: "joka ei kestä, menköön lääkäriin" ("Yhteistyöpalaveri" 17.9.2010), sen sijaan, että AVI, poliisi, sekä muut tahot, joille tein asiasta ilmoituksen, olisivat olleet heti asialla pysäyttämässä syntyvää lumipalloefekti.

Lienee suhteellisen yleistä, että esimies tuntee niin vahvasti olevansa oikeassa, että se rajoittaa hänen henkisiä kykyjään havaita omia virheitään, saati huomata alaistensa kärsimystä ja heikentynyttä kykyä hoitaa töitään. Omassa tapauksessani ei riittänyt edes 800 kaupunkilaisen allekirjoittama adressi *Vaasan musiikkiluokkien puolesta*, jossa oppilaat, professorit, orkesterin johtajat, vanhemmat, tavalliset kuorojamme tunteneet vaasalaiset vaativat esimiesten toiminnan tutkintaa. Esimiehille ei tullut mieleenkään kääntyä tarkastelemaan omaa toimintaansa, tai että allekirjoittajat voivat olla edes joltain osin oikeassa. Viimeistään tässä vaiheessa todellisuuden taju oli kadotettu, eikä käytännössä enää mikään olisi voinut auttaa.

Vaasan musiikkiluokkalaisten mielenosoitus opettajansa puolesta, huhtikuussa 2012. Kuva Ildiko Kadar

Tämän kummallisen ihmispsyyken ilmiön seurauksena on, että kiusaamistapauksissa esimiehet hyvin usein rikkovat asioiden hoitamista säätäviä lakeja. He eivät tajua uhrin olevan oikeutettu saamaan asiallista ja lakipykäliin perustuvaa kohtelua, sillä he näkevät asetelman ylösalaisin – uhri on kiusaaja, ja kiusaaja (eli narsisti itse) on uhri. Työturvallisuuslain 28 § tarjoaa yhteiskunnallemme loistavan mahdollisuuden tarttua asiaan ja laittaa työpaikkahäirinnälle stoppi jo alkuunsa. **Tämä tarkoittaisi valtion ja kunnan talouksille rutkasti säästöjä.** Näinä päivinä tähän mahdollisuuteen ei vaan vielä tartuta.

Narsistijohtajan silmissä uhri on mitätön

Vaasassa, jos työhäirintäilmoituksen tekee esimiehen uhri, ei Vaasan virkamiehistö ole sitä huomaavinaan. **Narsistiselle johtajalle uhri ei ole varteenotettava ihminen tai tekijä, jota tulisi kuulla.** Hyviä tiivistettyjä esimerkkejä tästä löytyy, kun tarkastellaan vastauksia, jotka annoin Aluehallintoviraston kysymyksiin. Työnantajani oli aiemmin antanut Aluehallintovirastolle vastineen (12.8.2011), joka liittyi kanteluuni.

VAROITUS! Seuraava luettelo ei välttämättä tunnu mielekkäältä lukemiselta kaikille lukijoille, ja sen voi hypätä yli.

AVI kysyi minulta, että millaisiin toimenpiteisiin työnantaja ryhtyi saatuaan ilmoitukseni työpaikkakiusaamisesta. Kysymykseen jouduin vastaamaan (tässä tiivistettynä) näin:

- Ritva Käräjämäki ja minä olemme ilmoittaneet työnantajalle, viraston johtajalle jo ensimmäisessä kuulemistilaisuudessani (23.5.2008), että koemme kohteluamme työpaikkakiusaamisena. **Siihen ei reagoitu.**

- Kokemaani työpaikkakiusaamista olen tuonut esiin joka tilaisuudessa. Voimakkaimmin siitä sanoin kuulemistilaisuudessa 11.1.2011, jossa kysyttiin sama asia silmiin tuijottaen vähintäänkin kymmenen kertaa. **Ei reagoitu.**

- Kun *"yhteistyöpalaverissa"* 17.9.2010 Ritva Käräjämäki ja koulumme työsuojeluasiamies Anne Tienhaara toi esiin, että viraston **koulutoimenjohtaja Merja Krookin** sanelemilla yhteistyösäännöillä emme voi tulla toimeen, *"tulemme sairastamaan"* (Ritva Käräjämäki). Merja Krook vastasi, että *"tämä on työnantajan määräys"*, joka ei sillä pysty tulemaan toimeen, *"menköön lääkäriin"*.

- **Rehtori Kari Nummela** sanoi kahdenkeskisessä keskustelussa (11.8.2011), että *"mene tekemään ilmoitus tästä Haagiin"* ja

- käski olla kirjoittamatta hänelle enää sähköpostia. Hän pyynnöstäni huolimattakaan ei sallinut koulun työsuojelumiehen tulla mukaan tähän keskusteluun.

- Jälkimmäisestä asiasta olen tiedottanut **sivistystoimenjohtaja Christina Knookalaa**, joka **ei** ole tähän päivään mennessä **reagoinut siihen mitenkään**.

- **Rehtori Pirkko Käräjämäki** ei suostu kanssani keskustelemaan asioista. Virastonjohtaja Harry Swanljung, Merja Krook (yhteistyösäännöstö) ovat hoitaneet asiaani sillä tavalla, että **kielsivät puhumasta niistä**, (...)

- Viime keväänä ja kesän aikana **uhkailtiin myös koulumme vararehtori**, koulumme työsuojeluasiamies Anne Tienhaaraa, että **hän tulee menettämään vararehtorivirkansa, jos suojelee Kadaria** eikä pysy johtajien rintamalla. Lukuvuoden ensimmäisessä opettajainkokouksessa rehtorimme ilmoitti, että vararehtori on hänen työparinsa, ja sillä on luottamusta.

- **Työsuojelupäällikkö Tapio Lehtoa** en koskaan ole tavannut. Kysymyksiini vastaten hän kertoi kerran puhelimitse lähettäneensä asiani eteenpäin.

- **Vt. henkilöstöjohtaja Leena Kaunistoa** en myöskään tavannut kertaakaan näissä asioissa eikä hän kysynyt minulta koskaan mitään.

- **Työsuojeluvaltuutettu Liisa Siren** joidenkin kokouksien ja tapahtuneiden jälkeen kertoi ja kirjoitti olleensa minun puolestani järkyttynyt siitä, miten johtajamme voivat näin toimia, mutta mitään muuta hänen toimenpiteistä minä en muista.

- **Pääluottamusmies Jarmo Juupaluoma** Liisa Sirenin kuullen motkotti minulle, että jos tulee uusia työnantajia, minun on toteltava heitä ja että minun on katsottava tulevaisuuteen. Hänelle sopi, että hänet määräsi työnantaja minun puolustajakseni

> kysymättä minulta siitä yhtään mitään 15 tunnin varoitusajalla siten, että hän sopi työnantajan kanssa minun asioistani minun siitä mitään tietämättä etukäteen. Kun kokouksessa tämän nostin esiin, hän ei sitä kiistänyt. Hänelle sopi myös, että menen kuulemistilaisuuteen ilman, että olisin voinut ehtiä hänen ja Liisa Sirenin kanssa ennen kuulemistilaisuuttani keskustella eikä suostunut kumpikaan lukemaan ääneen minun kokouksen järjestämiseen liittyvää valitustani.

Tämä yllättävän laaja katalogi tuo esiin jo toisen narsismiin liittyvän aiheen nimeltä **narsistin luoma hovi**. Siihen palataan vielä myöhemmin.

Jatkan 2.7.2017

Allekirjoitat tai saat varoituksen – kiristystä rikollisliigan tapaan

Palataan kouluvirastojohtaja Swanljungin Vaasan hallinto-oikeudessa kertomaan epämääräiseen selostustarinaan, koskien niin sanottua "Sovintosopimusta" (25.5.2011). Muistanee vielä Lukijani, että kyseinen selostus oli sen verran sekava, että kukaan ei voinut ymmärtää, mistä Swanljung puhuu. Selvennetään sitä tässä!

Vuoteen 2011 mennessä virkamiesten tekemiä virkarikoksia ja -virheitä (ks. edempänä) oli kertynyt jo sen verran, että niiden peittely vaati jo todellista työtä. Krookin saneltua "pelisäännöt" aiemmin, virkamiehistölle oli tullut nyt uudemman kerran tarve saada Kadar lopullisesti vaiennettua. Swanljung kirjoitti, yhteistyössä Nummelan, Krookin ja muiden esimiesten kanssa, "Sovintosopimuksen" (25.5.2011; Hieno sana, säteilee hyväntahtoisuutta).

Haluan toistaa, että en rikkonut heidän asettamiaan yhteistyön pelisääntöjä millään tavalla.

Varoitus, seuraava tekstikin on rasittava. Ehkä voi sen hypätä yli.

Sain taas kerran kutsun kuulemistilaisuuteen. Kokouksessa virastopäällikkö Harry Swanljung esitti "Sovintosopimuksensa", jossa minun olisi pitänyt allekirjoittaa asiakirja, jonka mukaan keskeisesti Kadar "luopuu vaatimasta niihin palaamista". "Niihin" viittasi tässä "ristiriitoja aiheuttaneisiin asioihin". *Niitä* olikin siinä vaiheessa S. P. -jupakan lisäksi kertynyt jo roppakaupalla, mm. pöytäkirjan väärennyttäminen, sähköpostikielto, kielto olemasta oppilaisiin yhteydessä, työpaikkakiusaamisilmoituksieni käsittelemättä jättäminen, yms., lista jatkuisi vielä pitkänä.

Kyse oli erikoisesta ja laadultaan luultavasti **uniikista asiapaperista**, joka sisälsi yhtä aikaa sekä (a) edellisen kokouksen "muistion" että (b) "Sovintosopimuksen". Kyseinen Swanljungin kirjoittama muistio oli täynnä minuun kohdistuvia parjauksia ja valheita, mitä missään tapauksessa en olisi voinut allekirjoittaa. Allekirjoitukseni kyseisessä asiakirjassa olisi merkinnyt kahta asiaa: **(1) Olisin myöntänyt olleeni syyllinen** siihen, että "otin työnjohdollisia tehtäviä", "puutuin toisen opettajan työhön", jne. Puhumattakaan siitä, että **sana "sovinto", sisältää oletuksen riidasta, jonka osapuolet voivat tehdä sovinnon**. **(2) Olisin myöntänyt olleeni riidoissa esimiesten kanssa.** Minä en ollut riidoissa esimiesten kanssa. Minut on tallattu. Se ei ole riitelemistä. Diktatuurin uhrin kanssa ei riidellä eikä väitellä, se tallataan, sitä nöyryytetään ja alistetaan.

Kaiken lisäksi kyseisessä kokouksessa (25.5.2011) **minun olisi pitänyt allekirjoittaa esimiesten laatima "Sovintosopimus" ensilukemalta**, ilman mahdollisuutta tutustua siihen etukäteen. Swanljung kiristi avoimesti asianajajan läsnä ollessa, ilmoittaen että **jollen sitä allekirjoita, saan**

varoituksen. Tähän asti olin suostunut kaikkeen: olemaan puhumatta minuun kohdistuneesta häirinnästä, epäasiallisesta ja syrjivästä kohtelusta, siitä että en saa olla yhteydessä yläkoulun oppilaisiin tai yläkouluun ylipäätään, jne., mutta tällaisen asiakirjan allekirjoittamiseen en tietenkään voinut suostua. En mitenkään voisi myöntää perättömiä syytöksiä ja suostua parjattavaksi.

Etenkin jälkikäteen tarkasteltuna, se olisi ollut todella suuri virhe. Sen myötä Vaasan hallinto-oikeudessa olisi tätä asiakirjaa voitu käyttää valttikorttina, muistuttaen että "olethan itse kirjallisesti myöntänyt syyllistyneesi sovintosopimukseen liitetyssä muistiossa esitettyihin virkarikkeisiin". Kerrottuani näistä huolistani Swanljung veti esiin laukustaan **valmiiksi kirjoitetun varoituksen** ja ojensi sen minulle allekirjoitettavaksi. Siinä vaiheessa olin jo sen verran heikossa mielentilassa, että minun ei tarvinnut miettiä, kirjoitanko alle vai en. Käteni ei siihen suostunut. **Varoitus tuli**.[8]

[8] Vähän kuin 50-luvun kommunismissa, tuomio odotti valmiina jo ennen oikeudenkäsittelyä.

Seitsemäs oppitunti – uhri ei saa lannistua

Näistä kokemuksistani voidaan oppia, että tekemättömiä virheitä ei kannata ottaa kontolleen, vaikka siihen painostettaisiinkin lupailemalla mitä hyvänsä. Lisättäköön edellä kertomaani, että asianajajani valmisti itsekin esityksen, kuinka meitä hiertävistä esteistä ja vaikeuksista voitaisiin päästä yli, mutta Swanljung sitä ei suostunut lukemaankaan.

Vaasassa kiristystä pidetään oikeana toimintatapana

Vaasassa kiristys on oikea tapa menetellä. Kuulostaako tämä vaikealta uskoa? Näin voi hyvin olla, mutta siinä tapauksessa seuraavaa sitaattia Lukijani ei saa hypätä yli.

Ote Vaasan hallinto-oikeuden äänitteestä (2013):

"W (Kadarin asianajaja): Te (**Kirsi Ikäheimonen**, joka oli ko. kokouksessa 25.5.2011 läsnä henkilöstöpäällikkönä. Nyk. Vaasan Setlementtiyhdistyksen toiminnanjohtaja. Tavattiinhan kommunismissakin palkita moisia tekoja, G. K.) olette tällaisessa henkilöstötehtävissä, sen asiantuntija, oliko teidän mielestä se (...) oikeana tapana panna pöydälle tämmonen sovintosopimus ja sitten vaikkakaan ei ihan heti, mutta tuodaan esiin(??), että(?) jos siihen ei suostuta, niin se on varoitus? (...) **sovintosopimus ja varoitus vastakkain**, onko se teidän mielestänne asiallinen?
1:00:00
Ikäheimonen: **Tässä tilanteessa se oli hyvä ratkaisu."**

Vaasassa tuomio kirjoitetaan, kuten kommunismissakin, etukäteen

Eikö tätäkään Lukijani usko?

Katsotaanpa: Swanljung ei kertonut omassa puheenvuorossaan Vaasan hallinto-oikeudessa tuomareille, että oli aivan sama, suostuuko Kadar allekirjoittamaan syyllistyneensä epäasiallisuuksiin vai ei. Suuri joukko esimiehiä oli jo paljon aikaisemmin, ennen 30.3.2012, etukäteen sopinut ja päättänyt varoituksen antamisesta. Muistutukseksi:

Ote Vaasan hallinto-oikeuden (20.-23.5.2013) äänitteestä:

1:13:40 A.W:	30.3. kokous, kuulemistilaisuus. (...) Totesitte äsken, että **tarkoitus oli antaa Kadarille varoitus**. Sekö oli tämän kokouksen tarkoitus?
Merja-Helena Kärkkäinen: (vs. koulutoimenjohtaja; aikaisemmin Merja Krook)	**Kyllä.**
A.W:	Etukäteenkö oli päätetty, että annetaan varoitus?
Merja-Helena Kärkkäinen:	Öö... oli varoituksesta puhuttu ja että tämä oli kuulemistilaisuus.

W: **Mutta tarkoitus oli antaa varoitus.**

Merja-Helena Kärkkäinen: **Kyllä.**

W: Mitä tahansa tulee ilmi kokouksessa, niin annetaan varoitus.

Merja-Helena Kärkkäinen: Ö, no, siihen... sitä en tiedä.

Yhteenveto virkamiehistön strategiasta: keksitään Kadarille kuulemistilaisuuden muistioon ympätty sovintoehdotus sellaisella sisällöllä, jota hän ei missään nimessä voi allekirjoittaa. Ja kun hän ei suostu allekirjoittamaan muistiossa lueteltuja tekemättömiä tekojaan, häntä voidaan syyttää haluttomuudesta suostua esimiesten "jalomielisiin" ja "anteeksiantaviin" tarjouksiin. Sovintosopimussuunnitelma saattoi olla esimiesliigan kekseliäin temppu tapaukseni historiikissa, mutta ei sekään hallinto-oikeuden tuomareihin tepsinyt. Silti kyseiset esimiehet ottivat sen esiin uudestaan, vielä 2016 keväällä. Siitä kirjoitan, jos muistan vielä, myöhemmin.

Roppakaupalla oheissyytöksiä

Aiemmin käytin ilmaisua "varsinainen irtisanomisperuste". Käsitteellä halusin viitata siihen, että jo kuvailemani varsinaiset syytökset eivät olleet esimiehilleni tarpeeksi. He saattoivat aavistaa, että nämä syytökset eivät tule pitämään. **Ilmeisesti ihmisellä on jonkinlainen ulkoinen, päältä päin näkyvä psyyken taso, joka näkyy jokapäiväisessä toiminnassamme, sekä sen alta löytyvä sisimmän psyyke, joka voi pelätä, aavistaa tulevan tai tuntea omantunnon tuskaa** (vrt. vaikka Fjodor Dostojevskin [1821–1881] romaanin *Rikos ja rangaistus* päähenkilön *Raskolnikovin* pohdintoja sisimpänsä kanssa).

Varmistaakseen irtisanomisen toteutumisen, esimiehet keksivät varsinaisten syytöksien kylkiäisiksi lukuisia muita *oheissyytöksiä.* Sokaistuneisuudessaan he kuvittelivat menevänsä VHO:n istuntosaliin kuin millekin markkinoille, jossa voi kymmentä tuotetta sovittaa ja kokeilla, josko niistä joku sopisi.

Kahdeksas oppitunti – laillinen tapa irtisanoa työntekijää

Kyseiset oheissyytökset eivät tietenkään myöskään voineet mennä läpi, sillä Suomessa onneksi ei niin vain voi irtisanoa. Jos työnantaja ei syystä tai toisesta tule toimeen alaisensa kanssa, joka kuitenkin menestyy työssään ehkä turhankin hyvin, hän voi pyrkiä alaisestaan eroon seuraavin askelin:

a) Hän voi keksiä tekosyyn, jonka perusteella antaa varoituksen
b) Tämän jälkeen hänen tulee saada alaisensa tavalla tai toisella "toistamaan virheensä" vuoden sisällä.

Lakiin asiasta on kirjattu seuraavasti:

Työsopimuslaki. Työntekijän henkilöön liittyvät irtisanomisperusteet: 2 §

Työntekijää, joka on laiminlyönyt työsuhteesta johtuvien velvollisuuksiensa täyttämisen tai rikkonut niitä, ei kuitenkaan saa irtisanoa ennen kuin hänelle on varoituksella annettu mahdollisuus korjata menettelynsä.
Työnantajan on kuultuaan työntekijää 9 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla ennen irtisanomista selvitettävä, olisiko irtisanominen vältettävissä sijoittamalla työntekijä muuhun työhön.
Jos irtisanomisen perusteena on niin vakava työsuhteeseen liittyvä rikkomus, että työnantajalta ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista, ei 3 ja 4 momentissa säädettyä tarvitse noudattaa.

Kirsi Ikäheimon kuulustelusta (Vaasan hallinto-oikeus, 20.-23.5.2013) tiedämme, että esimiehet soittivat Työnantajainliittoon ja kysyivät, miten saada työntekijä irtisanottua. Ikäheimosen oman kertomuksen mukaan liitosta neuvottiin kirjoittamaan, että "työntekijä valehteli", ja että "työnantajan luottamus alaista kohtaan oli mennyttä" (ks. *Muita irtisanomisperusteita*).

On masentavaa nähdä, että näinkin korkeissa viroissa olevat ihmiset eivät osanneet nähdä, että perustelematon, sinne päin ammuttu loka oikeudessa ei tartu oikeudessa seinään, oli sitä kuinka monta kiloa tahansa. Ja sitä oli kyllä roppakaupalla. Tutustutaanpa niihin tarkemmin!

Muita irtisanomisperusteita

Poimintoja hallinto-oikeuden (26.6.2015) asiakirjoista:

- "Työnjohdollisten ohjeiden noudattamatta jättäminen"
Esimiehet eivät tätä avanneet, mutta vihjailivat, että palasin menneisiin, vaikka yhteiset "pelisäännöt" sen kielsivät (Käytännössä minulta siis kiellettiin puhdistamasta mainettani, ks. aiemmin).

- Kadarin huono käytös
Vailla selitystä.

- Kadar ei noudattanut yhteisiä ”pelisääntöjä”
Ei selitystä.

- Kadarin toiminta rikkoo turvallisuuslakia
Ei selitystä.

- Epärehellisyys
Istunnossa puitiin tapausta, jossa oppilas oli kertonut aiheuttamastaan häirinnästä ja sitä seuranneista tapahtumista eri tavalla, kuin Kadar ja hänen opettajakollegansa. Oppilasta uskotaan, Kadaria ja kyseistä tuntia pitävää toista opettajaa ei. Kadar siis valehteli, Kadar on siis epärehellinen, Kadariin ei voida siis vastaisuudessakaan luottaa. Toisen opettajan osallisuutta ei jäädä pohtimaan, tuomitaan vain Kadar. Vaikka tämän irtisanomisperusteen (Kadar valehtelee) ehdottikin Työnantajainliitto, ei sekään tietenkään voinut mennä hallinto-oikeudessa läpi. Lisättäköön, että opetustuntini olivat sen verran hyväntuulisia, vauhdikkaita ja tapahtumarikkaita, että siellä ei tavattu häiriköidä. Kyseisiä poikia oli yllyttänyt itse rehtori Kari Nummela häiriköimään. Nummela, meille koulun kuoronjohtajille mitään kertomatta, oli kannustanut poikia jäämään pois INA-kuoron (Japani) sekä Vaasan musiikkiluokkien kuoron yhteisestä konsertista ilman, että he ilmoittavat siitä opettajille. Kirjoitan kyseisistä vuoden 2012 tapahtumista myöhemmin lisää.

- Sähköpostiviestit muulle henkilökunnalle
Ei selitystä.

- Opettajainhuoneeseen esille jätetyt päiväkirjanomaiset paperit
… jotka oli luvatta poimittu ja luettu. Pöydältä napattu päiväkirja sisälsi listauksen Kadariin kohdistuvista epäkohdista, joiden luettelo oikeudessa (2013) sai aikaan syvän hiljaisuuden. VHO:n käsittelyssä kävi ilmi, että vaikka ktj. Juha-Pekka Lehmus itsekin luki luvatta Kadarin päiväkirjan muistiinpanoja, joissa Kadar itse kertoi kokemastaan työpaikkakiusauksesta, hän ei kuitenkaan suostunut tutkimaan muistinpanojen paikkansapitävyyttä (vastoin Työturvallisuuslakia 28 §, ks. aiempana).

- Kadar on häirinnyt muiden opettajien työtä painostamalla
Tämä valhe valitettavasti meni läpi, sillä siihen ei ehditty tai jaksettu puuttua. Kyse oli siitä, että Kadar pyysi kerran kollegoitaan kirjoittamaan kahden huonosti käyttäytyvän pojan vanhemmille viestejä, jotta kotona ei tulisi käsitystä, että ongelmia on vain Kadarin tunneilla. Kyseiset pojat saivat talviliikuntapäivänä talviurheilukeskuksen työntekijöiltä hissikiellon epäasiallisesta käytöksestä. Kollegat kuitenkin kokivat – ilmeisesti Nummelan yllyttämille – tämän pyynnön “painostuksena”. VHO:n kannanotto:

“Hallinto-oikeus katsoo, että Savelan ja Holmlundin kertomat Kadarin puuttumiset heidän työhönsä ovat asiasta saatu selvitys huomioon ottaen olleet enintään vähäisenä pidettäviä rikkeitä.”
Tämä oli VHO:n 26 sivuisen päätöksen ainut kohta, josta en selviytynyt ihan puhtain paperein.

- Oppilaiden epäasiallinen kohtelu
Erään kerran pyysin muita häiritsevän oppilaan siirtymään laulamaan takariviin, joka sattui olemaan huoneen nurkassa. Tämä kääntyi kuitenkin muotoon *“neljän oppilaan nurkkaan asettaminen ja nöyryyttäminen”*. Kyse oli tälläkin kertaa samasta rehtorin yllyttämästä oppilaasta. Sekään ei mennyt VHO:ssa läpi, varsinkaan, kun oikeusistunnossa kävi ilmi, että rehtori Nummela ja hänen todistajansa, opettaja Markus Holmlund, seisottivat itse kolmea poikaa joka ikisellä välitunnilla

kaikkien nähtävillä seinän vieressä. Yhtä pojista seisotettiin usein rehtorin huoneen edessä, ja tätä jatkui läpi koko lukuvuoden. Kuitenkin nämä samat henkilöt syyttivät minua yhden pojan nurkkaan asettamisesta. Hyvä lukija, en kirjoita tätä saattaakseni heitä naurunalaiseksi tai pönkittääkseni itsetuntoani, vaan osoittaakseni, että psyykemme voi vinoutua näin pahasti, sokeuttaen meidät omilta teoiltamme ja korostaen muiden tekoja.

- Sopeutumattomuus työyhteisön jäseneksi
Ei selitystä.

- Kadar on sopeutumaton noudattamaan yleisesti hyväksyttäviä toimintatapoja ja hänen käytöksensä on vaikeuttanut esimiehen työtehtävien asianmukaista hoitamista.
Ei perusteluja.

Sitaatit ovat VHO:n päätöksestä 9.9.2013.

Hyvä lukija! Saanko nyt pyytää, että lukisitte vielä kerran läpi kaksi sivua sitten liittämäni lakitekstin siitä, millä tavoin työntekijä voidaan irtisanoa.

Sillä aikaa (meitä vähän järkevämmät) Kata, Júlia, Sári ja muut
pitävät hauskaa Unkarin kansantanssijuhlassa.
(Kyse on oikeista viinipulloista ilman tukivälineitä.)
Kuva Susanna Albert.

Mutt' pidetään mekin vähän hauskaa:

Satu jänöstä ja hänen pipostaan – joukkosokaistuneisuus

Esimiehet saivat neljä kokonaista työpäivää (klo 9–15) Kadarin syyttämiseen ja vastaavan tasoisten "virkarikkeiden" luettelemiseen. He saivat siis ruhtinaallisesti aikaa osoittaa syytöksensä todeksi. Sekään ei kuitenkaan riittänyt. Suoraan sanottuna esitys oli surkea, ja näytelmä selvä osoitus virkamiesten **joukkosokaistuneisuudesta**:

a) Aiemmat rehtorit ja virkamiehet, Juhani Lehtonen, Martti Aila, Veikko Vörlund, Pekka Pöyhönen, Paula Hauru, jne. vaalivat taitavia alaisistaan, ja tekivät kaikkensa mahdollistaakseen opettajien kitkattoman toiminnan ja työkyvyn. Kontrastina tälle, myöhemmät esimiehet tuntuivat yrittävänsä parhaansa mukaan estää tehotrio Käräjämäki-Tienhaara-Kadaria sekä oppilaita saavuttamasta uusia huippuja.
b) Edes irtisanomista ei kyetty hoitaa kunniallisesti, vaikka Suomessa esimiesten käsissä on sen suhteen valtavan suuri valta (ks. edempänä).

Oli miten oli, VHO:n ja KHO:n johtopäätös oli virkamieskoneiston yksittäisten syytöksien osalta seuraavan lainen:

"Hallinto-oikeus katsoo, että edellä selostetuin osin irtisanomisen perusteet ovat olleet niin puutteellisesti yksilöityjä, että niitä ei voida ottaa huomioon irtisanomisen edellytyksiä arvioitaessa muutoin kuin pääsääntöisesti siltä osin kuin Kadar on kuulemistilaisuuteen antamassaan vastineessa vastannut niihin. Lisäksi hallinto-oikeus katsoo, että irtisanomisen perusteluissa mainittujen (...) rikkomista ei voida hyväksyä irtisanomisen perusteeksi siltä osin kuin irtisanomisen perusteluista ei ilmene, mitä (...) kohtaa on rikottu ja millä yksilöidyillä teoilla Kadarin olisi katsottu rikkoneen sitä."

Arkikielellä sanottuna nämä syytökset, kaikki 15–20 niistä, osoittautuivat paikkansapitämättömiksi. Kaiken lisäksi esimiehet eivät ymmärtäneet, että työntekijän on tehtävä ensin virhe, saatava siitä varoitus, ja sen jälkeen hänen täytyy tuo samainen virhe vielä toistaakin. Vasta sen jälkeen irtisanomisperuste on irtisanomisperuste.

Esimiehet taisivat olla niin sokaistuneita, että eivät osanneet erottaa mielikuvituksensa ja todellisuuden rajoja. Eräs kollega sanoi hiukan vulgaarimmin: "Heiltä ei riitä älyä pahantekoonkaan."

Syytökset ja menetelmät olivat älylliseltä tasoltaan ja tyyliltään kuin sadussa ***Jänönen ja pipo***:

roolihenkilöt:
jänönen – uhri
kettu ja susi – virkamiehet

Kettu ja susi tapaavat metsässä. Kettu sanoo sudelle:
– Susi kuoma! Annetaan selkään jänöselle!
– Hyvä, mutta miksi? – kysyy susi kuoma.
– Jos hänellä on pipo päässä, sen takia, jos ei ole, niin sen takia – vastaa kettu.
Menevät jänösen luokse hakkaavat hänet paran puolikuoliaaksi.
Seuraavana päivänä kettu taas aloitti:
– Susi kuoma! Annetaan selkään jänöselle vielä kerran.
– Mutta hänethän hakkasimme puolikuoliaaksi jo eilen! – vastaa susi kuoma.
– Joo, joo, mutta hakataan hänet tänäänkin! – inttää kettu.
– No, olkoon – suostuu siihen susi kuoma – mutta mistä syystä hän saisi selkäänsä tänään?

– Menemme hänen luokseen pyydämme häneltä röökin. Jos hän antaa filtteritupakan, niin sen takia, jos hän antaa sen ilman sitä, sen takia.
Menevät jänösen luokse:
– Sä jänö, anna tupakka!
– Haluatteko sen filtterillä vai ilman? – kysyy jänönen.
Siihen kettu:
– Kato, sitä pahusta! Se on taas ilman pipoa.

Tarvittaessa premissit tai syytökset muokataan uusiksi (ks. edempänä *Epilogin sijaan*).

Joka tapauksessa esimiesten (ketun ja suden) neljä päivää kestänyt loan heitto ehti aiheuttaa minulle **traumoja.** Asetelma, jossa 8–10 vihaa säteilevää esimiestä taisteli yhtä työntekijää vastaan, oli liikaa, ainakin itselleni.

Lisäys 21.2.2020

Lukijasta saattaa kuulostaa liioittelulta puhua traumoista. Äsken kuvailtuihin istuntoihin (20.-23.5.2013) mennessä jouduin kuitenkin turvautumaan beetasalpaajiin.

Lääkitys

Beetasalpaajat ovat lääkkeitä, jotka rajoittavat sykkeen kiihtymistä ja alentavat verenpainetta. Tärkeintä kuitenkin uhrin kokemuksen tasolla on se, että beetasalpaajat pitävät mielentilan tyynenä tilanteessa kuin tilanteessa. Ne suojasivat mielialaani ja piti sen koko istuntosarjan ajan melko rauhallisena. Millään muulla ei voi selittää sitä, että viimeisen istuntopäivän jälkeen astelin istuntosalista ulos ajatellen rauhallisin mielin, että kävi tässä miten tahansa: “Paljon on outoa, mutta mikään ei ole ihmistä oudompaa!” Tällainen ajatus vaatii tietynlaisen mielenrauhan.

Beetasalpaajien etuna on sekin, että ne eivät vaikuta millään lailla tunteisiin tai älylliseen suorituskykyyn. Istuntojen päätteeksi olisin voinut purskahtaa itkuun nähtyäni, millainen ihminen voi rumimmillaan olla. Mutta pidin kaiken sisälläni, sillä en halunnut toisten näkevän.

Beetasalpaajien vaikutukset eivät kuitenkaan ole pitkäkestoisia. Kun vaikutus on ohi, aivotoiminta palaa taas normaaliksi ja mieli prosessoi kirmaavia ajatuksia vauhdilla yötä päivää. Haluan alleviivata: *yötä ja päivää*. Mieleen palaavat istuntojen sadat hetket ja yksityiskohdat, koko se rekallinen roskaa, jonka esimiehet kaatoivat päälleni neljän päivän aikana yhtäjaksoisesti, häikäilemättä ja säälimättä. Sen roskan määrä oli niin suuri, että siihen ei olisi minkään istunnon salliman ajan puitteissa olisi voitu ehtiä vastata. Heräsi myös pelko, joka eli VHO:n päätöksen julkistamiseen saakka: Oliko kaiken sen roskan seasta löytynyt jotain, kuin neula heinäsuovasta, jonka perusteella minut sittenkin tuomitaan? Kuten äskettäin mainitsin, yksi (toki ainoa) pieni neula jäi. Toistettakoon se tässä:

“Opettajatoverit Savela ja Holmlund ovat kokeneet Kadarin puuttuneen heidän työtehtäviinsä oppilasmerkintöjen tarpeellisuutta koskien. Hallinto-oikeus katsoo, että Savelan ja Holmlundin kertomat Kadarin puuttumiset heidän työhönsä ovat asiasta saatu selvitys huomioon ottaen olleet enintään vähäisenä pidettäviä rikkeitä.”

Jatkuu

Virkamiesten pahin virhe ei kuitenkaan ollut se, että

a) he tekaisivat perättömiä syytöksiä, tai että
b) tekaistut syytökset olivat suurilta osin “hiekkalaatikon tason” juttuja (Marjatta Vehkaojan ilmaisu), tai että
c) he eivät niitäkään pystyneet todistamaan tosiksi, tai että
d) he eivät tajunneet, että irtisanomisperusteesta tulee pitävä vain, jos uhri toistaa virheen tai rikkeen, josta on jo annettu varoitus.

Seuraavassa oppitunnissa kirjoitan siitä, mikä esimiesten pahin virhe tosiasiassa oli.

27.5.2017

Yhdeksäs oppitunti – *Audiatur et altera pars*

Sokaistuneiden esimiesteni suurin virhe saattoi olla siinä, että he eivät kuunnelleet uhriaan. **Muistammehan edellisistä oppitunneista, että he eivät kyenneet pitämään uhria varteenotettavana toimijana, joka tulisi ottaa tosissaan.** Jos hänen kantansa tai valtakunnallinen menestyksensä alkaa kismittää, täytyy hänet tallata, esimerkiksi rajoittamalla hänen toimintaansa sähköposti- tai lähestymiskiellolla. Hänen sanallaan ei ole mitään painoarvoa, se on yhtä tyhjän kanssa. Muutenkin, ilmaisu: "sehän on hankala ihminen", tarkoittanee suomennettuna, että häntä kuunnellessa käy ilmi kaikki esimiesten mokat ja virkarikokset. Onhan se hankalaa, eikä sitä ole "kiva" kuunnella (Markus Holmlund, VHO, 20.-23.5.2013).

Jos taas joku muu kuin uhri puhuu samalla tavalla ja samoista epäkohdista:

a) sekin on vain uhrin "masinoima" juttu (r. Pirkko Käräjämäeltä sanavarastooni saamani sana). Jos oppilaat valittivat yläkoulun opetuksen tasosta Jurin siitä mitään tietämättä, ne ovat tietenkin Jurin "masinoimia", samoin, kuin ne, yli 700 adressia allekirjoittanutta henkilöä, jotka vaativat adressissa *Vaasan musiikkiluokkien puolesta* tutkimaan virkamiesten toimintaa

tai

b) se oli **"myötä elänyt Kadarin ajattelua"**, eikä hänellä **ollut omaa tahtoa"** eli on Jurin vaikutuksen alle joutunut henkilö:

Ote VHO:n istunnosta:

"W (Kadarin asianajaja): Kun Kadar puhui näistä vanhoista asioista (...) olivatko muut alakoulun opettajat samaa mieltä?

Merja-Helena Kärkkäinen: Ööö, kuten sanoin, niin, **he myötä-elivät Juri Kadarin**, Kadaria ..., ja, ja myöskin heidän mielestään näitä vanhoja asioita tulisi selvittää, mutta heillä että ei ollut ihan sitten sitä tietoa mitä aikaisemmin oli työnantajan ja Kadarin välillä ollut. (...) No, tietenkin ... he elivät joka päivä siellä koulussa Juri Kadarin kolleegana ja ja kuuntelivat häntä ja hänen ajatuksiaan ja ... ja tää on nyt vaan ihan semmonen intuitio että että he sen takia he jollakin tavalla **myötä elivät sitä sitä Jurin ajattelua. (...) Arvelen näin.**

W: Jäikö teille sellainen käsitys, että **näillä opettajilla ei ollut omaa tahtoa?**

Merja-Helena Kärkkäinen: **Hiukan, kyllä."**

Hyvä Lukijani, jos olette mahdollinen uhri, suosittelen lukemaan äskeisen sitaatin vielä toisen kerran. Se on loistava esimerkki siitä, mitä edessänne mahdollisesti odottaa:

- virkamiesten täysi sokaistuneisuus
- virkamies projisoi omia henkisiä kokemuksiaan toisiin (Krook oli nähdäkseni täysin Nummelan vallassa, vrt. VHO:n ja KHO:n päätösten tulokset)
- Näyttäytyisi todellisuus millaisena tahansa, sokaistunut virkamies löytää itselleen syyn jatkaa (kuin tupakoitsija, jonka keho vaatii uutta annosta nikotiinia)
- **kognitiivinen dissonanssi** (ks. tuonnempana) toimii niin voimakkaasti, että se ei salli psyyken hyväksyvän seikkaa, joka on ristiriidassa hänen alkuperäisen kantansa kanssa.

Jatkuu

Palataan nyt alkuperäiseen aiheeseen: virkamiesten pahin virhe.

Demokraattisen Euroopan oikeus perustuu monilta kohdin Rooman demokratiaan eli roomalaiseen oikeuteen ja sen periaatteisiin. Tämä on asian todellinen laita, vaikka nykyään opetetaan, että vanhoilla asioilla on vain historiallista merkitystä.

Roomalaisen oikeusjärjestelmän yhtenä kulmakivenä on periaate *audiatur et altera pars,* eli *kuunneltakoon myös toista osapuolta*. En tarkistanut, löytyykö tästä periaatteesta mainintaa koulujärjestelmässämme käytössä olevista oppikirjoista, mutta Suomen kouluissa noudatetaan yleisesti jo ensimmäisestä luokasta lähtien käytäntöä, että jos Pekka väittää Ollin potkineen, opettaja ennen ratkaisuaan kuuntelee kumpaakin Pekkaa sekä Ollia.

Virkamiesten strategia kuitenkin oli selvästikin seuraavan kaltainen:

1) tekaistaan Juria vastaan niin paljon syytöksiä, kuin suinkin voidaan – kyllä joku niistä menee läpi,
2) tysytään niistä vaiti loppuun saakka, näin
3) Juri ei voi varautua syytöksiin,
4) Juri saadaan pelattua nurkkaan ja
5) juttu on voitettu.

Jos lukija tulee tästä siihen johtopäätökseen, että sokaistunut narsisti henkisesti ei yllä toisen luokan koululaisen tasolle, minä en väitä vastaan.

Ote hallinto-oikeuden päätöksestä:

“Saadun lisäselvityksen mukaan oikaisuvaatimusta käsiteltäessä lautakunnan jäsenille on jaettu muun muassa

1) koulutoimenjohtaja Lehmuksen 12.6.2012 päiväämä yhteenveto Kadarin rikkomuksista varoituksen 25.5.2011 antamisen jälkeen. Yhteenvedossa on ajoitettu ja kuvattu tapahtumia, joihin irtisanomisen perusteluissa on viitattu. Hallinto-oikeuden käsittelyssä on ilmennyt, että

2) lautakunnan jäsenillä on ollut käsillä myös työsuojeluvaltuutettu Margareeta Verrosen päiväämätön lausunto Onkilahden koulun tilanteesta. Kadar on ilmoittanut, että hän on saanut mainitut asiakirjat tiedoksi vasta asian käsittelyssä hallinto-oikeudessa.

Koulutoimenjohtajan yhteenvedossa (1) ja työsuojeluvaltuutetun lausunnossa (2) on esitetty uutta selvitystä, joka on voinut vaikuttaa asian ratkaisuun.

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta **on ratkaissut Kadarin oikaisuvaatimuksen varaamatta hänelle** hallintolain 34 §:n momentin mukaisesti **tilaisuutta antaa selitystä** asiaan toimitetuista **uusista selvityksistä**."

21.2.2020 Keskeytys

Hallintolaki 34§. Mahdollisella uhrilla on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

"Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun."

Jos näin ei ole toimittu, irtisanominen ynnä muut toimenpiteet ovat laittomia.

29.5.2017 Jatkuu

Vaasassa ensin pantiin toimeen tuomio. Myöhemmin sitten joskus ehkä kerrotaan sen syyt, tai ehkä ei…

Homma meni yksinkertaisesti näin: ensin annetaan tuomio (eli irtisanotaan), ja vasta kerrotaan tuomion syyt, mutta vain jos on pakko, ja vain niille tahoille, joille on pakko, kuten opetuslautakunnalle ja hallinto-oikeudelle, mutta ei missään vaiheessa esimiesten syyttämälle uhrille. Uhrille asia ilmeni vasta hallinto-oikeuden käsittelyssä.

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksessä (9.9.2013) tekoa arvioitiin seuraavasti:

"**Kadaria ei ole näin ollen kuultu** asianmukaisesti oikaisuvaatimuksen käsittelyssä varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnassa **niistä asiakirjoista, jotka ovat olleet lautakunnan päätöksen perusteina**. Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan päätös olisi siten kumottava jo tällä perusteella."

Hyvä Lukijani! Arvaanko oikein? Taisitte jo luulla, että tässä olivat jo ongelmista raskaimmat, ja että tätä seuraavat kevyemmät asiat. Jos näin oli, joudun sanomaan, että ette ole vielä valmis tenttiin oppiaineesta Narsistinen johtaja. Piditte siitä tai ette, on teidän jatkettava oppituntien parissa.

Vaasassa esimies tilaa työntekijän omalta työsuojeluvaltuutetulta parjauskirjeen lautakuntaa ja hallinto-oikeutta varten

Nelipäiväsen oikeuskäsittelyn (20.-23.5.2013) aikana tuomarit istuivat hyvin eleettömästi, lähes jatkuvasti kumartuneena muistiinpanovihkojensa ylle. Sen aikana kävi vain kaksi kertaa niin, että heidän selkänsä suoristui ja päänsä katsoi kuultavaa silmiin. Nämä kaksi tilannetta olisivat hyvin sopineet tshekkiläiseen elokuvaohjaajan Jiří Menzelin (1938-2020) satiirisiin elokuviin. Näistä tapauksista ensimmäinen:

Ote Vaasan hallinto-oikeuden äänitteestä:

"Marja Ylisalmi: (työnantajia edustava kaupunginlakimies)	Laaditko tämän (kirjelmäsi) itse vai jonkun pyynnöstä?
Verronen: (ala-asteen opettajien eli Kadarinkin työsuojeluvaltuutettu)	**Lehmuksen** (koulutoimenjohtaja, G. K.) **pyynnöstä.**
1:13:48	
Ylisalmi:	Näetkö, ... joko ... silloin keväällä tai lähempänä (...), tai nyt kun tätä olit kirjoittamassa, että sun olisi ollut hyvä kuulla Jurin näkemys tästä asiasta?
Verronen:	No, se oli sen hetken arvio, mitä siitä tilanteesta ollut, ja asian ovat viralliset tahot ... niin ... tavallaan ... teki ... johti tähän päätökseen (nimittäin Verrosen Lehmuksen kehotuksesta tehtyyn kirjelmään, G. K.)
1:22:00	
W (Kadarin asianajaja):	**Vielä varmistan vain, että Te teitte lausuntonne Lehmuksen pyynnöstä.**
Verronen:	**Kyllä.**
W:	Mutta **ette ollut keskustellut asiasta Kadarin kanssa** ...? Tai joidenkin sellaisten kanssa, jotka voisivat olla hänen puolella ...?
Verronen:	**En.**
1:28:00	
Puheenjohtaja tuomari (Pj):	**Tämä lausunto oli tehty lautakunnan käsittelyä varten ...?**
Verronen:	**Oli.**
Pj:	**Annoitteko tämän myös Kadarille tiedoksi?**
Verronen:	**En.**
PJ:	**Toimittiko Lehmus tämän tiedoksi Kadarille?**
Swanljung: (virastopäällikkö)	**Ennen lautakunnan käsittelyä ei varmaan näin tapahtunut."**

Tästä episodista Vaasan hallinto-oikeus kirjoitti päätöksessään (9.9.2013) seuraavasti:

“**Kadaria ei ole näin ollen kuultu** asianmukaisesti oikaisuvaatimuksen käsittelyssä varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnassa **niistä asiakirjoista, jotka ovat olleet lautakunnan päätöksen perusteina**.

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan **päätös olisi siten kumottava jo tällä perusteella**.

Kun kuitenkin otetaan huomioon, että irtisanomisen perusteluja ei ole voitu laajentaa Kadarin oikaisuvaatimuksen johdosta annetussa päätöksessä, ja kun Kadarilla on asian käsittelyssä hallinto-oikeudessa ollut mahdollisuus vastata edellä mainittuihin selvityksiin, on hallinto-oikeus lautakunnassa tapahtuneesta kuulemisvirheestä huolimatta ottanut asian viivytyksen välttämiseksi kokonaisuudessaan välittömästi ratkaistavakseen.”

Yhdellä virkkeellä: Kadarin oma (!) työsuojeluvaltuutettu, Margareeta Verronen, jolle maksetaan palkkaa Kadarin työsuojelemisesta, laati Kadarista parjauskirjeen vaikuttaakseen lautakunnan päätökseen Kadarin kannalta negatiivisesti koulutoimenjohtaja Juha-Pekka Lehmuksen pyynnöstä, Kadaria koskaan kuulematta ja hänelle siitä koskaan kertomatta.

Meidän Suomessamme, tai ainakin Vaasassa voi siis käydä näin.

> Onneksi *musta auto* ei vielä ilmestynyt Kadarin perheen talon eteen keskellä yötä, kuten muutama kymmentä vuotta sitten jossain DDR:n, Romanian tai Unkarin diktatuurissa. Näin saattoi käydä, jos vaikkapa talon vahtimestari olisi soittanut AVO:lle, Stasi:lle tai Securitatelle, ilmoittaen että György Kadar ei kannata sosialismia tai puolueen pääsihteeriä.

Koko irtisanomispäätös olisi siis pitänyt pelkästään jo kyseessä olevien kahden (Lehmuksen ja Verrosen) asiakirjan puutteista johtuen, mutta VHO nopeuttaakseen asian hoitamista suostui kuuntelemaan esimiesten syytöksiä.

Osaa näistä syytöksistä olemme jo käsitelleet aiempana.

Arvoisa lukija! Joudun miettimään pääni puhki, miten minun pitäisi kuvitella näiden esimiesten tunteiden, aikomusten ja ajatusten kulun toimineen. Mutta eikö Sofokles ollutkin oikeassa: Ei todellakaan ole ihmistä *“kummallisempaa olentoa?”*

Eräänä iltana, 4.5.2018

Kuoroharjoituksiin mennessäni tapasin nyt jo eläkeläisen, entisen virastopäällikön Harry Swanljungin. Hän oli menossa postimerkkikeräilijöiden kerhoon. Hän tervehti ja hymyili minulle leveästi, ikään kuin ei olisi tapahtunut koskaan yhtikäs mitään, ikään kuin asiat olisivat kaikkien osalta kunnossa. Hänen reaktionsa sai minut ällistymään. Enkä oikein ollut uskoa näenkö/koenko/ymmärränkö oikein, että hänellä ei ole pienintäkään omantunnon tuskaa tekemistään. Tervehdin hänet ja kysyin:

- *Harry, onko sinusta kaikki hyvin ja oikein?*
- *Joo, eikö ole hieno ilma?* Toki aurinko silloin paistoi, eikä tuullut.
- *Varmaan on, mutta miltä Sinusta tuntuu?*
- *No, ihan hyvältä.*

- *Ihanko totta, Harry? Sinustako tuntuu hyvältä nostaa eläkettä tekemästäsi tihutyöstä? Musiikkiluokat ovat raunioina. Ritva pakeni koulusta, minun* (työ)*elämästäni otitte pois yli viisi vuotta noin vain.*
- *Emme me ottaneet ...*
- *No, enkö ollut poistettu koulutyöstä? Ja valehtelitte* (VHO:ssa).
- *Emme me valehdelleet.*
- *Ai, ettekö? Mitä se on, jos syyttää toista eikä pysty todistamaan väitteitään toteen?*
- *No, no, kysymys oli siitä, että* ***näyttö ei riittänyt.***
- *Harry, mitä muuta se on, että näyttö ei riittänyt, kuin että valehtelitte eikä ollut syytä irtisanoa.*
- *No, emme me …*
- *Harry, oletko ajatellut pyytää Ritvalta, Annelta, minulta, koululaisilta ja vanhemmilta anteeksi?*
- *Ei minulla ole mitään anteeksipyydettävää.*
- *Eikö? Miltä tuntuu nostaa eläkettä sen jälkeen, kuin kaupunkilaiset joutuivat maksamaan teidän touhuista yli 100 000 euroa ja lisä lasku on tulossa? Aiotko maksaa kaupungille osan siitä laskusta? Sehän on asukasta kohtaan 2 euroa/henkilö, vauvat ja eläkeläiset mukaan lukien.*
- *No, ei sitä meidän (esimiesten) tarvitse maksaa.*
- *Ei, kun väititte valtuustolle, että irtisanominen oli tahaton. Näin maksumiehiksi joutuvatkin asiaan täysin syyttömät kaupunkilaiset. Mitä Sinun moraali sanoo?*
- *Emme me tehneet mitään väärää.*
- *Harry, hyvä! Kaupunkilaiset maksoivat yli 100 000 euroa, ettekö te tehneet mitään väärää?*
- *Kuten sanoin,* ***näyttö ei riittänyt****.*

Tajusin, että en pysty Harrya auttamaan, sillä ei hänellä ole edellytyksiä avun vastaanottamiseen, ja hyvästelin.

21.2.2020

Väliin pieni selostus: Valtuustokyselyssä perussuomalaiset kysyivät, että joutuvatko esimiehet maksamaan toimintansa aiheuttamat kulut. Vastauksena sanottiin muun muassa, että **kyse ei ollut tahallisesta teosta**, joten esimiehet eivät ole korvausvelvollisia. Näin sitten viulut maksoivat syyttömät kaupunkilaiset (n. 2 e/henkilö). Ja kuten näkyy yo. keskustelusta, esimiehet eivät pode tästä pienintäkään omantunnon tuskaa.

Kuten yllä olevasta keskustelusta näkyy:

Tällainen henkilö on vailla katumisen, syyllisyyden ja häpeän tunteita.

Narsismia käsittelevässä ammattikirjallisuudessa todetaan lukemattomia kertoja, että narsismista kärsivien henkilöiltä puuttuvat tunnetaidot, jotka mahdollistavat katumisen, syyllisyyden ja häpeän tunteet ja käsittelyn. Tästä syystä tällainen henkilö on, ainakin osittain, syyntakeeton. Heiltä ei voi edellyttää reaktioita, jotka toisilta ihmisiltä tulisivat spontaanisti ja tahdosta riippumatta. Esimerkiksi punastuminen on täysin tahaton fysiologinen reaktio, joka voi olla seurausta näistä komplekseista tunnetiloista, joita narsistit eivät koskaan välttämättä koe.

Laki on moraalin minimi

Normaali ihminen säpsähtäisi tai pelästyisi, jos saisi käteensä lainvoimaisen päätöksen, jonka mukaan hän toimi laittomasti, minkä johdosta kaupunki joutuu maksamaan hänen laittomuuksistaan yli 100 000 euroa. Narsisti ei. Uhrin on hyvä tietää, että narsistisella henkilöllä moraalin minimikään ei välttämättä aina täyty. Toisin sanottuna uhri saattaa erehtyä, jos luottaa kaikkien ainakin pyrkivän kypsään ja lakia noudattavaan toimintaan. **Narsistisen henkilön erehtymättömyys on lain yläpuolella.** Kuten olemme jo huomanneet, tämä ei ole vitsi.

Kymmenes oppitunti – Narsistinen henkilö

ei koskaan voi toimia väärin

Kommentoiden vielä minun ja Harry Swanljungin välistä keskustelua, minut tekee surulliseksi huomata, millainen virastopäällikkö meillä istui virassa vuosikausia. Hänestä siis kaikki meni hyvin, minä olin se syyllinen, "näyttö ei vain riittänyt". Kaksi hallinto-oikeuttakaan ei riittänyt saamaan häntä tajuamaan, kuinka paljon pahaa hän sai aikaan, mitä kaikki tuhoja hän aiheutti. Tämä keskustelu vahvisti mielikuvaani, jonka olin muodostanut sen perusteella mitä hätääntyneet kaupunginhallituksen jäsenet kertoivat minulle KHO:n päätöksen jälkeen syksyllä 2015:

"Juri, usko minua, kaupunginlakimies Marja Ylisalmi piti meille pitkän puheen siitä, että kuinka KHO ei ollut pätevä, ja kuinka sen päätös oli epäasiallinen. Ne tuomarit eivät muka ymmärrä mitään."

Saman viestin kuulin opetuslautakunnan jäseniltä aikaisemmin (2013):

"Juri, minua järkytti kuunnella, kuinka esimiehet olivat ylimielisiä ja halveksivat
VHO:n pätevyyttä tehdä päätöksiä."

Tämä *ad hoc* iltakeskustelu entisen virastonjohtajan kanssa (4.5.2018) auttoi minut ymmärtämään, miten Nummela saattoi kirjoittaa paperille 16.11.2015, viisi kuukautta jälkeen KHO:n päätöksen, että (tämäkin on sanantarkka siteeraus) "... työnantajan oli annettava hänelle kirjallinen varoitus 28.3.2011 ja myöhemmin irtisanottava hänet 24.4.2012."

Eli Nummela ei suostu hyväksymään KHO:n *lainvoimaista* päätöstä siitä, että irtisanominen oli laiton, vaan pitää Kadaria edelleen syyllisinä.

Pikkuhiljaa tajusin, että *kyseiset esimiehet katsovat olevansa Vaasan ja Korkeimman hallinto-oikeuden yläpuolella.* Sillä, että kaksikin hallinto-oikeutta totesi irtisanomisen laittomaksi, ei näyttänyt olevan mitään merkitystä.

Nummela kirjoitti nämä em. rivit minua vastaan laatimassaan työpaikkakiusaamis-ilmoituksessa (16.11.2015). En ollut uskoa silmiäni. Koulun rehtori oli kahden hallinto-oikeuden päätöksestä huolimatta vielä vuonna 2015:kin sitä mieltä, että Kadar toimi väärin eikä hän. Tähän tahdon palata vielä myöhemmin.

Katsotaan lisää, sillä seuraavat rivit maalailevat hyvin tarkoin sivellyksin *esimieheni sielunmaisemia:*

Tässä maisemassa kaikki on päälaellaan. Tämä maailma muistuttaa minua tiettyjen alkuperäiskansojen kuvasta tuonpuoleisesta maailmasta, jossa kaikki asiat ovat päinvastoin, peilikuva tästä maailmasta, esimerkiksi oikea on vasen ja vasen oikea.

Nummela: "Vaasan Hallinto-oikeus päätöksessään 9.9.2013 katsoi, että työnantaja ei pystynyt osoittamaan, että Kadar olisi varoituksen antamisen jälkeen vakavalla (K. N.) tavalla rikkonut työnjohdollisia ohjeita tai että hän olisi käyttäytynyt epäasiallisesi ja häiritsevästi. Lisäksi todettiin, että Kadar ei syyllistynyt sellaiseen vakavaan (K. N.) virkasuhteeseen liittyvään rikkomukseen, että hänet olisi voitu irtisanoa varoitusta antamatta. Tämän päätöksen (KHO,

G. K.) nojalla Kadar syyttää minua mm. valehtelijaksi ja mainitsee useaan otteeseen minut syypääksi hänen erottamiseensa. Hän väittää edelleen, että irtisanomisensa perusteet olivat keksittyjä, mikä ei tietenkään pidä paikkaansa. Kaikilla esimiehilläni oli sama näkemys siitä, että Kadarin epäasialliseen käyttäytymiseen työpaikalla tulee puuttua. Päinvastoin olisi ollut virkavelvollisuuden vastaista olla puuttumatta hänen käytökseensä."

Pieni täydennys kohtaan "Kaikilla esimiehilläni...": Hallinto-oikeuden istunnossa joka ikiseltä Nummelan puolesta todistaneelta virkamieheltä kysyttiin, että keneltä hän sai tietoja Kadarista. Joka ikinen näistä virkamiehistä vastasi saaneensa tietoja Kadarista vain ja ainoastaan Nummelalta ja Nummelan kautta.

Toinen täydennys: todellisuus ja kuvitelmat menevät taas sekaisin. Kyseinen rehtori jollain alitajunnan tasolla tiesi minun näkeväni hänen valheidensa läpi. Tämä käy ilmi siitä, että rehtori väitti minun syyttäneeni häntä valehtelijaksi, sekoittaen mielikuvituksensa ja todellisuutensa. Mustavalkoinen totuus on sen sijaan se, että tässä vaiheessa olin uudemman kerran ajojahdin kohteena ja suurennuslasin alla, joten jo siitäkin syystä olin äärimmäisen varovainen sanoissani. En tahtonut väittää mitään, mistä minut voitaisiin myöhemmin saattaa vastuuseen.

> Mainittakoon sivuhuomiona, että kansamme kollektiiviseen tietoisuuteen tällainen ilmiö on ikuistunut sanonnan muodossa: *"Se koira älähtää, johon kalikka kolahtaa"*. Nyt siis kolahti kolahtamatta. Nimittäin en päästänyt suustani sanaa *valehdella* kertaakaan, en edes vahingossa.

Uhrin ja kiusaajan roolit vaihtuvat

Kyseinen rehtori esittää työpaikkakiusaamisilmoituksessani (7.10.2015) minun syyttäneeni häntä valehtelijaksi. Sille en tietenkään voi mitään, että kyseinen rehtori ei pystynyt näyttämään minua parjaavia väitteitään hallinto-oikeuden istunnossa (2013) toteen. Lisäksi hän on mitä ilmeisimmin sitä mieltä, että tuli VHO ja KHO mihin johtopäätökseen hyvänsä, oli hänen virkavelvollisuutensa irtisanoa minut.

Ote minusta tehdystä työpaikkailmoituksesta (16.11.2015):

"(...) Nämä prosessit ovat olleet erittäin **nöyryyttäviä ja aikaa vieviä ja siten vienyt kohtuuttomasti voimavaroja varsinaisesta perustehtävästäni rehtorina**."

"**Nöyryyttäväksi olen kokenut** myös hänen ja hänen lähipiirinsä julkisuuteen lähettämät lehti- ja nettikirjoitukset, jotka ovat olleet haitallisia myös koko työyhteisön sekä ennen kaikkea musiikkiluokkien maineelle"

Kuka onkaan uhri ja ketä on nöyryytetty? Kuka tässä irtisanomisjutussa oli aktiivinen toimija, ja kuka reagoiva kärsijä? **Uhrin ja kiusaajan roolit sekoittuivat!** En tiedä, löytyykö ilmiölle psykologiassa nimi, mutta tämä ihmisen kyky toimia näin on vähintäänkin ihmetyttävä.

Oli asian laita mikä vain, rehtorimme päätti tehdä kiusaamisilmoituksen minusta sillä perusteella, että hän tuntee olevansa nöyryytetty siitä, että hän järjesti minulle vuonna 2012 irtisanomisen ja nyt vuonna 2015 täytyy minun saada siitä rangaistus. Häntä nöyryyttää sekin, jos lehdessä kirjoitetaan

jotain asiaan liittyvää.[9] Luultavasti esimiesten kuvitellussa maailmassa minä olin itse tätäkin "masinoimassa". Rehtorin ajatusmallin mukaan hänen negatiivisista tuntemuksistaan täytyy vastapuolen saada rangaistus.

Arvoisa lukija, pyydän teitä olemaan halveksimatta minua!

Minä tiedän Friedrich Nietzschen (1844-1900) sanoneen: "Mieti, kenet hyväksyt vastapuoleksesi!" Tiedän prikulleen, että inhimillisesti/**ihmispsyyken suorituskykyä ajatellen ollaan alla hiekkalaatikon tasoa, suoranaisesti pohjamudassa**, mutta pyydän uskoa: nämä tapahtumat minua eivät koskaan huvittaneetkaan; kyse oli minun toimeentulostani, työstä, kollegoista, oppilaistani ja heidän vanhemmistansa, jotka odottivat minua takaisin ja tilanteen piti olla päivän selvä.

Ongelmaksi koitui, että Nummela **ei yksinkertaisesti suostunut ratifioimaan ja noudattamaan KHO:n päätöstä**. Koulun rehtorina hänen olisi odotettu muuttavan koulun luku- sekä työjärjestystä, ja antamaan minulle normaalit työtunnit, kuten työhönpaluukokouksessa 7.8.2015, johon Nummela ei suostunut osallistumaankaan, oli sovittu. Sen sijaan hän ei suostunut olemaan edes kanssani minkäänlaisissa väleissä. Samassa kokouksessa sovittiin myös, että jos ongelmia ilmenee, niistä ilmoitetaan ktj. Lehmukselle. Näin ollen, kun Nummela ei järjestänyt minulle lukujärjestystä eikä antanut opetustunteja, tein siitä ilmoituksia koulutoimenjohtajalle. Ktj. Lehmus, luettuaan ilmoitukseni, ohjeisti minua laatimaan Nummelasta työpaikkakiusaamisilmoituksen. Minä en halunnut taistella Nummelan kanssa, enkä taistellut.

7.10.2015 laadin pyydetyn ilmoituksen siinä toivossa, että saisin vihdoin opetustunteja ja ryhtyä töihin. Nummelan reaktio tähän oli kirjoittaa vastaavasti itsekin 16.11.2015 työpaikkakiusaamisilmoituksen minusta, jossa hän yhä uudelleen peräänkuulutti sitä, että sanoivat hallinto-oikeudet mitä tahansa, minut tulisi edelleen irtisanoa.

> Tietyt merkit viittaavat siihen, että jälkimmäinen ilmoitus olisi ollut turvallisuuspäällikkö Tapio Lehdon ja henkilöstöjohtaja Leena Kauniston kanssa sovitusti suunniteltu, tarkoituksena pelastaa Nummela kaivamastaan kuopasta. Tästä lisää hieman myöhemmin.

Tällä haluan tuoda esiin, että minä en halunnut taistella. Halusin vain tehdä töitä oppilaideni ja kollegojeni kanssa.

Keskeytys 26.2.2020

Saako opettaja apua OAJ:ltä?

Vähänkin tarkkaavainen Lukijani saattaa jo ihmetellä, miksei kirjassa ole sanallakaan viitattu opettajien ammattijärjestöön, OAJ:hin? Eikö Juri hoksannut pyytää apua?

Kaikki olisivat tietenkin selvinneet huomattavasti vähemmällä, ja yhteiskunta satoja tuhansia euroja halvemmalla, mikäli tietyt tahot olisivat puuttuneet asioiden kulkuun hyvissä ajoin. Pohjanmaan poliisilta, Vaasan syyttäjävirastolta tai Opettajain ammattiliitolta ei kuitenkaan herunut apua.

Jatkuu:

[9] Lehtikirjoituksilla todennäköisesti tarkoitettiin valtuustokyselyä, jossa kysyttiin niinä päivinä sen perään, että kuka maksaa viulut? Varmaksi en voi tätä sanoa, mutta muistan ainakin että se tuli lehteen.

Jos Lukijani ei kyllästy iänikuiseen jauhamiseeni tästä samasta aiheesta (uhrilta vaaditaan samanlaista sinnikkyyttä jankkaamisen ja asioihin yhä uudelleen palaamisen kanssa kymmeniä, jollei satoja kertoja), niin vielä yksi siteeraus Nummelan työpaikkailmoituksesta (16.11.2015):

"Työelämän pelisääntöjä on käyty hänen kanssaan läpi lukuisia kertoja edellä mainitun jakson (2007–2012) aikana. Työnantajan puolelta neuvotelluissa on ollut mukana kaksi henkilöstöpäällikköä (Paavilainen, Ikäheimonen), kaksi koulutoimenjohtajaa (Krook, Lehmus), Opetusviraston johtaja (Swanljung) sekä kahden koulun rehtorit (Nummela, /Pirkko/ Käräjämäki). Kadar ei hänelle annettuja neuvoja, ohjeita ja määräyksiä ollut valmis noudattamaan, jolloin työnantajan oli annettava hänelle kirjallinen varoitus 28.3.2011 ja myöhemmin irtisanottava hänet 24.4.2012."

Olenko väärässä, jos mielestäni poliisin olisi pitänyt reagoida hallinto-oikeuksien halveksuntaan ja niiden päätöksien täytäntöön panematta jättämiseen? Oikeusvaltiossa ainakin.

Takaisin aiempaan aiheeseen

Vuoto-jupakka

Saanen valottaa näiden ehkä hyväntahtoisilta tuntuvien rivien todellista tarkoitusta: "Työelämän pelisääntöjä on käyty hänen kanssaan läpi lukuisia kertoja (...). (...) Kadar ei hänelle annettuja neuvoja (...) ollut valmis noudattamaan." Näillä kerroilla ja neuvoilla viitataan kuulustelutilaisuuksiin, jotka noudattivat melkein kuin 50-luvun diktatuureista tuttuja kaavoja. Puuttui ainoastaan uhrin kasvoihin suunnattu kirkas valaisin. Näissä istunnoissa oli minua vastassa 8–10 virkamiestä, jotka kaikki tuijottavat minua ja esittävät aivan yllättäviä kysymyksiä ja syytöksiä. Esimerkiksi: "Kuka vuoti vanhemmille tietoa – siitä nimittäin, että kenestä opettajasta tulee 3A:n luokanopettaja ensi syksyllä?", "Sinäkö kerroit sen Ilonalle *(Vaasan musiikkiluokkien tuki ry:n pj.)*?", "Juri, nyt kysyn uudestaan, oletko keskustellut Ilonan kanssa?" Pöytäkirjaan on merkattu kolminkertainen toisto, mutta tosiasiassa toistoja oli ainakin 6–8. Kuulemistilaisuuksiin kutsuttiin joskus vain 15 tunnin varoitusajalla ja kertomatta kuulemistilaisuuden aiheita, tavallisimmin kuten tässä jo ylempänä mainitussa kutsussa:

"----Alkuperäinen tapaaminen----
Järjestäjä: Paavilainen Irja
Lähetetty: pe 26.3.2010 12:27
Pakollinen: Kadar György; Siren Liisa; Swanljung Harry; Nummela Kari; Krook Merja
Aihe: Kuulemistilaisuus
Milloin: 9. huhtikuuta 2010 13:00 – 14:30
Sijainti: Viraston 7. kerros"

Sen pituinen se. Siinä missä nämä kuormittavat kuulemistilaisuudet ovat yksi stressin lähde, on jo asia erikseen, kun tilaisuuteen joskus sinne ilmestyy muitakin virkamieskoneiston edustajia. Tällaiset kutsut ja kuulemistilaisuudet, varsinkin jos niiden tuloa täytyy pelätä joka päivä, aiheuttavat uhrille takuuvarmasti traumoja. Kuvittele tilanne, jossa sinulla on vastassa n. 10 tuijottavaa silmäparia, ja sinulle esitetään edellä mainitun tason kysymyksiä. Puhumattakaan siitä, jos virastonjohtaja on kutsunut tilaisuuteen mukaan OAJ:n pääluottamusmiehen, joka ei suostunut aikaisemmin käsittelemään asiaani, ja nyt yhtäkkiä ilmestyykin etukäteen tapaamatta ja ilmoittamatta.

Uhrin keho ja psyyke reagoi

Aivot toimivat tällaisissa tilanteissa rajun sydämentykytyksen säestämänä käsittämättömällä vauhdilla. Ne käsittelevät sekunnin murto-osassa satoja eri vastaus- ja käytösskenaarioita, punniten satoja eri vaihtoehtoja siitä, mitä vastapuolen mielessä tai pyrkimyksenä mahtaa olla, mihin tässä täytyy varautua. Tilanne on absurdi, kun tietää olevansa syytön.

Entiset diktatuurin johtajat ja heidän jälkeläisensä palasivat Unkarissa valtaan vuonna 2006. He panivat poliisit ampumaan 1956 kansannousun muistotilaisuuteen osallistuneita rauhallisia ihmisiä (joukossa tytärtäni, joka kulki kadulla lääkisopiskelijakavereidensa kanssa). Jälkikäteen kuultiin mediassa monessa haastattelussa, että ihmiset eivät hoksanneet paeta poliiseja, sillä he olivat luulossa, että kun he eivät olleet tehneet mitään, heille ei voisi käydä kuinka (*principle of charity*). Olin jokseenkin samassa mielentilassa, kun virkamieskoneiston tykistö rupesi latelemaan kysymyksiä. Minulle ei tullut mieleenkään pyytää mukaan avustajia tai puolustautua jollain toisella tavalla.

Jatkuu

Palataan minun esimieheeni, Kari Nummelaan. Kuten hänen laatimastaan em. asiakirjasta (Työpaikkakiusaamisilmoitus, Perustelut 16.11.2015) käy ilmi, narsismin ammattikirjallisuus on oikeassa: narsistinen henkilö ei kykene hyväksymään, että hän voi toimia väärin tai erehtyä. Narsistinen johtaja uskoo olevansa aina ja kiistatta oikeassa. Tässä asiassa häntä mikään ei pysty horjuttamaan. Kuten näimme, edes korkein hallinto-oikeus ja tuskin Haagakaan (Nummela huusi minulle: “Mene valittamaan Haagiin!”, luultavasti sekoittaen Haagin sotarikostuomioistuimen ja Strasbourgissa istuvan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen).

Uskomaton käänne! Ilouutinen! 26.5.2017

Esimiehet ovat perääntymässä! He ovat vetämässä takaisin 24.5.2017 (”in medias res”) lähettämänsä syytöskokouskutsun. 10 vuoden ajojahdin aikana ensimmäisen kerran! Kai tässä tehdään jonkin sortin historiaa! Jos *Josef K* ei saanut tietää Linnan (Kafka) asioista mitään, en saa minäkään. En siis vieläkään tiedä, ketkä esimiehet tekivät tämän uudemman päätöksen, missä he kokoontuivat tai montako heitä oli. Tiedän vain tiedoksiantajan, jonka näen sähköpostin lähettäjäkentästä. Asian ymmärtäminen edellyttää pientä selitystä.

Kaikki merkit viittasivat nimittäin siihen, että esimiehet tällä kertaa yrittivät yllyttää minun nuoren kollegani keräämään minusta raskauttavaa aineistoa. Tämän hän tekikin, työtä käskettyä. Kuten syytöskirjelmistä kävi ilmi, hän piti minusta päiväkirjaa syyskauden ensimmäisestä päivästä lähtien. Nyt sain kuitenkin seuraavan laisen viestin:

Lähettäjä: ‹elise.hytonen@edu.vaasa.fi›
Lähetetty: 26. toukokuuta 2017 16:11
Vastaanottaja: AA Anni-Leena Mäki-Valtari
Aihe: VS: Kádár

Hei!
Laitoin jo varmuuden vuoksi ajoissa mahdollisen palaveriajan, kun sen piti sopia usealle henkilölle. En ollut vielä silloin saanut P:ilta (J.P on kollegani, G.K.) vastausta siihen, haluaako hän käsittelyn jatkuvan palaverilla. Kyse oli siis vain P:in asiasta.
Nyt hän on ilmoittanut, että ei koe palaverista olevan mitään hyötyä. Näin siis palaveria ei ole.

Elise Hytönen
vt. Rehtori
Vaasan kaupunki
Vöyrinkaupungin koulu
Vuorikatu 11, 65100 VAASA
040 822 8803
elise.hytonen@edu.vaasa.fi

Taustatietoina kerrottakoon, että sain Elise Hytöseltä 4.4.2017 ensimmäisen sellaisen kuulemiskutsun, jossa kerrottiin siitä, että musiikinopettajan sijainen J. P. (myös entinen oppilaani) on tehnyt minusta, musiikkiluokkien toiminnan koordinaattorista-kehittäjästä ”työsuojeluilmoituksen”. Kuulemiskutsuun liitetystä J. P:n ilmoituksesta kävi ilmi, että ilmoitus oli tehty jo 17.1.2017, eli lähes kolme kuukautta aikaisemmin. J. P:n ilmoituksesta kävi ilmi edelleen, että J. P. kävi neuvotteluja työsuojeluvaltuutettu Margareeta Verrosen kanssa jo 23.8.2016 eli noin kaksi viikkoa sen jälkeen, kun olin aloittanut työni meidän yhteisessä, minulle uudessa työpaikassa, Vöyrinkaupungin koulussa. Kaksi viikkoa. Minä en saanut tietää Verrosen ja J. P:n 23.8.2016 minuun liittyvistä keskusteluista. Tämän kertaisesta seläntakaisesta juonittelusta sain tietää vasta 4.4.2017, kun sain ensimmäinen kuulemiskutsun. Korjaan, kun sain ensimmäisen tähän asiaan liittyvän kuulemiskutsun. Nimittäin muita kuulemiskutsuja oli kertynyt jo siihen mennessä.

Muutamaa sivua aiemmin kerroin, miten kaupunki oli jo hävinnyt irtisanomisjuttunsa mm. juuri Verrosen samantapaisen selän takana toimimisen johdosta. Tästäkin huolimatta selän takana puhuminen jatkui.

Hyvä mahdollinen uhri!

Tämä oppi on tärkeä sisäistää tulevaisuuden haasteiden varalta: **Koska narsisti ei näe tekevänsä virheitä, ei hänellä ole myöskään mitään mistä oppia**.

> Unkarin kommunistien työelämästä karkottama unkarilaisuuden tutkija, oppimestarini ja setäni Gábor Lükő (1909-2001) kertoi joskus hänellä vierailleista opiskelijoista harmissaan näin: “Heidän kanssaan ei voi enää keskustella, he ovat jo valmiita, he tietävät kaiken jo valmiiksi. He eivät osaa kuunnella muita tai omaksua uutta. He ovat tieteelle jo nuorena kuolleita.” Nämä ihmisetkin ovat oman muuttumattoman minuutensa vankeja.

Jos Suomen oikeusturvajärjestelmä toimisi, olisi tietyt virkamiehet katsottu tehtäviinsä soveltumattomiksi viimeistään siinä vaiheessa, kun virkarikokset toistuivat vielä KHO:n

päätöksenkin jälkeen. Näin ei kuitenkaan käynyt, mikä asettaa mielestäni koko oikeusturvajärjestelmän kyseenalaiseen valoon. Unkarissa toimiva juristipoikani kehotti minua jo marraskuussa 2015 marssimaan poliisiasemalle, ja kertomaan että KHO:n lainvoimaista päätöstä ei suostuta panna täytäntöön. Näin minä kyllä tein, mutta kihlakunnansyyttäjä Kai Palmusen ohjeistusta noudattaen Vaasan poliisi ei reagoinut kertomaani.[10]

> *(...) ratsun selkään nousee ahdistettu, kauan piinattu, tuhat kertaa rangaistu,*
> *mutta vihassa ja rakkaudessa, jäässä ja tulessa murtumaton, ikuisesti elävä, hän jota mään päälle jäävät eivät tunne.*
>
> — Toivo Pekkanen (1902–1957), *Lähtö*

Poimintoja uusimmista syytöksistä – *"Juri pyysi ottamaan nokkahuilut leirille mukaan"*

Kiinnostavatko lukijaani nämä uusimmat syytökset? Ymmärrän, jos ne tursuavat jo korvista ulos, mutta tällä kertaa kehottaisin kiinnostumaan, sillä tulossa on taas kerran uskomattomalta kuulostavia juttuja.

Tässä vaiheessa on mahdollista, että Lukijani ajattelee tapauksestani esimerkiksi näin: "Tiedetään, ajankohdat ynnä muut sivuseikat viittaavat kaikki virkamiesten epärehelliseen toimintaan, jossa oli varmaankin laittomuuksiakin mukana. **Mutta mitä Kadar itse teki**? Hänkö ei todellakaan tehnyt mitään? Ei savua ilman tuulta, kyllä hänenkin on jotain täytynyt tehdä, vai pitäisikö tässä uskoa vieläkin, että Kadar oli täysin puhdas pulmunen?"

Vastaukseni lukijan tällaiseen kysymykseen: kyllä. En tahdo kerskailla, mutta onnistuin käymään koko prosessin läpi sortumatta minkäänlaisiin hyökkäyksiin, rikkomuksiin tai muihin temppuihin, siitäkin huolimatta, että tällaisissa oloissa uhrin on äärimmäisen vaikea pysyä maltillisena ja toimia tekemättä virheitä. Tälläkin on varjopuolensa, nimittäin se, jos mikä ärsyttää esimiehiä, jos uhri onnistuu välttämään kaikki virheliikkeet.

Seuraavaksi tahdon liittää joitakin otteita J. P:n mitä ilmeisemmin Verrosen kehotuksesta laatimasta syytöskirjelmästä, jossa eritellyistä seikoista minua tahtoivat kuulla kaksi rehtoria, virastonjohtaja ja henkilöstöpäällikkö. Nämä syytökset on poimittu sellaisenaan J. P:n päiväkirjasta:

"20.8.2016 Juri oli kirjoittanut vanhemmille pitkän viestin kuoroleiristä, johon oli lisännyt Annen (alakoulun opettaja) nimen mukaan leirille tulevien opettajien yhteystietoihin sekä kertoi kuinka olemme saaneet tehtäväksemme yhtenäistää opetusta."

Kommentti: Ktj. Lehmuksen piti keksiä syy sille, miksi minut sijoitetaan pois Onkilahden koulusta. Tässä hän keksi käyttää hyväkseen sitä, että Opetushallitus oli moittinut kaupunkia siitä, ettei yläkoululla (Vöyrinkaupungin koulun musiikkiluokilla) jatketa alakoululla alettua työtä, sekä ohjeistanut yhtenäistämään opetusta. Todellinen syy lienee se, että pelkkä läsnäoloni oli tässä vaiheessa Kari Nummelalle liikaa. Kummallista on kuitenkin se, miten yllä mainitussa syytöskohdassa minua parjataan siitä, että toimin ohjeiden mukaan ja pyrin yhtenäistämään ala- ja yläkoulun opetusta.

[10] Tämän tiedon sain poliisi Tapio Nyystiltä

“21.8.2016 Juri kirjoitti rehtorille sähköpostilla perustelut miksi haluaa Annen mukaan kuoroleirille. Hän perusteli sen muun muassa sillä, että Anne on meistä kolmesta kuoroasioissa pätevin, säestyksellisten kappaleiden osalta hänen mukanaolo on välttämätön ja että hän on aikoinaan ollut luokanvalvojani alakoulussa.”

Kommentti: Meistä kolmesta opettajasta ainoastaan Annella on Sibelius-Akatemian kuoronjohdon B-tutkinto. Tämän lisäksi Anne oli aikaisemmin, terveemmän työilmapiirin aikoina yläkoulun kuoron vetäjä. Anne oli pianosoiton osaltakin meistä kolmesta etevin.

“Juri oli kysynyt Anton Ylikallion Kuula-opistolta säestämään kuoroa.”

Kommentti: Kyseessä oli Bartókin teos *Kylässä* (In Dorf) (ks. Yotube), joka on kuoron osalta suhteellisen helppo, mutta säestyksen osalta todella vaativa. Siitä ei Annekaan noin vain olisi suoriutunut. Teoksen opettamisella olisi ollut tarkoitus tutustuttaa oppilaita slaavilaisen musiikkimaailman tunne- ja sommitelumaailmaan.

“7.9.2016 Juri laittoi viestiä seurakunnalle (Arto Lehtinevalle) ja anoi *maksuvapautta* kuoroleiristä kysymättä multa. Hän kirjoitti myös, että olisimme kuoron kanssa käytettävissä seurakunnan tilaisuuksiin vastapalveluksena.”

“13.9.2016 Juri laittoi viestiä, että olenko ehtinyt katsella hänen työpöydällemme levittämää materiaalia (n. 15-20 eri kuoroteosta) ja kysyi, jos voisin ehdottaa niistä kappaleita, joita pidän tärkeinä lasten taitojen kehittämisen kannalta. Hän myös pyysi multa ehdotuksia kuorokappaleiksi.”

” Leiriohjelmaan oli kirjattuna myös ”*nokkahuilut mukaan*”, vaikka nokkahuiluista emme olleet puhuneet missään vaiheessa.”

Kommentti: Oppilaat ovat tottuneet alakoulun kolmannelta luokalta alkaen siihen, että kuoroteoksiin voi tutustua myös soittamalla. (Uusi opettaja J.P. sitä ei ilmeisesti tiennyt.)

“7.11.2016 Havahduin siihen, että musaluokan kaikki työtasot oli vuorattu Jurin nuoteilla, eikä mun tuntimateriaalit mahtuneet mihinkään. Laitoin Jurille sähköpostitse pyynnön, josko hän voisi siirtää nuottinsa johonkin tiettyyn paikkaan esimerkiksi kaappiin, jonka tyhjäsin häntä varten, kun hän kuitenkin opettaa vain yhtä luokkaa.”

En opettanut vain yhtä luokkaa ja työtasolla oli rutkasti tilaa. Otin silloin valokuvan luokan hyllytilanteesta, mutta Lukijalleni sopinee, etten liitä sitä tähän kirjaan.

Otetaan luokan hyllystä tekemäni valokuvan tilalle mieluummin rakkaan peruskoulun luokanopettajani (kaunokirjallisuuden opettaja), **Ilona tädin runo**. Siinä on elämää. Läksiäisrunon ja siinä olevat hänen hyvän toivotuksensa saimme luokkakaverit käteemme äsken pidetyssä luokkakokouksessa 50 v. viiveellä:

"Békét, csendet, mely elűz vihart,
Érző szívet, mely enyhít nyomort
Örömöt, mely nap sugáraként
Tud gondfelhők között is szórni fényt
És hitet, mely mint a sasmadár

"Rauhaa, hiljaisuutta, joka poisajaa myrskyn,
Tuntevaa sydäntä, joka lievittää kurjuutta
Iloa, joka kykenee, kuin auringonsäde,
Levittää valoa jopa ylikin hädän pilvien
Ja uskoa, joka kuin kotka

Fölfelé tart és az égbe száll... " Pyrkii ylös ja lentää taivaaseen …”

Ilona täti (Ilona Budai)

Tämä runo jäi meiltä hänen luokkansa 8. lk:n oppilailta silloin, 50 v. sitten jostain syystä saamatta. Ehkä oli vielä lähellä ne ajat, kommunisti diktatuurin kauhut, jolloin hänenkin hengellinen yhteisönsä hajotettiin.

”Rakas Ilona täti! Viidenkymmenen vuoden etäisyydestäkin tunnistan meidän Teiltä saamamme opetuksen henkeä tästä myöhään saamastani runostanne. Se auttaa minua nytkin. Oli ihanaa, olette ihana! Kiitän. Gyuri”

Vuosina 2007-2015 Kadarilla ei ollut menemistä Vöyrinkaupungin kouluun. Kuva Ildiko Kadar

Vuonna 2015 vuorot vaihtuivat. Kadar sai mennä Vöyrinkaupungin koulun, muttei Onkilahden koulun tiloihin. (Perusteita ei tiedetä.) Kuva Gyula Turi.

Hyvä Lukijani!

Toistan nyt itseäni: osaatteko kuvitella, että tämän laatuisista *yhtenäistämis-*, *maksuvapaus-* ja *nokkahuiluasioista* minua halusivat kuulla muun muassa kaksi rehtoria, koulutoimenjohtaja ja henkilöstöjohtaja? Nummelan mukaan nämä prosessit olivat ”olleet erittäin nöyryyttäviä ja aikaa vieviä ja siten vienyt kohtuuttomasti voimavaroja varsinaisesta perustehtävästäni rehtorina”. Siis kenelle?

Tällainen persoonallisuus tuskin vaivaa päätään sillä ajatuksella, että miten uhrille käy. Että kuulemistilaisuuksiin valmistautuminen, vastineiden kirjoittaminen, opetuksen ja leirityksien häirintä sekä eri tahojen konsultoiminen vaativat hänen uhriltaan eli minulta (ja kollegoiltanikin) satoja tunteja työtä ja unettomia öitä, jotka lopulta johtivat (2013) invalidisoitumiseen. Kärsivänä ja nöyryytettynä osapuolena on hän itse.

Kuva Ildiko Kadar

Yhdestoista oppitunti – Uhrin tie lapsellisesta riidasta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, 27.5.2017

Kaikki ylempänä esitetyt syytökset tulivat minulle kuin salama kirkkaalta taivaalta. Minua vaadittiin saapumaan kuulemistilaisuuksiin maalitauluksi esimiesten eteen ilman, että asiasta olisi minulle aiemmin tiedotettu.

Siinäkin tapauksessa, että nokkahuilun pyytäminen leirille tai maksuvapauden pyytäminen seurakunnalta, yms. olisivatkin olleet virkarikoksia, **olisi niihin tullut reagoida välittömästi ensi tilassa**. Niiden kerääminen kuukausikaupalla tekee itsessään syytöksistä, sekä koko kuulemistilaisuudesta juridisesti mitättömiä. Asiapapereiden mukaan J. P. oli tehnyt ilmoitukset **jo 23.8.2016 ja 17.1.2017**. Kuulemiskutsun sain vasta **4.4.2017**.

Nykyään jo tiedän, että juridisesti katsottuna:

1) Esimiehet tekivät virkavirheen, kun eivät ottaneet minuun yhteyttä saatuaan tiedon mahdollisesta työpaikkakiusaamisesta ensi tilassa, kullakseen asiasta itse asianomistajaa (*Audiatur et altera pars*; ks. yhdeksäs oppitunti)

2) Lähettäessään kuulemiskutsuja **4.4.2017** esimiehet olivat jo auttamattomasti myöhässä. Tämäntapainen syytösten keruumenetelmä oli Nummelan ajoilta (2007–2012) jo ehtinyt tulla tutuksi. Hän keräili minun tekemiäni "virkarikoksia" paperille ja piti ne salassa, jotta en voisi varautua niihin etukäteen.

Työturvallisuuslaki 28 §, johon olen jo aiemmin viitannut, kuuluu seuraavasti:

"Jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, työnantajan on **asiasta tiedon saatuaan** käytettävissään olevin keinoin ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi."

Täten esimiehet tekivät virkavirheen itse, koska he eivät ryhtyneet toimimaan heti "tiedon saatuaan".

On käsittämätöntä, että esimiehille kaksikaan hallinto-oikeuden päätöstä ja hävitty oikeudenkäyntikään ei riittänyt opettamaan näin yksinkertaisia asioita.

Tai korjaan: ei se käsittämätöntä ole. Se on hyvinkin ymmärrettävää, jos pidämme mielessä, että tämän tyyppiset esimiehet eivät tapaa tulla ajatuksissaan siihen johtopäätökseen, että he olisivat olleet väärässä. Tällaisen esimiehen maailmassaan lakikin on olemassa vain sitä varten, että sen avulla voidaan todistaa hänen olleen oikeassa, ja uhrin toimineen väärin.

Kahdestoista oppitunti – Oikea tapa toimia työhäirintätilanteessa

Työhäirintäasioiden hoitamiseen suosittelen neliportaista toimintamallia:

1) Jos koet olevasi väärin kohdeltu, tulee sinun ensin yrittää keskustella asiasta ensin itse asianomaisen kanssa. Esimerkiksi väite siitä, ettei kollegan opetusmateriaalille riitä pöydällä tilaa, olisi voitu selvittää todella helposti.

2) Jos (1) ei auta, pyydä esimieheltä apua.

3) Jos kohta (2) ei paranna tilannetta, tai jos sama kohtelu toistuu, voi esimies järjestää kolmikantakeskustelun (kiusattu, kiusaaja ja esimies).

4) Jos tilanne on vakava, eikä pelkkä keskustelu riitä, esimies järjestää kuulemistilaisuuden. Kuulemistilaisuutta varten esimiehen on lähetettävä asiallinen kuulemiskutsu, jossa mainitaan

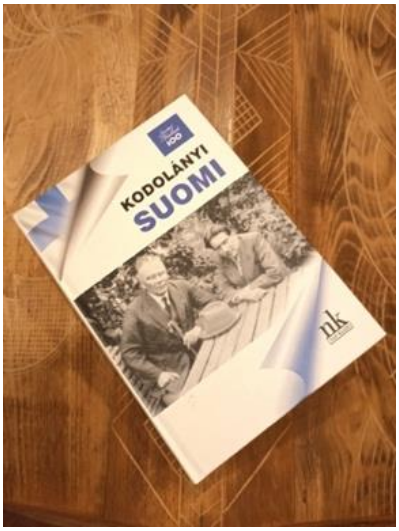
    a. aika
    b. paikka
    c. läsnäolijat
    d. kuulemisen tarkka aihe (teko, aika, paikka, todistajat/läsnäolijat, jne.)
    e. mitä lainkohtaa mahdollinen teko koskee
    f. se, että kuultava saa ottaa kuulemistilaisuuteen mukaansa avustajan

    Tämän lisäksi kuultavalle on annettava riittävästi aikaa valmistautua kuulemistilaisuuteen, tavallisimmin vähintään viikko.

    Jos nämä asiat jäävät kuulemiskutsuun kirjaamatta, kuultavaksi kutsutun henkilön oikeusturvaa on loukattu. Ainakin periaatteessa koko kuulemistilaisuus näin ollen mitätöityy.

29.5.2017

Välillä jotain positiivistakin: **Suomi täyttää 100 vuotta!**

Kuva Lídia Szegedi

Nap Kiadón (Nap kustantamo, Budapest) toiminnanjohtaja Ilona Sebestyén on tulossa Helsinkiin. Unkarilaiset haluamme onnitella 100-vuotista Suomea ja suomalaisia Unkarin tunnetuimman Suomen ystävän, kirjailija János Kodolányn (1899–1969) kirjalla *Suomi, hiljaisuuden maa*. Kyse on maailmansotien välissä kirjoitetusta teoksesta, jonka hän laati ihannoimastaan maastaan Suomesta unkarilaisille unkarin kielellä. Ehdotin Nap Kiadólle teoksen julkaisua kaksikielisenä kirjana ja tarjouduin kääntämään unkarinkielisen alkutekstin suomalaisten ystävieni kanssa suomeksi. Ilona Sebestyén tuli neuvottelemaan asiasta Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja kustantamo Aratorin edustajien kanssa. Kirja aiotaan julkaista 6.12.2017. Unkarin valtiomiesten kanssa (mm. László Kövér, Unkarin eduskunnan puhemies) ehdittiin jo sopia, että he lähettäisivät kappaleita virkaveljilleen lahjaksi itsenäisyyspäivätervehdyksenä.

János Kodolányi: Suomi.

Sirpaleet, Vaasan ylioppilaskuoro ja Vaasan musiikkiluokat (5.-6. lk.).

Toinen ilouutinen näiltä päiviltä on se, että Valtioneuvosto hyväksyi meidän alullepanemamme konserttisuunnitelman *Suomi 100 Sanoin Ja Sävelin* osaksi valtakunnallista juhlaohjelmaa. Unelmani konsertin *Kirjallisuus ja kuoromusiikki* järjestämisestä on kovaa vauhtia toteutumassa.

Hankkeessa on mukana neljä kuoroa: Sirpaleet, Pohjan Miehet, Vaasan ylioppilaskuoro, Renascenti (Vaasan entisten musiikkiluokkalaisten kuoro) ja Vaasan mainio runonlausujaryhmä Runonkulkijat.

Mutta palataan mutaisen ohdakkeiseen arkeen!

Tilaisuuden Suomi 100 ohjelmalehtinen.
Tilaisuuteen osallistuivat: Runonkulkijat, mieskuoro Pohjan Miehet, sekakuoro

Jatkuu

Huomioita lainsäätäjille

Tahdon huomauttaa lainsäätäjille muutamista epäkohdista Suomen laissa. Näitä huomioita minulla on tästä aiheesta kolme, mutta tässä kirjassa tuon niitä esiin paikka paikoin yhteensä tusinan verran.

Huomio lainsäätäjälle #1 – Työntekijä ei saa valittaa saamastaan varoituksesta

Kuten sanottu, jos jokin edellä eritellyistä listan kohdista ei toteudu, kuulemistilaisuus on juridisesti epäpätevä tai ainakin kyseenalainen. Valitettavasti se ei kuitenkaan välttämättä estä virkamiehiä antamasta omavaltaisesti varoitusta, joka puolestaan kunnallisella tasolla on pätevä. Näin ollen sainkin varoituksen, vaikka kuulemiskutsu ei vastannut millään tavalla yllä olevia vaatimuksia.

Laki on säädetty sillä ajatuksella, että työntekijä saa varoituksen jälkeen mahdollisuuden korjata toimintaansa. Jos sama teko, josta varoitus on annettu, toistuu vuoden sisällä uudestaan, täyttyy irtisanomisperuste. **Kokemusteni perusteella pidän kuitenkin uhrin oikeusturvan kannalta räikeänä porsaanreikänä lainsäädännössä, että esimiehen antamasta varoituksesta ei voi valittaa, etenkin kun toisesta varoituksesta voi jo seurata irtisanominen.**

Jos kunta toimii funktionsa mukaisesti, esimiehen oman esimiehen tai työympäristön tulisi pysäyttää mielivaltaiset kostoretket tai ylilyönnit. Näin ei kuitenkaan valitettavasti aina tapahdu, puhumattakaan tilanteesta, jossa esimies ja hänen esimiehensä lyöttäytyvät yhteen, yhdessä alaisiaan vastaan. On hyvä myös pitää mielessä, että narsistinen johtaja on taitava keräämään ympärilleen vaikutusvaltaista tukea (hovi).

Näin kävi käsittääkseni minunkin tapauksessani. Kyseisten rehtorien taakse asettui joukko esimiehiä ilman mitään näkyvää syytä, sekä ilman keskustelua asioista minun kanssani. Näihin esimiehiin lukeutuivat koulutoimenjohtaja Juha-Pekka Lehmus, työsuojelupäällikö Tapio Lehto, virastopäällikkö Harry Swanljung*, sivistystoimenjohtaja Christina Knookala, henkilöstöpäällikkö Leena Kaunisto, henkilöstöpäällikkö Kirsi Ikäheimonen, koulutoimenjohtaja Merja Krook (nyk. Merja-Helena Kärkkäinen)*, henkilöstöosastolta Irja Paavilainen, pääluottamusmies Jarmo Juupaluoma sekä työsuojeluvaltuutettu Margareeta Verronen jne.

> Ymmärrän, että lukijastani tuntuu uskomattomalta, että Kadar ei olisi tehnyt mitään väärää, jos kerran näin monta esimiestä asettui häntä vastaan. Sen takia sallittakoon minun tuoda esiin, että luettelossa olevat ihmiset eivät tavanneet minua kertaakaan, lukuun ottamatta kahta asteriskilla (*) merkittyä henkilöä. Jos joku heistä olisi tullut kadulla vastaan, minä en olisi tunnistanutkaan heitä.

Tällaisissa tapauksissa uhrin mahdollisuudet saada oikeutta kunnallisella tasolla ovat pienet, etenkin kun lautakunnat, valtuustot, kaupunginhallitukset ovat – ainakin Vaasassa, jossa ”veri ei muka vapise” – hampaattomia. Tästä seurauksena uhrille voi käytännössä tehdä mitä tahansa niin kauan, kun liikutaan kunnan tasolla, ja kuten tullaan näkemään, senkin jälkeen.

Huomio lainsäätäjille #2 – Lainsäätäjien pitäisi säätää erillinen laki nimenomaan henkistä pahoinpitelyä varten

26.2.2020

Tässä vaiheessa lukijan on tärkeää tuntea rikoslain pahoinpitelyä käsittelevä pykälä

Rikoslaki 21 luku 5 § Pahoinpitely *"Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava* pahoinpitelystä *sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi."*

Rikoslaki 21 luku 6 § Törkeä pahoinpittely *"Jos pahoinpitelyssä*
1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,
2) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai (...) ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä pahoinpitelystä *vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.*
Yritys on rangaistava."

27.2.2020: Laista kerrotaan Minilexissä seuraavasti:

"Suomen rikoslaki kieltää pahoinpitelyn rangaistuksen uhalla. Laissa kielletään pahoinpitely fyysisen eli ruumiillisen väkivallan sekä psyykkisen eli henkisen väkivallan seurauksena, kun rikoksentekijä on tahallaan aiheuttanut uhrille tietyn seurauksen.

Rikoslain mukaan pahoinpitely on kyseessä, kun joku vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, myös ilman käyttämättä ruumiillista väkivaltaa. Lain mukaan näin ollen myös henkinen pahoinpitely on mahdollista, jos ilman ruumiillista väkivaltaa käyttämällä uhrille aiheutetaan kyseiset seuraukset. Rikoksentekijän on tahallisesti pyrittävä aiheuttamaan uhrille tämän terveyden vahingoittuminen, kipu tai tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan joutuminen.

Henkisen pahoinpitelyn sekä sen mahdollisten seurausten osoittaminen voi olla haasteellista. Lain mukaan henkinen pahoinpitely on kuitenkin rangaistava teko. Esimerkiksi pitkään jatkunut vakava kiusaaminen voi johtaa uhrin ahdistukseen, muuhun psyykkisesti haitalliseen tilaan tai mielenterveyden häiriöön, tai jopa itsemurhaan. Näissä tilanteissa kyseessä voi mahdollisesti katsoa olevan henkinen pahoinpitely, jos rikoksentekijä on tahallisesti aiheuttanut uhrille tällaisia seurauksia." Lähde: https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-henkinen-pahoinpitely

Viime aikojen diskurssissa on vallannut ajatus siitä, että henkisen väkivallan on oltava rinnastettavissa fyysiseen väkivaltaan. Aivan oikein. Omien kokemuksieni puolesta olen täysin samaa mieltä. Toisin sanottuna minulle on päivän selvää, että olisin selvinnyt paljon vähemmällä vauriolla, jos minua olisi potkittu jalkaan ja lyöty naamaan, ja jos nenäni olisi vaikkapa murtunut, jota en tietysti myöskään toivo itselleni. Tämän tasoisen fyysisen väkivallan uhrina jäljet olisivat olleet vähäisemmät, enkä olisi välttämättä joutunut työkyvyttömyyseläkkeelle. Tällaisen pahoinpitelyn jälkeen olisin ollut noin viikon kahden päästä täysin työkykyinen, unettomien öiden määrä olisi ollut rutkasti vähemmän, enkä välttämättä olisi saanut sydänkohtausta. Mahahaavaani ja

verenpainetautiani ei olisi tarvinnut hoitaa, sillä ne eivät olisi välttämättä koskaan alkaneetkaan, eikä minulle olisi pitänyt asettaa (2019) stenttiä, jne. Lääkäri-, psykologi-, psykiatri-, yms. käyntien määrä olisi ollut huomattavasti alhaisempi.

Rikoslaki 21 luku 5 § näyttää ensisilmäykseltä hyvältä, mutta työpaikkakiusatun ja narsismin uhrin on kuitenkin vaikea hyötyä siitä. Omalla kohdallani henkisen pahoinpitelyn seuraukset ovat epäilemättä fyysisen pahoinpitelyn seurauksiin rinnastettavissa. Kun järjestelmällisesti joukolla toteutetut syytöskokoukset ja perusteettomat syytökset kasaantuivat, pyysin poliisia pysäyttämään sydäntykytystä, vapinaa ja unettomuutta aiheuttaneen (henkisen) pahoinpitelyn, ikään kuin minua olisi kadulla pahoinpidelty. Lähetin heille esimiesten kuulemiskutsuja, joissa oli nähtävillä kutsun törkeä pahansuopeus ja kaikki puutteellisuudet. Poliisilta sain kohteliaan kirjeen, josta kävi ilmi, että he ymmärtävät, mitä tarkoitan, mutta he eivät voi katkaista esimiesten mahdollisia ylilyöntejä. Sekään ei auttanut, kun myöhemmin liitin asiapapereiden joukkoon oikeuspsykiatrin lausunnon henkisestä pahoinpitelystä, eikä sekään, kun Kela myönsi minulle työkyvyttömyyseläkkeen.

Huomio lainsäätäjille #3 – Kelan ei pitäisi maksaa toisten aiheuttamasta työkyvyttömyydestä

Kirjoitin Kelalle/Kevalle kirjeen, jossa ehdotin selvitystä siitä, kuuluuko Kelan maksaa muiden aiheuttamasta vauriosta työkyvyttömyyseläkettä. Tiedustelin, tulisiko heidän ottaa selvää, kuuluisiko kaupungin maksaa nämä kulut. Sain noin kuukauden miettimisajan jälkeen Kelalta kirjeitse vastauksen, joka oli, että he eivät aio ryhtyä toimenpiteisiin.

Kyseistä lakia laadittaessa pitäisi huomioida, että sairastumisen laatu ja prosessi ovat erilaiset, kun kyseessä on henkinen eikä fyysinen väkivalta. Henkisen väkivallan seuraukset, oireet ja vammat eivät ole näkyviä, ja saattavat itää hyvinkin pitkään ennen ilmentymistään. Lisäksi henkisen väkivallan uhri ymmärtää olevansa uhri myös vasta pidemmän ajan päästä. Oireiden syy-seuraussuhteita on myös vaikea todistaa, kuten Minilexissä sanotaan: "Henkisen pahoinpitelyn sekä sen mahdollisten seurausten osoittaminen voi olla haasteellista." Tämä ei kuitenkaan saa olla esteenä oikeuden saannille.

Lähes kaikissa kiusaamista käsittelevissä teoksissa todetaan, että uhri saattaa ymmärtää vasta kuukausien, joskus vuosienkin päästä (lisättäköön: jos koskaan) ylipäätään olevansa uhri. Itse olen huomannut tajuavani esimiesteni tehneen vääryyksiä vaikka kuinka monessa tapauksessa vasta kuukausia tai jopa vuosia myöhemmin. Hyvänä esimerkkinä tästä on, kun luin esimieheni siteeraukset KHO:n päätöksestä (26.6.2015): *"vakavalla tavalla"*, *"Kadar ei syyllistynyt sellaiseen vakavaan virkasuhteeseen liittyvään rikkomukseen, että hänet olisi voitu irtisanoa varoitusta antamatta"*.

Tällaista tekstiä lukiessa psyykkisesti terveessä henkilössä nousee esiin *ensin* syyllisyyden tunne. Lukiessani näitä rivejä aloin itsekin miettiä, olenko sittenkin tehnyt jotain väärin. Pitääkö minun katsoa peiliin?

Esimieheni tulkitsivat näitä rivejä aivan eri tavalla. He katsoivat olleensa oikeassa irtisanoessaan minut. Ja kun KHO totesi heidän toimineen väärin, ei lainvoimaista päätöstä pantukaan täytäntöön, sillä "näyttö ei vain riittänyt".

Tämän kissa ja hiiri -leikin sijaan, jos Kela/Keva ottaisivat ohjat käsiinsä ja ottaisivat työkyvyttömyyden myöntämisen yhteydessä selvää myös sen aiheuttajasta, ja panisivat sen tahon maksamaan uhrille työkyvyttömyyseläkettä, vähenisivät työpaikkakiusaamistapaukset takuuvarmasti. **Maan kansantalous säästäisi miljardeja euroja.** Itse pidän täysin epäoikeudenmukaisena, että virkamiesten sijaan työkyvyttömyyseläkkeeni maksumiehiksi joutuivat Kela:n kautta tavalliset veronmaksajat.

Nykyisen lain ja toimintakulttuurin alaisuudessa uhrin pahoinpitely saa jatkua edellä mainittujen tahojen silmien edessä vapaasti, kuukausia ja jopa vuosia. Kela ja Keva maksavat tästä viulut.

Huom! Näin ei voi käydä fyysisen väkivallan uhrille katutappelussa. Niissä tapauksissa poliisi puuttuu tilanteeseen heti ja juttu menee poliisilta suoraan syyttäjälle. Fyysisen pahoinpitelyn uhri saa oikeutta melkein sitä hakemattakin. Fyysisen pahoinpitelyn uhria poliisi ei neuvo kääntymään AVI:n puoleen. Hän ei joudu tutustumaan eduskunnan oikeusasiamieheen, lakipykäläviidakkoon, tai hallinto-, kunta-, rikos-, yhdenvertaisuus- yms. lain saloihin. Hänen ei tarvitse riskeerata

toimeentuloaan ottamalla itselleen asianajajaa, eikä hän joudu kokemaan unettomia öitä miettien, saako oikeutta, jatkuuko pahoinpitely, ja joutuuko maksukyvyttömäksi.

Joko Lukijani uskoo, että lievä fyysinen väkivalta saattaa olla huomattavasti pienempi paha, kuin henkinen pahoinpitely?

Kaksi näytettä henkisen pahoinpitelyn uhrin toivottomasta asemasta.

Liitän alle tekstin asiakirjasta työpaikkakiusaamistarinani loppupäästä. Poliisin ja kihlakunnansyyttäjän Kai Palmusen tutkintatulos:

"(...) Tutkintapyynnössään Kadar on katsonut, että N. on laiminlyönyt virkavelvollisuuksiaan, kun tämä ei laatinut uutta luku- ja työjärjestystä sen jälkeen kun tieto Kadarin paluusta töihin on saatu. Kadarin mukaan N. ei ole suostunut laittamaan täytäntöön toimenpiteitä, joita KHO:n töihin paluupäätös on edellyttänyt ja joita tämän esimiehet ovat myös edellyttäneet.

Jätän syytteen nostamatta epäillystä rikoksesta, koska rikoksen syyteoikeus on vanhentunut. Työsyrjinnästä on rikoslain 47 luvun 3 §:ssä säädetty rangaistukseksi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Syyteoikeuden vanhentumista koskevan rikoslain 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4) kohdan mukaan syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko" - oli syyttäjäviraston päätös.

Esimerkki Pohjanmaan syyttäjäviraston toisesta päätöksestä, sama syyttäjä:

"Jätän syytteen nostamatta epäillystä rikoksesta, koska ei ole olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi."

> Pieni huomautus syyttäjän muotoilusta "epäillyn syyllisyyden tueksi": Tähdensin monia kertoja, että kyse oli vuosien varrella joukolla ja suunnitellusti toteutetusta tekojen sarjasta. Kyse ei myöskään ollut vain yhdestä henkilöstä. Silläkään ei ollut väliä. Näin ei siis löytynyt tälläkään kertaa syyllistä henkiseen pahoinpitelyyn. Jatketaan:

"Asiassa on riidatonta se, että Kadarilla on todettu olevan työperäinen posttraumaattinen stressihäiriö. **Pahoinpitelyn eli ruumiillisen väkivallan taikka terveyden vahingoittamisen tulee kuitenkin olla tahallista.** Toisen terveyden vahingoittaminen ilman, että tekijä on ollut seurauksesta tietoinen taikka pitänyt sitä tekonsa varsin todennäköisenä seurauksena, ei tule rangaistavaksi pahoinpitelynä. **Esitutkinnassa ei ole tullut esiin näyttöä siitä, että juuri N. olisi aiheuttanut Kadarin sairastumisen ja, että jokin N. tahallinen menettely olisi sen aiheuttanut.**"

> Kyse ei ollut ainoastaan posttraumaattisesta häiriöstä, vaan invalidisoitumisesta. Syyttäjän huomio tuntuu olevan vahvasti valikoiva. Tietyt seikat näyttävät jäävän pois näköpiiristä asioita tutkittaessa.
>
> Eikä siinäkään kaikki. Kaiken kukkuraksi syyttäjä kieltää uhria puhumasta tästä päätöksestä, joten tällä kertaa viitetiedot jäävät minulta kirjoittamatta. Kyse on kuitenkin vuoden 2019 päätöksestä.

Syyttäjäviraston vetkuttelu ei olisi mahdollista, jos Keva ja Kela pyytäisivät selonteon työkyvyttömyyseläkkeelle joutumisen syistä, ja jos tutkinnassa olisi näiden tahojen oma asianajaja mukana. **Toisin sanottuna, jos Keva tai Kela eivät suostuisi maksamaan toisten rikoksista ja laiminlyönneistä aiheutuvista vahingoista.**

Näiden kokemuksieni perusteella pidän poliisin, syyttäjäviraston ja Kevan/Kelan toimintaa tässä kontraproduktiivisena, sillä sen seurauksena **uhrin paineet ja kärsimykset vain kasvavat**. Otetaan esimerkiksi yksi sen aluehallintoviraston päätöksistä, jonka vastuualueena on nimenomaan "työnantajan toiminta, esimerkiksi työpaikkakiusaaminen ja tutkiminen". Aluehallintovirastolle lähettämässäni kantelussa pyysin huomioimaan, että kyse on pitkään jatkuneesta tilanteesta, joka katkaisee tekojen vanhenemisajan. AVI:n tulisi tutkia ja ottaa kantaa jatkumon viimeistä tapahtumaa (31.1.2018) edeltävästä kaikista pahoinpitelyistä, sillä ne ovat oleellisia osia kokonaisuutta.

Tässä vastaus:

"György Kadar kertoo 1.5.2019 aluehallintovirastolle lähettämässään täydennyksessä epäkohdista, joita hän on kokenut työnantajansa Vaasan kaupungin toimesta vuodesta 2005 lähtien. Hallintolain 53 b §:n 3 momentin mukaan **kahta vuotta vanhemmasta asiasta** tehtyä hallintokantelua ei tutkita, **ellei siihen ole erityistä syytä. Tässä tapauksessa aluehallintovirastolla ei ole erityistä syytä tutkia** viestissä esiin tuotuja seikkoja, sillä ne ovat tapahtuneet **keskeisiltä osin** yli kaksi vuotta sitten ja koskevat muutoinkin epäiltyä työnantajan rikollista tai virheellistä toimintaa, mikä ei kuulu tutkittavaksi hallintokanteluna.
Työnantajan toiminnan, esimerkiksi työpaikkakiusaamisen, tutkiminen kuuluu Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen toimivaltaan" (AVI:n päätös 22.8.2019).

Jos kyse olisi fyysisestä pahoinpitelystä, samanlainen vastaus näyttäisi ilmeisen absurdilta: "Sinuun kohdistuneet potkut ja invalidisoitumiseen johtaneet iskut ovat *keskeisiltä osin* yli kahden vuoden takaa. Sillä, että toiminta on jatkunut paljon myöhemmin, ei ole merkitystä. Koska pahimmista iskuista on yli kaksi vuotta, on kaikkien näiden myöhempienkin tapausten käsittelyaika umpeutunut."
Lisättäköön, että jos AVI ei ota asiaa tutkittavakseen, jättää poliisikin sen ilomielin tutkimatta.

AVI:n päätöksestä voidaan vetää ainakin seuraavat kaksi johtopäätöstä:

1) Oikeuspsykiatrin antama lausunto tai se, että Kadar invalidisoitui eivät ole "erityisiä syitä" ottaa hallintokantelua tutkintaan. Uhrin kannalta olisi ilmiselvästi monin verroin parempi, jos rehtori olisi lyönyt tätä pari kertaa nyrkillä?

2) Esimies saa pahoinpidellä alaistaan kaikessa rauhassa. KHO:n päätöksiä voi joko noudattaa tai sitten ei, esimiehen asema on turvattu siitä riippumatta. Oikeudenkäyntikulut ja korvaukset maksavat tarvittaessa veronmaksajat.

Jätän lainsäätäjien mietittäväksi, onko tämä oikein.

Kolmastoista oppitunti – Uhrin tie hallinto-oikeuteen

Asia etenee kunnan työntekijän tapauksessa tavallisesti seuraavasti:

1. **Virkamiehet tekevät esityksen uhrin irtisanomiseksi**. Ehtona irtisanomiselle on, että alaisen todetaan tehneen *samoja* virkavirheitä *toistuvasti*. Tehdessään tällaista esitystä esimiesten on varattava uhrille tilaisuus tulla asianmukaisella tavalla kuulluksi hänen mahdollisista virkavirheistään. Heidän on kerrottava alaiselleen, mitä lakipykäliä hän on toiminnallaan mahdollisesti rikkonut. Syytöskohtien on oltava ko. lakikohtia myöten tarkkoja. Jos uhri ei pysty vakuuttamaan olevansa syytön kyseisiin virheisiin, esimies laatii irtisanomispäätöksen ja vie sen lautakunnalle hyväksyttäväksi.
2. **Lautakunta joko hyväksyy tai hylkää virkamiesten laatiman irtisanomispäätöksen.** Lautakunnan on huolehdittava siitä, että irtisanottava on tullut kuulluksi ja myös varmistettava, että ko. työntekijä todella teki ja huolimatta saamistaan varoituksista toisti ne virkavirheet, joista häntä syytetään. Jos lautakunta hylkää virkamiesten irtisanomispäätöksen, alainen saa jatkaa työssään. Jos lautakunta hyväksyy irtisanomisen, alainen irtisanotaan työstään. Tässä tapauksessa irtisanottu voi esittää lautakunnalle **oikaisuvaatimuksen**.
3. **Irtisanottu saa pyytää lautakunnalta oikaisua virkamiesten/lautakunnan tekemään päätökseen**. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi, mistä syystä virkamiesten laatima irtisanomispäätös on oikaistava: Onko työntekijälle annettu varoitus? Onko varoituksen aiheena ollut teko toistunut? Onko työntekijää kuultu, oliko kuulemistilaisuus puolueeton? Kerrottiinko kuultavalle hänen oikeutensa (esim. oikeus tuoda kuulemistilaisuuteen avustajia)? Onko kuulemiset suoritettu asiaan kuuluvalla tavalla? Onko irtisanomispäätös tehty oikein? Onko päätökseen kirjattu teko, sen toistuminen, aika, paikka, todistajat sekä asiaan mahdollisesti liittyvät lakipykälät?
4. **Oikaisuvaatimusta käsittelee lautakunta,** jonka on oltava puolueeton. Lautakunnan on huolehdittava siitä, että sekä työnantaja että uhri saavat mahdollisuuden tuoda kaikkiin oleellisiin asianhaaroihin omat kantansa. Jos lautakunta hyväksyy oikaisuvaatimuksen, uhri saa jatkaa työssään.
5. **Lautakunnan hylätessä oikaisuvaatimuksen**, **uhrilla on oikeus valittaa päätöksestä hallinto-oikeuteen**. Valituksen on koskettava joko 1) lautakunnan puutteita tai virheitä asian käsittelyssä (esim. saiko uhri mahdollisuuden esittää kantaansa, tai jäikö jokin seikka lautakunnalta huomiotta), tai 2) esimiesten irtisanomispäätöksen laadintaa (esim. onko toimittu lain edellyttämällä tavalla, tai irtisanottu asianmukaisin perustein). Kaikki tähänastiset vaiheet ovat asianomaisille maksuttomia.
6. **Hallinto-oikeus** käsittelee asian joko suullisesti tai kirjallisesti. Päätti hallinto-oikeus mitä tahansa, **voidaan päätöksestä valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen**. Jos valitusta ei tehdä määräaikaan mennessä, hallinto-oikeuden päätös muuttuu lainvoimaiseksi. Hallinto-oikeuden päätös voi todeta irtisanomisen lailliseksi (alainen poistetaan työstään), laittomaksi (alainen saa palata työhönsä) tai menettelyvirheen (esim. lautakunnan päätöksenteon yhteydessä) johdosta pyytää oikaisua menettelyn. Hallinto-oikeuden päätöksestä on yleisesti oikeus valittaa **korkeimpaan hallinto-oikeuteen**. Tästä eteenpäin kysymys on enää vain siitä, oliko alemman hallinto-oikeuden päätös oikea vai väärä. Valituksen täytyy siis perustella, miksi hallinto-oikeus tulkitsi asioita tai lainkohtia väärin, tai osoittaa tiettyjen seikkojen jääneen hallinto-oikeudelta huomioimatta. Toisin sanottuna korkeimman hallinto-oikeuden eteen ei voida tuoda esiin enää uusia seikkoja varsinaisesta tapahtumasarjasta.

7. **Korkeimman hallinto-oikeuden** päätös, oli se mikä tahansa, on lainvoimainen. Sitä on noudatettava.

Hallinto-oikeuden päätökset ovat **maksullisia**. Maksujen suuruus ei välttämättä oli kovin iso. Sen sijaan **asianajajakulut** voivat olla useita kymmeniä tuhansia euroja. Hallinto-oikeus tekee siitäkin päätöksen, mille osapuolelle nämä kulut lankeavat.

Jos irtisanominen todetaan laittomaksi, työnantajan on maksettava takautuvasti vähintään **menetetyt palkat,** ja lisäksi periaatteena on se, että **alkuperäiset työolosuhteet** on palautettava ennalleen.

> Tässä työnantajalla on usein varaa yrittää keplotella. Työnantaja voi esimerkiksi väittää, että toimintatavat ovat muuttuneet vuosia kestäneen prosessin aikana, eikä samaa työkuviota samassa paikassa ole enää mahdollista palauttaa.

Laittomasti irtisanotun, vastoin OAJ:n minulle antamia tietoja, ei pidä maksaa takaisin irtisanomiskäsittelyn aikana saamaansa eläkettä ja/tai kuntoutustukea. Kuten Keva toteaa, ei eläke tai kuntoutustuki tai muu vastaava korvaus ole vastiketta työstä. Tämän olisi OAJ:n johtavan lakimiehen Erkki Mustosen pitänyt tietää:

”Vastauksena ilmoitan, että vahingonkorvaukset eivät ole eläkkeen perusteena olevaa työansiota, koska vahingonkorvaus ei ole vastiketta työstä. Vahingonkorvaus voi perustua mm. vahingonkorvauslakiin taikka pakolliseen tai vapaaehtoiseen vahinkovakuutukseen. Myös sopimussuhteeseen voi usein liittyä vahingonkorvausvelvollisuus toiselle sopijapuolelle aiheutetusta vahingosta. **Vahingonkorvausta voidaan maksaa esimerkiksi työsopimussuhteen laittoman irtisanomisen johdosta.”** (Kevan kirje OAJ:n väittämien jälkeen, 24.6.2015)

OAJ:n kirje 22.6.2015 samasta asiasta:

”Asia menee siten, että jos myös KHO katsoo irtisanomisen laittomaksi, niin silloin virka palkkaoikeuksineen palautuu siitä päivästä alkaen kun se aikanaan laittomasti päätettiin. Sen jälkeen lasketaan se palkkamäärä mitä työnantajan olisi pitänyt työssä ollessasi maksaa. Siitä vähennetään kaikki muualta samalla ajalla maksettu palkka ja sosiaalietuudet (työttömyyskorvaukset, eläkkeet jne). Erotus tulee työnantajan viipymättä maksaa ja viranhoito jatkuu sen jälkeen normaalisti.” (Erkki Mustonen, OAJ)

Laittomasta irtisanomisesta voi hakea vahingonkorvausta

Edelliseen oppituntiin liittyen: Laittomasta irtisanomisesta **palautettavan palkan lisäksi** voi hakea **vahingonkorvausta**. Hakemuksen perusteena voi olla esimerkiksi:

1) uhriin kohdistuneet laittomuudet,
2) epäasiallinen kohtelu
3) mahdolliset oikeudenkäynnissä ilmitulleet kunnian- ja maineen loukkaukset ja
4) henkiset kärsimykset.

KHO:n päätös on hyvin vahva peruste tällaisen hakemuksen onnistumiseen.

Irtisanomisesta on jätettävä työnantajalle/kaupungille vahingonkorvausvaade vielä ennen hallinto-oikeuksien päätöksiä ja ne on uusittava joka vuosi. Jos kaupunki ei suostu maksamaan, mutta jo ennenkin, poliisille voi tehdä ylläolevista vahingoista ja (virka)rikoksista tutkintapyynnön. Valitettavasti Suomen poliisi osoittautui törkeän tehottomaksi ja haluttomaksi toimia tapauksessani. Pyysin tähänkin apua OAJ:ltä, mutta sitä en saanut.

Ryhtyessään hakemaan vahingonkorvausta on ehdottoman tärkeää olla tarkkana vanhenemisajasta, joka on yksi vuosi, jonka umpeen mentyä se on aina uusittava.

Huomio lainsäätäjille #4

Oma kokemukseni on, että työnantaja ei suostu maksamaan vahingonkorvausta, jollei tätä siihen pakoteta. Tämän lisäksi uhri ei välttämättä ole edes tietoinen mahdollisuudesta hakea vahingonkorvausta, eikä hän henkisesti välttämättä kunnossakaan, että jaksaisi vahingonkorvausta hakea. Uhrin psyykkisen hyvinvoinnin suojelemisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että tämä vahingonkorvausasiat, samoin kuin käsittelyn aikana ilmenneet mahdolliset virkarikokset, käsiteltäisiin myös hallinto-oikeuskäsittelyn yhteydessä, kuten tietääkseni toimitaan joissain muissa maissa. Tällaisesta käytännöstä tietoisena esimiehet miettisivät tarkemmin omia tekojaan (perättömiä syytöksiä, kunnianloukkauksia, epäasiallista käytöstä yms. rikkomuksia), tuoden kansantaloudelle luultavasti mittavia säästöjä.

András kantamassa Pyhä Imren peruskoulun lippua koulun päätösjuhlissa.

26.6.2017

Palataan uusimpiin syytöksiin – salapoliisityö (4.4.2017)

Varoitus, tulossa on uuvuttava osio. Pitäisikö hypätä yli?

Neljä korkean tason virkamiestä (rehtori, henkilöstöpäällikkö, sekä virastonjohtaja) tosiaan täysin vakavissaan halusi pitää kanssani kuulemistilaisuuden sellaisista aiheista, kuten nokkahuilut, maksuvapaa-anomukseni, tarjoukseni srk:lle yhtenäistää toimintaa.

> Hyvä Lukijani! Totuudenmukaisesti kirjelmässä oli muitakin syytöksiä, mutta ne vaatisivat syvälle yksityiskohtiin meneviä pohjustuksia ja selityksiä. Näiden läpikäyminen veisi kohtuuttomasti sivuja, aikaa ja voimia, joten tässä vaiheessa joudun vain pyytämään lukijaani luottamaan sanaani ja uskomaan, että muutkin syytökset olivat sekä laadultaan että vakavuudeltaan täysin samalla tasolla edellä puitujen syytösten kanssa.

Tarkka lukija saattoi jo tulla pohtineeksi, miksi aiemmin referoitu J. P:n työpaikkakiusaamisilmoitus oli muodoltaan päiväkirjan tyylinen. Miten on mahdollista, että nuori, vielä epäpätevä opettaja osasi jo heti syyslukukauden ensimmäisinä päivinä varata ajan kaupungin

työsuojeluvaltuutetulle? Varsinainen kysymys kuuluu: kääntyikö hän itse työsuojeluvaltuutetun puoleen, vai ohjeistettiinko häntä ottamaan työsuojeluvaltuutettuun yhteyttä, päiväkirjoineen? Tällaista arvelua puoltaa se, että J. P. ei kääntynyt kenen tahansa työsuojeluvaltuutetun puoleen. Margareeta Verronen on samainen henkilö, joka vuonna 2012 laati ktj. Juha-Pekka Lehmuksen pyynnöstä minusta parjauskirjeen lautakunnalle. Herää myös kysymys, miksei J. P. puhunut näistä muistiinpanoissaan mainituista epäkohdista suoraan minulle, työpaikkakiusaajalleen, tai ensin edes meidän rehtorillemme? Onko uskottavaa, että vaikka muut kollegani kirjoittivat useita minua puoltavia kirjeitä ja halusivat tehdä kanssani yhteistyötä, piti yksi työntekijä minua työpaikkakiusaajana.

Tällä ei ole kuitenkaan enää merkitystä. **26.5.2017 nämä kaikki syytökset peruttiin!** Dostojevskin (*Kellariloukko*) tyyliin voisin riemussani kysyä: "Uskotteko te, hyvät Lukijani silmiänne?"

Tarkkaillaan vielä vähän Hytösen sähköpostia (26.5.2017), jonka jo kymmenennessä oppitunnissa liitin. Tästä tiedoksiannosta on löydettävissä lisää ilonaiheita.

"Laitoin jo varmuuden vuoksi ajoissa mahdollisen palaveriajan, kun sen piti sopia usealle henkilölle. En ollut vielä silloin saanut J. P:ilta vastausta siihen, haluaako hän käsittelyn jatkuvan palaverilla. Kyse oli siis vain P:in asiasta."

Esimiehetkö laittoivat "jo varmuuden vuoksi"? "*Kyse oli vain P:in asiasta*" kieli siitä, ettei muita syytöksiä ei tällä kertaa ollutkaan. Vai olikohan niistä vain luovuttu jo aiemmin? Tähän en tule koskaan saamaan vastausta, sillä minun tietämättömissäni pidetyistä, Kafkan *Linna*-romaanin tyylisistä kokouksista ei tulla minulle koskaan toimittamaan pöytäkirjoja. Kyseinen lause saattaisi siis tukea sitä, että itse tiedonvälittäjäkään ei tiennyt, millaisia syytöksiä *Linnassa* oli minun pääni varalle juonittu. Tämä tekisi Hytösestä ainoan esimiehen, jolla oli selkärankaa kieltäytyä tulemasta tossutetuksi.

Minkä suhteen kyse vain P:in asiasta? Kuka tai ketkä ovat tämän P:iin liittyvän tapahtumasarjan takana? Kuka ei pysty hyväksymään sitä, että Kadar palasi töihin? Kuka vetelee naruja tässä uudessa nukketeatterissa?

Oma arvaukseni on, kyse on samasta henkilöstä, joka huusi aggressiivisesti rehtorikansliassaan 11.8.2011 minulle: *"Sinä teit minusta poliisille rikosilmoituksia* (en tehnyt, tein vain tutkintapyynnön, G. K.) *ja ilmoituksia AVI:lle. Luuletko, että me voimme olla saman katon alla?"*

Narsistisen johtajan maailmaan ei mahdu ajatus alaisen oikeudesta puolustautua. Tämän sanoi Harry Swanljungkin oikeudessa, tuomareiden edessä: *"Kadarin pitää uskoa esimiehiä, punktum!"* Olen tehnyt opetustyötä myös sosialistisen hallinnon alaisuudessa. Se oli diktatuuri, mutta ei meno siellä sentään *näin diktatuurista* ollut.

> "Islamissa jumala on keisari; Kiinassa ja Japanissa keisari on jumala; ortodokseilla jumala on keisarin alistettu toveri. Kirkon ja valtion erottaminen (…) esiintyy ainoastaan vain länsimaalaisissa sivilisaatioissa. (…) Teesi, jonka mukaan sivistyneen olon keskimmäinen elementti on oikeus, on perintöä roomalaisilta. Oikeusvallan perinne on pohjustanut perustuslaillisuuden periaatteen ja ihmisten oikeuksien suojaamisen perustan. Suurimmassa osassa muita sivilisaatioita oikeudella oli oleellisesti vähemmän merkitystä ajattelutapojen ja käytöksien muokkaamisessa."
>
> — Samuel Huntington (2004).

Keskeytys (28.2.2020)

Rikosilmoitus, tutkintapyyntö ja rangaistuksen vaatiminen

Poliisissa minulle kerrottiin kolme asiaa, jotka tulevan uhrin on hyvä tietää.

1) Jos annan ilmoitukseni nimikkeeksi rikosilmoitus, olen siitä itse vastuussa. Jos annan nimikkeeksi tutkintapyyntö, minä en väitä kenestäkään mitään. Pyydän vain tutkimaan, onko tapahtunut rikos.
2) Jos en kirjoita tutkintapyyntööni selvällä lauseella, että vaadin rangaistusta, ilmoitustani ei välttämättä tulla tutkimaan.
3) Jos laatimani rikosilmoituksen pohjalta ei löydetäkään rikosta, voidaan tutkinnan päätyttyä minua syyttää kunnianloukkauksesta. Viisainta on siis jättää tutkintapyyntö ja vaatia rangaistusta. Näin Vaasan poliisi minulle sanoi.

Jatkuu (kevät 2012)

Vastatoimien kielto

En tiedä kuinka uskottavalta tämä kuulostaa, mutta olin oikeasti niin sinisilmäinen, että vielä muutamaa kuukautta ennen irtisanomista elin siinä uskossa, että kun vain teen tutkintapyynnön poliisille, poliisi selvittää asiat ja sitten kaikki ongelmani ratkeavat. Toisin kävi. 24.4.2012 minut irtisanottiin. Juridiikassa puhutaan *vastatoimien kiellosta*. Yhdenvertaisuuslaki 16 § kuuluu seuraavasti:

"Henkilöä ei saa kohdella epäsuotuisasti eikä hänelle kielteisiä seurauksia aiheuttavalla tavalla sen vuoksi, että hän on vedonnut tässä laissa säädettyihin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, osallistunut syrjintää koskevan asian selvittämiseen taikka ryhtynyt muihin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden turvaamiseksi." (Asiaan palataan myöhemmin.)

Uhrin hölmö sinisilmäisyys

Tässä vaiheessa minun on taas keskeytettävä. Kertoessani keväällä 2011 poliisille saamastani kohtelusta, siis tarinani alkupuolesta, keskeytti hän minut ja kysyi: "Halutaanko sinut savustaa ulos?" Yllättyneenä kysymyksestä, ensimmäisenä mieleeni tullut vastaukseni oli: "Minutko? Miksi? Mitä olen tehnyt?" Ettei tämä näyttäisi vain siltä, että haluan kerskailla ennakkoluulottomuudellani tai hyväntahtoisuudellani, voin vakuuttaa kokemukseni perusteella, ettei kyse ole siitä. Kyse on tavallisesta ihmisen psyykestä. Ihminen näet lähtökohtaisesti olettaa toisen psyyken toimivan, kuin omansakin. Tätä voidaan verrata ym. Unkarin kansannousun muistopäivänä 2006 tapahtuneeseen poliisin hyökkäykseen ja sen uhreihin. Yrittäessään hakea itselleen oikeutta, uhri saa maksaa sinisilmäisyydestään ja syyttömyydestään varmana asettaa itsensä maalitauluksi.

Poliisin neuvo mahdolliselle uhrille

Kerroin kollegoilleni, miten poliisi reagoi kertomaani. Kerroin myös, mitkä olivat poliisin antamat neuvot:

- pidä päiväkirjaa
- äänityslaitteen on oltava aina taskussa
- älä mene mihinkään ilman todistajaa.

Toki nämä ohjeet saivat säpsähtämään, mutta toimin ohjeiden mukaisesti. Täten kiitän kyseistä poliisia näistä arvokkaista neuvoista. Tapio Nyysti on todella rehti ja kunnon suomalainen poliisi, joka ansaitsee kiitokseni ja kunnianosoitukseni. Sääli, että häntä ohjailevasta syyttäjävirastosta en voi sanoa samaa (ks. edempänä).

Jatkuu

Palataan edelliseen asiaan **ja iloitaan nyt siitä, että syytöskokous, ensimmäisen kerran ajojahtini aikana 26.5.2017, peruttiin**. Lisäksi näyttää siltä, että vihdoin saan työrauhan, kun KHO:n päätös vihdoin pannaan täytäntöön, vaikkakaan ei välttämättä 7.8.2015 sovitulla tavalla.

28.6.2017
Opettaja saa opetustunteja, mutta ei opetustilaa

Kuulemistilaisuuden vaara on ohi. Tämä tarkoittanee nyt kesäloman aikana sitä, että saan ensi vuonnakin olla töissä. Hienoa! En toki omassa koulussani (Onkilahden koulussa), siellähän en saanut olla lukuvuonna 2016–2017:kaan. Mutta suomalaiset ovat minulle opettaneet katsomaan aina asian valoista puolta, joten katsotaan! Nuolaistaan ennen, kun tipahtaa!

Minulla on Vöyrinkaupungin koulun rehtorilta saamieni tietojen mukaan ensi lukuvuonna yhdeksän opetustuntia, kuusi Vöyrinkaupungin yläkoululla ja kolme Onkilahden alakoululla. Epämukavana tekijänä tässä tosin on se, että Onkilahden kouluun "rikollinen" Kadar ei saa astua jalallakaan. Taas alkaa haiskahtaa siltä, että KHO:n päätöksiä ei ole tärkeää noudattaa, tätä ristiriitaa ei nimittäin voi olla huomaamatta:

1) Kadarilla on opetustunteja Onkilahden koulussa, johon
2) hän ei saa astua jalallakaan.

Miten tällainen yhtälö ratkotaan?

No siten, että Onkilahden alakoulun 5. ja 6. luokkalaiset oppilaat lähetetään Kadarin luo yläasteen puolelle Vöyrinkaupungin kouluun, keskellä koulupäivää, vilkasliikenteisen risteyksen yli ilman valvontaa. Samoin kuin toimittiin edellisenkin lukuvuoden (2016–17) aikana. Vuosina 2007–2012 en saanut olla yhteydessä Vöyrinkaupungin kouluun, nyt vaihteeksi saan olla jopa Vöyrinkaupungin koulussa, mutta en saan oleskella Onkilahden koulun tiloissa.

Lisättäköön tähän, että musiikkiluokkia varten remontoitu, akustoitu opetustila, nuotisto, kirjasto, partituurit, soittimet, cembalo, flyygeli, levystö ja kaikki muut työvälineet ovat Onkilahden koulun tiloissa. Näillä asioilla, kuten myöskään oppilaiden turvallisuudella, ei ole väliä. Tärkeintä on, että "se p*******n Juri ei sinne mene". Miten Juri hankkii opetusmateriaalia ilman musiikkiluokkien omaa kirjastoa ja nuotistoa ensi lukuvuotta varten Vöyrinkaupungin yläkoulun 7.–9. lk. oppilaille? "Kyllä hän varmaan keinot keksii, mitä väliä sillä on?" Myös *Linnassa* oli tärkeintä, että Josef K. pysyy *Linnan* ulkopuolella.

Anteeksi, nythän oli aika iloita ja riemuita. Syvälle mieleni uumeniin on iskostunut Merja Krookilta (nyk. Merja-Helena Kärkkäiseltä) 17.10.2010 saamani opetus: ***"Ei saa olla niin negatiivinen"***. Joopa joo, "Ja nyt pitää katsoa tulevaisuuteen! Eikö vain?" Nimittäin silloisessa "yhteistyöpelisääntökokouksessa" virkamieskoneisto syytti minua ja lähikollegoitani Ritvaa ja Annea negatiivisesta asenteesta. Syytös johtui siitä, että me alakoulun opettajat, edelleen kuuliaisina ja hyväuskoisina esimiehiämme kohtaan, teimme Krookin pyynnöstä ongelmalistan "Vöyrinkaupungin ja Onkilahden koulun yhteistyön esteistä".

Varoitus! Seuraava lista saattaa tuntua puuduttavalta, ja sen yli voi halutessaan hypätä!

"Mikä estää yhteistyötä musiikkiluokilla ylä- ja alakoulun välillä" (8.4.2010)

- Kaikkein perustavalaatuisin ongelma on se, ett**ei yläkoulu halua yhteistyötä** (kieltäydyttiin keskustelemasta jo ennen kevään 2008 tapahtumia).

- Ylä- ja alakoulun käsitykset yhteistyöstä ovat kaukana toisistaan. Alakoulun mielestä yhteistyö on muutakin kuin sitä, että yläkoulun oppilaat saavat tulla mukaan alakoulun järjestämiin konsertteihin. Mielestämme tulisi ennemminkin puhua yhteisestä työskentelystä Vaasan musiikkiluokilla.

- Yhteistyötä ja OPSin tekoa ei voi tehdä ilman, että ihmissuhteet ja puhevälit hoidetaan kuntoon.

- Yläkoululla ei suostuta hyväksymään, että alun alkaen on perustettu Vaasan musiikkiluokat, yhtenäinen kokonaisuus, **ei kahta erillistä yksikköä**.

- Yläkoulussa (ja johdossa) ei arvosteta eikä luoteta alakoulun musiikinopettajien ammattitaitoon ja vuosien kokemukseen musiikkiluokkatyössä.

- **Yhteistyö on mahdotonta, jos kaikkia musiikkiluokkien opettajia (eli Kadaria, G. K:n lisäys) ei hyväksytä yhteistyökumppaniksi, vaan joitakin tahdotaan jopa pitää loitolla.**

- Yläkoulun asenteesta johtuen moni alakoulun vilpitön yhteistyöpyrkimys (myös vanhempien toivomuksesta) ja **avuntarjoaminen on koettu painostamiseksi ja uhaksi.**

- Ongelmat on jo liian kauan lakaistu maton alle, eikä muutoksia ole näkyvissä, lupauksista huolimatta.

- Em. johtuen, alakoulun musiikkiluokkien opettajista valtaosa voi huonosti ja tuntee tulleensa jopa nöyryytetyksi. Koemme, että nämä syyt ovat johtaneet joidenkin sairaslomiin ja vaikuttaneet huomattavasti kaikkien työmotivaatioon ja jaksamiseen.

  Yllä lueteltujen esteiden lisäksi meitä askarruttavat mm. seuraavat kysymykset:

- Ovatko ylä- ja alakoulun opettajat (eli Kadar, G. K.) työnantajan kannalta eriarvoisessa asemassa (uskottavuus, laiminlyönteihin ja virheisiin puuttuminen, lisätyön palkkaus,...)?
  allekirjoittajat: P. M., S. S., K. K., G. K., R. K., A. T. ”

Krook ja muut virkamiehet eivät havainneet tässä listassa mitään sellaista, mistä tulisi keskustella tai mitä tulisi korjata. Päinvastoin: Krookin mukaan tämä lista kieli vain negatiivisista ihmisistä ja asenteista, eikä tätä listaa huomioitu Krookin laatiessa kouluillemme “yhteistyöpelisääntöjä”. Nämä “yhteistyöpelisäännöt” laadittiin yhdessä rehtori, matematiikan lehtori Pirkko Käräjämäen kanssa, joka ei suostunut perehtymään alakoulun toimintaan tai tilanteeseen.

Toisin kuin tapahtumahetkellä, nyt jo tiedän, että kyseessä oli virkatehtävän laiminlyönti, luultavasti paha virkarikos. Vs. koulutoimenjohtaja Merja Krookilla oli virkavelvollisuus käsitellä ja tutkia, onko tässä kuuden alakoulun opettajan antamassa ilmoituksessa perää, aiheuttaako yläkoulu työhäirintää? Eikä vasta syksyllä vaan samana keväänä (ks. lausunnon päiväys). Krookin kokous oli vasta lokakuussa 2010. Siinä vaiheessa en vielä tästä pykälästä (ks. aiempana) tiennyt, mutta tämä olisi antanut perusteet tehdä poliisille ilmoituksen työpaikkakiusaamisilmoituksen tutkimatta jättämisestä.

Mutta näettekö, Lukijani? Merja Krook oli oikeassa. Tähänkin työhön kirjoitan jatkuvasti negatiivisia asioita, vaikka pitäisi olla iloinen.

Neljästoista oppitunti ja varoitus – ns. lojaliteettivelvollisuus

"Työntekijän on huomioitava toiminnassaan työnantajan edut"

Jos väittelemme normaaleissa arkiolosuhteissa, voimme usein rohkeasti sanoa mielipiteemme siitä, miksi toinen on väärässä tai toimii väärin. Siitä emme joudu vastuuseen. Työolosuhteissa tilanne on eri. Onhan se selvä, että jos työnantaja toimii väärin, työntekijänäkin haluamme selvittää asian. Työelämässä tulee vastaan kuitenkin ns. **lojaliteettivelvoite**. Tämä velvoite tarkoittaa käytännössä sitä, että työntekijänä olet sitoutunut sekä teoin että puhein toimimaan niin, ettet aiheuta työnantajalle haittaa tai vahinkoa.

Työsopimuslain 3. luvussa todetaan seuraavasti:

"Työntekijän on toiminnassaan vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa häneltä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa."

"**Työntekijä ei saa** tehdä toiselle sellaista työtä tai **harjoittaa sellaista toimintaa, joka** huomioon ottaen työn luonne ja työntekijän asema ilmeisesti **vahingoittaa hänen työnantajaansa** työsuhteissa noudatettavan hyvän tavan vastaisena kilpailutekona."

Anu-Tuija Lehto (SAK):

"Tämä tarkoittaa sitä, että työntekijän on huomioitava toiminnassaan työnantajan edut ja vältettävä kaikkea, mikä horjuttaa osapuolten keskinäistä luottamussuhdetta. Työnantajan julkinen arvostelu saattaa näin tehdä."

Minilex:

"Näin ollen työntekijän tulisi toimia työnantajan edunmukaisesti, eikä hän saisi toiminnallaan aiheuttaa työnantajalleen vahinkoa."

Epämieluisa totuus on, että vaikka esimiehesi toimisi kuinka laittomasti tai rikollisesti hyvänsä, jos sinä kerrot tämän faktan eteenpäin, kääntyykin huomio rikosten sijaan siihen, oletko sinä mustamaalannut tai vahingoittanut esimiestäsi vai et? Oletko luotettava työntekijä, vai et?

Tähänastisesta tekstistäni minä voin ottaa juridisen vastuun. En kuitenkaan voi saattaa sitä julkiseen valoon niin kauan kun olen töissä.

Jos Lukijani on joutumassa uhriksi, tästä velvoitteesta on erittäin hyvä olla tietoinen. Narsistinen henkilö on sairaalloisen yliherkkä oman loukkaamattomuutensa ja maineensa suhteen.

> Unkarin kielellä tunnetaan käsite *mimózalelkű,* eli "mimosasielu". Jos tällaiseen sieluun kosketaan, se menee heti lukkoon.

Narsistinen esimies ryhtyy tavallista herkemmin toimenpiteisiin, ja vie asian vailla perusteitakin irtisanomiseen saakka, jos vaistoa hänet maineensa tulleen loukatuksi, tai luulee hänestä puhuttavan pahaa. Uhrin on varottava, ettei tällaista voida osoittaa todeksi.

Tämä lojaliteettilaki on loukkauksen rajamailla koskien ihmisen perusoikeudellista mielipiteenvapautta. Lainsäätäjien lienee syytä miettiä lojaliteettilakia uudestaan, jo senkin takia, että terveen yhteisön muodostumisen edellytyksenä avoin keskustelu, myös vaikeista aiheista.

Uhrin aseena mielipiteenvapaus

Lojaliteetti- ja mustamaalaamissyytöksistä työntekijä voi usein pelastautua sanan- ja mielipiteenvapauteen vedoten. Onneksi lakien hierarkiassa sananvapaus on työsopimuslakia ylempänä.

Uhrin kielioppi – miten kertoa epäasiallisesta kohtelustaan joutumatta rikkomatta lojaliteettivelvollisuutta

Jos kerrot jotain, jonka työnantajasi voi tulkita maineensa mustamaalaamisena tai häntä vahingoittavana, kerro asiasi käyttäen potentiaali-, konditionaali- tai kysymysmuotoa, ja pue asiasi mielipiteeksi. Esimerkiksi näin: “Eikö tällaisesta toiminnasta koidu haittoja?”, “Käsittääkseni siitä voi tulla ongelmia...”, tai ”Tästä toimenpiteestä tai ohjeistuksesta saattaa tulla…” Aina kannattaa laittaa alkuun sana *mielestäni, käsittääkseni, ymmärtääkseni* tms. Esimiehestä itsestään ei saa puhua, etenkään käyttäen negatiivisia adjektiiveja. Kritisoida saa korkeintaan hänen toimintaansa. Mielellään sitäkin vain persoonattomassa muodossa.

> Tältä osin uhri voi hyötyä nykyisessä suomen kielessä yliedustetuista persoonattomista verbimuodoista, joiden avulla syyllistä voidaan jättää suoraan mainitsematta: “Virastossa ehkä ei taidettu muistaa”, “saatettiin unohtaa”, “ollaan oltu”, jne.
>
> Esimerkki kielimiehistä, jotka ovat määrittäneet suomen kielen passiivit *passiiveiksi*: “Voitaisiinko ajatella, että passiivin suhteen on taidettu ehkä erehtyä: itse olisin valmis ajattelemaan, että kyse saattaakin olla mieluummin persoonattomassa muodosta, kuin passiivista.”

Vakavissaan kiteytettynä: Koskaan ei saa väittää mitään konkreettista, eikä ottaa selkeää kantaa. Saati tuomita. Se on oikeuden ja tuomarin tehtävä.

Viidestoista oppitunti (uhrin ystäville) – armoa uhrille!

Uhrin aivotoiminta ei välttämättä salli käskyjen vastaanottamista

Ystävät ja ventovieraatkin ihmiset yrittivät lohdutella minua ja kollegoitani kehotuksilla, kuten: “Älä välitä niistä!”, ”Älä ajattele näitä asioita!” tai: “Unohda koko juttu! Kyllä, se siitä!” Olivat tämän tyyppiset neuvot kuinka hyväntahtoisia ja myötätuntoisia tahansa, psyyke ei osaa ottaa niitä vastaan. Uhrin mieli on täynnä ahdistuksen, pelon ja nöyryytyksien kokemuksia, ja ne yrittävät pulpahtaa pinnalle. Näissä tilanteissa uhrin mieli on myös vinoutunut negatiivisesti, ja tuo jatkuvasti negatiivisia mielleyhtymiä ajatuksiin. Uhrille voi puhua melkein mistä vain, vaikka kuinka positiivisista aiheista, mutta hänelle tulee silti mieleen yhä uudestaan ja uudestaan vain samat asiat. Uhrille on siis turha sanoa: “Älä ajattele näitä asioista!”

> Tässä vain yksi esimerkki monista kymmenistä: Jos menen mihin tahansa kukkakauppaan, tulee minulle tahtomattanikin mieleen minun opettajanhuoneelle lahjoittamani **peikonlehti**, jonka kouluni rehtori odottamatta KHO:n päätöstä käski siivoojan **viedä roskakoriin**. Olisiko muuten tässä Suomen vihreilläkin töitä?

Jos uhrin ystävät eivät ymmärrä psyyken tätä tahatonta mutta välillä väkivaltaiselta tuntuvaa ominaisuutta, he eivät ymmärrä uhria, joka aina heille aina vain tuntuu puhuvan samoista asioista. Tämä voi olla läheisille kyllästyttävää, eikä uhrikaan siitä liiammin nauti. Hän ei vain aivotoiminnalleen voi mitään. Uhri voi ottaa hyvinkin raskaasti, jos joku ystävistä sanoo, ettei jaksaisi taas puhua näistä asioista.

Lisättäköön tähän, että asiasta taitavat olla tietoisia myös psykologit. Minua auttaneet psykologit pitivät ensisijaisen tärkeänä saada minut puhumaan aina viime viikon tapahtumista. Joka käynnillä he kertoivat, miten esimiesten olisi pitänyt hoitaa kyseinen tilanne asiallisemmin. Se oli henkisesti hyvin tärkeää. Se toi minulle varmuutta siitä, että tunteeni, ajatusmaailmani ja toimintani pysyivät edelleen kasassa ja terveellä pohjalla.

Minkälainen oli Juri ennen kymmenvuotista ajojahtia?

29.6.2017 Minkälainen oli Juri ennen kymmenvuotista ajojahtia? Millaisista oloista hän tuli?

Nähdessäni joitakin uusia ja nuoria kollegoita, minun on pakko sanoa asioita peittelemättä, että minä olin heihin nähden todella nöyrä ja vaatimaton. Lukija saattaa ehkä tähänastisesta tekstistä jo aavistaakin, että olen – kuten vanhemmat opettajat toisinaan ovat – hiukan ihmeissäni nuorempiemme toiminnasta ja tyylistä toimia opettajina. Meitä ihmetyttää nuoremmissamme toisaalta heidän koulutuksensa taso ja toisaalta se ylimielisyys, jonka takaa välillä paljastui kuitenkin – mielestämme koulutuksestansa johtuva – eräänlainen epävarmuuden tunne.

> Yksi minun hiukan vanhemmista kollegoistani kertoikin näistä huolistamme omalle opettajakoulutuslaitoksella opiskelevalle lapselleen. Tämä vastasi kuulemma näin: "Äiti, meille sanoi eräs professori yliopistolta, että kun te menette kentälle, teidän ei tarvitse kuunnella vanhoja opettajia, viimeisimmät tiedot ovat teillä uusilla opettajilla." Nähtyäni nuoria (musiikinopettaja)kollegoita, minulla ei ole syytä epäillä, mitä kollegani opiskelijatytär kertoi.

> **29.2.2020 Keskeytys: Voiko kulttuuri jäädä eloon, jos sukupuolten väliset siteet katkaistaan?**

> Etologia ei ole minun tieteenalani, mutta edellä mainittu yliopiston opettajan ohje tuo mieleeni luontodokumenttielokuvan, jossa kerrottiin Afrikan savannien ja aavikoiden laumaeläimistä. Siinä selitettiin, että kun lauma menettää vanhoja, johtavia yksilöitä, menettää se samalla valtavan paljon eloonjäämisen kannalta arvokasta tietoa ja taitoa. Dokumentissa näytettiin, kun lauma oli etsimässä aavikolta vettä. Vanhoilla yksilöillä oli tietoa, mitä tehdä, mihinpäin suunnata, jos ei löydy vettä.

> Enkä oikein tiedä, tietävätkö tämän kaltaiset *modernit* professorit tavoista, joilla kulttuuri ja sivistys säilyy, periytyy ja kehittyy. Luulen kuitenkin, että heidän olisi hyvä perehtyä kysymykseen: *Voiko kulttuuri jäädä eloon, jos sukupuolten väliset siteet katkaistaan*? Neuvostoajan johtajat tiesivät tarkkaan vastauksen. Muistan yliopistoajoiltani lukeneeni esimerkiksi pienten suomensukuisten kansojen historioista. Jokaisen kansan kohdalla oli maininta siitä, että vallan anastamisen jälkeen ensimmäisenä hävitettiin sen kansan sofokratia (sivistyneistö/johtajisto). Näissä kohdissa oli pitkiä nimiluetteloita runoilijoista, tieteilijöistä ja taiteilijoista, jotka joko tapettiin tai vietiin leireille, josta ei palattu. Nämä teot olivat usein kyseisen kansan tulevaisuuden kannalta kohtalokkaita. Myöhäisemmässä elämänvaiheessani sain tietää, että meille unkarilaisillekin tehtiin samalla tavalla.

Jatkuu:

Olemmeko me entisajan ihmiset taitavia vai tietämättömiä takapajuisuuksia?

> Szegedin yliopiston professori, Géza Nagy (1929-2001), joka piti meille seminaareja Ranskan porvarillisesta filosofiasta puoleksi salaa, oli sanonut meille lukemattomia kertoja: ensin on määritelmät ja menetelmät, sitten voit puhua asiastasi. Nyt minunkin

pitäisi puhua ensin siitä, mikä on ”minä”, ”minuus” tai identiteetti, josta haluan puhua, mutta jätetään se II. osaan.

Olen syntynyt Unkarissa, valitettavasti tosin Budapestissa – näin on mieleni tehnyt aina sanoa siitä lähtien, kun sain tutustua appiukkoni Transilvaniassa, Szentgericen kylässä asuviin maalaisihmisiin. Siellä käydessäni tulin siihen johtopäätökseen, että maalaiset, varsinkin entiset viljelijät saattavat tietää elämästä ja maailmasta paljon enemmän, kuin me kaupunkilaiset tai minä asfalttikasvatti. Jokainen heistä tietää käymättä hienoja kouluja, milloin vehnää, ohraa ja pellavaa kylvetään. He osaavat niittää, kuokkia, osaavat laulaa ja soittaa ilman musiikkiopistoa, tuntevat satoja vuosia vanhoja balladeja, he kasvattavat lapsistaan ihmisiä ilman opettajakoulutuslaitosta, tietävät, miten pellavansiemenestä tulee lopulta paita ja osaavat kaikki siihen kuuluvat vaiheet, he osaavat korjata satoa, vehnää ja viinirypäleitä, tehdä viiniä, rakentaa taloja, polttaa savesta tiiliä, hoitaa metsää, metsästää, kalastaa, marjastaa, karsia hedelmäpuun ja köynnösten oksia, kehrätä, värjätä lankaa ja kirjontaa ja tehdä työkaluja.

Talon portti appiukkoni kylästä (Szentgerice liitettiin Transilvanian mukana Romaniaan ensin 1920 ja sittemmin toisen maailman sodan jälkeen. Kuva Ildiko Kadar. Voimmeko ymmärtää tämän portin motiivien juuret, kuinka syvältä ne ovat, ja mitä se merkitsee siitä sisään astuvalle?

Heillä on ammoisiin aikoihin palautuva kollektiivinen seututuntemus, he muistavat, missä oli ennen lähde ja missä päärynäpuu, ja missä laaksossa tataarit ja turkkilaiset sotilaat olivat 300–400 vuotta sitten laskemassa hevosiaan niitylle tai ehkä polttamassa naapurikyliä. He tietävät miten auttaa synnyttävää äitiä, miten kääriä vastasyntynyt kapaloihin, miten levittää kuollut kylmälle lattialle ja miten hänet saatetaan haudalle. He tietävät pitää ikkunaa auki, jotta henget pääsisivät vapaasti kulkemaan.

> Kuten heidän kaukaisten mansisukulaistensa runoilija Juhan Shestalov (1937-2011)[11] kirjoittaa 4-5000 vuoden ja kilometrin takaa runossaan:
>
> *Lintuna räpyttelevä sieluni*
> *tässä (puun alla) ruumiistani*
> *saa lähteä (ulos) lennähtämään.*

Ja kaiken tämän he tiesivät ilman korkeakouluja. Lukematta sivuakaan Platonin (eKr. 427–347) filosofiaa, Aristoteleen (eKr. 384–322) tai Nikomakhoksen (eKr. n. 325) etiikkaa he tietävät, mikä on oikein ja mikä on väärin. Mistä syntyy elämä ja mitä on kuolema.

> Tämä omakohtainen kokemukseni saattoi auttaa minua löytämään vastauksen, kun oppilaani (Waasan Wanhan Musiikin Yhtyeen soittajat) kerran esiintymismatkalla kysyivät minulta: *"Juri, mistä me tiedämme, mitä musiikkia meidän kannattaa kuunnella?"* viitaten nykyisen mediamaailman ylitursuavaan sekamelskaan. Kysymys tuli minulle puskista, eikä minulla ollut siihen valmista vastausta. Intuition sanelemana vastasin: *"Kuunnelkaa sellaista musiikkia, josta syntyy elämä!"* En vieläkään tiedä, vastasinko oikein, tai oliko vastauksestani hyötyä.

Vaimoni Susannan isän kylässä vieraillessani olen oppinut ymmärtämään, mitä on ”räpyttelevän” sielu(lline)n sivistyneisyys. Se asuu syvällä näiden ihmisten ytimessä. Sen perustana taitaa olla juuri se, että he saavat kokea elämän sen koko laajuudessaan, koko sen mittavan kokemuksen kirjon kaikkine pienine yksityiskohtineen syntymästä kuolemaan.

Sielullisen sivistyksen ansiosta he eivät ota kantaa meihin kaupunkilaisiin, joilla ei ole samanlaista ymmärrystä yksityiskohdista elämän koko skaalalta. He voivat vain ihmetellä meitä, jotka emme kutsu enää äitiämme sanalla *édesanyám* (kääntymätön; kirjaimellisesti *äiti makeiseni*; merkitykseltään lähellä *äitikultain*), vaan sanalla *mutter* (saksan *die Mutter*). He ihmettelevät meitä hiljaa etäältä, ottamatta kantaa siihen miten lapsemme käyttäytyvät, miten he halveksivat ja haukkuvat emännän rakkaudella ja vaivalla tekemää ruokaa, heittävät tunteettomasti äidin ja isän työllä hankkimia vaatteita lattialle. Mutta he eivät kommentoi sitä. Heillä on ymmärrystä, josta me emme tiedä. He tajuavat, että tästä on turha tehdä numeroa. Joskus he kyllä kysyvät ihmetellen ja hiukan katkeroituneina: *"Juri, sieluiseni, kerro meille, keitä ovat ne ihmiset, jotka puhuvat siellä Budapestin radiossa? Eivätkö he osaa unkaria."* Ja minä tajuan, että niin minäkin olen urbaani Urpo, jonka kieli heidän kieleensä nähden on ilmeetöntä, yksitoikkoista, väritöntä ja jopa kieliopillisestikin huonoa unkaria. Heidän kielensä syvyyksiin nähden minä puhun korkeintaankin vain hyvää turistiunkaria.

Olen Szentgericen kylässä vähän kuin turisti Ernest Hemingwayn (1899–1961) romaanin *Vanhus ja meri* lopussa. Meren rannalla kävelevä turisti huomaa sattumalta valtavan hain, josta on vain raato jäljellä. Hänellä ei ole aavistustakaan tarinan vanhan kalastajan elämänsä viimeisestä, keskellä

[11] Shestalov 1986 s. 15.

merta yksin käymästään yli-ihmisellisestä taistelusta, jossa hän joutui väsyttämään kalaa kolme päivää ennen kuin sai sen sidottua veneensä kylkeen, vain menettääkseen sen haikaloille matkalla takaisin rantaan. Itse asiassa turistilla ei ole edes tietoa siitä, ettei kyseessä ole hai, vaan suunnaton marliini. Hänelle jättimäinen ”hain raato” on vain yksi monista tämän paikan mielenkiintoisista nähtävyyksistä. Eikä minullakaan ole mahdollisuutta nähdä maailmaa appiukkoni kyläläisten sielujen silmin, vaikka sitä haluaisin täydestä sydämestäni.

János Arany (1817–1882), *Dante*

Állottam vizének mélységei felett, Sima volt a fölszín, de sötét, mint árnyék; Alig mozzantá meg a rózsalevelet, Mint rengéskor a föld, csak alig hullámlék.	Seisahdin sen vesien syvyyksien yllä, Pinta oli sileä, mutta pimeä, kuin varjo; Se oli liikahduttamaisillaan ruusulehteä, Kuin maanjäristyksen aikana maa, on vain aaltoilemaisillaan.
Acéltiszta tükre visszaverte híven A külső világot - engem is: az embert; De örvényeibe nem hatott le a szem, Melyeket csupán ő - talán ő sem - ismert.	Sen terään puhtaan peili heijasti uskollisesti Ulkomaailmaa – minuakin: ihmistä; Mutta sen pyörteisiin silmä ei voinut päästä, Joita syvyyksiä tunsi vain hän (Dante) – ja ehkä ei hänkään.

(raakakäännös)

Tällaisia tunteita nostatti János Aranyssa Dante Alighierin (1265–1321) teos *Jumalainen näytelmä*. Kutakuinkin vastaavalla tavalla minäkin tunsin tajutessani Szentgericen kylässä, että juureni eivät ole tämän maailman nykyhetkessä, vaan jossain ammoisten aikojen syvyyksissä, osa sen hiusjuurista Shestalovin Ob-joen rannalla, osa ehkä Mongoliassa ja osa täällä, minun Suomessani.

Onko ihme, jos näiden elämysten jälkeen aloin kiinnostua menneisyydestäni? Enää eivät riittäneet opettajankoulutuslaitoksen tarjoamat luennot, vaan kiinnostuin syrjityn unkarilaisuustutkijan Gábor Lükőn esitelmistä. Kävin ystävieni kanssa kuuntelemassa häntä hänen asunnollaan joka viikko, hain ensin Szegedin ja sitten Budapestin yliopiston suomalais-ugrilaiselle laitokselle.

Transilvanian elämys

Vaimoni kanssa kävimme melkein kuukausittain tutustumassa transilvanialaisiin ihmisiin ja kyliin. Se oli valloittava elämys, mutta samalla valtaisa järkytys. Järkytys se oli siksi, että sosialistisen Unkarin kouluissa meille ei sanottu sanaakaan siitä, että Transilvania irrotettiin toisen maailmansodan jälkeen Unkarista ja liitettiin Romaniaan, johon se ei koskaan kuulunut. Siitäkään ei mainittu, että siellä elää lähes tai yli kaksi miljoonaa unkarilaista. Voitte arvata, mikä järkytys tämä oli totuutta etsiville ja maailmankuvaa hahmotteleville 16–17-vuotiaille nuorille, kun 500 kilometrin junamatkan jälkeen jää pois junasta muka “romanialaisessa” kaupungissa, jossa kaikki puhuvatkin unkaria. Olin kuin ällikällä lyöty. *”Tämän minulta onnistuivat salaamaan peruskoulu, lukio, media ja koko sosialistinen Unkarikin”*, ajattelin. Susannaa (myöhemmin vaimoni) ei asia yllättänyt, sillä hänen isänsä oli sieltä kotoisin. Hänen koko sukunsa jäi Unkariin uuden väkisin piirretyn rajan toiselle puolelle. Palvelivatko nämä väkisin piirretyt rajat tahtoa, jonka tavoitteena oli, että Keski-Euroopan kansat eivät voisi tulla keskenänsä toimeen, jotta niistä ei voisi tulla Lännelle kilpailukumppani? – kysyin itseltäni.

Tutustuminen Transilvanian kyliin oli ratkaiseva tapahtuma henkisen kasvuni kannalta. Tuntui siltä, että tämä oli *se oikea Unkari*, täällä minä tunnen olevani kotona. Transilvaniassa eli vielä, ja elää nytkin vahvana ns. tanssitupa-perinne. Koskaan en voi unohtaa, kun reppu selässä kävellen saavuimme Gyimesközéplokin kylään, jossa kuulimme viulun ääniä. Kuljimme äänen perässä ja saavuimme isoon latoon, jossa kyläläiset tanssivat hämärässä valaistuksessa. (Maan diktaattori kielsi käyttämästä iltaisin sähköä. Katuvaloista sai olla vain joka kolmas päällä.) Siellä tajusin, mitä tarkoittaa ilmaisu "földbe gyökeredzett a lábam", "jalkani juurtuivat maahan".

Gyimesközéplokilaisten tanssi-ilta. Kuva Ildiko Kadar

Kielimiehenä en malta olla sanomatta, että nämä kuvainnolliset ilmaisut ovat joskus hyvinkin realistisia. Hyvänä esimerkkinä ilmaisu "a hajam szála az égnek áll", "hiuskarvani kurkottavat taivaaseen", jolla tarkoitetaan, että järkytyin. Työpaikkakiusaamiseni pahimmassa vaiheessa huomasin, että en saa hiuksiani millään kuriin. Ne olivat päättäneet olla pystyssä, toisista hiuskarvoista erillisinä. Käytin mitä hiushoitoaineita tai kampaa tahansa, ne olivat joka päivä aivan sekaisin.

Siellä ladossa ollessani koin yhtäkkiä järkytyksen ja tajusin: minun juureni ovat ällistyttävän syvällä, minä en ole mikään "tämän minuutin ihminen" (Ady), vaan minussa sekoittuu – kuten siellä kuulemani musiikissa ja näkemissäni tansseissa – tuhansien vuosien perintö. Siinä on sykettä Aasiasta, nomadismin ajan rajattomilta ja ajattomilta tasangoilta, Transilvanian vuoristolta, Transilvanian, Unkarin, Liettuan ja Puolan ruhtinailta, Italian hoveista… Minä siis en ole pelkkä mikä tahansa urbaani Urpo. Kapinaikäisenä nuorena tunsin olevani törkeästi petetty. Näkemäni ja kuulemani ovat osa minuuttani, ja se oli pidetty minulta salassa.

Endre Ady, *A perc-emberkék után*	Minuutti-ihmisten jälkeen
Otthon bolondját járja a világ, Majmos, zavaros, perces, hittelen, Nagy, súlyos álmok kiterítve lenn, Fenn zűrös, olcsó, kis komédiák.	Kotona kaikki on hullusti, Apinoivat, sekavat, hetkenpituiset, uskottomat, Suuret, painavat unet alhaalla, Ylhäällä halpa- ja pikkumaiset, halvat komediat.
Magyar Bábelnek ostoba kora, Ments Atyaisten, hogy bennelegyek Engemet kötnek égbeli jegyek S el kell hogy jöjjön nászaink sora.	Unkarin Baabelin typerä kausi, Jumala varjelkoon minun olla siinä Minut velvoittavat taivaalliset merkit Häiden sarjan on tultava.
Most perc-emberkék dáridója tart, De építésre készen a kövünk, Nagyot végezni mégis mi jövünk. Nagyot és szépet, emberit s magyart.	**Vuorossa on hetkenihmisten mässäilyt,** Mutta peruskivemme on valmiina, Suurten tehtävien tekijät olemme tulossa. Suurta, kaunista, inhimillistä ja unkarilaista.
Robogok honról rejtett vonaton, Ebek hazája ma, nem az enyém - S ha marad csak egy hivőm, szent legény, Még a holttestem is ellopatom.	Junani kiitää jyristen kenenkään tietämättä, Koirien isänmaa tämä on, se ei ole minun oma - Jos jää vaikka vain yksikin minulle uskollinen, Pyhä nuori, pyydän varastamaan tältä ruumiini.

Ez a ricsaj majd dallá simul át, Addig halottan avagy éberen, Pihenjen a szent láz s az értelem, Míg eltünnek a mai figurák.	Tämä sekamelska kesyyntyy joskus melodiaksi, Mutta ennen sitä, kuolleena tai hereillä Annettakoon pyhän kuumeen ja järjen levätä Kunnes nämä figuurit täältä katoavat.
Magyar leszek majd hogyha akarom, Ha nem sutáké lesz itt a világ, S fölcsap minden szent és igazi láng Rejtekből avagy ravatalon.	Olen unkarilainen, vasta kun niin tahdon, Kun tämä maisema lakkaa olemasta onnettomien, Ja kun roimahtaa liekki pyhä ja oikea Piilosta tai ruumispaareista. (raakakäännös)

Nyt vasta pystyin myös ymmärtämään Attila Józsefin, nuorena itsemurhan tehneen kommunistirunoilijamme rivin, jonka hän kirjoitti *Tonavan rannalla* (A Dunánál):

Fecseg a felszín, hallgat a mély.	Lörpöttelee pinta, vaitina on syvyys.

Nuorina saimme todistaa, kuinka lännen juhlistaman hallitsijan, Englannin ja Ruotsin kuninkaiden kunniamerkkejä saaneen Ceauşescun (Nicolae, 1918–1989) valta kasvoi täysmittaiseksi diktatuuriksi. Kansan kärsimykset olivat pohjattomia**. Olkaamme iloisia, että suomalaisten ei pitänyt elää sellaisia aikoja.**

Transilvanian unkarilaisten kannalta oli hyvin haitallista, että kommunistinen emämaa jätti heidät oman onnensa nojaan. Jäljelle jääneessä Unkarissa jos joku teki vain maininnankin Transilvaniasta, saattoi tämä menettää työpaikkansa. Siinä missä Unkarin kommunistit olivat kansainvälisiä, eivätkä välittäneet juurikaan unkarilaisuudesta (“maailman proletariaatti - samantekevää mitä kieltä puhutte - yhtykää”[12]), Romanian kommunistit olivatkin taas sovinisteja. He ryhtyivät Transilvanian unkarilaisuuden suunnitelmalliseen romanialaistamiseen, johon Unkarin kansainvälishenkiset valtionjohtajat eivät millään tavoin yrittäneet puuttua. (Näistä asioista Wikipedia ja muu media jostain syystä ei tiedä.) Tuhot olivat valtavia, ja ne paljastuivat koko laajuudessaan vasta, kun diktaattori vuonna 1989 tapettiin. Vasta kun vapaus oli saatu takaisin, kävi ilmi, että nyt kun kyläläiset voisivat elää ja tehdä töitä entiseen tapaansa, ei tähän enää löytynytkään työkykyistä väkeä. Osa loikkasi Unkariin tai länteen, osa alkoholisoitui tai invalidisoitui (kuten meidänkin kaksi lähisukulaistamme). Lapsia ei ollut. Toiset taas, kuten erään hyvin läheisen ystävämme isän, tappoi Securitatea. Kuva oli lohduton.

Nyt ymmärsin sataa kertaa syvemmin Béla Bartókin (1881–1945) *Tanssisarjan*, jossa hän – kirjeidensä mukaankin – halusi olla kaikkien Karpaattien laaksojen kansojen äänien ja tuntemuksien tulkkina. Nämä kulttuuriteot vaativat valtavia määriä henkisiä voimavaroja:

Hullu soitin: itkee ja hirnuu. *Ken lie viinitön – noutaa voi ..,* *Tämä musta flyygeli aina soi!* *Sitä sokea soittaja raastaa,* *elämästä sen sävel haastaa –* *tämä musta flyygeli aina soi ...*	*Pääni suhina, silmäni kyynel,* *pidot piehtaroivien halujen –* *tämä flyygeli soittaa kaiken sen!* *Sydän hullu sen taipuu mahtiin* *sydänvereni vuotaa tahtiin* *tämän mustan flyygelin sävelten ...* — Endre Ady, *Musta flyygeli* (käänt. Toivo Lyy)

[12] Näin sanoi luokkakaverini kommunisti isä, maan varuskunnan ylipäällikkö.

Minä en tarvitse kirjallisuustieteilijän selitystä voidakseni nauttia runosta. Tunnen sen sisälläni:

Olen Gogin, Magogin poika

Olen Gogin, Magogin poika,
turhaan jyskytän porttejanne
ja sittenkin kysyn: itkeä saanko
Karpaattien juurella seurassanne.

Jotta olisin uusi laulaja Vazul,
sula lyijy korviini valakaa!
Jos elämän säveltä uutta en kuule,
minut armotta maahan tallata saa!

Idän kuulua tietä saavuin
sävel muinais-Unkarin korvissani -
nyt lännestä muurinne murtaa aion
runot uusien aikojen huulillani!

Mut sit ennen itkien, kärsien,
uhmaten uusi lauluni soi:
sen sadasti yltiö-Unkari jos kiroaakin
sitä uusi unkarilaisuus aateloi!

— Endre Ady (käänt. Toivo Lyy)

30.6.2017

Mutta takaisin asiaan!

Lapsuuteni alkuvaihe oli vaikea, mutta vanhempieni eron jälkeen minulla oli erittäin rauhallinen ja hyvä lapsuus. Kaksi veljeäni olivat minulle veljiä, mutta samalla myös isiä. Äidiltäni sain lahjaksi taidon olla olettamatta tai ajattelematta koskaan kenestäkään mitään pahaa. Olen siitä hänelle lopun ikääni kiitollinen. Se auttoi minua valtavasti minuun kohdistuneen ajojahdin aikana. Oma elämäni, mukaan lukien ajojahdin vuodet, todistivat minulle, että elämää voi hyvin elää ennakkoluuloisena, olettaen toisista pahaa, ollen koko ajan varuillaan, mutta se ei kannata. Sanalla “elämäni”, tarkoitan elämääni perheineni, lapsenlapsineni, kollegoineni, oppilaineni, tuttavineni, minut irtisanoneine esimiehineni.

Toisin sanottuna, on ihanaa elää luottaen elämään, toiseen ihmiseen, siinä uskossa, ettei pahoja ihmisiä ole olemassakaan. Esimieheni tekivät tähän elämänkatsomukseeni valtavan loven, mikä yritti saada minut unohtamaan äidiltäni saamani kasvatuksen. Mutta en vieläkään halua elää ennakkoluuloisena ja ajatella toisista, heistäkään pahaa.

Kasvatin omatkin lapseni samassa hengessä. He eivät kuulleet koskaan minun kutsuneeni ketään hulluksi tai pahaksi. Eivät edes heidän lukion matematiikanopettajastaan, joka lastemme mukaan vei luokkansa kotiin ja katsoi heidän kanssaan eroottista kauhua. (Toki rehtorille sanoin asiasta.)

Palatakseni elämänkaareeni, kiinnostuksen unkarilaisuuttani kohtaan olivat herättämässä myös opettajankoulutuslaitokseni opettaja tri András Kovács (s. 1944), ja yliopiston ranskan instituutin professori tri Géza Nagy. He ottivat minut mukaan puolisalaisesti pidettyihin epävirallisiin seminaareihin ja tapaamisiin. Jälkimmäinen luetutti meillä “vaarallista” porvarillista filosofiaa ja ranskalaista romaaniteoriaa, kun taas edellinen tutustutti minut mainitsemaani sosialismin syrjimään fenno-ugristiin, turkologiin ja hungarologiin Gábor Lükőön. Setä Gáborin kautta sain tutustua Unkarin merkittävän, mutta niin ikään kielletyn filosofin, kieli- ja kasvatustieteilijän, unkarilaisuuden tutkijan Sándor Karácsonyn (1891–1953) elämäntyöhön.

Silloin jo vaimoni, Susannan kanssa kävimme salaa Szegedin yliopiston suomalais-ugrilaisen laitoksen tunneilla, jossa luimme mm. mansien, hantien, tseremissien ja suomen kieltä. Tästä hyvästä **saimme** opettajankoulutuslaitokselta **molemmat potkut**. Syyksi ilmoitettiin, että

sosialistisen kansantalouden etu ei vaadi laitoksen ulkopuolella tapahtuvaa opiskelua. Lopulta vuoden viiveellä saimme luvan tehdä lopputentit, ja meistä tuli unkarin kirjallisuuden, kielen ja musiikin yläkoulun opettajia. (edempänä vähän lisää). Onneksi Budapestin yliopistolla tästä seikkailustamme ei tiedetty mitään. Saimme tehdä jatko-opintoja, ja meistä tuli unkarin kirjallisuuden ja kielen filosofian maistereita, lukion opettajia ja fennougristiikan filosofian kandidaatteja.

Tässä vaiheessa olin jo opettamassakin Budapestin yliopistolla (ELTE BTK, Magyar mint idegen nyelv/Unkari vieraana kielenä). Elettiin 1980-luvun alkua, Kekkosen ja ETYK:n (1975) jälkiaikoja, jolloin Moskova salli suomalaisten ja unkarilaisten ystävystymisen.

Totta puhuen, jos saan suomalaisilta lukijoiltani anteeksi, minä en halunnut oppia suomen kieltä, vaan minua kiinnosti mansien kieli. Halusin Ob-joen rannalle. Mutta kun suomalaisia turisteja ja kuoroja alkoi virrata edellä mainituista syistä Unkariin, meitä, jotka osasimme vähänkin suomea, pyydettiin jatkuvasti erilaisiin tehtäviin tulkeiksi ja oppaiksi. Yliopistovuosiini palataan vielä edempänä.

Szentgerice. Kuva Ildiko Kadar

Kodályn maassa musiikinopettajien ei pitänyt tutustua Kodály-pedagogiaan

Niin kävi, että vuonna 1983 matkusti Vaasasta sekakuoro Budapestiin, ja tarvittiin tulkki. Kuoronjohtaja Jouko Ketola kysyi minun koulutuksestani, ja kun yllätyksekseen hän kuuli, että olin ennen fenno-ugristiikan opintojani valmistunut yläkoulun musiikinopettajaksi, hän kysyi, tunnenko Kodályn menetelmää. Kysymys yllätti. Ensimmäistä kertaan edes tulin ajatelleeksi, että minulle ei tosiaan missään vaiheessa opetettu mitään Kodálysta. Jos siis halusin vastata tällaiseen kysymykseen rehellisesti, oli minun sanottava, että meillä koskaan ei ole luetutettu ainuttakaan Kodályn kirjoitusta. (Todellinen kansainvälisyys ei ilmeisesti kelvannut kommunistiselle kansainvälisyydelle.) Niin tein ja vastasin rehellisesti: *"Minulle ei siitä opetettu paljon mitään, mutta yläkoulun opettajani, Helga Szabó oli Kodályn oppilas, ja hänen tuntinsa minä muistan hyvin."* Jouko kysyi, että haluanko tulla opettamaan Vaasan musiikkiluokkia.

Päivän harkinnan jälkeen vastasin, että voin tulla Vaasaan. Ajatuksenani oli, että minä varmaan voin olla hyödyksi sikäläisillä musiikkiluokilla, ainakin säveltapailuosaamiseni osalta. Samalla pääsen opiskelemaan vuoden verran suomen kieltä siinä sivussa. Sitten palaan yliopiston yleiskielitieteen laitokselle.

Vastaanottoni oli erittäin ystävällinen. Jouko ja hänen vaimonsa Kirsti järjestivät perheelleni kaiken valmiiksi. Vietimme monia iltoja yhdessä, ja heistä tuli meille kuin isoveli ja isosisko.

Kylässä Kirsti ja Jouko Ketolan luona vuonna 1984.
Kuva tuntemat.

Meni vähän aikaa ennen kuin aloin tajuta, että Suomen musiikinopetus kaipaa muillakin aloilla apua, kuin säveltapailun osalta. Yksi ulkomaanvuoteni venähtikin lopulta niin pitkäksi, että kuten Lukijani jo tietää, minut piti suorastaan potkia työstäni pois, eikä sekään saanut minua häipymään takaisin Unkariin. Nytkin naputtelen näitä rivejä Vaasan Pitkällä kadulla.

Onko pahaa ihmistä olemassa?

Työpaikkakiusaamistarinani pakottaa minut pohtimaan, oliko äitini oikeassa kasvattaessa minut ennakkoluulottomaksi ja ajattelemaan, että pahaa ihmistä ei ole olemassa. Raamatun mukaan meissä piilee ainakin taipumus olemaan paha ja tekemään pahaa. Ei tarvitse mennä kymmentä

käskyä kauemmas, ennen kuin huomaamme että meitä pitää ohjeistaa ja käskeä, jotta emme tekisi pahaa ja toimisimme oikein. (Freud kirjoitti jossain, että jos jotain pitää lailla kieltää, se tarkoittaa, että meissä on – ainakin alitajunnallisesti – siihen halua tai ainakin taipumuksia.)
5.3.2020

Näemme **Euroopan taidehistoriassakin**, että romantiikka ja useimmat sitä edeltävät tyylikaudet erottivat selvästi hyvän ja pahan, kauniin ja ruman. Realismi ja naturalismi lähtevät korjaamaan tätä käsitystä. Nämä tyylisuunnat halusivat kertoa havaitsemistaan asioista sellaisinaan, ottamatta niihin kantaa. Tämän aikakauden taiteilijat eivät välittäneet siitä, pitikö yleisö heidän taidettaan miellyttävänä, sillä se vain kaunistelematon versio siitä, mitä he näkivät ja kuulivat. He halusivat kertoa totuuden, kuvailla asioita, roolihahmonsa sielun maisemaa, sekä tapahtumia sellaisenaan ja tarkasti. Naturalistisen novellin *Kauppa-Lopon* kirjoittaja Minna Canth (1844–1897) kirjoitti kirjeessään Elis Bergrothille (27.9.1886) seuraavasti: *"Ja juuri 'valokuvia' on kirjailijan esiintuominen. Ellei valokuva miellytä, korjattakoon elämä toisenlaiseksi."* Miellytti tai ei, *Kauppa-Lopoon* Canth ei suostunut ottamaan kantaa. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että *Kauppa-Lopon* samannimisen päähenkilön asiat olivat hyvin. Samanlaiset näkemykset taiteesta heijastuvat Honoré de Balzacin (1799–1850; esim. *Rouva Bovary*), Emile Zolan (1840–1902), Fjodor Dostojevskin (esim. *Rikos ja rangaistus*) romaaneissa, tai Modest Mussorgskin (1839–1881; esim. *Näyttelykuvat, Baba-Jagan linna*) ja Dmitri Shostakovichin (1906–1975) musiikkitaiteessa. Nämä taiteilijat, vaikka joutuisivat siitä oikeuteenkin, kuten Balzac joutuikin, eivät suostu ottamaan kantaa kuvaamiinsa hahmoihin – saati, että tuomitsisivat jonkun heistä pahaksi.

Aivotutkimuksesta tiedämme, että pitkälti sellaiset ominaisuudet, jotka tekevät meistä ihmisen, edellyttävät laajalti aivokuorelta löytyvän etuotsalohkon strukturaalista ja funktionaalista kehitystä. Kertonee paljon, että kyse on aivoalueesta, jonka kehitys loppuu kaikista aivoalueista viimeisenä, ollessamme n. 23–25 vuotiaita (mm. HUS, 2020).

Kehityspsykologia ja **pedagogia** ovat – voidaan sanoa yksimielisesti – sitä mieltä, että ihmisen kehitys alkaa olentona (sikiö, vauva, lapsi), jonka elämä, toiveet, tahto ja ajatukset keskittyvät omaan olemassaoloon. Myöhemmän kehityksen seurauksena yksilö muovautuu toisia kohtaan empatiaa ja vastuuta tuntevaksi, sekä tarvittaessa uhrauksiinkin kykeneväksi aikuiseksi. Eroja koulukuntien näkökannoissa näkyy vain painopisteissä. Sigmund Freud (1856–1893) toteaa esimerkiksi, että vauvat ja pienet lapset ovat itsekkäitä ja **narsistisia**, kun taas nykyaikainen tiede, esimerkiksi Sándor Karácsony laajassa pedagogistieteellisessä sarjassaan (Karácsony, 1938–1941), näkee pikemminkin, että vauva ja lapsetkin ovat sellaisinaan täysarvoisia ihmisiä. Psykiatrit ja psykologit ovat ajatelleet viimeistään Freudista alkaen, että narsistisen ihmisen psyykkinen kehitys on tavalla tai toisella vaurioitunut ja kehityksessä jälkeenjäänyt. Tällaisten henkilöiden tietynlaiset etuotsalohkon toimintaan liittyvät korkeimmat kyvyt jäävät joltakin osin vajanaisiksi. Syynä voivat olla sosiaaliset ja sivistykselliset tekijät, tai muut fysiologiset selitykset. Näistä vajanaisiksi jääneistä kyvyistä yksi tärkeimmistä on empatian puute. Minä uskon mieluummin tähän, kuin että ajattelisin, että on olemassa pahoja ihmisiä. (*Principe of charity*sta edempänä.)

Tällaisena nuorena tulin Suomeen ja tällaisena olen toistaiseksi pysynyt. Lisää löytyy kirjan lopussa *Liitteestä*.

Jatkuu:

Irtisanominen, Györgyn päivänä, 24.4.2012 – yli viisi vuotta kestäneen ajojahdin ensimmäinen huipentumakohta

Mainitusta poliisin kanssa käydystä keskustelusta (”halutaanko sinut savustaa ulos”) ei kulunut kuin ehkä pari kuukautta, kun Kari Nummela 3.4.2012 ennen kuorotuntia pysäytti minut käytävällä: *“Sinun täytyy tulla nyt huoneeseeni, ja heti!”* Sävy oli pelästyttävän ehdoton. Yritin sanoa, että *“Kuorotunnin nuotit ovat kopioimatta ja Anne odottaa niitä, tunti on alkamassa.”* Ei auttanut. Sanoin tulevani pian, ja onnistuin livahtamaan vessaan laittamaan sanelukoneen päälle.

Nummelan vartioimana kävelin hänen huoneeseensa, jossa odottivatkin ennalta varoittamatta henkilöstöpäällikkö Kirsi Ikäheimonen ja koulutoimenjohtaja Juha-Pekka Lehmus. He pyysivät minut istumaan, jonka jälkeen Kari Nummela sanoi vahvalla painotuksella olevansa (sanasta sanaan) **”todella pahoillaan”**, mutta hän joutuu antamaan minulle allekirjoitettavaksi kuulemiskutsun aiheena **mahdollinen irtisanominen**. Kuulemma minun piti se allekirjoittaa. Käteeni tuli aivan äkillisesti sellainen vapina, että en kyennyt allekirjoittamaan. Tämän johdosta joko Lehmus tai Ikäheimonen todistivat allekirjoituksellaan, että asiakirja annettiin Kadarille tiedoksi. Sen jälkeen sain lähteä kuorotunnille.

Olin peloissani. Jatkossa siitä tuli aika tavallista, että esimiehet piittaamatta oppilaista nappasivat minut tai Anne Tienhaaran oppitunneiltaan. Nyt menin alas musiikkisaliin kuorotunnille, jossa Anne Tienhaara oli ehtinyt jo aloittaa 5.–6. luokan kuorotunnin. Osaamatta sanoa mitään, laitoin seuraavan laisen paperin nuottitelineelle parhaillaan kuoroa johtamassa olleen Annen eteen.

Varoituksen vanhenemisaika on vuosi

“Kasvatus- ja opetusvirasto 3.4.2012

Kutsu kuulemistilaisuuteen / György Kadar

Aihe: kuuleminen mahdollisesta viranhaltijan irtisanomisesta
Aika ja paikka: 17.4. klo 14:30 Kasvatus- ja opetusvirasto 6 krs kokoushuone
Perusteet: Työnjohdollisten ohjeiden noudattamatta jättäminen sekä epäasiallisen kohtelun ja häirinnän jatkaminen varoituksen antamisen jälkeen. Irtisanomisperusteet liitteenä.
(...)
Kari Nummela, Kirsi Ikäheimonen, Juha-Pekka Lehmus”

Miltä kutsussa mainittu varoitus näytti?

Varoituksesta (28.3.2011), johon tässä irtisanomiseen tähtäävässä asiakirjassa (3.4.2012) viitataan, oli kulunut jo yli vuosi, joten irtisanomistarkoituksessa siihen ei olisi voitu enää vedota. Toisekseen, kyseisen varoituksen antoi Harry Swanljung kiristäen. Jos saan muistuttaa lukijaani, Swanljung laati 25.5.2011 “sovintosopimuksen”, joka oli ympätty kokouksen muistioon, jossa oli minusta perusteettomia syytöksiä. Näitä en tietenkään voinut allekirjoittaa, tehdä valheellista tunnustusta.

Sitä paitsi ko. “sovintosopimuksessa” minun olisi pitänyt luopua kansalaisoikeuksistani. Vaikka sinisilmäinen olenkin, sosialistisen vallan kokeneena tämä oli minullekin liikaa:

“(...) Toteamme, että 17.9.2010 on yhteistyömenettelyssä laadittu musiikkiluokkien opettajien yhteistyösäännöt. (...) (Näiden) sääntöjen noudattaminen on osa tätä sopimusta.” Eli Kadar katsoo tulevaisuuteen eikä muista menneitä. Jatkuu: “Kadar sitoutuu (...) olemaan nostamatta esiin niitä ristiriitoja aiheuttaneita asioita, joita musiikkiluokkayhteistyössä useamman kuluneen vuoden aikana on esiintynyt, ja luopuu vaatimasta niihin palaamista, ennen kuin yhteistyötä voidaan jatkaa.”

Yritys vaientaa minut virkamiesrikoksista ikuisesti oli hanakka. Hauskinta asiassa oli kuitenkin väite siitä, että minä “halusin palata asioihin”, joka oli ainoastaan virkamieskaartin mielikuvitusta. VHO:ssa (2013) heillä ei ollut näyttöä siitäkään. Joka tapauksessa kokouksessa 28.3.2011 minulle annettiin siis vain kaksi vaihtoehtoa: allekirjoitat sovintosopimuksen ensilukemalta muistioineen päivineen, tai saat varoituksen. En allekirjoittanut, jolloin Swanljung veti laukustaan esiin valmiiksi kirjoitetun varoituksen ja ojensi sen minulle allekirjoitettavaksi. (Vrt. aiemmin mainittu Kirsi Ikäheimosen VHO:ssa antama lausunto!) Mutta katsotaan, mitä kaikkea epäasiallista 28.3.2011 annetun varoituksen mukaan Kadar oli tehnyt, joka tällaista toimenpidettä oli edellyttänyt.

Kasvatus- ja opetusvirasto
Verket för fostran och utbildning

VAROITUS

Työntekijä György Kadar	**Syntymäaika**

Työnantaja
Vaasan kaupunki, kasvatus- ja opetusvirasto

Kuuleminen (Työsopimuslaki 55/2001)

[X] Työntekijää on kuultu 30.3.2011

[X] Työntekijälle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi, asiasta ilmoitettu 28.3.2011

Varoitus
Työnantaja antaa seuraavan varoituksen: Työnjohdollisten ohjeiden noudattamatta jättäminen.

Todetaan, että työnantaja on vuonna 2008 kirjallisesti antanut musiikin opettaja György Kadarille työelämän pelisääntöihin liittyviä toimintaohjeita. Työnantaja on uudemman kerran 17.9.2010 yhteistoimintamenettelyssä uudistanut ja täydentänyt aiemmin antamiaan ohjeita. György Kadar on puhein ja teoin osoittanut, että hän ei ole valmis annettuja ohjeita noudattamaan, vaan on toistuvasti vaatinut aiempien ohjausten uudelleen käsittelyä tulevan yhteistyön edellytyksenä. Annettujen ohjeitten noudattamatta jättämisestä huolimatta ja tiedostaen György Kadarin merkittävät ansiot musiikkiluokkatoiminnan kehittäjänä työnantaja on tarjonnut mahdollisuutta sovintoon yhteisesti allekirjoitetun tulevaisuuteen tähtäävän sovintoasiakirjan muodossa. Tämän asiakirjan allekirjoittamiseen György Kadar ei ole katsonut voivansa suostua. Näin ollen työnantajalle ei jää muuta mahdollisuutta kuin kirjallisen varoituksen muodossa korostaa työnantajan antamien ohjeitten noudattamisen välttämättömyyttä. Työnantaja toteaa samalla, että mikäli annettujen ohjeitten noudattamatta jättäminen edelleen jatkuu, työnantaja voi ryhtyä toimenpiteisiin työsuhteen päättämiseksi.

Päiväys	Esimiehen allekirjoitus
25.5.11	

Tiedoksianto Edellä oleva varoitus on annettu työntekijälle tiedoksi.

Päiväys	Työntekijän allekirjoitus

Todistamme edellä olevan tiedoksiannon.

Päiväys		
29.5.11		
	Allekirjoitus	

Arvoisa lukija!

Nyt joudun pyytämään apua teiltä. Osaisitteko selittää tai kertoa edellisen sivun asiakirjan perusteella, mitä, milloin, kenelle, missä Kadar teki, ja mikä on se rikottu lakipykälä, jonka perusteella Kadar tämän varoituksen sai? Mitä "ohjauksia" tuli rikottua, milloin, missä, kuka näki/kuuli, jne.? Nimittäin irtisanomispäätöksessä epämääräisesti sanotaan, että "Kadarin *huono käytös* on jatkunut varoituksen saamisen jälkeenkin …"

"Kadar on puhein ja teoin osoittanut, että hän ei ole valmis annettuja ohjeita noudattamaan."

Milloin ja mitä hän puhui ja mitä hän teki, jolla hän olisi osoittanut … ja mitä ohjeita?

Jos lukija ei osaa tätä selittää, niin se ei ole lukijan kyvyistä kiinni, sillä ei sitä osannut Vaasan hallinto-oikeuskaan.

Se, mitä tarkoitti "työnantaja on tarjonnut mahdollisuuden sovintoon", on jo käyty läpi: minun olisi pitänyt luopua kansalaisoikeuksistani ja myöntää syyllisyyteni johonkin itselleni täysin hämärän peitossa olevaan asiaan.

Mainittakoon vielä kerran, jos joku vaati palaamista asioihin, se oli kollegani Ritva Käräjämäki, mutta en minä.

Surullista huomata, että aikuiset ja koulutetut ihmiset luulevat muun muassa sellaisten perusteiden kuten *huono käytös* menevän Vaasan hallinto-oikeudessa läpi. (Tästä ei valitettavasti ollut edes kaupunginjohtaja Tomas Häyrystä sanomaan virkamiehilleen, vaikka hän koulutukseltaan on kuulemma lakimies.)

Krookin ja Pirkko Käräjämäen yhteistuumin laatimista "yhteistyöpelisäännöistä" kirjoitin jo aiempana. Niiden kokoamista varten yhteen lyöttäytyneet esimiehet eivät suostuneet kuuntelemaan alakoulun opettajia siitä, että Pirkko Käräjämäki ei suostu istumaan Kadarin kanssa samaan pöytään. Kadar siis oli alistettu noudattamaan kyseisiä *peli*sääntöjä. (Ks. aiempana kuuden alakoulun opettajan allekirjoittama kirjelmä *Mikä estää yhteistyötä musiikkiluokilla ylä- ja alakoulun välillä,* 8.4.2010)

Kuudestoista oppitunti – Narsistinen esimies ei kykene perääntymään – esimiesten paineet kasaantuvat

On ilmiselvää, että jättämällä yläkoulun rehtorin ja musiikinopettajan S.P:n toiminnan tutkimatta, Swanljungin lisäksi Krook:kin rikkoi virkavelvollisuuksiaan. Heidän olisi pitänyt tutkia tai edes kuulla asiasta alakoulun opettajia. Sitä he eivät kuitenkaan koskaan tehneet, ja näin heillä oli jatkossa yksi peiteltävä asia lisää.

Tilannekatsaus 5.3.2020

Aluksi kyse oli vain rehtori Pirkko Käräjämäen toimettomuudesta tämän syyttäessä Kadaria sen sijaan, että olisi oikaissut S. P:n toiminnan. Nyt kun virastojohtaja Swanljung jätti puuttumatta P. Käräjämäen ja rehtori Kari Nummelan toimintaan, ja tuomitsi Kadarin S. P:n laiminlyönneistä, piti myös virastojohtajan kyvyttömyyttä peitellä. Peiteltävien asioiden lista kasvoi myös entisestään, kun Swanljung lupauksistaan huolimatta ei suostunut käsittelemään Kadaria koskevaa työhäirintää, ja kun Merja Krook kielsi Kadaria palaamasta häneen kohdistuneeseen työhäirintään, sekä jätti alakoulun kuuden opettajan laatiman työpaikkakiusaamisilmoituksen tutkimatta.

Tilanne oli surkuhupaisa. Esimiehet olisivat voineet hoitaa S. P:n laiminlyönnit vaikkapa tarjoamalla kerran iltapäivän kiitoskahvit Anne Tienhaaralle, Jurille ja ehkä Ritva Käräjämäelle. Mutta tällainen ele olisi tarkoittanut heiltä samalla virheen myöntämistä. Yhteistyöpelisääntökokouksen 17.9.2010 jälkeen – vaikka sitä itse sinisilmäisenä en siinä vaiheessa tajunnut – **tilanne muuttui peruuttamattomaksi**. Esimiehille kasaantui niin paljon virkarikoksia, pelko oli jo niin suuri, että he eivät enää kyenneet näkemään, että me musiikinopettajat emme halunneet tuoda ketään vastuuseen. Halusimme vain, että työtämme estäneet kiellot olisi purettu, jotta pääsisimme nauttimaan työstämme ja oppilaidemme saavutuksista. Siinä vaiheessa musiikkiluokat olivat erittäin hyvässä vedossa. Voittoja tuli voittojen perään, osallistuimme mitä erilaisemmissa valtakunnallisissa tilaisuuksissa, käynnissä oli tiivistä yhteistyötä Viron, Unkarin, Italian ja Japanin kanssa, ja äänitteemme tuotti 15 000 euroa. Esimiehet eivät osanneet hahmottaa, että emme halua käydä heitä vastaan sotaa. Meitä kiinnostaa opetus-, kuoro-, kamarimusiikki- ja orkesteri toiminta sata kertaa enemmän, kuin että kenen syy joku virhe on. Tässä vaiheessa esimiehet olivat tulleet jo niin sokaistuneiksi, että he eivät nähneet muuta ulospääsyä tilanteesta, kuin jatkamalla virkarikosten tietä eteenpäin.

2.7.2017 Irtisanomisvalmistelut (2012) jatkuvat

Mietiskely on toiminnan tappaja

Kuorolaisten laulaessa **Anne** luki juuri saamani kuulemiskutsun (24.4.2012) nuottitelineeltä, ja **järkyttyi. Minä olin toimintakyvytön.**

> Vähän kuin ollessani vuonna 1974 armeijassa, kun eräs upseeri osoitteli pistoolillaan minua. Olin täysin rauhallinen, en osannut reagoida mitenkään. Pelko iski ja sydäntykytys tuli vasta hänen poistuttuaan huoneesta.

Meille musiikinopettajille tuli vasta paljon myöhemmin mieleen, että silloin olisi välittömästi pitänyt lähettää oppilaat kotiin. Se olisi ollut ainoa oikea keino reagoida. Suosiomme oli siihen

aikaan niin korkealla, että oppilaat ja heidän vanhempansa olisivat nousseet tueksemme kapinaan. Tapa, jolla kuitenkin toimimme, sai vain oppilaat itkemään ja menemään kyselemään "Jurin kohtalosta" Nummelalta, joka vastasi, että se varmaan lähtee takaisin Unkariin. Vuotta myöhemmin kuulimme, että koululaisten lakko oli tosiaan ollut lähellä. Olisi siis pitänyt lähettää oppilaat kotiin.

Teimme itsellemme karhunpalveluksen, kun emme toimineet vaistojemme mukaan. Vetäydyimme miettimään. Usein sanotaan, että liika mietiskely tekee toimettomaksi. Niin kävi nytkin. Kun oppilaat ja vanhemmat näkivät meidän neuvottomuuttamme, he eivät itsekään osanneet ryhtyä toimiin, jolla toinen osapuoli olisi voitu saattaa pakkotilanteeseen. Syntyi kuitenkin meidän opettajien tietämättä nettiadressi, *Vaasan musiikkiluokkien puolesta,* jota tuettiin hurjasti:

> "Esitämme huolestuneisuutemme Vaasan musiikkiluokkien tilanteesta ja toivomme rehtorien ja kouluviraston päätösten perinpohjaista selvittämistä ja oikaisemista.
>
> Koulun yleisen tulehtuneen tilanteen seurauksena on jo useampi opettaja vaihtanut koulua. Nyt tilanteen "ratkaisemiseksi" ollaan potkimassa pois pitkäaikaista musiikkiluokkien opetuksen kehittäjää ja kantavaa voimaa. Olemme huolissamme jäljelle jäävien musiikinopettajien jaksamisesta sekä oppilaiden saaman musiikinopetuksen tasosta. Muut musiikinopettajat ovat ensisijaisesti luokanopettajia ja opettavat musiikkia sen ohessa. Nyt silmätikuksi otettu opettaja, musiikin tohtori György (Juri) Kádár on keskittynyt pelkästään musiikin opettamiseen ja omistanut koko elämänsä oppilaiden parhaaksi. Koulun oppilaat ovatkin menestyneet hyvin vuosien saatossa useissa valtakunnallisissa kuoro- ja musiikkikilpailuissa. Koulun kuoro on tehnyt useita ulkomaanmatkoja ja tehnyt yhteistyötä onnistuneesti useiden eri tahojen kanssa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.
> Nytkin koulun kuorolla olisi pääsy valtakunnalliseen loppukilpailuun, mutta tämän yllättävän potku-uhan takia kaikki suunniteltu kevään ohjelmisto (nokkahuilukurssitutkinnot, -mestarikurssi, -äänite, valtakunnallinen Nuori kulttuuri -loppukilpailu sekä kevätkonsertti) jouduttaneen perumaan merkittävimmän valmentajan puuttuessa.
>
> Entä ensi vuonna? Kuka jäljellejääneistä on lähtövuorossa? Loppuuko hyvämaineisten Vaasan musiikkiluokkien tarina näin ikävästi?"

Ensimmäisen viikon aikana kertyi yli 500 puoltavaa allekirjoitusta, lopulta yhteensä 761 näkyvää nimeä (näiden lisäksi on näkymättömiä nimiä):

Alueelliset tilastot: Vaasa 498, Helsinki 45, Tampere 25, Mustasaari 23, Espoo 11, Jyväskylä 10, Oulu 9, Vantaa 7, Seinäjoki 6, Turku 5, Laihia 5, Budapest 5, jne.

Kommentteja kertyi pian yli 2000 (lopullinen määrä: 2940). Poimintoja kommenttien sarjan alkupäästä:

> "1. Jos jurille annetaan potkut, niin musiikkiluokat ei pärjää ! Juri on yksi parhaimmista musiikinopettajista joita olen tavannut, ja jos oppilaat valittavat kurista, heidän pitäisi ymmärtää että se on heidän oma syynsä, häiritsevät tunneilla, eivät opiskele ym. Olen sitä mieltä että Juri kuuluu musiikkiluokkiin yhtälailla kuin Seppo Salkkareihin tai nuottiviivasto musiikkiin ! Ei ole musiikkiluokkia ilman Juria, tehkää viisas päätös ja antakaa Jurin jatkaa työtänsä !

2. Jurin kuuluu saada jatkaa! Hän on omistautunut kokonaan musiikille elämänsä, ja tehnyt kaikkea meidän hyväksi! Ilman Jurin ansiota ei olisi ollut japanin vieraita tai ei oltaisi voitettu kuorokilpailua! Juri on kaikista tärkein osa musiikkiluokkia, ja hän ei ansaitse potkuja!

3. juri työskentelee niin paljon musiikkiluokkien puolesta,että olisi vain väärin jos hän saisi potkut!. MUSIIKKILUOKAT KUOLEE ILMAN JURIA!!!!!

4. Pahastuin valtavasti, kun sain selville tästä hyökkäyksestä rakasta vanhaa opettajaani kohtaan. Vakavissani mietin, että mitä hyvää olen tehnyt ansaitakseni musiikkiluokkavuoteni Jurin kanssa. On suuri kunnia ja onni, että olen saanut viettää kyseiset vuodet Jurin (ja Annen ja Ritvan!) opetuksessa. Suuresti ihmettelen, millaiset henkilöt voivat vastata tämänkaltaiseen välittämiseen ja omistautumiseen näin julmasti.

5. juri on tehny kaikille musiikki luokkalaisille hyvää.. ja mitä juri siitä saa= potkut.. juri on ollut paras musiiikin opettaja ikinä ja parempaa ei saa, mutta jotkut eivät voi hyväksyä sitä. minä toivoisin ,että juri voisi jatkaa ja pikkukummimme pääsisivät jurin opetukseen. anne ja ritva ovat olleet myös hyvät opettajat. miten musiikkiluokille käy ilman juria? juri on onkilahden koulun sydän. juri opetti meille tosi paljon. ilman musiikkiluokkaa en tietäisi pätkääkään nuoteista tai teoriasta. kuoromme on tosi hyvä enkä halua että juri jättää meidät yksin! miksi jonkun piti mennä valittamaan ja suurentamaan asioita jurista rehtorille? miksi?? MUSIIKKILUOKAT KUOLEE ILMAN JURIA!!!

21. Ritva ei saanut potkuja, vaan ilmeisesti kyllästyi pitkään jatkuneeseen tukalaan tilanteeseen ja vaihtoi koulua.

22. Jos kouluvirasto katsoisi lasten tarpeita, jos lapset olisivat heille tärkeitä, niin ei olisi tekemisissä alakoulun kanssa, vaan kommentoisi yläkoulun puutteita. Miksei yläkoulussa ole esiintymismatkoja, leirejä jne. ja miksi yläkoulun rehtori sitä vastustaa?? Monesti yläkoulun opettaja jättää tunnit väliin, miksi? Eikö nämä asiat kiinnosta kouluvirastoa? Eikö me olla kouluvirastolle tärkeitä?

40. Meidän kaksi lastamme kävi aikanaan Vaasan Musiikkiluokkia ja olivat koko kouluajan Kadarin oppilaina. Heidän mielestään Kadar oli huippuopettaja ja vihkiytynyt musiikille koko sydämestään. Hän oli koulussaan pidetty ja arvostettu opettaja ja hän on hyvin pitkälle antanut vapaa-aikansakin lasten musiikinharrastuksiin esim, kuorotoimintaan. Lasten musiikinopetus koko laajuidessaan tuntui olevan Kadarille täysin sydämenasia. Jo vuonna 84 kun Vaasan Musiikkiluokat perustettiin niin Kadar valittiin Vaasaan juuri musiikin parhaana ammattilaisena ja hänellä oli tiukan seulan kautta ne kaikki musiikin taidot, tiedot ja metodit mitä täällä musiikkiluokilla haettiin. Hän on ottanut Vaasassa haasteen vastaan ja vienyt ja kehittänyt musiikkiluokkia jo melkein 30 vuoden ajan, meidän ja lastemme onneksi, tähän pisteeseen että Vaasan Musiikkiluokat tunnetaan hyvin laajamittaisesti ja heitä arvostetaan myös muuallakin päin. Kadarin oppilaat ovat menestynyyt hyvin maailmalla musiikinopinnoissaan ja esim, meidänkin perheestä on hyvä musiikkipohja ala-asteella johtanut Musiikinmaisterin ammattiin saakka. Tuntuu käsittämättömältä että tälläistä kuvaamaani tunnollista ja kaikkensa lasten musiikinopetukselle antavaa musiikinopettajaa ollaan nyt kampeamassa täältä pois . Tämä ei ole

> oikeudenmukainen prosessi alkuunkaan! Vaasalla ei ole varaa savustaa huippuhyvää musiikinopettajaa alakoulun Musiikkiluokalta pois! Silloin kuihtuvat koko musiikkiluokat! Nyt on valtuutettujen aika puuttua asiaan koska valtuusto on aikanaan Vaasan arvostetut Musiikkiluokat perustanutkin!
>
> 47. On kauhistuttavaa nähdä kuinka parin johtotehtävissä olevan virkamiehen mielivalta tuhoaa Vaasan musiikkiluokat, opettajien ajojahdilla. Vaasan musiikkiluokat on niittänyt mainettaja kunniaa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikkin. Näitä kolmea opettajaa Ritva Käräjämäkeä, Anne Tienhaaraa ja Juri Kadaria saamme kiittää siitä että niin moni vaasalaisnuori on saanut musiikista elinikäisen harrastuksen, elämäntavan ja jopa ammatin. Musiikkiluokkien konsertit ovat aina täyttäneet salit viimeistä paikkaa myöden eikä kaikki ole edes mahtuneet istumaan. On vaikea löytää muita Vaasan viranhaltiojita jotka olisi virkaansa hoitanut samanlaisella kutsumuksella kuin yllä mainitut musiikinopettajat. He ovat viettäneet suuren osan vapaa-ajastaankin lasten ja nuoren kanssa musiikia opettaen ja konsertteja/ohjelmia harjoitellen. Jos heidän vuosien varrella tekemät työajan ulkopuolella tehdyt työtunnit maksettaisiin heille, jäisi Lumion ja Salinin erorahat todella pieniksi summiksi. Siksi kysynkin!! Kumpi on tärkeämpää Vaasan musiikkiluokat vai pari mielivallalla tyrannisoivaa johtavaa virkamiestä?
>
> 48. Olen myös vanha musiikkiluokkalainen ja Kadarin oppilas, sekä järkyttynyt tästä uutisesta! Mikä tässä nyt mättää ja mikä on TODELLINEN syy tällaiselle savustukselle? Juri on ehdottomasti loistava opettaja eikä ansaitse tällaista kohtelua! Todella noloa ja anteeksiantamatonta touhua!
>
> 49. Muistakaa asioita tulevaisuudessa selvittävät tutkijat kysyä mahdollisimman usein kysymys MIKSI?Tutkijoiksi työsuojelun ja kouluviraston ulkopuoliset henkilöt. Kokemusta "piiripienestä" on."

Adressin kommenttien joukossa oli useita, jotka varoittivat Vaasassa harjoitetusta **hyvävelitoiminnasta:**

> "2526. Säälin Juria, että hän ei tiedä, että Vaasassa on kova yhteistyö vapaamuurareiden keskellä. Hän ei tiedä, etta Vaasassa on "valtio valtion sisällä". He saavat ehdä mitä he haluavat"

Joku toinen kommentoija liitti kommentiksi *Hymy*-lehdessä julkaistun muurariluettelon, jossa oli mukana myös Nummelan nimi.

Virkamieshovia ei horjuta mikään

Kommenttien tai allekirjoitusten tulvalla ei ollut mitään vaikutusta. Virkamiehille yrittivät puhua järkeä myös kaupunginhallituksen puheenjohtaja sekä ent. kansanedustaja Håkan Nordman (RKP), valtuutettu sekä ent. kansanedustaja Marjatta Vehkaoja (SDP), valtuutettu Harri Leppälä (PS), muiden muassa. Ei auttanut. Yksi heistä pyysi minulta anteeksi kertoen, että hän oli yrittänyt keskustella P. Käräjämäen ja Nummelan kanssakin, mutta *"heidän kanssaan ei voi keskustella"*. Hän peräänkuulutti, että ainakin keskustella pitäisi osata.

4.7.2017 Jatkuu

“Minulla ei ainakaan ole tiedossa, että virastonjohtaja Harry Swanljung olisi varastanut takin Citymarketista”

Virkamieskoneisto ei tietenkään jäänyt paikoilleen. Päinvastoin rehtori Nummelan hovi toimi tehokkaasti tavalla, josta nykyinen mielipidevaikuttava mediakin voisi olla ylpeä. Ryhdyttiin ohjaamaan keskustelun kulkua. Jotkut lähtivät ajamaan adressisivun kommenttikeskustelua onnistuneesti kummallisille raiteille.

Vaikka itse adressi vaati virkamiestoiminnan tutkimista, nyt alettiinkin kylvää epäilyksen siemeniä. Kyseenalaistettiin, johtuuko tämä koko jupakka siitä, että Juri oli oppilaille liian ankara, sekä annettiin ymmärtää, että hänellä oli tapana rangaista lapsia.

Linjan suunnitelmallisuus näkyi siitä, että kirjoitukset olivat linjassa Swanljungin Pohjalaiselle antamassa haastattelussa tehtyjen kommenttien kanssa. Swanljung esiintyi haastattelussa suoraselkäisenä esimiehenä, joka oli valmis tekemään myönnytyksiä Kadarin hyväksi, kuten: *“Fyysisestä epäasiallisesta kohtelusta en ole kuullut”* (Pohjalainen, 11.4.2012). Swanljung sanoi siis, että hänellä ei ole tiedossa, että Kadar olisi käynyt lapsiin käsiksi. Jos olisin halunnut murjaista takaisin, olisin voinut antaa lausunnon Swanljungista*: “Minulla ei ole tiedossa, että hän olisi varastanut Citymarketista takin.”* Siihen minulla ei ollut silloin mahdollisuuksia eikä se ollut minun tapaistani.

> Meissä ihmisissä on henkinen tarve ja taipumus etsiä yhteyksiä eri – vaikka yhteenkuulumattomienkin – asioiden välille voidaksemme luoda/rakentaa erilaisista tiedoista ja kokemuksista koherentista kuvaa itsellemme (ks. *apophenia*, *pareidolia*, *Barnum*-efekti). Kyse on henkisen eheyden kannalta hyvin tärkeästä psyykkisestä ominaisuudesta, vaikka se joskus johtaakin harhaan, kuten esim. arpapeliin liittyvät oletukset tai horoskooppi-kuvitelmat.
>
> Pohjalaisen lukija haluaa ymmärtää, miksi se Kadar, josta kaikki tietää vain hyvää, nyt irtisanotaan. ”No, niin, Swanljung yrittää hyssytellä asioita. Joopa joo, nyt minä ymmärrän. Ai, oliko se Kadar sellainen?”
>
> Ilmiö on ilmeisen tuttu mediassa, jonka tarkoituksena on lukijan harhaanjohtaminen.

Media mukaan puolustuskyvytöntä Kadaria vastaan

Näin sitten asiasta tietämätön lukija saattoi luulla, että Kadar oli oppilailleen varmaan turhan ankara. Sen takia annettiin hänelle potkut. Sellaista johtopäätöstä ruokki Harry Swanljungin toinenkin lausunto, jonka Pohjalainen julkaisi myös täysin kritiikittömästi:

“Viraston johtaja Harry Swanljung sanoo, ettei voida ajatella, että Kadar toimisi tapahtumaketjun jälkeen edes sijaisena koulussa.” (Pohjalainen, 4.5.2012)

> Huom! työnantajalla ei ole lojaliteettivelvollisuutta työntekijäänsä kohtaan.

Hyvä Lukija!

Muistakaa tämä Swanljungin esimieheni Nummelan päälakea silittävä lause, kun pääsemme seuraamaan ja selvittämään vuoden 2018 asioita. Nimittäin tästä kommentista tulikin Nummelalle ja muille virkamiehille ikuinen ja ehdoton totuus.

Lisättäköön esimieskaartin ja Pohjalaisen toimivasta yhteistyöstä, että hallinto-oikeuksien päätösten jälkeen en saanut lupauksista huolimatta oikaista aiemmin mainittuja Pohjalaisen julkaisemia väitteitä, jotka oikeudessa osoittautuivat valheiksi. En VHO:n päätöksen jälkeen v. 2013, enkä KHO:n päätöksen jälkeen v. 2015.

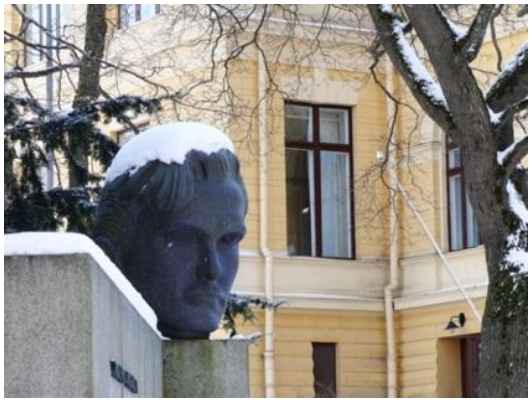
Kun Pohjalaista lukeva yleisö oli vakuuttunut siitä, että Juri kohteli oppilaita liian ankarasti, niin oikeudessa ja asiapapereissa esimiehet puhuivat aivan muista asioista. He puhuivat siitä, että Kadar *"ei suostunut noudattamaan esimiesten työnjohdollisia ohjeistuksia"*. Lukijani saattaa muistaa, että Swanljungin sovintosopimuksessa ei ollut sanaakaan oppilaiden huonosta kohtelusta (vrt. Swanljungin antama lausunto Vaasan hallinto-oikeudessa 20.5.2013).

Itse adressin teksti taisi olla aika rankkaa luettavaa esimiehille:

"Vaasan musiikkiluokkien puolesta

Esitämme huolestuneisuutemme Vaasan musiikkiluokkien tilanteesta ja toivomme rehtorien ja kouluviraston päätösten perinpohjaista selvittämistä ja oikaisemista."

16.8.2017 Uhrin kohtalo, riippumatta saamansa tuen määrästä, on jäädä ypöyksin

Toivo Kuulan patsas Vaasan kauupungintalon vieressä. Kuva Ildiko Kadar

Huolimatta esimiesten saamasta rajusta kritiikistä, kaupunginjohtaja Tomas Häyry ja sivistystoimenjohtaja Christina Knookala eivät puuttuneet asiaan, eivätkä ole tutkineet tai edes kuunnelleet asiasta Kadaria tai hänen kollegoitaan (ainakaan näiden rivien kirjoittamiseen eli 16.9.2017 mennessä).

Enkä saanut mainittavaa apua poliisilta, syyttäjävirastolta, AVI:lta, eduskunnan oikeusasiamieheltä, yhdenvertaisuusasiamieheltä tai muiltakaan tahoilta, joiden tehtävänä olisi oikeusvaltiossa huolehtia tavallisen ihmisen oikeusturvasta. Pohjalainenkaan, joka antoi esimiehilleni julkisen äänen minun mustamaalaamiseeni, ei suostunut tekemään juttua Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen vuonna 2013. Luvattiin vain, että tehdään sitten iso juttu, kun tulee Korkeimman hallinto-oikeuden päätös. Vuonna 2015 päätös tuli, ja otin yhteyttä toimittajaan. Hän sanoi, että päätoimittajan ohje oli, että haastattelun aiheena pitää olla tulevaisuus. Aivan kuin olisi kopioitu Merja-Helena Kärkkäisen toimintamalli: katsomme tulevaisuuteen. Tai stj. Knookalan vastaus valtuustokyselyyn: kaupunki maksaa, *"emme etsi syyllisiä, tärkeintä on nyt lopettaa tätä molempia osapuolia uuvuttava toiminta".* Jäimme kollegojeni, Ritva Käräjämäen ja Anne Tienhaaran kanssa ypöyksin.

Näin ollen juttuni pikkuhiljaa unohtui. Kaupunkilaisille ja kaupungin työntekijöille pysyi epäselvänä, mistä oli tässä jutussa kyse ja miten siinä lopulta kävi. Tämän vaikutuksista nousee esiin ainakin kaksi kysymystä:

1. Arvata saattaa, miten tämä vaikuttaa niihin opettajiin, jotka saivat seurata tarinaa läheltä. Luoko tällainen mielivaltainen toiminta pelkoa? Uskaltavatko he olla solidaarisia tai pitää jatkossa enää omaakaan puoltaan? Vai oppivatko Vaasan opettajat olemaan vaiti mahdollisista epäkohdista?

2. Arvata saattaa, rohkaisiko näiden ym. tahojen (poliisi, AVI, jne.) toimimattomuus kyseisiä esimiehiä jatkamaan entistä rataa.

Musiikinopettajan erityisasemakaan ei auta – ammattitaitoisen musiikinopettajan suhtautuminen oppilaisiin

Pari sanaa siitä väitteestä, että olisin ollut koululaisille ankara.

Olen musiikinopettaja. Vaikka haluaisinkin olla ankara, musiikkitunteja ei voi pitää ilman hyväntuulista, mieluisaa ilmapiiriä. Musiikinopettajan on luotava heti joka ikisen tunnin alussa **sellainen työskentelyilmapiiri**, jossa oppilailla on turvallinen ja vapaa olo musisoida mielellään. Sen lisäksi oppilaan täytyy tuntea, että välitän hänestä, että haluan yhdessä hänen kanssaan luoda taiteellisen elämyksen, että **tarvitsen häntä osapuolekseni** (ks. edempänä) voidakseni saada aikaan taide-elämyksen.

Nokkahuilutunti enää vain perhepiirissä. Kuva Ildiko Kadar

Tylsä tai viileän asiallinen tunti ei anna mahdollisuutta taide-elämyksen saavuttamiseen. Kaiken lisäksi musiikkiluokkien opettajana olen myös kuoron- ja orkesterinjohtaja. Koulun kuoro- ja orkesteritoiminta edellyttävät, että **opettaja ja oppilaat ovat samalla sivulla ja samalla aallonpituudella**. On oltava kuin perhe. Kuoro-, orkesteri-, kamarimusiikki- tai tiernapoikatoiminta, hyvin ja rakkaudella johdettuna, on oppilaiden keskuudessa suuressa suosiossa. Onnistuneesti järjestetyssä ryhmässä esiintymis- ja kilpailutilaisuuksissa oppilas haluaa onnistua ja voittaa. Jos näin on, hän kuuntelee opettajaa hyvin intensiivinä, uskollisena ja valppaana. Jos onnistutaan, oppilas oppii luottamaan opettajaansa ja seuraa häntä mihin vain. Esiintymiset taas tekevät opettajaa koko kaupungille tutuksi ja suosituksi. Ei siis ole ihme, että adressi keräsi yli 761 allekirjoitusta. Valitettavasti sekään ei auttanut. Mietityttää kuitenkin, että **miten sitten hädässä oleva matematiikan opettaja tai joku muu satunnainen kaupungin virkamies voi saada asialleen näin suurta julkista tukea?**

Miten asia hoidetaan (Vaasassa), jos esimies ei kestä menestyvää kasvatustoimintaa ja sen opettajaa?

Palataan Krookin ja P. Käräjämäen laatimiin *pelisääntöihin*. Tarinan ymmärrettävyyden kannalta täytyy lisätä Pirkko Käräjämäestä eräs asia. Kun hänet valittiin Vöyrinkaupungin koulun rehtoriksi alakoulummekin opettajien hyväntahtoisella tuella, oltiin iloisia siitä, että virkaan valittiin rehtori, joka tekee parhaansa sen puolesta, että alakoulun musiikkiluokkien opetus jatkuu myös yläkoulun puolella. Kuten kaikki uudet rehtorit ja opettajat, me alakoulun opettajat kutsuimme Pirkko Käräjämäenkin kahville ja tutustumaan alakoulun toimintaan. Meille tuli täytenä yllätyksenä, kun hän olikin ilmoittanut yhdelle meistä hyvin tylyyn sävyyn, että hän ei tule, eikä *”musiikkiluokat saa hänen aikanaan erityisasemaa”*. Olimme liian sinisilmäisiä ymmärtääksemme vielä siinä vaiheessa, että tämä oli sodanjulistus tyhjästä, ennen kuin olisimme edes voineet tutustua. Tässä vaiheessa uskottelimme itsellemme, ettei tällä ole merkitystä, elämä jatkuu entisellään. Lukija jo kuitenkin

tietää, että ei jatkunut. Mainittakoon, että **lakikin velvoittaa uuden työntekijän, rehtorinkin perehtymään uuteen työhönsä**.

Mistä *pelisääntöjupakka* sai alkunsa?

Syksyyn 2010 mennessä ratkaisemattomia ongelmia oli kertynyt jo iso kasa:

1) Vöyrinkaupungin koulun rehtori, Pirkko Käräjämäki ei suvainnut Kadaria eikä halunnut niin sanotusti istua tämän kanssaan ”samaan pöytään”. Uskoi Lukijani tai ei, mutta kyseinen rehtori sanoi tämän näillä samoilla sanoilla myös koulun oppilaille (vrt. VHO:n äänite 22.-25.5.2013, äidin ja isän kuulustelu). Mitä ilmeisimmin Pirkko Käräjämäen henkisen hyvinvoinnin takia, Kadar oli pidettävä loitolla Vöyrinkaupungin koulusta ja sen oppilaista. Tässä vaiheessa, 2000-luvun alkuvuosina toinen rehtori, Onkilahden alakoulun Kari Nummela oli vielä hyvissä väleissä Kadarin kanssa.

2) Pirkko Käräjämäen ja viraston virkamiehiltä tämä suhtautuminen oli vähintäänkin kummallista, sillä

    a. musiikkiluokkien toiminnan perustamisesta päätti kaupunginvaltuusto 1978. Jos Pirkko Käräjämäki haluaa rehtoriksi, hänen on toimittava valtuuston päätösten mukaisesti. Hänen täytyy joko hyväksyä se, tai toimia toisessa virassa.
    b. Kadar oli kutsuttu Vaasaan nimenomaan koko musiikkiluokkatoiminnan 3.–9. luokkien koordinaattoriksi ja kehittäjäksi. Jos Pirkko Käräjämäki haluaa rehtoriksi yläkoululle, jossa on musiikkiluokat, hänen on otettava koko paketti Kadareineen musiikkiluokkeineen päivineen.

    Mutta Pirkko Käräjämäki tai hänen psyykensä ei suvainnut kumpaakaan. Käräjämäen esimiehet katsoivat, että heidän tehtävänään on suojella Käräjämäkeä. Oli löydettävä keinot säästää Pirkko Käräjämäki kokouksilta, joissa Kadar on mukana samassa pöydässä.

3) Syksyyn 2010 mennessä oli tapahtunut monia törkeitä virkarikoksia (ks. aiempana). Miten saada Kadar ja muu alakoulun väki pysymään niistä vaiti? Johdon mielestä ei ainakaan neuvottelemalla tai anteeksipyynnöllä. Siihen ei narsistinen johtaja ole psyykkisesti kykenevä, vaikka tämä taito opetetaan jo varhaisesta lapsuudesta pitäen.

4) Musiikkiluokkien toiminta oli erittäin menestyksekästä. Miten toiminta saadaan siirrettyä pois Kadarin ohjauksesta tilanteessa, jossa tällaista tehtävää kukaan muu ei halunnut ottaa hoitaakseen? (Muilla opettajilla kaikilla oli oma luokka.) Syyksihän ei kelvannut, että Kadar ja musiikkiluokat eivät yksinkertaisesti olleet uuden rehtorin mieliksi. Mitä nyt sitten neuvoksi?

5) Oppilailta tuli juuri silloin – yläkoululaisten tylyllä tyylillä kirjoitettu – erittäin kriittinen palautteen sarja yläkoulun (S. P:n) opetuksesta. Kritiikin syynä olivat sekä kyseisen opettajan laiminlyönnit, että opetuksen tason lasku alakoulun jälkeen.

Vs. koulutoimenjohtaja Merja-Helena Kärkkäinen (silloin vielä Merja Krook) ja Pirkko Käräjämäki ratkaisivat nämä kaikki pulmat seuraavilla säännöillä:

- “Yhteistyö suuntautuu tulevaisuuteen ei menneisyyteen”, suomennettuna: menneistä ei saa puhua
- “Musiikkiluokkien yhdysopettaja toimii yhteistyöpalaverien kokoonkutsujana”, suomennettuna: perustetaan yhdysopettajan virka = yksi tunti oppilailta pois, kaupunki maksaa. Yläkouluun ei saa olla yhteydessä kukaan muu kuin vain yhdysopettaja.
- “Palaute opetuksesta kerätään huoltajilta yhteisesti sovituin asiakastyytyväisyyskyselyin.” (ks. kokouspöytäkirja 17.9.2010).

Merja Krook ja Pirkko Käräjämäki eivät peitelleet olevansa hyvissä väleissä. Heidät nähtiin OAJ:n tilaisuuksissa tanssilattiallakin yhdessä. Tässä ei tietenkään ole mitään väärää, mutta oikeuttavatko läheiset välit tällaiseen toimintaan. Näissä kokouksissa Nummela ei enää pitänyt meidän puoltamme millään tavalla. Hän oli tässä vaiheessa jo liian hyvää pataa toisten virkamiesten kanssa toimiakseen heidän tahtonsa vastaisesti. Tätä auttaa ymmärtämään myös hänen aikaisempi taustansa, jonka takia hänen piti poistua Keskuskoulusta. TYST!

Ritva Käräjämäki sanoi kyseisessä kokouksessa oikeutetusti, että me emme tule toimeen. Olihan kyseessä systeemi, jossa Kadar oli ainoa opettaja, jolla ei ollut omia luokkia. Hänelle kuului koordinointitehtäviä (nuottien hankinta, konserttitilaisuuksien, matkojen, äänitystilaisuuksien, mestarikurssien, kurssitutkintojen, leirityksien, yms. järjestäminen), joita ei ehdi hoitaa opettaja, jolla on valvottavanaan ja hoidettavanaan oma luokka.

Ritva Käräjämäen luokka vierailemassa eduskuntatalossa. Kuva tuntemat.

Ehkä Lukija muistaa Krookin ohjeen sille, jolla tällaisia huolia ilmenee: *“Joka ei pärjää näillä säännöillä, se menköön lääkäriin”.* Tällä säännöllähän kaikki yllä mainitut ongelmat saadaankin ratkaistua, vai mitä?

6.7.2017 Ensimmäinen piikki lihaan

Tarvittaessa alaista kielletään osallistumasta vapaan kansalaisjärjestön kokouksiin ja sitä vahditaan – ollaanko enää vapaassa maassa?

Matkaan tuli pieni mutka, kun musiikinopettajat valitsivatkin yhdysopettajan tehtävään yksimielisesti Kadarin. Hänhän oli hoitanut ko. tehtävää yli kaksikymmentä vuotta ja täysin moitteettomasti. Esimiehille ei jäänyt muuta mahdollisuutta, kuin pidemmittä keskusteluitta kieltää Kadarilta kyseisen toimen. Esimiehet ohjeistivat musiikinopettajia valitsemaan keskuudestaan uuden musiikinopettajan. Seuraavalla viikolla neuvottelemaan orkesteriasioista Kuula-opiston rehtorin kanssa meni opettaja S. S., joka ei tiennyt orkesteritoiminnasta yhtään mitään (ei soittimista, lainasoittimista, harjoituksista, opetusmenetelmistä, värväystyöstä, nuoteista, ohjelmistosta, jne.).

Seitsemästoista oppitunti – yhdenvertaisuuslaki

Asia saatiin siis joka tapauksessa hoidettua. Yhdenvertaisuuslain 2 ja 3 luvuilla ei tarvitse vaivata päätä. Tarkemmin sanottuna esimiesten harkintakyky oli jo sen verran sumentunut, että he katsoivat nyt tavoitteekseen lainkin rikkomisen uhalla toimia näin suojellakseen lintsannutta S. P:tä "ei suomalaissyntyiseltä" Kadarilta, joka muka otti itselleen työnjohdollisia tehtäviä. He kokivat siis oikeudekseen ja jopa "velvollisuudekseen" suojella alaisiaan Kadarilta. Näin kirjoitti paperille rehtori Nummela työpaikkakiusaamisilmoituksensa perusteluissa, 16.11.2015. Siinä vaiheessa en valitettavasti tiennyt vielä, että on olemassa **yhdenvertaisuusvaltuutettu, jolle voi lähettää asiasta kantelun**. (Eri asia, kannattaako. Siitä edempänä.)

Toinen piikki lihaan

Kielto osallistua suomalaisen kansalaisjärjestön kokouksiin ja järjestää konserttimatkoja
Yhdysopettajalle oli myönnetty oikeus käydä yläkoulun puolella ja neuvotella heidän kanssaan. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että ylä- ja alakoulun yhteisistä tilaisuuksista, kuten yhteisistä joulu- ja kevätkonserteista, mahdollisista äänitystilaisuuksista neuvotteli esimiesten määräämä opettaja, joka luokanopettajatehtävien ohella ei voinut pysyä kovinkaan kärryillä näistä asioista.

> Toki yhdysopettajan tehtäviä osittain "helpotti", että yläkoulun rehtori, Pirkko Käräjämäki kielsi koulunsa musiikkiluokkalaisilta (7.–9. lk) esiintymis- ja kilpailumatkat sekä leiritykset, hänen mukaansa huumevaaran takia – tietysti tutustumatta koskaan näihin leirityksiin sekä niihin liittyvään vanhempien ja isosten toimintaan.

Ei kauaakaan ennen kuin yhdysopettajan kautta sain tiedon, että **en saa osallistua Vaasan musiikkiluokkien vanhempainyhdistyksen ry:n kokouksiinkaan**.

Kyseessä on suomalainen kansalaisjärjestö, jonka avulla ja tuella järjestettiin matkoja, leirityksiä, konserttitilaisuuksia, kutsuttiin mestarikurssinvetäjiä ja muita kuoroja vieraiksi, hankittiin soittimia, nuotteja, ym.

Tämä kielto teki koko toiminnasta mielipuolista, sillä ry:n hallituksen kokouksissa piti sopia konserttien, matkojen järjestelyasioista, levytyksistä, tilanvarauksista, leirityksistä, soitin- ja nuottihankinnoista, sekä näiden kaikkien rahoittamisesta. Päätöksenteko näistä oli pääasiallisesti edelleen Ritva Käräjämäen, Anne Tienhaaran ja Kadarin vastuulla.

"Kun Te kolme (Ritva, Juri ja Anne) olette niin vahvoja."

Syntyi hullunkurinen tilanne. Jos alakoulun ku oroa pyydettiin esiintymään vaikkapa seuraavan viikon maanantaiksi, tai jos halusin järjestää oppilaille esimerkiksi matkan tai leirityksen, tai hankkia kuoroasuja, tuli meidän (Annen, Ritvan ja minun):

- kertoa yhdysopettajalle, joka
- meni Tuki ry:n kokoukseen kertomaan suunnitelmistamme, sen rahatarpeesta, yms. Sen jälkeen
- Tuki ry, kokouksensa päätteeksi pyysi yhdysopettajaa kertomaan Tuen kokouksen tuloksesta (hyväksyntä, rahoitusmahdollisuudet, yms.) meille, jonka jälkeen
- me lähetimme viestimme Tuen seuraavaan kokoukseen yhdysopettajan kautta, sopiiko ry:n ratkaisu vai ei, ja miltä osin tarvitaan vielä apua.
- Yhdysopettaja odotti seuraavan kokouksen, jossa kertoi opettajien terveiset, jonka jälkeen
- yhdysopettaja kertoi opettajille ry:n terveiset, jonka jälkeen...

Yksinkertaisten asioiden järjestäminen, kuten esimerkiksi kuoroasun hankinta muuttui täysin mahdottomaksi. Ennen tätä järjestelyä me (Anne, Ritva ja minä) osallistuimme Tuen kokoukseen ja päätös tehtiin heti saman tien (vrt. 22.-25.5.2013. VHO:n äänite, Tuen entisen puheenjohtajan lausunto).

Tilanne oli sairaalloinen, mutta sillä ei ollut väliä, kunhan vain Pirkko Käräjämäki säästyy alaisensa seuralta.

Omertà

Kari Nummela ja muut virkamiehet olivat luoneet ilmapiirin, jossa kukaan opettajista ei enää uskaltanut puhua virkamiesten aikaisemmista virkavirheistä. *Omertà!* Italialaisen mafian koodistossa se tarkoittaa, että silminnäkijöiden tuli vaieta kaikissa tilanteissa. Menneistä asioista puhuva ei noudata käyttäytymissäännöstöä. Käytännössä hän rikkoo esimiesten direktio-oikeudella antamaa ohjeistusta, josta sitten seuraa varoitus ja potkut.

> Budapestissa keväällä 1984, jännittäessäni Suomeen tuloani, en vielä osannut arvata oppivani niinkin hienoja suomensukuisia sanoja, kuin *“esimiehen direktio-oikeus”* tai *“työnjohdollinen tehtävä”*, vaikka olinkin suomensukuisia kieliä opiskellut.

Kahdeksastoista oppitunti – älä luota siihen, että narsistinen johtaja tajuaa, saati myöntää toimineensa väärin

Narsistinen johtaja ei pysty myöntämään tekemiään virheitä. Tämä ei johdu siitä, että hän olisi paha, vaan siitä, että häneltä puuttuvat siihen tarvittavat psyykkiset edellytykset, jotka tavallisesti ihmiseltä löytyvät. **Hän ei osaa tavallisten ihmisten tavoin erehtyä.** Törmäämme taas kysymykseen: ”Mikä on paha ihminen?” Tarkoitammeko arkikielen ilmaisulla “paha ihminen” sellaisia henkilöitä, joilta kyseiset psyykkiset kyvyt puuttuvat? Mutta tekeekö tämä myös heistä syyntakeettomia?

Oli aika, jolloin yläkoulun tilanne olisi voitu hoitaa sanomalla S. P:lle: “Kuule, sinun täytyy mennä opetustunnillesi, valmistautuneena, etkä voi lähteä kesken tunnin ilmoittamatta kenellekään, jättäen oppilaat ilman valvontaa. Et voi jättää töitäsi kollegojesi harteille”. Normaaleissa ja terveissä työoloissa, jos toinen opettaja olisi pyyteettömästi auttanut, olisi tämä kutsuttu kahville ja kiitetty avusta, ehkä pyydetty anteeksi. Joka tapauksessa olisi luvattu korjata tilanne. Kuten sanottu, sellainen ei tullut näiden esimiesten mieleen missään vaiheessa. S. P:lle se kuitenkin tuli mieleen. Eräässä marraskuun 2010 kokouksessa S. P. itse aikoi pyytää anteeksi Ritvalta, Annelta ja minulta, mutta Pirkko Käräjämäki keskeytti S. P:n kesken lauseen, ja kielsi jatkamasta. S. P:n anteeksipyyntö olisi tarkoittanut, että esimiehet olivat toimineet väärin. Ja kun esimies, ainakaan narsistinen, ei koskaan tee mitään väärää… Tilaisuus saada kertaheitolla kaikki korjattua meni uudemman kerran ohi suun.

Lisättäköön, että yläkoulun opettaja, entinen oppilaani S. P. kirjoitti minulle kirjeen, jossa hän otti itse pesäeron rehtoreiden toiminnasta:

> “Kuulin myöhemmin, että rehtorimme Kari ja Pirkko olivat käynnistäneet jonkinlaisen prosessin opetusviraston kanssa koskien viestejäsi minua kohtaan. MINULLA EI OLLUT MITÄÄN OSAA TÄHÄN. (…) MINULLA EI OLLUT EIKÄ OLE VIELÄKÄÄN TARVETTA TAI HALUA SIIHEN, ETTÄ MENETTÄISIT TYÖSI! Päinvastoin koen että olet mies oikealla paikalla. (...) Asian panivat alkuun molemmat rehtorimme. Sille en voi mitään. (...) Kunnioitan sinua opettajana ja olen kiitollinen että olen saanut olla oppilaanasi. Viime vuonna hymyilinkin sille seikalle että kaivoin pitkästä aikaa klarinetin esille ja soitin sitä ammattimaisesti, kukapa olisi arvannut silloin kun aloitin klarinettitunnit kanssasi? Kiitos siitäkin. (S. 10.6.2009)” (Tikkukirjaimet säilytetty)

“Hieno” esimerkki siitä, kuinka narsistinen johtaja yrittää saada oppilaan kääntymään opettajaansa vastaan. Olihan näitä tapauksia useampiakin (ks. aiemmin!). Myönnän, että tässä kohdassa he onnistuivat satuttamaan minua. Sattui, kun entinen oppilaani saatiin VHO:teen todistamaan minua vastaan – vaikkakin siitä ei ollutkaan mitään haittaa.

Jos todellisuus ei vastaa odotuksia, narsisti käyttää mielikuvitustaan

Narsismi-ilmiön tutkimisen kannalta on hyvin mielenkiintoista huomata, että saatuani S. P:n kirjeen v. 2009 en tajunnut näiden sanojen merkitystä: *"että menettäisit työsi"*. Nyt, vasta vuosien jälkeen tajuan, että irtisanominen oli jo v. 2009 puheenaihe esimiesten kesken. Se, että S. P:n työhön puuttuminen ei todellisuudessa ollut paikkaansa pitävä syytös, ei haitannut yhtään. **Jos narsistin käsitykset eivät ole totta, hän kuvittelee ne todeksi.**

Journalismissa puhutaan halun tai tarkoitusperän ohjaamasta journalismista.

Esimiehet jatkoivat kuumeisesti todisteiden keruuta. Toisin sanottuna jatkettiin talon rakentamista, jolta puuttuivat jo alussa perustukset. Eikä löytynyt kaupunginjohtajaa tai sivistystoimenjohtajaa, joka olisi osannut laittaa työlle stopin. He uskoivat narsisteja.

Yhdeksästoista oppitunti – Esimies sokaistuu eikä osaa päästää luuloistaan irti

P. Käräjämäen ja Merja Krookin yhteistyöpelisääntöjen ylempänä jo useasti siteerattu lause "Yhteistyö suuntautuu tulevaisuuteen" kuulostaa viattomalta, ja jopa tavoittelemisen arvoiselta. Nyt kun tarkastelemme lausetta sen valossa, että S. P:n kirjeestä tiedämme, että virkamiesten keskusteluissa "työni menetys" oli puheenaiheena jo v. 2009, tällä lauseella onkin ollut erilainen merkitys. Siinä on ollut rivien välissä minun irtisanomiseni.

Esimiehet lähtivät oletuksesta, että Kadar varmasti palaa "vanhoihin asioihin", jolloin voidaan vedota siihen, että hän ei katsokaan tulevaisuuteen, vaan menneeseen. Silloin häntä voidaan syyttää "*työnjohdollisella oikeudella annettujen ohjeiden noudattamatta jättämisestä*".

> Tämäkin hieno ilmaisu jäi suomalais-ugrilaisen laitoksen professoreilta opettamatta vai satuinko olemaan silloin poissa.

Mutta Kadar, kuten kirjattiin irtisanomisperusteiden joukkoon, on "hankala ihminen". Niin hankala, että vaikka kuinka esimiehet olisivat halunneet hänen palaavan vanhoihin asioihin, ei hän sitä tehnyt. Kadar, piittaamatta (ja tietämättä) esimiestensä kuvitelmista ja tavoitteista, ajatteli edelleen vain oppilaitaan ja järjesteli kuoromatkojaan, leirityksiään, levytyksiään, japanilaiskuoron vierailuja, jne.

Uhri ja hänen kiusaajansa elivät kuin eri maailmoissa. Tilanne oli hiukan kuin J.W. Von Goethen (1749–1832) *Erlkönigissä*: Kuumeinen, aaveita ja harhoja näkevä lapsi ja hänen isänsä operoivat eri maailmoissa. Lopputulos, ainakin tässä balladissa, on kuolema:

Ken ratsain ulkona yössä lie?
Läpi viiman ja yön isä lastaan vie;
isä piltin on kietonut kainalohon
syli suojan suo, syli lämmin on.

Pääs peität – mi, laps, sua peljättää?
Isä, keijujen kuningas – etkö nää?
Sa kruunun ja laahuksen nääthän tuon?
Se on, lapsi kulta, vain sumua suon.

"Tule, armas laps, sinut kanssani vien!
Me leikimme kauniisti kaiken tien;
kukat kirjavat viittovat virran luo,
puvut kultaiset äitini sulle tuo."

Isä, kuuletko, etkö sa kuule, kuin
mua kutsuu se kuiskivin houkutteluin?
Laps, etkö jo tyynny, jo viihtyä voi?
Vain kuivissa lehvissä tuuli soi.

"Tule pois, soma poikanen! Tuttuaan
tytärparveni valmis on vaalimaan;
kisat yölliset kitää ja keinuttaa,
unin tanhu ja laulu sut uinuttaa."

Isä, katso, tuolla sen tyttäret nään!
Mua viitaan viittovat synkeään.
Sen, poikani, tarkoin ma nähdä voin:
pajut harmaat, vanhat ne huojuu noin.

"Mua, laps, sulomuotosi houkuttaa;
sinut ryöstän, jos suosioll' en sua saa."
Isä, auta, jo keijujen kuningas vie!
Isä, voi, mitä mulle hän tehnyt lie?

Isä kauhuin kannusti ratsuaan,
laps voihkiva, houriva rinnoillaan,
hädin tuskin saavutti kartanon,
käsivarrella lapsi jo vainaa on.

— Johann Wolfgang von Goethe, *Keijujen kuningas* (käänt. Otto Manninen)

Joukossa tyhmyys tiivistyy

Esimiehet joutuivat itse kehittelemään ja paisuttamaan omaa harhaluuloaan, että Kadar halusi S. P:n pään vadille. Todellisuus oli, kuten se nähtiin S. P:n kirjeestä, että S. P:llä ja hänen entisellä opettajallaan – huolimatta edellisen laiminlyönneistä – ei ollut minkäänlaisia riitoja.

Tässä vaiheessa en voinut sanoa tätä vastauskirjeessä S. P:lle oman juridisen turvani takia.

Konkreettisen todistuskappaleen puute ei heitä häirinnyt alkuunkaan.

Esimiesten kollektiivisessa alitajunnassa vellova syyllisyyden tunne loi henkisen tarpeen toistella ja vahvistaa yhä uudestaan ja uudestaan käsitystä siitä, että Kadar on syyllinen – kunnes todistekappaleiden puute tuli esiin Vaasan hallinto-oikeudessa. Väitteestä, että Kadar tahtoo palata menneisiin, ei löydykään ainuttakaan esimerkkiä. Tämä yhteisöllispsykologinen ilmiö (S. Karácsonyn termi) on meille kaikille tuttu. Se kiteytyy sanonnassa *"joukossa tyhmyys tiivistyy"*. Kuten kaikki ajassa säilyneet sanonnat, tämäkään ei ole vain jokin hassu kielellinen ilmaus. Vanha, syvältä menneisyydestä juurtuva sanonta on tietynlainen yhteisöpsykologinen oivallus siitä, että on olemassa kollektiivinen tajunta. (Kyseisen ilmiön tuntee eräs satukin, ks. edempänä.)

Esimiehiltä puuttui täysin empaattinen kyky ymmärtämää Kadarin olemusta. Kadar ei välitä häneen kohdistuneista vääryyksistä, jos hänen vain annetaan tehdä työtään oppilaidensa ja musiikin parissa.

Psykologinen totuus ja juridinen totuus

Suunnitelma "työnjohdollisella oikeudella annettujen ohjeiden noudattamatta jättäminen" piti viedä läpi vaikka valehtelemalla, riippumatta siitä syyllistyikö Kadar menneeseen palaamiseen. Pinnalle nousee kysymys: *Valehtelivatko* esimiehet nähdessään harhoja? **Psykologinen totuus taitaa olla se, että eivät valehdelleet**.

Sen sijaan VHO:n päätöksen mukaan **juridinen totuus oli, että esimiehet valehtelivat**, sillä Kadar noudatti esimiesten "työnjohdollisella oikeudella antamia ohjeistuksia", eli hän noudatti Krookin 17.9.2010 yksinoikeudella määräämiä ja hänen opetustyötään pahasti häiritseviä pelisääntöjä, eikä vaatinut palaamista vanhoihin asioihin irtisanominen oli siis laiton. Tämä juridinen totuus paljastui ensin Vaasan hallinto-oikeuksissa (v. 2013) ja sitten korkeimmassa hallinto-oikeudessakin (v. 2015).

Tällainen oli hallinto-oikeuksissa romuttunut irtisanomissuunnitelma:

1) Ei myönnetä omia virheitä.
2) Vaimennetaan Kadar.
3) Käytetään työnantajan päätösvaltaa diktatorisesti.
4) Laaditaan säännöt, joita Kadar (esimiesten uskomusten mukaan) ei pysty noudattamaan.
5) Saadaan hänet kiinni pelisääntöjen noudattamatta jättämisestä.
6) Irtisanotaan Kadar.
7) Ja päästäänkin tavoitteisiin: Enää ei ole vaarana, että Pirkko Käräjämäki, Kari Nummela, Christina Knookala ja muut joutuvat istumaan Kadarin kanssa samaan pöytään, jonka maton alla on iso kasa esimiesten ammattitaidottomuuteen ja mielivaltaan viittaavia virkavirheitä.

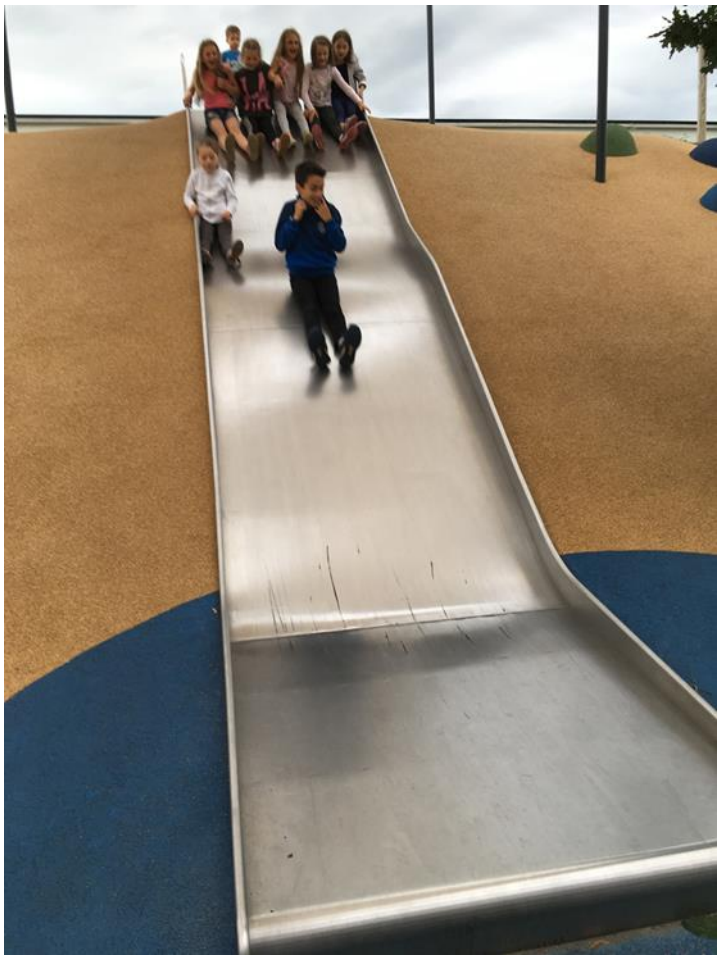
Tämän vuonna 2009 alulle pannun suunnitelman pilasivat ensin Vaasan hallinto-oikeus (2013) ja sitten ammattitaidoton korkein hallinto-oikeus 26.6.2015.

Huomio lainsäätäjille #5 – Hallinto-oikeus ei käsittele oikeuskäsittelyssä esiin tulleita virkarikoksia

Valitettavasti Suomessa hallinto-oikeus tutkii ainoastaan, että oliko (a) irtisanomisella juridisia perusteita, ja (b) hoidettiinko irtisanomisprosessi lain edellyttämällä tavalla vai ei. Siellä esiin tulleita esimiesten tekemiä virkarikoksia ei käsitellä lainkaan, eikä niitä siirretä poliisille tutkittavaksi.

Suomi voisi säästää satoja miljoonia vuodessa

Uskon, että jos esimiesten täytyisi pelätä mahdollisten virkarikoksien seuraamuksia jo hallinto-oikeuden käsittelyssä, työpaikkakiusaamiset ja laittomien irtisanomisien määrä laskisivat rajusti. **Suomi voisi säästää useita satoja miljoonia euroja.** Tähän ehkä palaan vielä.

Mihin tämä päätyy, ja kuinka? Kuva tuntemat.

7.7.2017

Suomensukuisten kansojen omintakeista ajattelutapaa ja kielifilosofiaa narsistin uhrin avuksi

Filosofi Friedrich Nietzsche, omalla indoeurooppalaisella ajatuksenjuoksullaan, suositteli miettimään suostuako taistelemaan ketä tahansa ala-arvoisia vastaan. Hänen mielestään taistelu on joka tapauksessa käytävä, ja se tarkoittaa, että toisen on voitettava, eli saatava häviäjä alistumaan tahtoonsa. Tällaisessa hengessä minut yritettiin tallata ja saada alistetuksi, siinä kuitenkaan onnistumatta. Jos esimiehet olisivat olleet edes vähän kiinnostuneita alaisestaan, jonka nujertamiseen he uhrasivat niin valtavasti aikaa, olisivat he voineet lukea silloin kirjani *Johdatus uralilaiseen filosofiaan* (2010/2015). Silloin he olisivat voineet ymmärtää, kuka on heillä vastassa.

Direktio-oikeus vai oikeus alistaa alaista?

Myönnettäköön, että vaikka olisinkin halunnut itselleni mahdollisuuden voittaa, en olisi halunnut käyttää sitä. Mutta sitä mahdollisuutta ei minulle missään vaiheessa suotu. Tavallisesti narsistinen johtaja käsittää direktio-oikeutensa oikeutena *alistaa*, ja käyttää sitä häikäilemättä hyväkseen:

> "Ymmärrätkö, että sinulla on jo yksi varoitus päällä, ja minä voin antaa koska tahansa toisen?" – kysyi minulta oma rehtorini. Ja kun ilmeestäni ei voinut päätellä, uskonko tai tajuanko, että hän todella on valmis antamaan, *vaikka ilman syytäkin* toisen varoituksen, hän lisäsi: "… ja se on sitten vakava asia" (11.8.2011).

Rehtorini oli siis selvillä vallastaan ja oikeuksistaan, ja uhkailikin niiden käyttämisellä. Mahdollisen uhrin on varauduttava tähän tilanteeseen.

Voin vain toistaa, että vaikka olisikin siunaantunut mahdollisuus taistella rehtoria vastaan, sitä en olisi tehnyt. Se ei ole minua. Esimiehet "työnjohdollisilla oikeuksillaan" saivat kieltää minua menemästä vanhempain ry:n kokouksiin, astumasta yläkouluun jalallanikaan tai nousemasta oppilaiden kanssa samaan lentokoneeseen (ks. edempänä), onnistuivat siirtämään minut mielivaltaisesti toiseen kouluun (ks. edempänä) jne., mutta tallaamisessa tai alistamisessa he eivät onnistuneet. Se ei ollut mahdollista, sillä en suostunut taistelemaan. Oman luonteeni ohella, keinot pysyä hengissä ja selviytyä Korkeimman hallinto-oikeuden saakka, ja vielä senkin jälkeen, antoi **suomensukuisten kansojen ajattelutapa** ja S. Karácsonyn teoria ihmisestä yhteisösielullisina olentoina.

Alisteinen ajattelutapa verrattuna rinnasteiseen ajattelutapaan

Minun on mentävä nyt syvemmälle, jotta lukija saisi kiinni, mistä on kyse. Suomensukuisissa kielissä ei osapuoli ole kokonainen ilman toista osapuoltaan. Ilman toista osapuoltamme, olemme vain puolikkaita ihmisiä, puoliskoja. Jopa vajanaisia sellaisia. Suomensukuisten ja suomensukuisten läheisyydessä elävien turkkilaisten kielten *puoli*-sana ei ole oppositiossa vain sanalle *yksi*, vaan se tarkoittaa myös vajanaista.

suomi	käsi**puoli**	silmä**puoli**	jalka**puoli**
unkari	**fél**kezű	**fél**szemű	**fél**lábú
mansi	sam**paal**	kaat**paal**	lagül**paal**
syrjääni	sin**pela**	kii**pela**	kok**pela**
mari	**pel**shintshan	**pel**kidaan	**pel**jolaan
tshuvassi	**herah** kusle	**herah** alalle	**herah** uralle
jakutti	**angar** harahtaah **angar** atahtaah	**angar** ilileeh	
mongoli	**örösön** nüdtej	**örösön** gartaj	**örösön** hölgüj

Unkarilainen nimittäin nostaa kevyen tavaran *félkézzel,* ”puolella kädellä”, kun taas indoeurooppalainen ihminen tekee tämän saman asian toisella tai ”toisella kädellä”. Unkarilainen ihminen, joka menettää *fél szemét* eli ”puoli silmäänsä”, jää ikuisesti *félszeműksi* eli ”silmäpuoleksi”. Siitä alkaen hän näkee enää *fél szemére* eli ”puolella silmällään”, kun taas indoeurooppalainen näkee vain ”toisella” silmällään. Mikäli englantilainen on kuolemaisillaan, hänellä on *one foot in the grave,* ”yksi jalka haudassa”, kun taas unkarilainen *fél lábbal van a sírban* eli on puolella jalalla haudassa. Jos unkarilainen saa liian vähän ruokaa, *fél fogára se lesz neki elég,* eli se ei riitä edes hänen puolelle hampaalleen. Sama ajattelutapa näkyy suomen kielessä seuraavissa sanoista: *mielipuoli, sisarpuoli, äitipuoli, ovipieli* ja *mennä pieleen* (= epäonnistua, onnistua vajanaisesti), jne.

Samoin kokonainen ihminenkin yksinään on vain *fél ember* eli ihmisen puolikas, sillä ainoastaan kumppaninsa, esimerkiksi *puoli*sonsa (unk. *felesége*) kanssa täydentyneenä hän muodostaa kokonaisuuden. Kautta suomensukuisten kielten, unkarilaisista, hanteihin (ostj.), mordvalaisiin, marilaisiin ja suomalaisiin, me ihmiset, *aviopuolisot*, ystävät, *vastapuolet* ja *asiapuolet* olemme toistemme puoliskoja:

kään. ***puoli**so, osa**puoli**, asia**puoli**, riita**puoli**, äiti**puoli**, vasen**puoli**, vasta**puoli**, hyökkäävä **puoli**, **puolu**stautuva **puoli**, karj. **puolueeni** ’lapsukaiseni’*

syrj.	***pel*** ’puoliso’
mar.	***pela**sem* ’puolisoni’, *süm**bel*** ’sydämeni puolisko’ (= rakkaani)
md.	***pola*** ’puolisonsa’
ostj.	***pil*** ’puoliso’
selk.	***päl**, **pälle*** ’ystävä, puolisko’
unk.	***fele**ség(e)* ’puoliso’ *ügy**fele*** ’asiapuoli’, *házas**fele*** ’talollispuoli’ (= puoliso), *támadó **fél*** ’hyökkäävä puoli’, *szívemnek **fele*** ’sydämeni puoli’ (= rakkaani)

Vertaa vielä: *puoltaa, puolustaa, puolustautua, puolustaja, puolueellinen, puolesta, puolella, puoleen, puolenpito, puolestapuhuja, puoleton, puoli*/*pieli, pelätä* (unkarin kielen *fél*) jne. (Gábor Lükőn tutkielmien pohjalta).

Kalevalaisessa vuorolauluperinteessä ajatuksen ensimmäisen puoliskon laulaa *päämies,* kun taas toisen puoliskon (säkeen) *puoltaja*. Tästä tiedämme H. G. Porthanin (1739–1804) teoksesta *Suomalaisesta runoudesta* (1983 s. 79). Tämä vuorolauluperinne juontaa juurensa kaukaisilta jopa

shamanistisilta ajoilta. Kyseinen perinne löytyi niinkin kaukaisilta kielisukulaisiltamme, kuin samojedit ja mansit[13].

Se tarkoittaa, että suomalaisessa vuorolauluperinteessä eli kalevalaisessa lauluperinteessä, joka Porthanin aikana kattoi koko Suomen, ei ole kyse niinkään parallelismista eli säkeiden toistumisesta tai saman asian toistamisesta, vaan ennemminkin asian esittämisestä kahtena puoliskona (vrt. sanan *puoltaja* alkuperäismerkitys *puolitta(j)a*). Puoliskot voivat olla synonyymisia (esimerkiksi unk. *búbánat*, 'surumurhe'), vastakkaisia (antiteettisia) (esimerkiksi *maa-ilma*, vog. *agipig* 'tyttöpoika' eli lapsi, unk. *testvér* 'keho-veri' eli sisarus), samanlaisia (analogisia), summatiivisia jne. Kalevalaisten vuorolaulujen tarina eli keskustelu eteni tasavertaisten (rinnasteisten) puoliskojen välisellä toisiaan puol(it)tavalla vuoropuheella. Päämies kaipaa puoltajaa, jonka kanssa hän voi muodostaa eheän kokonaisuuden. Niin mekin, nykyiset suomensukuisia kieliä puhumme. Oli toinen puoli vaikka meitä vastaankin, puhumme silti toisesta puolestamme (*vastapuoli*). Tässä mielessä jopa vihollisemmekin ovat meitä varten, täydentämässä kokonaisuutta.

Tämä suhtautuminen, keskustelutapa eroaa oleellisesti alisteisesta keskustelutavasta, jossa kumpikin osapuoli yrittää esittää oman kantansa absoluuttisena totuutena ja yrittää pitää siitä kiinni.

Kuten nähtiin, rinnasteisen ajattelutavan keskustelutyylin osapuolet pyrkivät löytämään yhteisen maailmankuvan, kuvaamaan maailmaa omien kokemuksiensa avulla. Kalevalan sanoin: "yhtehen yhyttyä, kahta alta käytyämme". Alisteinen ajattelutapa pyrkii luomaan ja löytämään aukottomia abstrakteja käsitteitä, kun taas rinnasteinen ajattelutapa ei usko/pyri tällaisiin absoluuttisiin, aristotelistisiin määritelmiin ja totuuksiin, ja kuvaa maailmaa rinnastamalla havaintojaan toisiinsa. Siihen se tarvitsee kipeästi toista puoliskoaan (Kaplinski ja Turunen, 2015, 2016).

Rinnasteisen ajattelutavan runoilijan *ars poetica*

Tästä syystä rinnasteisen kulttuurin runoilijan (ks. Kalevala sitaatti) *ars poetica* on toista osapuoltaan etsivä *ars poetica*. Toisen (kuuntelevan) osapuolen löytäminen on elämän ja kuoleman kysymys, sen puolesta runoilija on valmis yrittämään mukautua vaikka sataankin eri muotoon:

Endre Ady: Sadasti uskollinen uskollisuus (Száz hűségű hűség)

Teeskentelyleikki, sataan kertaan lukittu salaisuus
sankari, oltuani jälleen hetken viisas taas
seison vajonneena, suoraan sanoen pulassa.
Juonia, luolia, kuoppia, verhoja,
ryteikköjä, naamioita, auttakaa minua.

Joka sadassa hahmossa sadasti on ollut vapaa,
ja pukenut joka kasvoilleen eri ulkokuoren,
eläköön ja pettäköön salaisuuteen kadonneena,
sillä hän on ketä tahansa muuta enemmän ja rikkaampi,
sillä vain kerjäläinen on yksi ja peittelemätön.

Loistakaa, erehdyttävät silmät,
makea, valheellinen hunaja, vierivät kauniit sanat,
tipahdelkaa kirjavina, laskelmoiden, rohkeasti.
Että olisin jokaiselle muulle aina eri,

[13] Krohn 1894 s. 88

vaihdellen vapaa, rengastamaton, saavuttamaton.

Että pettäisin itseni omilla sanoillani,
iloisen pääni pohtisin puhki, mikä on olemukseni,
ja sadassa muodossa käyköön sataan riitaan
sieluni, olemukseni, tämä moninainen hahmoton,
satoine uskollisuuksineen ainoa uskollinen maan päällä.

Eija Kukkuraisen käännös

Minä, naamioleikin, sadasti suljetun
salaisuuden sankarin vauhdikas viisas
olen taas vaipunut sanottavan tuskaan.
Juonet, luolastot, kuopat, tiheiköt,
verhot ja naamiot auttakaa minua!

Loistakaa, te erehdyttävät silmät,
valheen metenä vyöryvät kauniit sanat,
valukaa kirjona, laskelmoiden, rohkeasti.
Kaikille muille olisin aina toinen,
vaihtuvasti vapaa, sormukseton poikamies.

Eläköön ja pettäköön salaan kadonneena,
joka on jo sadassa hahmossa ollut vapaa
ja ottanut joka kasvolleen uuden naamion,
sillä hän on enemmän ja rikkaampi muita,
sillä vain kerjäläinen on peittelemätön.

Pettäisinkö itseäni omilla sanoillani,
vaivaisin päätäni olemassaolon huolilla?
Tunkeudu mukaan sataan riitaan sieluni,
muodoton olemukseni sadassa hahmossa,
sadasti uskollinen ja ainut uskollinen
maailmassa!

Sinikka Pohjolan käännös

Samanlaista tuskaa tuntee narsistin uhrikin, joka tekee mitä vain saadakseen kiusaajansa ymmärtämään häntä. Se osoittautuu turhaksi.

Alisteisen ajattelutavan runoilija

Ranskalainen runoilija, Guillaume Apollinaire (1880–1918) suhtautuu yleisöönsä aivan toisella tavalla. Kuuluisassa runossaan *Vendémiaire* (niteessä *Alcools,* 1913) pitkien, wagnermaisen mahtipontisesti virtailevien rivien jälkeen, joissa hän esittelee, mistä kaikista hänen absoluuttinen minuutensa koostuu, kirjoittaa näin:

(...)
Maailmaa, joka muistuttaa sinua ja joka muistuttaa meitä,
minä join sinua, eikä sitä sammutettu

Mutta sitten tiedän, mikä maku universumilla on

Olen humalassa siitä, että olen
hukannut koko maailmankaikkeuden, laiturille,
josta näin aaltoa virtaamassa ja nukkuen muukalaiset

<u>Kuuntele minua, olen Pariisin kurkku!</u>
Ja juoksen maailmankaikkeutta, kiitos

Kuule kappaleeni yleisestä juopumisesta

Ja syyskuun yö päättyi hitaasti
Seineissä siltojen punaiset valot sammuivat
Tähdet kuolivat, kun päivä oli tuskin syntynyt
(raakakäännös)

Mieleni tekee sanoa, että Endre Ady ei olisi uskaltanut käskeä kuuntelijaansa. Hän oli valmis muotoutumaan miksi vain ja omaksumaan sata eri hahmoa saadakseen kuuntelijasta itselleen "puoliskon".

Rinnasteisen ajattelutavan keskustelutyyli

Suomeen tultuani, heti alkuvuosina oli mielenkiintoista huomata täällä vallitseva rinnasteinen keskustelutyyli. Sain osallistua erääseen kokoukseen, jossa tunnelma oli melko kiivas. Puheenvuorot alkoivat silti tähän tyyliin: "Yhdyn edellisen puhujan esittämään kritiikkiin, mutta korostaisin, että…", "Yhdyn edelliseen puhujaan siltä osin, että… mutta haluan huomauttaa…", eivätkä esimerkiksi: "Se ei pidä paikkaansa…", "Se ei ole totta…", "Sinä valehtelet…", "Etkö sinä…", "Tajuuksä…" Se on kuin shamaaniaikojen vuoropuhelu, jossa täytyy yhtyä edelliseen puhujaan. Jos tuntuu kaukaa haetulta, kannattaa muistaa Kalevalan alkurivejä:*"Yhtehen yhyttyämme, kahta alta käytyämme"*.

Saman ilmiön voimme havaita englanninkielisten elokuvien suomennoksissa: "–Can you speek Spanish? –Yes", kääntyy: "–Osaatko espanjaa? –Osaan", (eikä "Kyllä") "–Did he see the murderer? –Yes", kääntyy: "–Näkikö hän murhaajan? –Näki" (eikä "Kyllä").

Suomennokset johtuvat ajattelutavasta, joka ei pyri absoluuttisiin (kyllä tai ei) totuuksiin, vaan kahta alta tulleiden yhteiseen vuorolaulantaan/ajatteluun, jossa minä (en ole absoluuttinen abstraktum, vaan) suhtautuen toiseen osapuoleen muodostan osapuoleni kanssa kokonaisuuden.

Uralilaisen filosofian opetus ja neuvo: älä suostu riitapuoleksi, sillä ilman toista osapuolta riitaakaan ei ole olemassa

Yllä kuvailemani tarkoittaa myös sitä, että avioliittoa, ystävyyttä, rakkautta ja – mennäkseni asiaan – väittelyä tai riitaakaan ei voi olla ilman osa*puolia*. Esimiehilleni aiheutti suunnattoman ja oikeastaan ylipääsemättömän ongelman, että Kadar, eivätkä hänen työtoverinsakaan suostuneet asettumaan "riitapuoliksi", taistelun osa*puoliksi*. Ilman toista osapuolta riitaa tai sotaa ei voi olla olemassa. Onhan se niin, että jos jompikumpi hyökkäävästä tai *puolu*stautuvasta osa*puole*sta puuttuu, ei voi syntyä sotaa (eikä muuten avioliittokaan). Ylitsemme käveltiin törkeästi, mutta sotaa siitä ei voinut syntyä. Sen puolesta puhuu juuri tämä minun tarinanikin – ja mikä on tärkeintä, Vaasan ja korkeimman hallinto-oikeuksien päätökset.

Kuulemiskokouksissa tavallinen kuvio oli, että minulla oli vastassa 5–10 esimiestä, jotka haukkuivat ja syyttivät minua raivoisasti, samalla kun itse istuin hiljaa lähtemättä riitelyyn mukaan. Joissakin kokouksissa heiltä saattoi mennä varmaan kymmenenkin minuuttia ennen kuin havahtuivat tilanteeseen, että Kadarinkin tulisi sanoa jotain. "Etkö sano mitään?", "Sano sinäkin jotain!" kehotti henkilöstöpäällikkö Irja Paavilainen tuohtuneena siitä, että en lähtenyt heidän haastamaansa riitaan mukaan. Kadar ei suostunut väittämään vastaan, asettamaan omia totuuksia heidän totuuksiaan vastaan, sillä hän ei halunnut käydä sotaa. Eikä sitä syntynytkään.

Ei kannata kuitenkaan ymmärtää väärin. Sitä en tässä aio väittää, että tämä tapa *puol*ustautua suojelisi uhria näiden istuntojen ja työhäirintöjen aiheuttamilta traumoilta.

Kaksi erilaista ihmisten välistä rauhaa

Kärjistettynä sanottuna, ihmisten välille voi syntyä rauha kahdella eri tavalla:

a) Yksi alistaa toista, hänellä on siihen tahto, keinot ja voima.
b) Molemmat osapuolet tekevät kaikkensa varmistautuakseen siitä, että eivät uhkaa toisen vapautta tai hyvinvointia. Jälkimmäinen tapa elää yhteisössä seuraa ns. rinnasteisesta ajattelutavasta (Kadar 2015).

Alisteisen ajattelutavan vaihtoehdot, miten tulla toimeen toisen kanssa, tulevat esiin hienolla tavalla esiin William Shakespearen (1564–1616) kuuluisassa *Hamlet*-monologissa:

(...) jalompaa onko kärsiä ja sietää
kaikk' iskut, nuolet julman kohtalon,
vai asein käydä tuskain merta vastaan,
lopettain kaikki? (...)
Ken kärsis ajan ilkkua ja raippaa,
tylyyttä sortajan tai korskan pilkkaa,
lain viivytystä, ylenkatsett' armaan,
virastoröyhkeyttä, potkaisuja,
joit' ansiokkaat epatoilta saavat, –
terällä tikarin jos niistä itse
vois selvän tehdä?

Yrjö Jylhän (1903–1956) käännös

Aleksandr Solženitsyn (1918–2018), Fjodor Dostojevskia mukaillen, sanoo 1900-luvun hirmuvaltioista seuraavasti: *"Oikea vapaus on molemminpuolisessa rakkaudessa, jonka saamme varmistettua elävillä teoilla, eikä giljotiinilla tai miljoonilla irti leikatuilla päillä"*.

Napoleon Bonaparte (1769–1821), joka halusi yhdistää Eurooppaa, aavisti myös, että jos haluaa rauhaa, pelkällä alisteisella tavalla ei välttämättä voida pärjätä:

> "Tässä maailmassa on kaksi vaihtoehtoa: olla käskemässä tai tottelemassa.", "Turkkilaisia vastaan ei voida pärjätä silkkihansikkain. Heidät täytyy pakottaa pelkäämään meitä."

Tämä oli tähän asti puhtaasti alisteisen ajattelutavan ajatusjuoksu, mutta muualla:

> "Rauha on kuin avioliitto, siihen tarvitaan yhteinen tahto.", "Rauhan on oltava hyvin harkitun järjestelmän tulos. Sen on perustuttava siinä osapuolina olevien maiden todellisiin intresseihin. Rauha ei voi olla kapitulaatiota eikä uhkailun sanelemaa pakkoa."
>
> (Napoleon, 2015; Vrt. Teksti Win-Win-periaatteesta Prokarelia-järjestön kotisivuilla)

Yhteiselo missä tahansa yhteisössä rinnasteisten periaatteiden mukaan edellyttää empaattista kykyä, kykyä asettua toisen osapuolen asemaan, tervettä itsetuntoa ja halua tehdä yhteisiä asioita yhdessä. Kuten ammattikirjallisuudestakin tiedämme, narsistiset henkilöt ovat useimmiten vailla juuri näitä

psyykkisiä ominaisuuksia. Heillä on siis heikot edellytykset toimia rinnasteisen ajattelutavan mukaan.

Lukijani saattaa ajatella: *”Mitä järkeä tästä on puhua? Onko muuta vaihtoehtoakaan ihmisten rinnakkaiselolle, kuin edellä mainitut.”* On. Kasakit ja turkkilaiset suhtautuivat toisiinsa tällä tavalla:

Mehmed IV (1642–1693): kasakeille:

> "Minä sulttaani; Muhammedin poika; auringon ja kuun veli; Jumalan pojanpoika ja varakuningas; Makedonian, Babylonian, Jerusalemin, Ylä- ja Ala-Egyptin kuningaskuntien hallitsija; keisareiden keisari; hallitsijoiden hallitsija; poikkeuksellinen ritari, ikuisesti voittamaton; Jeesus Kristuksen haudan vankkumaton vartija; Jumalan itsensä valitsema luottomies; muslimien toivo ja lohtu; kristittyjen voittaja ja suuri puolustaja - käsken teitä, Zaporižžjan kasakoita, antautumaan minulle vapaaehtoisesti ja ilman minkäänlaista vastarintaa, ja lopettamaan vaivaamiseni hyökkäyksillänne."

Ilya Repinin (1844–1930) maalaus

Kasakkien vastaus:

> "Te, turkkilainen perkele ja perkeleen kirottu veli ja ystävä, Luciferin itsensä sihteeri. Mikä pirun ritari te olette, kun ette pysty edes nujertamaan siiliä paljaalla perseellänne. Paholainen paskoo ja teidän armeijanne syö. Te, te nartunpenikka, ette tee alamaisia kristityistä pojista; me emme tunne pelkoa armeijaanne kohtaan, maalla ja merellä me taistelemme teitä vastaan ja naimme äitiänne."

Tämä kasakkien tai turkkilaisten suhtautumistyyli toisiinsa saattaa tuntua hyvinkin vastenmieliseltä meikäläisille. Mutta katsokaa maalausta uudestaan! Ainakin se on ällistyttävä taideteos! Mikään valokuva ei voisi vetää sille vertoja.

Toivon näillä muutamilla sitaateilla voivani todistaa, että eri kansojen ja kansanryhmien ajattelutavat voivat olla hyvinkin erilaisia siltäkin osin, miten suhtaudumme toisiimme. Rinnakkainen ajattelutapa ei ole ainoa mahdollinen, itsestään selvä universaali jäsentää maailmaa ja maailmaa ja toisiamme.

Rinnasteisen ja alisteisen ajattelutavan elämänfilosofioista

“Elämä on toteutettava teos, itsemme toteuttaminen”, kirjottaa Madridin yliopiston espanjalainen filosofi, Fernando Savater (s. 1996).[14]

”**Minän määrite on toinen ihminen”**, kirjoittaa 1920–30-luvulla taas unkarilainen Debrecenin yliopiston filosofi Sándor Karácsony, ja jatkaa:

> ”Meidän (rinnasteisen ajattelutavan, G. K.) ihmisemme elävät, kunnes lopulta kuolevat, mutta elävät aina vain niin kauan kuin ei tule todistettua: **minä elän** sinussa, sinun kauttasi ja **sinuun nähden** ja sen jälkeen en elä enää minä (vaan muut, ja minä menneellä elämälläni eli kuolemallani heidän elämässään, G. K.). Eli minun ei pidä, enkä edes saa kuolla, vaan kuolen, koska elämäni on elämä kuolemaan nähden ja sen kautta. (…) en enää eläkään, kun olen ymmärtänyt tämän. (…) Unkarilaisen ihmisen kasvot ovat kuolinvuoteella aina rauhalliset. Kuolema on hänelle itsestään selvä asia.”

Karácsony jatkaa vertailemalla indoeurooppalaisten kansojen ja unkarilaista kirjallisuutta näin:

> “Indogermaaninen ihminen ollessaan traaginen sankari kaatuu niin, että kuolee (tai tulee autuaaksi).” (Esimerkkinä: William Shakespeare [1564-1616] Hamlet, Macbeth tai Sofokles [eKr. 497- jKr. 406] Antigone, G. K.). Unkarilainen traagisen kohtalon kokenut ihminen pysyy rangaistuksekseen elossa.” (Imre Madách [1823–1864]: Ihmisen murhenäytelmä, unkarilainen kansanballadi Rouva Ágnes. Jälkimmäisessä Ágnes pesee loppuelämänsä verisiä pyykkejä, muttei saa kuolla. G. K.)
>
> “Sille että elän, antaa viimeisen merkityksen ja ratkaisun se, että meidän on kuoltava. On yhdentekevää, miten tulee kuolla, mutta sen sijaan mielenkiintoista, että kuolemme niin monella eri tavalla. Indogermaaninen (alisteisen ajattelutavan, G. K.) ihminen elää silmiemme edessä vain niin kauan kuin hän kiistatta onnistuu **toteuttamaan itseään** (= erottumaan yksilöksi G. K.). Hän elää niin kauan kuin on aukottomasti onnistunut dokumentoimaan Minä-nsä (tai kunnes on joutunut häviölle; kuolinvuoteellaan hän tavallisesti tapaa ihmetteleviä, jopa vähän loukkaantuneita kasvoja, jollei peräti tule autuaaksi, mutta se on loppujen lopuksi samantekevää)”
>
> (Karácsony, 1941, s. 76–77)

Länsimaalainen, tarkemmin indoeurooppalainen tiede ja filosofiakin ovat pääsemässä nykyään samoille jalanjäljille. Aikaisemmin, alkaen René Descartesista (1596–1650) oltiin siinä luulossa, että voimme omakohtaisesti tuntea oman henkisen tilamme introspektiivisesti. Emmekä voi erehtyä, sillä tieto omasta henkisestä tilastamme on meille välitön. Kun taas toisen henkilön henkisestä tilasta ei ulkopuolisella voi olla varmuutta. Nykyään mielenfilosofien, kuten David Davidsonin (1917–2003) ja Daniel Dennettin (s. 1942) mukaan mielen sisältöjen tuntemisen perustana ei ole oman, vaan toisen ihmisen mielen sisällön tuntemus (Forrai, 1998).

Sääli, että Suomen arkiajattelussa ollaan vieläkin tasolla, jota kuvaavat ajatukset kuten: “minä tiedän”, “minulla on omat aivot” ja “ajattele omilla aivolla!” Kaikki vaimosta/puolisosta pankkitiliin on “omaa”. Puhutaan jatkuvalla syötöllä koulukiusaamisesta, koululaisten huonovointisuudesta, eikä kukaan hoksaa, että me itse kasvatamme lapset pienestä pitäen ajattelemaan “omilla aivolla” itsekkäästi. **Suomen koulun suurin synti on se, että sen kasvattamat lapset eivät tiedä, että he eivät tiedä kaikkea.** Tämä yhtälö ennustaa tulevaisuutta, jossa on suuria määriä narsistisia massaihmisiä (ks. edempänä).

[14] Muistammehan Apollinairen

Lisäys, 2022

Suomen (koulujärjestelmän) menneisyys ja nykyisyys kahdessa lauseessa

Motto: "Circumstances – what are circumstances?
I make circumstances."
Napoleon

Ensimmäinen lause:

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö (s. 1948) kieltäytyi vuonna 2000 ehdokkuudesta presidentin vaaleissa toteamalla, ettei **hän ”puolivallattomana leskimiehenä” ole valmis viran edellyttämään elämäntapaan** (Yle Areena/Elävä arkisto). Myöhemmin hän lisäsi ratkaisunsa perusteluihin, että oli tuolloin yksinhuoltaja.

Toinen lause:

Vuonna 2021 pääministeri Sanna Marin (s. 1985) sanoi pian valintansa jälkeen **”haluavansa muokata pääministerin tehtävää näköisekseen”** (Ilkka-Pohjalainen, 10.12.2021). (Maakuntalehti totesi samaan hengenvetoon, että Marinilla on tähän täysi oikeus.)
Olen toiminut vaasalaisessa suomenkielisessä koulussa opettajana lähes neljäkymmentä vuotta (sain sieltä lähtöpassit osasyynä, että käytin opetuksessa kalevalaisten laulujen, Antonio Vivaldin tai Béla Bartókin kaltaisia ”vanhentuneita” aineistoja; kuulin juuri, että yksi kollegojeni kanssa laatimistamme oppikirjakin joutui kiellon alaiseksi).
Näiden neljänkymmenen vuoden aikana pääsin seuraamaan paitsi suomalaisten koulujen, myös päivähoidon ja yliopistojen toimintaa. Tämän perusteella voin todeta, etten voisi mitenkään tiivistää kokemuksiani tältä aikakaudelta yllä olevaa kahta lausetta napakammin.
Vaikka Sauli Niinistön lauseessa on letkautuksen henkeä, siitä käy päivänselvästi ilmi tietoisuus, että presidentin velvollisuudet sulkevat ainakin joiltain osin pois virkaan valitun henkilön oman mielen mukaisen yksityiselämän. Presidentin roolissa tärkeysjärjestyksen huipulla olisivat valtion asiat. Toisin sanoen Niinistö koki, että hänen olisi täytynyt jättää yksityiselämänsä taka-alalle ja palvella kaikin voimin maataan ja kansaansa – päivin ja *öin* (ks. alla). Ehdokkaaksi hän asettuikin vasta vuonna 2005, kun hän oli tähän valmis. Niinistö valmistautui presidentin tehtäviin niin henkisesti kuin yksityiselämänsä osalta, ja tullessaan valituksi vuonna 2011 hän oli lisäksi vuosien ajan itsenäistänyt poliittisia linjauksiaan suhteessa puolueeseensa (ks. esim. https://www.iltalehti.fi/paakirjoitus/a/2011080514162510).
Sen sijaan Sanna Marinin (yhden lapsen äidin) lauseesta käy ilmi selvästi, että hänelle tärkein asia eivät ole pääministerin tehtävät, Suomi tai suomalaisten tulevaisuus, vaan hän itse. Jos pääministerin työnkuva ei sovi hänelle sellaisenaan, niin hän räätälöi sen itselleen sopivaksi. Mitä tämä kaikki merkitsee, siitä suomalaiset saivat maistiaisen mm. silloin, kun pääministeri juhli itsenäisyyspäivän aattona helsinkiläisessä yökerhossa aamuneljään pitämättä mukanaan valtioneuvoston puhelinta. Tämä aiheutti kohua jopa poliittisen kentän vasemmalla laidalla.

Voineekin liioittelematta todeta, että siinä missä ensin mainittu asenne on vastuullinen, viime mainitusta taas puuttuu paitsi vastuu toisista ja kansakunnasta, myös kyky nähdä itseään pidemmälle. Toinen kykenee tajuamaan, että k. tehtävä vaatii perinpohjaista valmistautumista ja henkistä kehittymistä, toinen lähtee siitä, että hän on jo valmis mihin vain, jos on ongelmia, se on työkuvauksessa.
Lisättäköön suluissa, että haastattelutilanteissa Niinistön tyyli on mietteliäs, Marinin on kiukkuinen (”eks tajua, kuten sanoin”).
Kahden poliitikon välillä ei ole ikäeroa edes neljääkymmentä vuotta. Mitä näiden vuosikymmenten aikana on tapahtunut?
Eräs tekijä lienee tiettyjä poliittisia intressejä heijastava ja alati tehokkaampi massamedian taholta tapahtuva tietoisuuden manipulointi, jonka tarkoituksena on luoda hedonistisia, vain itsestään välittämään kykeneviä persoonallisuuksia. Toinen tekijä lienee koululaitos, joka on viime aikoina vaikuttanut samaan suuntaan tehden persoonallisuuksista puolustuskyvyttömiä massamedian vaikutuksia vastaan.
Kun Sauli Niinistö kävi koulua 50- ja 60-luvuilla, opettajilla oli auktoriteettia. Opettajalla oli opetusministeriön ohjeistuksen puitteissa valta päättää koulutuksen ja kasvatuksen ominaislaadusta, tavoitteista ja menetelmistä. Tällaisessa koulussa oppilaat opiskelivat opettajiensa johdolla luokkiin jaetuissa ryhmissä, joissa he tiedostamattaan oppivat tulemaan toimeen toistensa kanssa, iloitsemaan onnistumisista yhteisesti, jännittämään toistensa puolesta, tuntemaan surua, leikkimään, juhlimaan, huomioimaan luokkatoverinsa ja tuottamaan toisille iloa. Luokat yhdessä puolestaan muodostivat kouluyhteisön. Näissä yhteisöissä lapsi saattoi oppia ponnistelemaan yhteisten tavoitteiden ja yhteisen hyvän eteen. Oppilas tunsi itseään turvassa häntä kehityksessä edellä olevan ja hänen parastaan tahtovan opettajan hoivassa.
Tällaisessa koulussa opetettiin muun muassa kirjallisuutta ja musiikkia. Sauli Niinistö luki koulussa vielä varmasti Kalevalaa ja tutustui suomalaisen kirjallisuuden klassikoihin. Olen varma, että Niinistö ja hänen sukupolvensa osaa yhäkin lausua ulkomuistista Eino Leinon, Uuno Kailaan tai Yrjö Jylhän runoutta ja että hän luki koulussa Teuvo Pakkalan novelleja, Aleksis Kiven Seitsemän veljestä ja muita klassikoita. Aivan varmasti hän osaa ulkoa myös Jean Sibeliuksen, Toivo Kuulan ja muiden klassisten säveltäjien teoksia ja melodioita.
Tässä siis puhutaan taiteilijoista, jotka elivät intensiiviset elämänsä 1800- ja 1900-lukujen dramaattisten muutosten aikana ja joiden elämäntyöhön kulminoitui Suomen kansan elämäntunne, menneisyys, silloinen nykyisyys ja usko tulevaisuuteen. Ilman tätä uskomatonta tunnelatausta suomalaisilta olisivat tuskin onnistuneet vuosien 1939 ja 1944 ällistyttävät torjuntavoitot puna-armeijan valtaisaa miesylivoimaa vastaan. Suomen kansa onnistui puolustamaan yhteistä kotimaataan.
Kodin kasvatuksen lisäksi tämä koulujärjestelmä antoi Niinistölle ja hänen ikätovereilleen vahvan henkisen pohjan, jonka varassa on mahdollista tehdä uhrauksia maansa puolesta. Suomalaisten klassikkojen tuntemus ja arvostus loi tälle sukupolvelle eetoksen, jota ei pysty massamedialla enää juuri horjuttamaan.
Entä millaista koulua käyvät nykyajan suomalaiset lapset? Lyhyesti sanottuna sellaista, joka on jo hajotettu alkutekijöihinsä. Koulutuksen järjestämistä ohjaavat poliittiset aatteet, kun taas lapsen kehityspsykologia sivuutetaan kokonaan (ks. tarkemmin professori Liisa Kelttikangas-Järvisen kirjoitukset).
Tällaisessa koulussa opettaja ei ole enää opetusprosessista ja lapsista vastuussa oleva opettaja, ei edes kasvatustehtävistään riisuttu kurssinvetäjää/kouluttaja, vaan palveluntarjoaja (tämä on virallinen sanavalinta), jolle järjestetään joka helmikuun alussa kurssivalinta-päivä, jossa hän joutuu asettumaan oppilaiden eteen myymään omia tuotteitaan (esim. pieneläintenhoito-, golf- tai vaikka meikkauskurssia, jne.). Lapsi asetetaan valinnan eteen, johon hänellä ei kehityspsykologian näkökulmasta katsottuna ole vielä edellytyksiä.

Tämä käytäntö ”väittää” tai opettaa lapselle piilotetusti, että ”sinä tiedät jo kaiken” siitä, mikä on sinun henkiselle (älylliselle, tunteelliselle, tahdolliselle) ja fyysiselle kehityksellesi hyväksi ja mitä kaikkia sinä tarvitset voidaksesi tulla toimeen elämässä.
Koska luokkahengen eteenpäin vievä ja yhdistävä voima haihtuu ilman sitä ohjaavaa opettajaa, lasten (koulu)yhteisöt hajoavat. Nykypäivän suomalaisen koulun suurin ongelma ei enää olekaan se, mitä opiskella ja miten, vaan se, mitä on tehtävissä lasten välillä yhä aggressiivisemmin ilmenevälle vihamielisyydelle ja kiusaamiselle. Ongelmalliset muutokset eivät kuitenkaan jääneet tähän. Tuoreimmat ilmiöt ovat luokkien lakkauttaminen ja ns. ”seinätön koulu”. Suurissa saleissa järjestettäville oppitunneille viedään kahden–kolmen luokan verran oppilaita. Koska koulutus ja kasvatus eivät toimi tällä tavalla – ja oikeastaan yleisemmistäkin syistä – opettajien on tehtävä oppilaille yksilöllisiä, ”heidän näköisiään” (vrt. Sanna Marin -sitaatti yllä) oppimissuunnitelmia.
(Toimin itse jokin aika sitten tulkkina neuvottelussa, jossa yläkoululainen päätti itse, ettei halua osallistua kolme kuukautta kestävälle biologian kurssille, koska elämänkatsomustiedon kurssi miellytti häntä enemmän. Kokouksessa läsnä olleet kolme opettajaa, rehtori ja nuori hyväksyivät ja allekirjoittivat päätöksen. Lapsen äiti ei ollut allekirjoittamassa ”sopimusta”, koska hänet oli lapsensa pyynnöstä ajettu käytävälle.)
Entäs kaunokirjallisuus, johon kiteytyy koko kansan eetos (vrt. esim. Guillaume Apollinaire *Vendémiaire*)? Kirjallisuutta ei voi valitakaan, koska sitä ei ole yksinkertaisesti tarjolla. Kielimiesten huolestuneita hätähuutoja oppilaiden yhä heikkenevistä kielellisistä kyvyistä ei kyetä kuulemaan.
Toisaalta suomalaiset nykyoppilaat eivät enää tunne juuri Sibeliustakaan, koska musiikin luokka on kuin rockbändin esiintymislava – täynnä vahvistimia, kaiuttimia ja syntetisaattoreita, joiden koskettimilla leppäkertut ja perhoset opastavat soittajaa seuraavan soinnun löytämisessä (ks. Opetushallituksen kotisivut: Musiikin opetustilojen suunnitteluopas). Jos vähän aikaa sitten Suomen musiikinopetus oli vielä ”kaikkiruokainen”, nyt se on jo antautunut lopullisesti kaupalliselle musiikille. Maineikkaan Tapiola-kuoron kuoronjohtajan, Erkki Pohjolan ja muiden hätähuuto (HS), että Suomen kouluista hävisi esteettinen opetus, ei löytänyt kuulevia korvia. Ehdottaisin käydä itse katsomassa kirjakaupassa musiikki-oppikirjoja, mutta nyky-musiikinopetuksessa ei käytetä enää vihkoa, kynää eikä oppikirjaakaan.
Ei ole ihme, että kouluissa riittää ongelmia. Ylioppilaskirjoituksissa rimaa on laskettava lähes joka vuosi, ja viimeisimpien tilastotietojen mukaan opettajankoulutukseen ilmoittautujia on aiemman neljäntuhannen sijasta alle tuhat. (Eikä ihme: 18-vuotiaalla on vielä parin vuoden takaisia muistikuvia siitä, kuinka hänen opettajiaan kohdeltiin.)
Omaan (aate)järjestelmäänsä lukittautuneet koulutuspolitiikan toimijat tarjoavat ongelmien ratkaisemiseksi aina samaa lääkettä: lisää rahaa kouluille psykologien ja koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen. Nykyään ollaan jo siinä tilanteessa, että yksittäisillä oppitunneilla 12–15 oppilaan ryhmää ohjaa opettajan lisäksi vähintään yksi tai kaksi koulunkäyntiavustajaa. Vuonna 1984 Vaasaan tullessani luokassa oli 36 oppilasta/1 opettaja. (Oppilaista yksi heistä, Miapetra Kumpula-Natri nyt on meppi Brysselissä.) Olisi hyvin opetuksellinen, jos joku talousalan ihminen tekisi laskelman, mikä rasite kansantaloudelle tämä nykyinen koulujärjestelmä on.
Onko ihme, että tätä uutta sukupolvea edustava Sanna Marin koki loukkaavana, kun Sauli Niinistö ehdotti koronapandemian alkuviikkoina hallitukselle asiantuntijoista koostuvan työryhmän (ns. ”nyrkin”) perustamista, jonka tehtävänä olisi ollut ministereiden auttaminen perusteltujen päätösten tekemisessä? (mm. https://yle.fi/uutiset/3-11283078)
Marin ja hallitus halusivat pitää päätöksenteon omissa käsissään. Illan uutisissa pääministeri kertoi kameroiden edessä vartalonmyötäisessä mekossaan, mitä Hallitus oli kunakin päivänä

päättänyt. Hänen kunniakseen sanottakoon, että lopulta alueelliset koronanyrkit sittenkin perustettiin.
Lopuksi entisen ja nykyisen koulun välinen ero kahdessa lauseessa: näyttää siltä, että 1. entisajan oppilas tiesi olevansa monista elämän asioista tietämätön, kun taas 2. suurin osa nykyajan oppilaista luulee tietävänsä elämästä kaiken. Pitkäaikavälin seuraukset saattavat olla hyvin tuhoisia.
Emme voi muuta kuin toivoa, että maalaisjärki kaikesta huolimatta pian voittaa myös opetusalalla.
tri György Kádár, Vaasa[15]

Jos voisin teille, Lukijani näyttää, millainen jännitys luokassa vallitsi, kun tutustuimme viidennellä ja kuudennella luokalla partituurista yhdessä Musorgskin *Baba Jaga linnaan* ja *Kuoriutuvien kananpoikasten tanssiin*. He muistavat ne tunnit vielä nyt 40-vuotiainakin. Lapset ja minä olimme haltioissamme. **Tiesimme** teoksen jälkeen tismalleen, että **me emme tiedä**, **meillä ei voi olla aavistustakaan siitä**, miten jollekin voi syntyä sellaisia tunteita, kuin Musorgskille, ja miten hän pystyy pukemaan nämä tunteensa meitä kuulijoita varten sellaiseen sävelvirtaan, kuulla sen kokonaisuudessaan päässään, ja vielä kirjoittamaan sen nuoteiksi, siitä puhumattakaan, että joku pystyy sen soittamaankin. **Olimme haltioissamme ja tunsimme, että meillä ei ollut aavistustakaan** siitä, mistä ne tunteet mahtavat olla peräisin, **emmekä koskaan saa *tietääkään***, mutta nautimme siitä yhä uudestaan ja uudestaan, kuten Vivaldin *Neljästä vuodenajastakin*.

Anteeksi, Lukijani! Näettekö? Ajatukseni harhailevat. Nyt, asiaan, joka lyhykäisyydessään on:

[15] In: Magyar Szemle, 2/2022, Õpetajate Leht, 2/2022, Kanava, 2022

8.7.2018 Neuvo:

Älä suostu osapuoleksi!

On päivänselvää, että näin isoa, laillisuudesta ja inhimillisyydestä piittaamatonta virkamieskoneistoa ei voi lähteä vastustamaan heidän omilla keinoilla tai tavalla. Alisteisen ajattelutavan versio *a)* oli jo tämän mahdottomuutensa takia poissuljettu. Meille (Ritvalle, Annelle ja minulle) ei jäänyt jäljelle mitään muuta vaihtoehtoa suhtautua tilanteeseen, kuin rinnasteisen ajattelutavan versio *b),* eli kieltäytyä vastapuoleksi asettumisesta missään muodossa – rinnasteinen suhtautumistapa plus niin sanottu **passiivinen vastarinta** (Mahatma Gandhi, 1869–1948).

Käytännössä se tarkoitti, että emme suostuneet sortumaan taistelun vasta*puoleksi*. Sota ei voinut syttyä. Enintä mitä teimme, oli se, että kerroimme mihin esimiesten minun nujertamiseksi keksityt, useimmiten järjettömät ohjeistukset ja toimenpiteet tulevat johtamaan. Sanoin virkamiehille useamman kerran, että heidän toimintansa voi johtaa Vaasan musiikkiluokkien romahtamiseen tai näivettymiseen. Ennusteeni kävivät monella tavalla toteen. Hyvä esimerkki tästä on, että ennen vuotta 2008 yläkoulun kuorossa oli yli 90 laulajaa, jota johti yksi opettaja. Tänään tätä kirjoittaessani kuorolaisia on 52, ja opettajia tarvitaan jo kolme. Ennakkotietojen mukaan ensi vuonna laulajia on jäljellä enää vähän yli 30. Tämän minä ennustin ja sanoin esimiehille monta kertaa, mutta en ruvennut siitä riitelemään tai väittelemään. Tiedustelin tapahtuneista epäkohdista myös aluehallintovirastoa ja poliisia, mutta esimiesten kanssa en riidellyt. Tottelin virkamiesten ohjeistuksia nöyrästi ja pilkulleen.

Virkamiehet hämmentyivät, kun emme käyttäytyneetkään heidän oletustensa mukaisesti, kuten he olisivat meidän asemassamme käyttäytyneet ”Sano sinäkin jo jotakin!” (Irja Paavilainen). He olivat versio *a*:n mukaan ajattelevia ihmisiä. Tästä johtuen heillä ei ollut mahdollisuutta ennakoida reaktioitamme. Tilanteen aiheuttama turhautuneisuus sai heidät tekemään seuraavan syytöksen: “Kadar on hankala ihminen”. Kun puheenjohtajatuomari kysyi, että millä tavalla, siihen ei osattu vastata (ks. aiemmin). Oikea vastaus olisi ollut, että Kadar ei toiminut meidän odotuksiemme mukaisesti (eikä millään astunut virittämäämme ansaan).

Oli hassua lukea Nummelan poliisikuulusteluita, joissa hän väitti toisinaan, että Kadar “ei suostu noudattamaan saamiaan ohjeita”, ja toisinaan, vain muutamaa riviä alempana, että Kadar noudatti saamiaan ohjeita, käyttäen juuri näitä sanoja: “liian kirjaimellisesti”. Selvemmin sanottuna, kun Kadar ja kollegat Ritva Käräjämäki ym. noudattivat esimiesten ohjeistuksia ja siitä tuli – kuten me siitä yleensä etukäteen olimme huomauttaneet – käytännön ongelmia, sekin oli minun syytäni. Noudatin ohjeistuksia ”liian kirjaimellisesti”. Esimerkiksi, jos sain ohjeeksi, että en saa olla yhteydessä 7.–9. luokkien kuoroon, niin en ollut yhteydessä, vaikka tehtäviini kuului järjestää vanhempienkin (!) vaatimia yhteisiä konserttitilaisuuksia. (Kollegani Ritva oli ehdottomasti sitä mieltä, että en saa olla yhteydessä.) Nyt sitten ongelmia muodostui siitä, että konsertti oli jäädä järjestämättä. ”Onpa se Kadar hankala ihminen, siitä on ehdottomasti päästävä eroon!”

Narsistiselle esimiehelle ei tule mieleenkään, että hänen pitäisi perua työtä hankaloittavat ja häiritsevät päätöksensä. Päätöksissä kun ei ole mitään vikaa, kunhan vain Kadar ei noudattaisi meidän ohjeistuksiamme *“liian kirjaimellisesti”*. Hän ei näe tilanteessa ristiriitaa. Lukijani voi vain arvata, miten äkkiä olisin vastaanottanut kuulemistilaisuuskutsun, jos olisin kävellyt Pirkko Käräjämäen (Vöyrinkaupungin) kouluun keskustellakseni joulukonsertin ajankohdasta, ohjelmasta,

asusta, ohjelmalehtisten myynnistä, soitinkuljetuksista, yms. Tietenkään en mennyt. Näin sain *hankalan ihmisen* ja *saivartelijan* leimat.

> Tämän jälkimmäisen sanan sain lisätä ihanan suomen kielen mieleni sanakirjaan, lahjaksi virastopäällikkö Harry Swanljungilta. Siinä on hyvä ilmaisuvoima (*saivar*, *saivartaja*, *saivarrella*, *saivartelija*, *saivartaja* jne.), omaksuin sen heti, yhdellä kuulemiskerralla; niin kuin kuullessani ensi kerran Budapestin tien reunalla sanan: *Varo!* Minun ei tarvinnut etsiä taskusta sanakirjaa eikä miettiä verbimuotoa.
>
> Kun opettelee kieltä, aika usein muistaa yksittäisten sanojen kohdalla, missä tilanteessa sen ensimmäisen kerran kuuli. Jos Lukijani haluaa arvata, missä tilanteessa kuulin ensimmäisen kerran sanan *ponnistaa*, *ponnistella*, paljastan sen vähän edempänä.
>
> Tämän sanakirjani laajuus on esimerkillinen todiste siitä, kuinka arvokas lahja virkamiesten epäasiallinen toiminta oli minulle mahdollisuutena tutustua ihannoimaani suomalaiseen kieleen, kulttuuriin ja sen monivivahteisuuteen. En millään pahalla, meillä unkarilaisilla on loistava suurlähettiläs Helsingissä, mutta osaan häntä paljon paremmin suomen kieltä.

Kahdeskymmenesensimmäinen oppitunti – älä sorru riidan osapuoleksi

ja

noudata esimiehen direktio-oikeudella antamia ohjeistuksia

Huono puoli tässä valitsemassamme (Ritvan, Annen ja minun) suhtautumistavassa on, että se ärsyttää esimiehiä. Sille ei voi mitään. Sen sijaan hyvänä puolena on, että hallinto-oikeus ei tule löytämään neljän päivän etsinnänkään jälkeen virheitä uhrin toiminnasta.

Tällaista strategiaa voin suositella lämpimästi Lukijalleni, jos hän joutuu narsistisen kiusaajan tai esimiehen hampaisiin – mutta vain, jos hän tekee sen vilpittömästi, eikä vain ärsyttääkseen tahallaan. Jos vastapuoli aistii tahallisuutta, tekee se sinusta hänen silmissään sodan vastapuolen, ja kieron sellaisen.

Jos ei suostu riidan osapuoleksi ja pysyy passiivisena, vilpittömin mielin, on siitä valtava apu ja hyöty, jos asiat viedään oikeuteen. Siellä puolueettoman tahon edessä käy ilmi, että uhri ei ole tehnyt yhtään mitään väärää, saati tuomittavaa. Esimiesten syytökset osoittautuvat tyhjiksi saippuakupliksi. Paljastuu, että he toimivat, kuin eläimet sadussa *Taivas putoaa*:

Kaakernapin satu (joukkohysteria lapsikirjallisuudessa)

"Kävelipä kana Kaakernappi pihalla ja nokki aidan juurella. Pilvestä sattui putoamaan vesipisara kana Kaakernapin päähän. Pienessä päässään kana Kaakernappi päätteli, että taivas putoaa. Ja niin kana Kaakernappi läksi juosta viipottamaan kertoakseen kuninkaalle, että taivas putoaa. Matkalla vastaan tuli kukko Kuukernuppi, joka kysyi, minne moinen kiire. Kana Kaakernappi toimitti, että taivas putoaa ja täytyy kertoa kuninkaalle. Niin kukko Kuukernuppi läksi juoksemaan kana Kaakernapin mukana. Sitten vastaan tulivat vuorollaan kissa Kirnauskis, sika Hinksisvinksis, pukki Pökökökö, lehmä Jamakrama ja härkä Huiskispuiskis ja kaikki ne saivat kuulla, että taivas putoaa ja täytyy rientää kertomaan kuninkaalle. Ja kaikki ne liittyivät mukaan tähän juoksevaan seurueeseen. Päästyään kuninkaan eteen kuningas ja hovinsa olivat puhjeta naurusta, ja silloin eläimet huomasivat, että maailmanloppu ei ole lähelläkään."

Jospa edes yksi heistä olisi ajatellut kuin Kari Suomalainen (1920–1999): *"Minä olen mieluummin yksin oikeassa kuin lauman kanssa väärässä."* Mutta muistammehan, mitä Sofokles sanoi meistä ihmisistä.

Kari Suomalainen taisi osua sanalla *lauma* asian ytimeen. Nykyisen evoluutiobiologian mukaan tietyt eläinlajit kykenevät hyvinkin kehittyneeseen yhteistyöhön, kuten vaikkapa leijonalaumat, mutta tämä yhteistyö on kuitenkin geneettisesti määrättyä. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että ryhmän etu ei voi mennä yksilön edun yläpuolelle. Sen sijaan muinaiset *Homo*-ryhmät muodostuivat jo yksilöistä, joissa nämä yksilöt – eivätkä geneettiset perimät – laativat suunnitelmansa sopimalla siitä yhdessä ja etukäteen (vrt. kallio- ja luolapiirrokset). Tämä tapa oli ylivertainen muihin tapoihin nähden. Se mahdollisti ryhmäidentiteetit, kulttuurit, kansat, sekä myös niiden taistelun (*ryhmien välinen selektio*; mm. Vilmos Csányin [s. 1935] tai R. D. Alexanderin [1925–2018] tutkielmat). Siihen nähden – tuntui pahalta tai ei – *Kaakernapin* tarina on askel kehityksessä taaksepäin. Mutta kiitos Karille näistä ajatuksista!

Onko maailmammekin narsistinen?

> ”Voi olla, että on olemassa todellinen todellisuus, mutta se ei kiinnosta ketään, sillä todellisuuden muodostavat ennalta laaditut narratiivit ja todellisuudet. Mahdollisuus tutustua maailmaan sellaisenaan ihmiskunnan historiassa oli aina rajoitettu, mutta nykyään, se alkaa olla mahdotonta”, sanoi eräs nykymediaan katkeroitunut politiikanhistorian tutkija, ekonomisti ja filosofi László Bogár (s. 1951) yleisesti nykymaailmastamme.

Kaakernapin tarina sopii melko hyvin tapaukseeni. Kaksi rehtoria, tehtyään 23.6.2008 (ensimmäisen kuulemistilaisuuden muistion yhteydessä) ilmeisiä virkavirheitä, hätääntyivät, alkoivat puhumaan perättömiä, tekemään vääriä ratkaisuja. Tähän yhtyivät myös heidän esimiehensä, virastonjohtaja, kaksi koulutoimenjohtajaa, sivistystoimenjohtaja, työturvallisuuspäällikkö sekä henkilöstöpäälliköitä. Kertyi siis suuri lauma, kuin Kaakernapin remmi. Yhdelläkään heistä ei ollut tervettä järkeä, rohkeutta olla itsenäinen ja pysäyttää tätä järjetöntä menoa. **Heillä oli – kuten sadun eläimillä – pakonomainen tarve osoittaa kilpaa lojaliteettiansa toisilleen, yllyttämällä toisiaan Kadaria vastaan.** Kenelläkään heistä ei ollut sen vertaa itseluottamusta, että olisi sanonut: “Seis! Kaakernappi ja muut! Vesipisara ja maailmanloppu ovat kaksi eri asiaa. Rauhoittukaa ja lähtekää kotiin.” Se ei onnistunut kaupungin juristi Marja Ylisalmeltakaan, joka edusti kiivaasti näitä ihmisiä VHO:ssa.

> Sanan *ponnistella* kuulin ensimmäisen kerran äitiysneuvolassa. (Arvasiko Lukijani?) Ne olivat ihania, opettavaisia päiviä. Ihanan opettavaista aikaa on tämäkin, joskin hiukan erilaisella tavalla.

Takaisiin asiaan! Erona sadun ja todellisuuden välillä oli se, että esimiesten väitteet kumosivat ei vain yksi kuningas, vaan kaksi hallinto-oikeudelta yhteensä kahdeksan tuomaria eikä sekään saanut heitä tajumaan, että puhe maailmanlopusta oli pötyä. He jatkoivat samaa rataa.

Syksyllä 2015 me musiikinopettajat olimme valmiita jatkamaan ja unohtamaan kaikki meihin kohdistuneet rikokset ja vääryydet, jos vain olisimme saaneet estoitta tehdä työtämme oppilaiden parissa. Meitä kiinnosti paljon enemmän yhteistyö meidät löytäneen japanilaiskuoro INA:n kanssa, sekä mahdollinen Japanin matka, kuin Kaakernappien jutut. Meillä ei ollut tähän aikaa. Mutta yritetään edetä varsinaisessa tarinassa. Nyt ollaan keväässä 2012.

Kuulemiskutsun 23.4.2012 liitteestä kävi ilmi, että esimiehet, “mennessään kuninkaan puheille”, yrittivät ottaa kaikista siihen saakka keräämistään vesipisaroista kaiken mahdollisen irti. Työnantajan laatimassa A4:ssä toistui ainakin neljä kertaa sama syytös, kaikissa neljä kertaa vailla perustelua (ote Vaasan hallinto-oikeuden asiapapereista, 9.9.2013):

“Työnjohdollisten ohjeiden noudattamatta jättäminen”
“Kadarin toiminta rikkoo työturvallisuuslakia (...) (Kadar ei ole noudattanut työnantajan määräyksiä, ohjeista ja neuvoja, joita työnantaja on hänelle toimivaltansa mukaisesti antanut)”
“Kadar on sopeutumaton noudattamaan yleisesti hyväksyttäviä toimintatapoja (...) yhteistyön tekeminen Kadarin kanssa on hankala.” (3.4.2012)
“Kadar ei noudattanut yhteisiä pelisääntöjä, jotka luotiin musiikkiluokille 17.9.2010.”

Luotiin? Ketkä loivat?

> Tässä on loistava todiste siitä, että kielitieteilijä Susanna Shore (s. 1956)[16] on oikeassa: suomen passiivi ei ole passiivi, vaan verbin persoonaton muoto.

Esimiehet loivat. Edelleen voidaan kysyä, pitäisikö sanoa loivat, sanelivat vai pakottivat.

Perustelu ja faktat ovat turhia. Ne eivät ole tarpeen. Narsistille tai Kaakernapille riittää, jos hän tuntee asian olevan tietyllä tavalla, niin näin sen täytyy silloin olla: alainen on irtisanottava. Toivottavasti tuomaritkin älyävät sen.

Tämän lisäksi Kadar ”kirjoitteli” muistiinpanoja:

“Kadarin esille jättämät päiväkirjanomaiset muistiinpanot”.

Pysähdytään tämän sitaatin kohdalle katsomaan, kuinka he olivat yhtä sokaistuneita kuin satumme Kaakernappi. He eivät näyttäneet kyseenalaistaneen,

- sopiiko toisen tavaroita penkoa
- sopiiko alaisen henkilökohtaisia papereita lukea
- sopiiko alaista syyttää tämän henkilökohtaisten muistiinpanojen perusteella
- pitäisikö selvittää, ovatko Kadarin kirjoitukset esimiesten toiminnasta näissä henkilökohtaisissa muistiinpanoissa paikkaansa pitäviä.

Heidän mielestään minut voi irtisanoa omien muistiinpanojeni perusteella, joiden lukemiseen ja esiin kaivamiseen minä en antanut lupaa. He kuvittelivat, että minulla ei ole oikeutta kirjoittaa omista kokemuksistani muistiinpanoja, jos ne pitävät sisällään heidät kyseenalaiseen valoon asettavia faktoja. Alaisen on oltava lojaali työnantajaa kohtaan jopa omissa ajatuksissaan ja muistiinpanoissaan (ks. aiempana). Hänellä ei saa olla omaa mielipidettä, hänen täytyy olla sitä mieltä, että johtajamme ovat erehtymättömiä, kuten *Karpaattien nero*, Romanian Kommunistisen Puolueen erehtymätön johtaja Nicolae Caeusescu (1918–1989) ajatteli itsestään. Jos näin ei ole, tulee tämä tavalla tai toisella neutralisoida.

Esimiehen ominaisuus, olla kiistatta aina oikeassa, oikeuttaa hänet penkomaan alaisensa tavaroita ja lukemaan toisten henkilökohtaisia asiapapereita

> Näin oli kommunismissakin. Pianistiystäväni konservatoriossa oli saanut kirjeen yliopistomme professorilta kirjeen Länteen vietäväksi. Kun tullimiehet rajalla olivat löytää kirjeen, repi hän sen kappaleiksi ja nielaisi nopeasti alas. Tämän jälkeen hän ei uskaltanut palata Unkariin. Hän elää nykyäänkin Ruotsissa. Jos olisin tehnyt samalla tavalla, tästä ei olisi tullut minulle irtisanomisperuste.

Tämän jälkimmäisen asiakirjan, minun muistiinpanoni liitteeksi lisääminen (ks. edempänä) oli eräs esimiesteni ällistyttävimpiä tekoja, kaikkien minuun kohdistuneiden tekojen joukosta kymmenen vuoden ajojahdin ajalta. Se oli eräänlainen juridinen itsemurha. Nämä muistiinpanot, otsikoitu nimellä *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat,* olivat todellakin päiväkirjanomaiset muistiinpanot (vrt. poliisin suositukset ylempänä), joihin olin päivä toisensa perään kirjoittanut tapahtumia, jotka – sille en voinut mitään – olivat erittäin raskauttavia etenkin rehtori Kari Nummelan, mutta myös hänen taakseen asettuneiden esimiesten kannalta.

[16] Shore 1986

Kuka tahansa vähänkin järkevä esimies olisi pysynyt näistä papereista hiiren hiljaa. Mutta eivät **sokaistuneet esimieheni**. He eivät osanneet käsittää asioita miltään muulta kantilta, kuin omaan maineeseensa kohdistuneina loukkauksina ja mustamaalauksina. Kirjesalaisuudet, alaisen yksityisyys, muistiinpanoihin kirjatut virkavirheet, sekä heidän velvollisuutensa tutkia mahdollista työpaikkakiusaamista ovat heidän maineensa mustamaalaamisen ohella yhtä tyhjän kanssa. Katsotaan muutamaa riviä muistiinpanoistani, joiden perusteella minut myös piti irtisanoa:

Uhrin arki

Otteita liitteestä muistiinpanoista nimeltä *"Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat"* (suurilta osin oikolukematon teksti) (10.8.2011-2.2.2012)

MUISTUTUS ja varoitus! Alla olevien kappaleiden lukeminen voi viedä lukijalta innostuksen lukemisen jatkamiseen, joten **tahdon muistuttaa, että tylsiä kohtia saa hypätä yli.**

Sana *ilmoitus* tarkoittaa poliisille keväällä 2011 tekemääni tutkintapyyntöä. Satuin käyttämään väärää sanaa, ymmärsin vasta myöhemmin, että kyse ei ollut rikosilmoituksesta vaan tutkintapyynnöstä (ks. aikaisemmilta sivuilta).

10.8.2011 Kouluni rehtori kutsui minut kesäloman viimeiseksi päiväksi (11.8.2011) kahdenkeskiseen keskusteluun. Olisin halunnut ottaa mukaan koulun työsuojeluasiamiestä, Anne Tienhaaraa, mutta rehtori kielsi sen s-postitse: *"esimies voi pyytää ja jopa velvoittaa alaistaan keskustelemaan hänen kanssaan* ***kahden kesken****"* (Nummelan lihavoittama). Juridisesti sanottuna hän siis riisti oikeusturvan Kadarilta.

Sonera-jupakka

Lisättäköön, että minulla oli kaikki syyt välttää tilanteita olla kahden kesken, sillä rehtori valehteli jo monta kertaa. Minun olisi pitänyt voida estää, että hän valehtelee käytävästä keskustelusta.

Esimerkiksi hän eräässä kokouksessa monien muiden esimiesten edessä (mm. virastopäällikkö, Harry Swanljungin läsnäollessa) aivan kuin salama kirkkaalta pamautti, että *"minä soittelen hänelle /kotiinkin/ yötä päivää"* – siis ikään kuin olisin psyykkisesti häiriintynyt.

Psykologista vaikutusta varmaan muistan ikuisesti. Jähmetyin, ja rupesin miettimään, tiedänkö minä edes hänen kännykkänumeroaan, onko se minun kännykässäni. Olenko, minä tyhmä, todellakin soittanut hänelle joskus? Miten tästä syytöksestä selviydyn? Toisin sanottuna, kun joku niin **itsevarmana kirkkain silmin valehtelee,** kuin Nummela, **uhri itsekin on uskoa tehneensä, mitä väitetään**. Enempää aikaa minulla ei ollut siinä kokouksessa miettiä enkä uskaltanut torjua syytöstä, mutta kokouksen jälkeen pyysin Soneralta erittelyä soitoistani ja tekstareistani viimeiseltä kuudelta kuukaudelta. Listalta ei millään löytynyt Nummelan numeroa. Hän yritti kaunistella asiaa, että "hän puhuikin ko. kokouksessa tekstareista", mutta listassa ei sellaistakaan löytynyt.

Lisäys jälkikäteen:

Tästä vähän ajan kuluttua pidettiin Vanhempain tuki ry:n vuosikokous 19.1.2011, johon Swanljung ja Krook tulivat tapansa mukaisesti kyttäämään minua siltä varalta, että sanoin menneistä tai yläkoulun lintsaavasta opettajasta jotain. Tämän kokouksen jälkeen menin Swanljungin luokse kertomaan, että en soitellut tai tekstaillut Nummelalle, ja olin pyytänyt Soneralta erittelyn. Swanljung vastasi muiden kuullen sanatarkasti: *"Mitä syytä minulla on olla uskomatta esimiestäsi?"* (Soneraan erittely on tallella edelleen. Poliisi ei suostunut sitäkään tutkimaan.) Takaisin muistinpanoihin!

Kahdenkeskisessä kokouksessa Nummela sanoi hermostuneesti useita kertoja: *"Sinulla on jo yksi varoitus, ja minä voin kirjoittaa seuraavan koska vain"* eikä minulla ole todistaja.

> Uhrin kannalta on erittäin epäsuotuisaa, että varoituksesta ei voi valittaa. Se kuuluu esimiesten direktio-oikeuteen. Tällaista valitusta AVI ei suostu käsittelemään. Ja kuten siteerauksesta käy ilmi, rehtori oli tästä prikulleen tietoinen, eikä epäröinyt käyttää sitä hyväkseen.

Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

(Edelleen 11.8.2011.) Kahdenkeskiseen kokoukseen Anne Tienhaara, koulun työsuojeluasiamies ei saanut tulla mukaan. Hän vain kuuli, että rehtorin huoneessa Nummela huutaa Kadarille (Jälkikäteinen lisäys: vrt. VHO, 20.-23.5.2013). Kahdenkeskisessä keskustelussa Nummela syytti siitä, että uskalsin kysyä AVI:lta ja poliisilta, kohdellaanko minua asiallisesti. *"Luuletko tosiaan, että voit olla tässä talossa saman katon alla tehtyäsi rikosilmoituksen poliisille ja kirjoiteltuasi työsuojelulle minusta?"* Hän käski menemään tekemään ilmoituksia Haagiin. (Tarkoitti varmaan Strasbourgia. G. K.) Tunki nenäni eteen melkein kasvoihin asiapaperin, että siinä on minun poliisille tekemäni rikosilmoitus. Olisin yrittänyt sanoa, että se oli vain tutkintapyyntö, mutta hän oli lähellä käyttää väkivaltaa, joten en voinut. *"Sinulla on jo yksi varoitus päällä, ja minä voin kirjoittaa seuraavan koska vain, ja se on vakava asia.* ***Sinun tulee etsiä itsellesi oikea rehtori muualta."*** - huusi.

Vaasan kaupungin työnantaja voi uhkailla vastatoimella työsuojeluasimiestäkin – jos kyseessä on ”liian isot asiat”

Jos työsuojeluasiamies haluaa pysyä virassaan, hänen kannattaa olla hoitamatta työsuojeluasimiestehtäviään.

Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

11.8.2011 Keskustelin työasiamies Anne Tienhaaran kanssa, ja kysyin, että miksei hän voinut auttaa minua. Hän pyysi anteeksi: hänet on toimensa menetyksen uhalla kielletty olemaan jatkossa minun asiallani.

Samoin teki vähän myöhemmin myös kollegani Kira Genas, joka oli vuoden 2011 syksystä alkaen koulun työsuojeluasiamies, sen jälkeen, kun Tienhaara saatiin siitä toimesta pois. Genas kertoi minulle syyskuussa 2011, että työturvallisuuspäällikkö Tapio Lehto oli ohjeistanut häntä olemaan puuttumatta minun asiaani, sillä siinä on **“liian isot asiat kyseessä”**.

Viimeistään tästä minun olisi pitänyt tajuta, että jonkin sortin suunnitelma oli vireillä. Mutta äitini – kuten aiemmin mainitsin – kasvatti minut uskomaan ihmisiin. En osannut odottaa Lehdolta ja muilta sellaista. Sen jälkeen koulun työsuojeluasiamies Genas ei suostunut kuuntelemaan ongelmiani. Enkä tietenkään minäkään enää yrittänyt hänelle niistä puhua.

Vasta nyt vuosien jälkeen tulee mieleeni, että tarkoittiko **“liian isot asiat”** jotain sellaista, jota hoitaa **hyvävelijärjestelmä**, kuten minua niin monta kertaa varoitettiin?

Vaasan työnantaja voi eristää alaisensa

Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

12.8.2011 Minä en saanut olla läsnä kouluni opettajainkokouksissa, toisilta kuulin, että työsuojeluasiamies Anne Tienhaara vaihdettiin. En saanut olla opettajakunnan kokouksissa, sillä rehtori laittoi minulle lukujärjestykseen YT-kokouksien ajoiksi orkesteritunnin.

Vaasan kaupungin työnantaja sai kieltää alaistaan osallistumasta vapaan kansalaisjärjestön kokouksiin

Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

3.10.2011 klo 18.30.
Vaasan musiikkiluokkien vanhempain tuki ry:n vuosikokous, Onkilahden koululla. Kysyttyäni Nummelalta, saanko osallistua kokoukseen, hän vastasi Tuen ent. puheenjohtajan kuullen, että *“Vuosikokoukseen saat mennä”*. Ja toisti painottaen sanaa vuosikokous: *“Vuosikokoukseen saat mennä.”*

Piano joutuu takavarikkoon koko talveksi – Peikonlehti roskikseen

Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

27.10.2011
Opettajien huoneen piano siirrettiin koulun pihaoven viereen kysymättä, sanomatta yhtään mitään. Piano on ollut tärkeä työväline Anne Tienhaaralle ja minulle, joka näkyi myös siitä, että sen päällä oli työn alla olevia Joulun ja kevään kuoroteoksia. Pianon siirron yhteydessä on hävinnyt kuoronuotti, jonka oli esivalmistelun alla. Siinä meni n. 2-3 tunnin työni.

Opettajainhuoneen piano joutui kuukausiksi arestiin. Kuva tuntemat.

Lisäys päiväkirjaan jälkikäteen: Pianon siirsi vahtimestari rehtori Nummelan käskystä alas koulun ulko-oven sisäpuolelle. Se parka seisoi koko talven samassa paikassa, kunnes virittäjä tuohtui asiasta. Pahemmin kävi **peikonlehdelle**, jonka olin tuonut joskus pari vuotta aikaisemmin hyvä hyvyyttäni opettajanhuoneeseen. Irtisanomiseni jälkeen, kun en ollut enää talossa eli 2012 toukokuussa, rehtori käski viedä **"Jurin peikonlehden" roskakoriin**. Ja näin tehtiin.

Vastaava psykologinen ilmiö nähtiin myös Swanljungin ensimmäisen jupakan aikana, josta Kaija Holmqvist kirjoittaa kirjassaan *Muodollisesti epäpätevä*. Kyse on hetkestä, jolloin Swanljungin ja uudemman rehtorin, Pirkko Käräjämäen epäsuosiossa ollut yläkoulun rehtori (R. H.) ajettiin jo pois koulusta:

Entisen rehtorimme tavaroita oli jo kesän aikana viety roskalaatikkoon, sieltä vahtimestarimme oli ottanut jotakin omaan huoneeseensa; Iittalan maljakoita, kunniakirjoja ja muita koriste-esineitä. "Voi saamari, että heittävät noin hyviä esineitä pois, olisivat ne vieneet vaikka pelastusarmeijalle", tuumasi vahtimestarimme närkästyneenä.

Ote omista muistiinpanoistani *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

1.12.2011 "Ennennäkemättömän, sanoisin pelottavan tiukat ohjeet, millä ehdoilla saan järjestää oppilailleni esiintymismatkan Finlandia-taloon. (Kutsujana Suomen Japani-yhdistys.) Kari Nummelaan saan olla sähköpostiyhteydessä edelleen vain muiden opettajien sähköpostivälityksellä, joista Anne Tienhaara on jo kirjoittanut Nummelan esimiehelle (2.12.2011), että häntä tämä käytäntö häiritsee.

Tämän jälkeen, tai jo ehkä ennenkin, **kouluviraston päällikkö Harry Swanljung** toimi tiedonvälittäjänä. Suostuessaan tähän, hänellä tuskin tuli mieleenkään, että esimiehenä hänen virkavelvollisuutensa olisi ollut ohjeistaa Nummela lopettamaan Kadarin syrjintä ja epäasiallinen kohtelu. Mutta pitihän Nummelaa auttaa, kun hän oli joutunut Kadarin kamalan häiriköinnin kohteeksi. Osoitin siis Nummelalle tarkoittamani kirjeet virastopäällikkö Harry Swanljungille.

Ennen kuin pääsin viemään oppilaani esiintymään mahdollista Japanin matkaammekin pohjustavaan tapahtumaan Finlandia-talolla, minut irtisanottiin. Tässä saatiin uusi esimerkki

siitä, että narsistinen johtaja ei toimi alaistensa, ja tässä tapauksessa koulunsa ja oppilaidensa etujen mukaisesti. Hän ei kykene välittämään niistä. Myöskään virastopäällikkö Swanljungille tai sivistystoimenjohtaja Christina Knookalalle ei liene juolahtanut mieleen, että tässä pilataan vaasalaiskoululaisen Japanin matka.

Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

5.12.2011 (Ks. aiemmin!) Koulumme työsuojeluasiamies Kira Genas kertoi, että hänelle sanoi Tapio Lehto ja muut, että hänen pitää pysytellä asiassani ulkopuolella. Joten hän ei enää kuuntele minua. Tämä on sitten toinen koulumme työsuojeluasiamies, joka kiellettiin käsittelemästä asiaani. Toki jälkimmäistä ei ole vielä uhkailtu viran menettämisellä, kuten edellistä eli Anne Tienhaaraa.

Lukija voi yrittää kuvitella, kuinka ällistyttävän määrän kaikki näissä merkinnöissä kerrottu tuotti tavallisen opetustyön ohella päänvaivaa. Esimies antaa ohjeen. Miten suhtaudun asiaan? Mikä on sen seuraus minulle, kollegoille ja lapsille? Mieleen tulee kymmeniä ratkaisuvaihtoehtoja, jokaisen kohdalla täytyy miettiä seurauksia tulevaisuuden kannalta. Esimies heittää jonkun ohjeen ja nukkuu hyvin. Uhri ei. Ajateltavaa yhdestä esimiehen harkitsemattomasta heitosta tulee niin paljon, että vaikka hän miettisi niitä yömyöhään, aika ei niiden käsittelemiseksi silti riitä.

Arvoisa lukija!

Olette varmaan huomannut, että jotkut asiat toistuvat uudestaan ja uudestaan. Aivan oikein huomattu. Siitä ette kuitenkaan saa ärsyyntyä. Uhri käy samoja tapahtumia – tuskin liioittelen – satoja kertoja, useimmiten hiukan eri näkökulmasta ja eri tunteiden vallassa, päästen eri johtopäätökseen. Yritän suodattaa itseään toistavia ajatuksia, mutta näiltä toistoilta on täysin mahdotonta kokonaan välttyä. Ne pulpahtavat tietoisuuteni pintaan mitä erilaisimmissa yhteyksissä ja mitä erilaisimmissa valoissa. Uskokaa, että teen parhaani säästääkseni kärsivällisyyttänne. Tämän parempaan uhri ei pysty.

Kahdeskymmenestoinen oppitunti – Viimeinen niitti: oikeusavun hakeminen ulkoisilta tahoilta

Pidemmittä puhetta yksi esimerkki monien muiden vastaavien joukosta: Tässä on vs. ktj. Krookin kesäterveiset kollegalleni, silloiselle koulumme työsuojeluasiamiehelle, apulaisrehtorille:

Lähettäjä: Kärkkäinen Merja-Helena
Lähetetty: su 3.7.2011 15:55
Vastaanottaja: ...
Aihe: VS: työnohjauksesta

Viimeistä sunnuntaityöpäivää ja yritän vastailla lyhyesti viesteihin, joihin en ole ehtinyt reagoida.

Tiedän, että olet yrittänyt toimia eri tilanteissa usein ikävässä välikädessä ja parhaasi tehnyt. Sitä arvostan. Sitä taas en ymmärrä, miksi olet noussut tukemaan, puolustamaan ja puhumaan yhden ihmisen puolesta**. Miksi olit mukana kevään kuulemistilaisuudessa?** Kysehän oli yhden ihmisen toiminnasta ja käyttäytymisestä. **Se, että teidät kolme niputetaan, johtuu varmaankin juuri tästä.** Näissä tilaisuuksissahan ei ole enää kyse musiikkiluokkatoiminnasta.

Juri on tehnyt Karista, Pirkosta ja Harrysta rikosilmoituksen, minusta kaksi. Olen ollut kaksi kertaa poliisikuulusteluissa. Yhden ihmisen asiaa levitetään ympäri kaupunkia, on keskusteltu toimialajohtajan ja kaupunginhallituksen edustajien kanssa, nyt on menossa työsuojelupiiri. Haluatko todella olla tässä mukana? Ymmärrätkö, että tukemalla Juria hänen toimissaan, nouset samalla meitä muita vastaan.

Tässä tullaan kysymykseen apulaisrehtori-asiasta. **Apulaisrehtorin tehtävänä on seisoa samassa rintamassa rehtorin kanssa ja yhdessä työnantajan edustajina viedä asioita eteenpäin.** (...)

Olen kehottanut Karia (Nummela, G. K.) vaihtamaan vara/apulaisrehtorin ensi lukuvuonna juuri tämän ristiriitaisuuden takia. Minulla ei ole enää elokuulla toimivaltuuksia keskustella kanssasi esimies-roolissa tästä, mutta varmaankin henkilöstöpäällikkö Kirsi Ikäheimonen näin tekee.

Hyvää kesän jatkoa toivottaen,

Merja-Helena Kärkkäinen (olen vaihtanut nimeni)rehtori 1.8. alkaen

Yhteenvetona, Kadariin liittyen kukaan ei siis saa tuoda esiin mitään sellaista faktaa, joka puoltaisi häntä. Jos uhri hakee poliisilta tai muilta tahoilta apua, se pitää kostaa. Kirjeestä käy ilmi, että esimiehet valmistelivat vastatoimia.

Vastatoimien kielto 16 §

Tähän lakipykälään lupasin ylempänä palaamaan. Kertaukseksi: Yhdenvertaisuuslaki, vastatoimien kielto 16 §:

"Henkilöä ei saa kohdella epäsuotuisasti eikä hänelle kielteisiä seurauksia aiheuttavalla tavalla sen vuoksi, että hän on vedonnut tässä laissa säädettyihin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, osallistunut syrjintää koskevan asian selvittämiseen taikka ryhtynyt muihin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden turvaamiseksi."

Lakiteksti on harvinaisen selkeä. Ongelma on vain sen noudattamisessa ja sen valvonnassa.

En näe toivottavana, että kaupunki ei pysty karsimaan esimiehiä, jotka toimivat lainvastaisesti ja kostotarkoituksessa. Vielä huolestuttavampaa on, jos siitä eivät välitä oikeusvaltion elimetkään.

Ja ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

30.1.2011 Juri pidetään edelleen loitolla opettajien kokouksista.

Ajojahdissaan esimies toimii häikäilemättä omaa tointa vastaan

Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

25.2.2011 Alakoulun musiikkiluokkien opettajien kokouksessa kävi ilmi, että Pohjalaiseen laitetun jutun mukaan musiikkiluokille voi pyrkiä vain 3.–4. luokalle. Ykkösluokalle pyrkimisestä ei ole mainintaa. Päätetään yksimielisesti pyytää oikaisu Kari Nummelan kautta. Kari Nummela ei suostu esittämään lehdelle oikaisupyyntöä. Käännyttiin Swanljungin puoleen, joka ei myöskään. (Asiaa koskeva kirjeenvaihto tallennettuna.)

> Kaupunki ei siis suostunut tiedottamaan vaasalaisille, että 1. musiikkiluokallekin voi pyrkiä. Ei ole vaikea arvata, vaikuttiko tämä hakijoiden määrään. Se romahti.
>
> Vastaava tapaus oli v. 2015, kun kaupungin säästäessä rahaa, esimiehet valehtelivat lehteen (Pohjalainen 23.10.2015), että yksi musiikkiluokka maksaa kaupungille 200 000 euroa/vuosi, ja koska luokkia on yhdeksän, se tarkoittaa 1 900 000 euron menoerää joka vuosi! Säästökaudella! Tämä on räikeä vale. Vanhempain tuki ry pyysi virastolta selvityksen, mikä toiminnassa maksaa niin paljon. Selvitystä ei ole saatu, ja ry pyysi oikaisua. Siihen ei tälläkään kertaa suostuttu. Hauskin osa tuli vasta tämän jälkeen. Musiikkiluokkien tuki ry otti asian käsiteltäväkseen, ja kävi ilmi, että musiikkiluokat suuresta oppilasmäärästään johtuen ovat kaikkine kerhotunteineenkin koulutoimen halvin opetusmuoto. Toisin sanottuna, kaupungille halvimmat oppilaat ovat nimenomaan musiikkiluokat. Oikaisun kirjoitti vanhempainyhdistys, jotta musiikinopettajat eivät saisi uusia syytöksiä niskaansa. Oikaisu tuli Pohjalaiseen 13.11.2015. Näytti vahvasti siltä, että niin uskomattomalta kuin se kuulostaakin, hulluus oli mennyt niin pitkälle, että esimiehet halusivat usuttaa kaupungin veronmaksajatkin musiikkiluokkatoimintaa vastaan (ks. lisää edempänä).

Varoitus! Seuraava juttu on kyllästyttävän monimutkainen ja vaatii lukijalta kärsivällisyyttä. Kannattaa hypätä yli.

Jatkoa aiheeseen uhrin arkea, ote muistiinpanosta *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat:*

"30.1.2012
Juri pidetään edelleen loitolla kokouksesta. Järjestetään jo toinen ns. "mielipidekysely"-kokous, johon Jurilla ei ole asiaa."

> Kyse oli yläkoulun vaatimasta, ja heidän kannaltaan masentavan onnistuneesta mielipidekyselystä. Nyt pitää suunnitella uusi kysely, josta koordinaattoriopettaja (FT) Juri on tietysti pidettävä loitolla. Sain myöhemmin tietää, että tulos oli sen mukainen: oppilailta kysyttiin sellaisia, kuten: "Onko mielestäsi koulun ja Kuula-opiston välinen yhteistyö sujuvaa?"
>
> Vöyrinkaupungin koulun (yläasteen) rehtori Pirkko Käräjämäki kertoi oppilaiden v. 2011 itse tekemästä kartoituksesta Vaasan hallinto-oikeudessa seuraavasti (20.-23.5.2013):

"*Muistan, se oli sähköposti, joka oli lähetetty, missä oli mihin oli liitetty* ***lasten*** *tekemä musiikki tuki ry:n hallituksen pöytäkirjaa* ***lasten*** *tekemä* ***itse keksimä*** *tai siis laatima kysely, jossa suurin piirtein sanotaan suurin piirtein mollattiin hyvin pahasti S. P:ä, hänen opetustaan."*

"Lasten keksimä", jota ei ole syytä tutkia.

Ei mennyt hallinto-oikeuden istunnossa kauaakaan, ennen kuin kävi ilmi, että syyllinen olinkin minä, eikä oppilaat:

"M. Ylisalmi: (kaupungin lakimies)	Onko sinun käsityksesi mukaan S.P. joutunut sairaslomalle tämän (eli **lasten**, ks. ylempänä) arvostelun takia?
P. Käräjämäki:	Tämän tilanteen jälkeen hän jäi sairaslomalle. Ja uskon, että äärimmäisen suuri syy oli tässä."

Vähän ajan kuluttua samassa tilaisuudessa:

"Ylisalmi:	Oletko ymmärtänyt, että mikä oli siihen syynä? (...)
P. Käräjämäki:	Työuupumus, väsymys ja (?).
Ylisalmi:	**Ja nimenomaanko Kadarin taholta tullut...**
P. Käräjämäki:	**Kyllä."**

Lisättäköön, että P. Käräjämäki valehteli tässäkin: S. P. ei "joutunut sairaslomalle", vaan kuten S. P. itse kirjoitti 10.6.2009 kirjeessään minulle (ks. aiempana): "Pyysin Pirkkoa myöntämään minulle (...) virkavapaan (...) mutta Pirkko ei myöntänyt virkavapaata", vaan hän ohjeisti S. P:n ottamaan sairauslomaa. Pitihän minua vastaan olla todisteita.

Vaasalaisilla esimiehillä on oikeus väärentää ja väärennyttää alaisillaan pöytäkirjan, sekä valvoa alaisiaan

Uhrin arkea – Ote muistiinpanoista *Ilmoitukseni jälkeiset tapahtumat* (jatkuu):

"Rehtorit ovat järjestäneet kyselykokouksen siten, että kysymykset tekevät toisistaan erotettuina yläkoululla yläkoulun opettaja (+ ilmeisesti matematiikan lehtori-rehtori P. Käräjämäki) ja alakoululla alakoulun musiikinopettajat. Kysymykset uudessa kokouksessaan yhdistävät rehtorit? Jonka lähettävät vielä kerran takaisin musiikinopettajille (ylä- ja alakouluun) hyväksyttäväksi? Huolimatta siitä, että aikaisemmassa kokouksessa musiikinopettajat (1.-9.) päättivät yksiäänisesti olla yhdessä tekemässä OPS:ia. Merja Krook käski muuttaa tältä osinkin musopettajien pöytäkirjan."

Pieni taustoitus. Me musiikkiluokkien opettajat – mukana S. P. – pidimme keskenämme kokouksen. Merja Krook, kenenkään kutsumatta, tuli mukaan tapansa mukaisesti kyttäämään minua. Merja Krook puuttui kokoukseen heti alussa. Hän halusi väkisin estää, että me pidämme omasta kokouksestamme pöytäkirjaa. Siihen ei suostuttu. Sen sijaan me opettajat, S. P. mukaan lukien sovimme keskenämme yhteistyöstä ja lähitavoitteista ilman sen kummempia ongelmia.

Tämä ei sopinut Krookin ja Nummelan kehittämään maailmankuvaan, jonka mukaan kukaan ei tule Kadarin kanssa toimeen. Hän ei suvainnut muistioon häivähdystäkään siitä, että me musiikinopettajat, itseni mukaan lukien, tulemme keskenämme toimeen. Hän veti muistiosta yli rivit, jotka me kokouksen osallistuneet kaikki olimme hyväksyneet, ja käski tehdä muistion uudestaan. Hän määräsi uuden kirjurin ja uudet tarkistajat kokoukselle, joka oli jo pidetty. Näin syntyi kokouksesta kaksi muistiota.

P. Käräjämäki kertoi Vaasan hallinto-oikeudessa (22-25.5.2013) tästä tapauksesta näin:

"P. Käräjämäki: Viime lukuvuoden aikana Knookalan ... ööö aloitteesta ... oli oli ... palaveri ..., jossa meitä oli Sauli Perälä ja apulaisrehtori Elisa Hytönen, hän siitä syystä että et hänen ?mielestä aikataululliset jutut meidän koulussa et olisko ?tunnin? päästä alkuun. Siinä palaverissa muistion tekijäksi oli valittu Anne Tienhaara eli koollekutsuja, (...) otti yhteyttä Onkilahden koulun apulaisrehtoriin eli Anne Tienhaaraan ja pyysi sen muistion nähdäkseen ja (?) tehtiin korjaus ja (?) jäi puutteita.

Ja Merja-Helena Kärkkäisen taas näin:

"Merja-Helena Kärkkäinen: (...) kun tämä pöytäkirja tuli skannattuna meille kaikille
(aik. Merja Krook, G. K.) osallistujille (Merja Krook ei ollut osallistuja, hän oli Kadaria kyttäämässä, ks. edempänä hänen omin sanoin, G. K.), niin minä totesin, että tässä (muistiossa, ks. edempänä, G. K.) on paljon sellaista asiaa kirjattuna joka ei kuulunut siihen kokouksen asialistaan. Ja ilmoitin, että minun mielestäni tätä pöytäkirjaa pitää korjata (...) ja poistaa sieltä sellaiset ylimääräiset kommentit ja asiat (...)

W (Kadarin asianajaja): Joo. Kun Kadar on ilmoittanut (..) hän on työpaikkakiusattu, tutkitteko sitä asiaa?

Merja-Helena Kärkkäinen: ..., ..., ..., ..., (yli 15 sekuntia hiljaisuutta) (...)

Merja-Helena Kärkkäinen: Me emme voi tuollaisissa kokouksissa sopia tämän kaltaisissa asioissa. (...) **Sen takia halusin sen sieltä** (musiikinopettajien) **pöytäkirjasta pois.** (...) Olimme siellä puhumassa ihan eri asioista.
J.K: Saanko kysyä, että "olimmeko" vai olivatko musiikinopettajat ...? Tehän olitte (musiikinopettajien kokouksessa) kuuntelijana eikö?
Merja-Helena Kärkkäinen: Joo, mutta **minun tehtäväni oli valvoa**, että kokous toimii laillisuuden puitteissa (...)"

Krook laati pöytäkirjaan "korjaukset" omakätisesti 8.11.2010. ja järjesti musiikinopettaja Sari Saaren kanssa kokouksen, jossa hän määräsi tämän kirjoittamaan uuden pöytäkirjan hänen merkintöjensä pohjalta.

Tässä vaiheessa Unkarissa juristiksi opiskellut poikani sanoi: *"Isä, pöytäkirjat ovat oikeusvaltiossa pyhiä. Niihin ei saa koskea, saati käyttää virkavaltaa niiden uudelleen kirjoituttamiseen, ja vielä valitsemattomilla ja väärillä henkilöillä. Nyt sinun täytyy mennä poliisille."* Niin tein siinä toivossa, että nyt poliisi ryhtyy vihdoin toimeen ja laittaa pisteen tälle järjettömyydelle. Kai juristipoikani tietää, mistä puhuu.

Toisin kävi. **Pohjanmaan poliisi** otti asian kyllä tutkittavakseen, mutta kuunteli asiasta vain Merja Krookia, joka kertoi, että kyse oli kopiosta, johon hän saa kyllä "piirrellä" mitä lystää. Sitä paitsi hänen mukaansa opettajat halusivat itse korjata pöytäkirjan. Tämä selitys hyväksyttiin minua ja kollegoitani kuulematta, siitäkin huolimatta, että uutta väärennettyä pöytäkirjaa ei suostuttu allekirjoittamaankaan. Lieköhän tässäkin ollut kyse niistä "isommista asioista", sillä syyttäjä Kai Palmuselle sopi jostain syystä Krookin selitys. Jos Kai Palmunen suo minulle anteeksi, jos kyse oli "isommista asioista", niin hänenä minä olisin hylännyt jutun mieluummin sillä verukkeella, että asian yhteiskunnallinen merkitys ei vaadi tutkintaa. Siihen olisi ollut vaikea väittää vastaan, mutta nyt juttu hoidettiin mielestäni törkeän puolueellisesti, jotten sanoisi hän sopi Krookin kanssa.

Oli niin tai näin, poliisi ja syyttäjävirasto katsoivat pöytäkirjan väärennyttämistä, kuten virkavallan väärinkäyttöäkin läpi sormiensa. Virkamiehen toiminta sai Kai Palmuselta siunauksensa ja vahvistuksen Kaaker- ja Kuukernappien käsitykselle siitä, että Kadar teki heistä aiheettomia tutkintapyyntöjä. Loistava tilaisuus laittaa peli seis päästettiin menemään.

Tämän verran sitaatteja rehtorin nappaamasta monen kymmenen sivuisista muistiinpanoistani riittänee tältä erää kuvaamaan uhrin arkea, ja näyttämään, että järkevä esimies ei olisi puhunut näistä muistinpanoista sanaakaan. Hän olisi toivonut, että siihen kirjatut asiat eivät koskaan tule päivänvaloon, eikä ainakaan kertonut niistä itse tuomarille

Varoitinhan, että tästä tulee inhottavan monimutkainen ja uuvuttava pätkä.
13.7.2018

Muistiinpanojeni kohtalo Vaasan hallinto-oikeudessa

Ilmeisesti "hankalaa Kadaria" näyttivätkin kiinnostavan vain oppilaiden asiat kuten Japanin matkat ja sellaiset. Hän halusikin vain katsoa tulevaisuuteen, eikä millään suostunut haluamaan palata

menneisiin. Näin ollen oli tyydyttävä häneltä napattuun ja luvatta luettuun henkilökohtaiseen asiapaperiin. Muistiinpano-jupakka tuli esiin VHO:ssa 20.-23.5.2013 seuraavasti:

"1:00:00

A. W (Kadarin asianajaja): Mikä oli se nimenomainen syy, joka johti sen kuulemiskutsuun (koskien irtisanomista, G. K.), mikä oli se konkreettinen (syy)?

Lehmus: Tietyllä tavalla ne kok kokonaisuutena eli meidän esimiesten rehtori Nummelan, allekirjoittanut jaj viraston johtaja myös kaupungin sivistystoimenjohtaja(!) ja kaupungin lakimiehen kanssa käydyt keskustelut silloin silloin tuota helmi-maaliskuussa ja sitten koko tämän tämän asian tietyllä tavalla esille tulleet seikat johtivat siihen, että tuota katsoimme, että että tuota meillä on sekä oikeutus että velvollisuus, että viedään tää asia eteenpäin. (...)

A. W: (...) **Kadarin** (?) **muistiinpanot** (...), se oli irtisanomiskutsun liitteenäkin. Aiheuttiko nämä muistiinpanot jotain toimenpiteitä? Tai selvityksiä?

Lehmus: Ei ainakaan nyt ... nyt nopeasti tuu mieleen. (...) Tietyllä tavalla ne ... työnantaja laatii laatii säännöt ("katsoa tulevaisuuteen", G. K.) ja niiden osalta työntekijän niin niin tuota niitä tulee noudattaa.

A. W: Siinä oli Kadarin selvitys siitä, mitä tapahtui tämmosessa keskustelussa Nummelan kanssa 11.8.2011. **Eikö se teitä(?) huolettanut, että mitä jos ne Kadarin muistiinpanot pitää paikkaansa?**

Lehmus: **Ei.** Näissä näissä asioissa niin niin rehtori Nummela (?) Kari hyvin useasti käytiin keskustelua siitä tilanteesta ja koulusta ja ja ja tietysti sitten myös rehtorin rehtorin osalta niin niin tuota tietyllä tavalla se paine, paine on ollut varmaan varmaan erittäin suuri (...) rehtori Nummela ja ja sinällään tuota ollaan katsottu, että että rehtori Nummela on toiminut toiminut tietyllä tavalla oman virkansa puitteissa ja hän on käyttänyt sitä päätösvaltaa mitä mitä hänellä on ollut sitä kautta koittanut parhaansa mukaan ratkaista hyvin hankalaa tilannetta ja sen osalta niin meillä ei ole ollut ollut sitte suoraan moitittavaa hänen toimintansa kohtaan(?).

Toveri Knookalan ja narsistisen johdon mukaan uhrin ei kuulu tietää irtisanomissuunnitelmista

27.3.2019 lisäys: Saatuani tietää oikeudenkäynnissä näistä selkäni takana pääni menoksi käydyistä kokouksista ja niiden osallistujista – sivistysjohtajasta kaupungin lakimieheen saakka – pyysin saada kyseisistä kokouksista tehdyt pöytäkirjat tai muistiinpanot. En saanut vastausta. Syytetyn ei kuulu tietää, mitä hänestä ollaan juonittelemassa. Tällaisia asioita ilmeisesti hoidetaan vain isokenkäisten kahvipöydissä. Näissä seurapiireissä olivat äsken mainittujen lisäksi mukana sivistysjohtaja Christina Knookala ja kaupungin lakimies Marja Ylisalmi, joita en ole koskaan tavannutkaan. Pyyntööni nähdä hallinto-oikeudessa ilmi tulleista kokouksista tehtyjä pöytäkirjoja

en saanut vastausta Knookalalta, enkä muilta virkamiehiltä. Knookalan mielestä se ilmeisesti ei minulle kuulu. Kun mieleeni tulee kommunismin ajat, tekee mieleni sanoa, että *toveri* Knookalan mielestä se ei minulle kuulu.

13.7.2018 Poliisista ei apua nytkään

Näistäkään asioista en saanut esimiehiä vastuuseen. Työhönpaluuni jälkeenkin (2015) jätin poliisille vinon pinon pyyntöjä, joissa pyysin heidän apuaan virkamiehet ajojahdin lopettamiseksi, mutta se ei heitä näyttänyt kiinnostavan. Ei, vaikka poliisi näki psykiatrien lausunnot invalidisoitumisestani. Knookalan, työturvallisuuspäällikkö Tapio Lehdon ja henkilöstöjohtaja Leena Kauniston silmän alla, ja jopa jälkimmäisten avustuksellakin, virkamiehet saivat jatkaa henkistä pahoinpitelyä kaikessa rauhassa (ks. edempänä), poliisin seuratessa sivusta tilannetta.

Jos narsisti jotain päättää, millään muulla ei ole väliä – ei Finlandia-talon konsertilla, Japanin matkalla, eikä lapsillakaan

Kaikki virkamiesten ylempänä esitetyt perustelemattomat syytökset tulivat 24.4.2012. Tämä osui varsin huonoon ajankohtaan, sillä musiikkiluokilla oli monta rautaa tulessa. Vain pari päivää aiemmin olimme pitäneet japanilaisen INA-lapsikuoron kanssa loistavan yhteiskonsertin (ks. YouTube). Edessä oli oppilaiden matka valtakunnalliseen kilpailuun, Turkuun, valmiiksi järjestetty mestarikurssi (professorin lentoliput, hotellit maksettuina), kamarimusiikkikonsertti, Finlandia-talon esiintyminen, nokkahuilukurssitutkinto ja kevätkonsertti. Kaiken tämän lisäksi **Vaasan musiikkiluokat olivat saaneet japanilaisilta kutsun vierailulle Japaniin**, johon meillä oli jo valmiina 15 000 euroa joululevyrahoja. Mutta oliko tällä mitään väliä? Ketä kiinnostaa oppilaiden etu? Kadarista pitää päästä eroon. Tämä idea oli kehittynyt fiksaation tasolle, eikä muulla enää ollut väliä. Hiukan katkeroituina musiikinopettajat laskimme leikkiä: yläkoulun opetussuunnitelma alkaa varmaan niin, että ”Juri pidetään loitolla”.

Yksi Finlandia-talon esiintymisen alkujärjestelyn viesteistä:

Lähettäjä:
Lähetetty: *ma 21.11.2011 7:06*
Vastaanottaja: *Kadar György*
Kopio:

Aihe: *Japania ry: Vaasan musiikkiluokat ... (Jatkoa 2)*

Hyvä Dr György Kadar -san,
Vaasan musiikkiluokat:

Kiitos viestistäsi!

(1) Japania ry on siis varannut Finlandia-talon Helsinki-salin 10-vuotisjuhlaansa varten. Yleisöosio on klo 18-20. Siinä puolestaan on kaksi osaa ja väliaika. Eli noin 45 minuutin esiintymisestä on kysymys. Ohjelmaa ei ole vielä lyöty lukkoon.

(2) Vaasasta johdollasi tulevan nuorisokuoron (Henkilöiden määrä ja nimiluettelo???) järjestelyihin kuuluu Japania ry:n toimesta hoitaa illallinen, majoitus aamiaisella ja - jos niin sovitaan - opastettu kiertoajelu Helsingin keskustassa (Olen japanilaisryhmien entinen turistiopas, mutta toki ainakin osa tiedoista ja taidoista on yhä tallessa.)

(3) Illallinen: Japanilaistyylinen illallinen voidaan pitää ravintola Kotossa, Lönnrotinkatu 22, Helsinki. Teen varauksen, kun tiedän aikataulustanne. ....

Muuten - pitäisikö Sinulle palauttaa ...:hyn lähettämäsi nuotit?

Parhain terveisin H. M. (21.11.)
Osoite:
Sähköposti:
Puh:
Internet:

12.7.2018 Musiikkiluokat eivät saa onnistua

Kiitos päättäjien, Japanin matkamme kohtalo oli sinetöity, ja oppilaat menettivät tämänkin tilaisuuden. Tämä taisi olla se vaihe, josta eteenpäin päättäjien keskuudessa, kuin Kafkan *Linnassa*, pidettiin huolta siitä, että musiikkiluokat eivät onnistuisi missään pyrkimyksissään, eivätkä keräisi mainetta. Sehän olisi samalla mainetta Kadarille ja hänen kollegoilleen.

Tapahtumiin otti kantaa eduskunnan oikeusasiamies ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (AVI), mutta valitettavasti:

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja aluehallintoviraston päätöksilläkään ei Vaasassa ole merkitystä

Ote Eduskunnan apulaisoikeusmiehen päätöksestä (Dnro 2800/4/11) (7.6.2012)

"TOIMENPITEET

Kuva Ildiko Kadar

... Samalla **kiinnitän** Vaasan kaupungin opetustoimen **huomiota** siihen, että perusopetuksen toteuttamisessa tulee (...) ottaa huomioon **kansainvälisen lapsen oikeuksia koskevan sopimuksen** hengessä ennen kaikkea oppilaiden ja musiikinopetusta saavan lapsen etu."

Pohjalainen tiedotti 17.5.2013 AVI:n päätöksestä seuraavasti:

"Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on **"kiinnittänyt huomiota"** oppilaiden oikeuteen saada opetussuunnitelman mukaista opetusta. (...) **"Huomion kiinnittäminen" on** opetustoimen ylitarkastajan Pentti Nikkisen mukaan **aluehallintoviraston kovin käytössä oleva keino** vastata

Vihdoin yksi järkevä ihminen! tämäntyyppisiin kanteluihin."

Voidaanhan todeta, että tyylilaji huomioon ottaen nämä, EOA:n ja AVI:n lausunnot ovat aika painavia kannanottoja. Nämä varmaan olisivat tepsineet, jos toverit kaupunginjohtaja Tomas Häyry ja sivistystoimenjohtaja Christina Knookala olisivat välittäneet niistä, lasten edusta ja lain noudattamisesta puhumattakaan. Saanenhan uudestaan muistuttaa, että erään sanonnan mukaan **laillisuus on moraalin minimi.** Kaupungissa, jota johdetaan toimivalta pohjalta, jo yhdelläkin lausunnolla olisi pitänyt olla seurausta.

Huomio lainsäätäjille #6 – Uhri joutuu syyttäjäviraston, EOA:n ja AVI:n päätöksien uhriksi

Mutta kenenkään tuoli ei heilunut. Päinvastoin, silloinen rehtori Kari Nummela on päässyt ensin aluerehtoriksi, ja sittemmin koko kouluviraston, siis kaikkien Vaasan suomenkielisten koulujen koulutoimenjohtajaksi (keskipalkka 5200 + etuuksia ja muita lisiä, rehtorin palkka 4800, palkkavertailu.com), vaikka henkilöstöosasto oli joutunut siirtämään hänet rehtorin virasta pois (ks. edempänä).

Tätä voisi kuvata Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran teettämän *Nelipolviset*-kasetin kappale:

> *Sika suureksi sikisi, Posso kasvoi kauhiaksi,*
> *Posso kasvoi puoli syltä, Saparo satoa syltä.*
> *Kärsä kuutta kirvesvartta, kärsä kuutta kirvesvartta.*
> *Läksipä ukko tappamahan Kultaisen kurikan kanssa,*
> *Vaskisen vasaran kanssa, Hopiaisen nuijan kanssa.*
> *Posso käänsi kärsäjänsä, Töllötti saparotansa.*
> *Ukko kuusehen pakohon, Muut jumalat muihin puihin.*
>
> *Petäjihin pienet herrat, petäjihin pienet herrat*
> *Ukko kuusesta toruvi, Katajasta karnuttavi, jne.*
>
> kansanlaulu Vuoleesta

Oppilaani pitivät tästä nurinkurisesta laulusta (ks. YouTube: *Iso sika*, Vaasan musiikkiluokat). Syytä en tiedä siihen, mutta tämä äänite tulee usein mieleeni näistä tapahtumista. **Pitäisikö lainsäätäjien miettiä instituutioiden, kuten eduskunnan oikeusasiamiehen (eoa) ja AVI:n toimintaa nykyisessä muodossaan uusiksi?**

Kun ei muuta tehty, kuin vain ”kiinnitettiin huomiota”, olivat seuraukset tapauksessani törkeän kontraproduktiiviset. Tämä nimittäin yllytti vain esimiehiäni entisestään. Tuskin on liioiteltua sanoa, että näissä olosuhteissa **uhri voi joutua eoa:n ja AVI:nkin päätösten uhriksi**.

> Saanhan muistuttaa näistä sanoista: “Luuletko, että me voimme olla saman katon alla ... etsi itsellesi toinen rehtori”, ja lisää edempänä.

26.-29.5.2017

Sain rehtoreilta (Elise Hytöseltä) kirjeen. Sen mukaan ensi lukuvuodeksi minulle kaavaillaan kuutta musiikkiluokkien musiikinopetustuntia Vöyrinkaupungin koululla, sekä kolmea Onkilahden alakoululla. **Hurraa!**

> En ilmeisesti vieläkään ollut sisäistänyt suomalaista sanontaa: *”Älä nuolaise ennen kuin tipahtaa!”* Mitäpä minä olisin sinisilmäisyydelleni voinut?

Joku tuntematon ääni Kafkan *Linnassa* sanoi Josef K:lle: “Et saa pitää alakoulun tunteja oppilaiden omassa koulussa (Onkilahden koulussa), johon kuulut, jossa on työvälineet, soittimet, nuotti- ja partituurikirjasto, sekä musiikinopetusta varten remontoitu ja akustoitu musiikkiluokka. Sen sijaan oppilaat lähetetään keskellä koulupäivää ilman valvontaa liikenteeseen, kävelemään toiseen kouluun (Vöyrinkaupungin koulu) tunneille. Siellä sinä pidät alakoulun oppilaiden tunnit. Onko sinulla nuotteja, välineitä, pulpetteja tai äänentoistovälineitä? Ei sillä ole väliä. Tärkeämpää on, että pysyt Onkilahden koululta loitolla.”

Onkilahden ala-aste. Kuva Gyula Turi

Vuosina 2007–2012 esimiesten (varsinkin Pirkko Käräjämäen) tärkein tehtävä näytti olevan pitää Kadar loitolla Vöyrinkaupungin koululta, johon Kadar mukisematta tyytyi. Nyt 2016–2017 asetelma olikin käännetty toisin päin. Nyt esimiehet tekivät kaikkensa, jotta Kadar ei saisi olla Onkilahden koululla. Kuka Kafkan *Linnasta* lähetti tämän käskyn? Lukijani varmaan osaa jo arvata.

Vähän kuin Lauri Viidan (1916–1965) runossa *Yhteistoiminta*:

Akka kylän laskit kantoi,
Joka murun läävään antoi.
Sika lihoi, akka laihtui.
Joulun alla vuoro vaihtui.

Kahdeskymmeneskolmas oppitunti – kontraselektion ilmiö

Jouduin miettimään satoja kertoja, miten oli mahdollista, että Vaasa on täynnä soveltumattomia johtajia? Miten on mahdollista, että Suomen todella hyvin rakennettu demokraattinen oikeusturvajärjestelmä ei pysty estämään tässäkin teoksessa esitettyjä sairaalloisia ilmiöitä ja laittomuuksia. On selvää, että mikään demokratia ei voi toimia täydellisesti. Yksi tai kaksikin väärää esimiestäkin voi valikoitua järjestelmään. Mutta miten oikeusvaltiossa on mahdollista, että ne eivät karsiudu pois, vaan päinvastoin, soveltumattomia esimiehiä ilmestyykin vain joukoittain lisää, ja he saavat vapaasti rakentaa omaa diktatuuriaan, tai jos Lukijani niin haluaa, mafiaansa?

Seregesen senkik jönnek,
Megrabolnak, elköszönnek
Gúnnyal, szabadon,
Mi bennem gyűlt, mindenkié
A vagyon.

Niemandeja tulee joukoittain,
Ryöstävät, (sitten) hyvästelevät
Ivalla, vapaasti,
Kaiken, mikä minuun kertyi,
rikkauden.

— Endre Ady, *Seregesen senkik jönnek*
(Joukottain Niemandeja, raakakäännös)

Missä on vika?

Syitä voi olla useita. Kuten nähtiin, narsistinen henkilö on ällistyttävän hyvä manipuloimaan ihmisiä, myös omia esimiehiään, varsinkin jos näitäkään ei suojele erityisen vahva itsetunto. Mutta pintaa syvemmältä löytyy muutakin. Nyt on korkea aika kertoa niin sanotusta *kontraselektion ilmiöstä*.

Miten diktatuuri syntyy?

Diktatuurista tulleena minua on aina ihmetyttänyt, miten totalitaarinen järjestelmä on mahdollista saavuttaa. Valmista diktatuuria havainnoidessa tuntui käsittämättömältä, miten diktaattori pystyy manipuloimaan niin montaa yksittäistä ihmistä, satojatuhansia poliiseja ja sotilasta, ja lopulta koko yhteiskuntajärjestelmää? Miten hän saa ihmiset – aluksi luultavasti vain muutaman, mutta lopulta koko yhteiskunnan – uskomaan, tottelemaan ja pelkäämään? Ja lopulta kirjakaupassa ei ole muita kirjoja, kuin hänen omiaan, Lenini kootut ja Ceaușescun kootut (monta kymmentä nidettä viisauksia). Lopulta tavatakseni älymystöön kuuluvia ystäviäni, minun piti mennä mielisairaalaan, kuten Romaniaan liitetyssä Transilvaniassa.

> Hyväntahtoiset lääkärit antoivat runoilijoille, kirjailijoille ja muille kansaansa johtajille mielisairaan paperit, jotta he voisivat olla suojassa Securitatean (Romanian KGB) miehiltä kaupungin mielisairaalassa.

Miten on mahdollista, että Romaniassa tarpeeksi moni uskoo sokeana diktaattorin valheita ja pitää tämän tekoja oikeutettuina, vaikka ne johtaisivat satojentuhansien kuolemaan, mahdollisesti myös kannattajan itsensä? Miten on mahdollista saada ihmiset valehtelemaan, että täällä meidän suuren diktaattorimme maassa kaikki on hyvin? Kun todellisuus on se, että kollektiivi on rutiköyhäksi näivetetty. Lännen juhlistama diktaattori Ceauşescu pitää kulisseja yllä tekemällä kameroiden edessä vierailun maaseudulle, joka näyttää hyvinvoivalta, koska naapurikylistä tuotiin vierailun ajaksi parikymmentä hyvinsiistittyä lehmää lisää. Mutta olemmeko me ihmisinä muuttuneet ajan saatossa miksikään? Aranyn balladi sata vuotta aikaisemmilta ajoilta:

Kuningas Edward, Englannin
kuningas rasastaa:
- Haluan nähdä, millainen -
On Wales: kansa, maa!

Ja kansa, kurja kansa se
niin onko onnekas
kuin tahdon: karjan kaltainen,
ikeensä autuas?

Ja kansa, kurja kansa se,
Sire, hautoo onneaan:
vait yhtä monta majaa on
kuin hautaa kautta maan …

Hän linnassa Mongomeryn
sinä yönä majailee:
Montgomery, sen isäntä,
kuningasta kestisee.

Ei puutu mikään, mitä ikään
voi kasvaa kaunis maa.
On viinit juoda, joita tuoda
Merien takaa saa!

Nyt riistaa, kalaa, herkkupalaa
jos mitä eteen sain,
mut aatelismies jokainen Esille,
on täällä piru vain!

Walesin herrat toisiinsa,
pitovieraat, katsovat:
vihasta, niinkuin pelosta,
ovat kasvot kalpeat …

- Siis minä laulan, kuningas,
mitä on kättes työ! …
Ja aseet kaskuu, voihke soi,
kun harppuaan hän lyö ….

Kun kuhilaita kasataan,
niin kuolleitamme myös,
kuin tähkäpäitä heitä on:
se, kuningas, on työs!"

"Milfordin lahden rantaa ui
virit itatuulosen –
mut immet, lesket itkevät

Joet onko oivat, runsaita
sadot laitumilla sen?
hyvääkö teki kastelu:
Veri kapinallisten?

- Majesteetti! kaunein kruunusi
timantti Wales on:
joet, vuoret, laaksot, laitumet
maan täyttä mainon.

Kuningas Edward, Englannin
kuningas ratsastaa:
ylt'ympärillä hiljaisuus
ja hiiskumaton maa ...

Kun riistaa, kalaa, herkkupalaa,
mitä pyytää vain voi suu,
sata palvelijaa kantaa, niin
ihan silmät pakahtuu ...

- Ken herrat, heerrat – koirain verrat,
ei tervehdykseni juo?
Vai ette, konnat, Walesin sommat,
minulle sitä suo?

Vai ei soi, konnat – Walesin sonnat,
nyt maine Edwardin?
siittä laulamaan,
joku bardi Walesin!

Sana, ääni kurkkuun takertuu,
on työläs hengittää …
Sisään, kuin kyyhky valkea,
Käy bardi harmaapää!

"Ja aseet kalskuu, voihke soi,
meret verta verhos yö,
joi pedot verta, kuningas,
kun täyttyi kättes työ!

- Pois! Rovioon! soi komennus.
On raskas aihe tuo …
Haa! Vienompaa! – ja bardi nyt
uus saapuu – nuori – luo.

Älä orjaa, neito, synnytä,
älä, äiti, imetä"
- Roviolle! – vanhan saavuttaa

nyt siellä voihkien!

Mut kutsumatta, uhmaten
jo saapuu kolmas mies -
ja laulu raikuu, harppu soi
ja hehkuu hengen lies:

Yhä itkee häntä harppumme –
pidä, Edward, muistissas:
Walesin bardi jokainen
kiroaa sinun tekojasi!"

Maan joka kolkkaan ryntäävät
sotanihdit, sortajat:
Montgomeryssa päättyivät
niin pidot kuuluisat …

Viissataa Walesin bardia
meni liekkiin laulaen –
mut Edwardilta "eläköön"
epäsi jokainen …

Hst! Hiljaa! – edes kärpäsen
en siedä surinaa:
"Jos hiiskuukaan – pää menee … Ei
kuningas unta saa!"

uus surmaan menijä …

"Löi miekka meisttä parhaimman –
pidä, Edward, mielessäs:
ei Walesin bardi ainuttkaan
ylistä nimeäs!

- Se nähtänee! – ja kuningas
tylyn käskyn sinkoaa:
- Walesin bardi jokainen
Rovioon, jos vastustaa!

Kuningas Edward, Englannin
kuningas ratsastaa:
tulessa taivas leimuaa:
Walesin palaa maa!

- Haa! Mikä meelu? … Laulua
kadulla Lontoon öin!
lord Mayor hirteen jouuu, jos
se jatkuu kiusanttöin!

- Haa! Taas se soitto kumisee!
esille torvet, hoi!
Kiroinaa korvaan kohisten
Walesin pidot soi …

Mut torvet, rummut voita ei
säveltä kuoron sen:
veritodistajain laulu soi
viisisataa-ääninen.

— János Arany (1817–1882), *Walesin bardit*
(käänt. Toivo Lyy)

Sallittakoon muutama huomautus ennen kuin jatkamme:

- Balladissa kuvattu tilanne on hyvänä esimerkkinä myös ylempänä käsitellystä tavasta luoda rauha alistamalla toista osapuolta. Edwardilla oli siihen tarvittava voima.

- Haluan vielä muistuttaa lukijaani myös siitä, että unkarilaisen ajattelumaailman mukaan pahin rangaistus ei ole kuolema, vaan hengissä pysyminen (ks. aiemmin). Tämä on nähtävissä myös tässä balladissa.

- Ja saanenhan pyytää kiittämään huomiota siihen, että diktaattori pelkää ja näkee painajaisia.

Mutta itse runoon. János Aranylta pyydettiin vuonna 1863 hirmuvaltiasta, keisari Frans Joosefia ylistävää runoa. Arany vastasi pyyntöön kirjoittamalla balladinsa Walesin bardeista.

Missään tapauksessa en halua ajatella, että Vaasan herrat ovat jossain mielessä Englannin kuninkaan veroisia. On silti hassu yhteensattuma, että Montgomeryn kaupunki julisti

kunniakansalaisekseen Aranyn juuri äskettäin, vuonna 2017, samoihin aikoihin, kun Vaasan herrat olivat jo jälleen vauhdissa, erottamassa minut jo uudeltakin työpaikaltani.

Piileekö vihan takana pelkoa?

Balladi nostaa esiin kysymyksen: ”Nauttiiko narsistinen johtaja elämästään?” Tultuani valituksi Narsistien uhrien tuki ry:n hallitukseen, ensimmäinen kysymykseni hallituksen jäsenille olikin: ”**Pitäisikö meidän ajatella uhrin ohella myös narsistisen henkilön henkistä hyvinvointia?”** En tiedä, ehtikö Lukijani kiinnittää huomiota siihen seikkaan, että kyseiset virkamiehet eivät suostuneet tapaamaan minua:

- Leena Kaunisto, Christina Knookala ja Tapio Lehto laativat minusta lausuntoja tapaamatta minua koskaan.
- Knookala, pyynnöistäni huolimatta, ei suostunut tapaamaan minua.
- Pirkko Käräjämäki ei suostunut minun kanssani samaan pöytään, sähköpostit olivat kiellettyjä.
- Kari Nummela ei suostunut tapaamaan minua. Hän ei suostunut kanssani samoihin kokouksiin, vaikka niitä järjestivät hänen omat esimiehensä. Sähköpostit olivat myös kiellettyjä, ne kulkivat virastopäällikön kautta.
- Nummelan tilalle nimitetty uusi esimies, Markku Nirkkonenkin pelkäsi jo etukäteen tavata minut. Me musiikinopettajat onnittelimme häntä 7.4.2016 sen johdosta, että hän sai siirron apulaisrehtoriksi meidän kouluumme, ja ehdotimme “vapaata rupattelemista”. Hän ei suostunut siihen, vaikka olisi ollut kaikkien eduksi keskustella etukäteen tuntijaosta ja rupatella musiikkiluokkatoiminnasta. (Huom. perehtymisvelvoite!)

Uhrin ensimmäinen reaktio tähän käytökseen on olettaa, että kyse on jonkinlaisesta inhosta tai vihasta uhria kohtaan. Hyökkäysten aikana uhrille ei nimittäin luultavasti tule mieleenkään, että esimiehen tai diktaattorin vihan taustalla saattaa piillä myös voimakas pelon tunne. Uhrihan tässä on uhattuna, ei esimies. On loogista ajatella, että uhrin täytyy pelätä esimiehen seuraavaa siirtoa, eikä päinvastoin. Uhrin selviytymisen kannalta hänen on tärkeää olla tietoinen kiusaajan mahdollisista pelon tunteista, sillä se auttaa ymmärtämään kiusaajaa ja ennakoimaan tämän seuraavia liikkeitä, ja näin olla askeleen edellä. Tiedämmehän senkin, että suuret diktaattorit, keisari Nerosta (37–68 jKr.) Josif Staliniin (1878–1953) patologisessa pelossaan armotta eliminoivat kenet tahansa, jonka he kuvittelivat asettuvan heitä vastaan.

Kyseisessä Narsistien uhrien ry:n kokouksessa oltiin sitä mieltä, että uhrit eivät voi kantaa oman taakkansa lisäksi kiusaajiensakin taakkaa.

> Palatakseni äskeiseen balladiin, näin aikuisena, elettyäni nyt jo demokratiassakin, tuntuu täysin käsittämättömältä, että 1960-luvun Unkarin diktatuurin ajan peruskoulun oppikirjoissa oli tällaisia runoja. Tämä ei suinkaan ollut ainoa vastaava teos. Oli miten oli, vähänkään kunnolliset opettajat, kuten Ilona-tätini, opettivat näitä runoja, ja edellyttivät oppilailta jopa niiden ulkoa osaamista. Siinä vasta keino kasvattaa lapsi itsenäisesti ajattelevaksi, diktatuuria vastustavaksi yksilöksi. Sitä nähdään nykyään EU:hun liittyneissä ent. Itä-blokin maissa.

Oli ilmeistä, että proletaaridiktatuurin edustajat halusivat syöttää meille lapsille sanomia, kuten “maailman proletariaatit yhtykää”, “alas kuninkaat, alas herrat” ja “menneet täytyy kaikki pyyhkiä muistista”. Eivätkö opetussuunnitelman tekijät, tai diktatuurin johtajisto tajunneet kasvattavansa

meitä kaikkia vastustamaan diktatuuria? Olisiko selitys tähänkin siinä, että narsistinen yhteiskuntajärjestelmä, siinä missä narsistinen henkilökään ei kykene rinnastamaan asioita, kuten tässä *Edwardia* ja proletariaatin diktatuuria (ks. edempänä)? Narsistinen henkilö tai yhteiskunta kokee aina olevansa oikeutettu siihen, mitä ikinä hän haluaa.

Vastaavanlainen elämys minulle oli, kun luin 80-luvun alkupuoliskolla Kaarle Nordenstrengin (s. 1941) kirjaa *Közléselmélet* (*Viestintäteoria*). Muuten hyvin korkeatasoisessa kirjassa kerrottiin siitä, miten länsimaalainen lehdistö voi manipuloida lukijakuntaa, mainitsematta sanaakaan samasta toiminnasta Itäblokin maiden median toimesta. Me proletariaatin diktatuurin kansalaiset emme kuitenkaan voi lukea tällaista teosta ajattelematta kokemuksiamme kommunistivaltioiden mediasta. Kirja saattoi olla hyvinkin puolueellinen, mutta opimme siitä silti paljon – aikana, jolloin "porvarillista tiedettä" tai "kirjallisuutta" ei kirjakauppojen hyllyillä saanut juurikaan olla.

Mutta palataan minun tarinaani ja kysytään uudestaan, mistä diktatuuri saa alkunsa?

Kostonhimoinen vietti

Kokemukseni Vaasassa viittaavat siihen, että virkamiesten diktatuuri saa alkunsa seuraavasti:

a) Empaattisen tai muun kyvyn puutteesta johtuen soveltumattomat esimiehet eivät kykene tärkeimpään tehtävistään: välittämään alaisistaan aitoina kanssaihmisinä. Tällöin esimiehestä ei ole huolehtimaan tämän hyvinvoinnista tai hyvistä työoloista. Vähänkään etevämpi alainen näyttäytyy heti hänen paremmuuttaan uhkaavana vastapuolena, mikä tekee lähes mahdottomaksi asettua toisen ihmisen asemaan, saati kannustamaan tätä. Esimiestä ohjaa alitajuinen pelko kilpailijasta. Tämän johdosta hänen on äärimmäisen vaikea rakentaa hyviä ihmissuhteita, tai positiivista ja kannustavaa ilmapiiriä (Työsopimuslaki 2 luku 1 §).

c) Ihmissuhde- ja johtamistaitoihin tarvittavien ominaisuuksien puuttuessa esimiehelle saattaa kehittyä alitajunnallinen kompleksi omasta soveltuvuudestaan. Tämä kasvattaa tilannearvioiden virhemarginaalia, johtaen helposti vääriin ratkaisuihin, mikä puolestaan voi pahentaa tilannetta entisestään.

d) Virheliikkeiden sattuessa alaiset täytyy saada vaikenemaan keinolla millä hyvänsä. Esimies yrittää tukkia vuotavat reiät ja haalia tukijoita puolelleen.

e) Ennemmin tai myöhemmin esimies kuitenkin menettää kontrollin, ja pakonomainen yritys paikata reiät muovautuvatkin kostonhimoiseksi toiminnaksi. (Vrt. Anton Tshehovin [1860–1904] ja Nikolai Gogolin [1809–1852] tarkat kertomukset pakonomaisiksi tulleista ajatuksista, esim. Tshehovin *Virkamiehen kuolema*.)

f) Lopulta tilanne kärjistyy niin, että esimies etsii *pakonomaisesti* ja *kostonhimoisesti* alaisensa toiminnasta virheitä. Hän tahtoo päästä hinnalla millä hyvänsä, laittomuuksiakaan kaihtamatta uhkakuvastaan eroon. Hän alkaa toimia kuin kärsivällisyytensä menettänyt lapsi, joka kaataa shakkipelin nappulat pöydältä sen sijaan, että asettuisi toisen asemaan ja pelaisi pelin loppuun analyyttisesti ja järkeillen, mikä on vastapelaajan mielessä.

Tällaisen tapahtumasarjan toteutuessa narsisti joutuu paniikinomaiseen mielentilaan, eikä osaa arvioida tulevaa. Kaiken yläpuolella on, että uhkakuvasta on päästävä eroon. Epävakaa tasapaino

todellisuuden ja kuvitellun maailman välillä horjuttaa henkilösuhteiden hahmottamista. Silloin esimies menettää hallintansa ja tekee harkitsemattomia päätöksiä, mistä kertoo hauskassa muodossa myös edellä mainittu *Kaakernapin satu*. Narsistista henkilöä on syytä sääliä, mutta käytännössä kärsijä on se, joka joutuu ennemmin tai myöhemmin irtisanotuksi, tai jopa invalidisoituu.

Kokemuksieni mukaan uhrilla ei ole mitään mahdollisuutta auttaa esimiestään tässä tilanteessa. Hyvänä esimerkkinä tästä oli, kun vielä tarinan alkupäässä rehtorilta lipsahti tuohtunut lausahdus: "Te kolme (Ritva, Anne ja Juri) olette niin vahvoja." Mielestäni kyse ei ollut siitä, että me kolme olisimme olleet hallitsemassa koulussamme. Ei meille ollut siihen valtaa. Kyse oli siitä, että musiikkiluokkalaisten menestys, onnistumiset onnistumisten perään saattoivat luoda rehtorin psyykessä pelon siitä, kuka todella on vallassa ja johtoasemassa.

Samasta sisäisestä henkisestä tilasta kielii paljon suoremmin ja avoimemmin rehtoriltani usein syksyllä 2015 työhön paluuni jälkeen kuulemani sanat: "(Tässä koulussa) minä määrään", tai: "Tässä minä olen rehtori, minä päätän." Tällaisia lauseita kuulimme usein tilanteissa, jossa me opettajat vain odotimme rehtorin päätöstä, esimerkiksi siitä kuka on kuoron ja orkesterin vetäjä. Jos nämä tilanteet eivät olisi olleet niin pelottavia, olisin tuntenut sääliä huomatessani, että hän ei kyennyt laatimaan lukujärjestystä, sillä se olisi tarkoittanut sitä, että Kadar saa opetustunteja hänen koulussaan.

Esimieheni ei siis nähdäkseni kyennyt toimimaan Vaasan kaupungin laatiman ohjeistuksen mukaan:

"Työnantajan tulee edistää suhdettaan työntekijöihin sekä pyrittävä edistämään myös työntekijöiden keskinäisiä suhteita. Tämä velvollisuus pitää sisällään niitä työnantajan toimia, joilla edistetään työvelvollisuuksien mukaista käyttäytymistä, työn tavoitteisiin pyrkimistä, yhteistyön ja hyvä vuorovaikutuksen lisäämistä."

(Epäasialliseen käytökseen puuttuminen. Vaasan henkilöstöpalvelu, 2006.)

Alkoi käydä selväksi, että me alaiset emme voineet auttaa. Avainasemassa olivat esimiestemme esimiehet. He olisivat voineet purkaa diktatuurin jo sen syntyhetkillä. Heillä oli kuitenkin jo omat asiaan liittyvät luurankonsa kaapissa tässä vaiheessa, eivät hekään olleet kykeneviä auttamaan. Palataan aiheeseen myöhemmin!

Lääkäreille huomautus: Työkykytutkimukset täytyisi uudistaa kokonaan

Siinä vaiheessa, kun narsistinen esimies ja hänen itsensä ympärilleen keräämänsä hovi menettävät kontrollin ja todellisuuden tajunsa, narsistisen esimiehen harhakuvat projisoituvat usein uhriin. Tällä taitaa selittyä sekin, että esimies järjestää alaiselleen työkykytutkimuksen, joka todellisuudessa olisi parempi tehdä hänelle itselleen.

Näin kävi minullekin. Merja Krookin ehdotuksesta Harry Swanljung kutsui koolle joskus keväällä 2011 suurkokouksen, jossa virastopäällikkö Swanljung sanoi minulle (ei sanasta sanaan, mutta sisällöltään tarkasti) seuraavasti: *"Juri, me ehdotamme, että menisit työkykytutkimuksiin. Pakottaa me emme voi, mutta jos sinä et mene tutkimukseen, se tarkoittaa, että meidän on syytä olettaa, että Onkilahden koulun vaikeudet (todellisuudessa ainoastaan koulun johtajan omat henkilökohtaiset vaikeudet) johtuvat sinusta. Jos sinä saat puhtaat paperit, me esimiehet sitten tutkimme esimiehesi tilannetta".* Minulla ei tietenkään ollut mitään työkykytutkimusta vastaan.

Koululla tämä uutinen aiheutti naurua ja hämmästystä: *"Jurillako on ongelmia työkykynsä kanssa? Samalla Jurilla, joka järjestää Ritvan ja Annen kanssa oppilaille matkoja, konsertteja, äänitystilaisuuksia, toinen toisensa jälkeen?"* Keittiön emäntä Hannele sanoi todella suloisesti ihmetellen hämmästynein silmin: *"No, eikö Jurin työkykyä tiedetä?"* Tässä lauseessa olivat taustalla kaikki ne kerrat, kun emännät olivat nähneet Jurin huolehtivan eräiden opettajien ruokalaan valvomatta jättämistä oppilaitaista, vain hyvää hyvyyttään.

Juri meni työkykytutkimukseen, josta sai puhtaat paperit. Haluaako Lukijani arvata, miten tarina jatkui? Ai niin kuin virastopäällikkö oli luvannut, että seuraavaksi tutkittiin koulun rehtorin toimintaa? Ei. Lupaus jäi lupaukseksi tälläkin kertaa. Ei varmaan ollut enää tässä vaiheessa vaikea arvata.

Katsoisin tarpeelliseksi, että **lääkäreillä olisi valta asettaa joitakin kriteerejä**, joiden täyttyessä työntekijä tai esimies pitäisi saattaa työkykytutkimuksiin. Tämän avulla **itse työkykytutkimus pystyisi mahdollisesti seulomaan tehtävänsä soveltumattomat virkamiehet ja työntekijät, ja Suomen talous säästäisi vuosittain valtavia summia.** Yksi kriteeri voisi olla esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuus samassa laitoksessa tietyn esimiehen alaisuudessa. Itsehän olin jo neljäs, joka lyhyen aikavälin sisällä, tavalla tai toisella joutui jättämään koulun. Toinen mahdollisuus olisi velvoittaa henkilöstöpäällikkö lähettämään työilmapiirikyselyjen tulokset myös työterveyslääkärille. Tiedän, että ajatukseni jakavat mielipiteitä, mutta toisaalta minun on vaikea uskoa, että ei löydy keinoja diagnosoida tällaisia soveltumattomia psyykkisiä ominaisuuksia.

Syitä narsistisen johtajan arvostelukyvyn menettämiseen

Syynä arvostelukyvyn menettämiseen voivat olla:

1. Normaalista poikkeava henkinen haavoittuvuus, tiettyjen psyykkisten kykyjen puute.
2. Asema, joka aiheuttaa tai ainakin voimistaa narsistisia piirteitä. Tällaisessa asemassa soveltumaton henkilö ei pysty enää jossain vaiheessa tekemään ratkaisuja yhteisön kannalta terveeltä pohjalta.

Jälkimmäisessä tapauksessa henkisesti terve henkilö luopuu tehtävästään. Yksi hienoimpia esimerkkejä tästä oli C. G. E. Mannerheimin (1867–1951) tapaus. Kun hänet oltiin saattamassa tilanteeseen, jossa hän ei voinut oman vakaumuksensa mukaisesti toimia Suomen parhaaksi, hän jätti hänelle suodun tehtävän toisille, eikä ruvennut diktaattoriksi.

Jatkoa aiheesta kontraselektio

Kontraselektio näyttäisi olevan tärkeä osa diktatuurin syntyä.

Sana *selektio* tunnetaan yleisesti tärkeänä käsitteenä Charles Darwinin (1809-1882) evoluutioteoriassa, jonka mukaan laji jalostuu siten, että kelpoisimmat yksilöt lisääntyvät todennäköisimmin (ryhmäselektiosta oppitunnissa 21). Sana *kontraselektio* (< lat. *contra,* 'vasta') tarkoittaa päinvastaista prosessia.

Ilmaisu *kontraselektio* lienee tullut käyttöön sosialistisissa ja kommunistisissa diktatuureissa, jossa "selektiosta" huolehtivat poliisi (valtio) sekä yhden puolueen järjestelmä, tukenaan vielä vähän aikaa sitten Itäblokin maissa toimineet neuvostopanssarit. Korkeimmat virat alkoivat täyttyä

luotettavilla saman puolueen tutuilla. Ammatillinen soveltuvuus tehtävään oli aivan toisarvoinen seikka.

> Tästä sain hyvän opetuksen 1980-luvun alussa toveri Lászlósta (etunimeä en muista enää). Ennen yliopistolla vietettyjä työvuosiani olin töissä asuntolassa erässä ammattikoulussa, johon oltiin valitsemassa uutta rehtoria. Eläkkeelle jäävä rehtori kutsui opettajakunnan koolle koulun suureen juhlasaliin. Minä keltanokkana istuuduin mitään aavistamatta eturiviin. Rehtori esitti virkaan toveri Lászlóa. Muistan sen vieläkin melkein sanasta sanaan: *"Toveri László on sen ja sen tehtaan aluejohtaja. Hän ei aikaisemmin toiminut koskaan missään opetuslaitoksessa, mutta hän on hyvä toveri. Hän antoi minulle lupauksen, että jos hän tulee valituksi, hän hakeutuu opettajakoulutuslaitoksen iltalinjalle. Pyydän kollegoita äänestämään. Nostakoon käden, joka äänestää toveri Lászlón puolesta."* Kuten tavallista, toveri László oli ainoa ehdokas. Nuori kun olin, ajattelin, että minä en ainakaan äänestä tällaista henkilöä, mutta takaa kuului yhtäkkiä voimakasta suhinaa. Katsoin taakseni, ja siellä oli käsien metsä pystyssä. Käännyin takaisin eteen. Rehtori ja ammattiliiton edustajat, kaikki tuijottivat minua kuin kysyäkseen: "Koska aiot nostaa kätesi?" Ajattelin itsekseni, että no, nyt on jo liian myöhäistä. Rehtori kysyi: "Kuka äänestää tyhjää?" Nousi muutaman jo harmaantuneen opettajan käsi. Taas minua tuijotettiin pitkään, mutta en silti nostanut kättäni. "Kuka äänestää vastaan?" kysyi rehtori. Ajattelin, että kai minun on pakko olla johdonmukainen, sitä paitsi minä en suostu mukaan tähän surkuhupaisaan näytelmään. Käteni jäi syliini. Toveri László tietysti tuli valituksi. Minä olin onneksi jo saamassa uuden työn yliopistolta.

Ei ole vaikea arvata, valitseeko epäpätevä, mutta pätevien ihmisten ympäröimänä alemmuuskompleksista kärsivä henkilö apulaisrehtoriksi itseään pätevämmän vai epäpätevämmän henkilön. Samoin jos toveri László ei olisi jatkossa onnistunut tehtävässään, hänen puoluetoverinsa olisivat varmasti löytäneet hänelle muita töitä, esimerkiksi opetusministeriöstä.

Kontraselektion ilmiö oli diktatuureissa erityisen elinvoimaista poliisilaitoksilla. Rehellinen ihminen ei nimittäin voinut suostua poliisiksi saati puolueen jäseneksi maassa, jossa hänen isänsä ja naapurian suostuteltiin/pakotettiin ilmiantamaan toista ihmistä tai liittymään kollektiiviin painamalla hänen päätään vesiämpäriin? Mutta sehän on selvä, että jos rehelliset eivät menneet poliisiksi, menivät sitten muut. Kontraselektio toimi neuvostopanssareiden varjossa erittäin tehokkaasti. Sitten tulikin poliiseista kaikenlaisia halventavia vitsejä.

> **Poliisipäällikkö** pitää luennon. Aiheena on **kommunismin voittoisa** kulkue. Hän selittää yhä kovenevalla äänellä: Hyvät toverit! Kommunismi on ehtinyt meidän päiviimme saakka valloittaa jo 1/3 osan maailmaa, mutta ensi vuonna se valloittaa 1/4 osan, sen jälkeen 1/5 ja lopuksi 1/10 osan!
>
> Virolaisetkin saivat tilaisuuden oppia kontraselektiosta ja sen vaaroista. Onkilahden koulu oli ensimmäinen, joka loi 1980-luvun alkupuoliskolla ystävyyskoulusuhteen virolaisen Pärnun *IX. koolin* kanssa. Joidenkin vuosien kuluttua, 1990-luvun alussa silloinen rehtorimme Veikko Vörlund oli jo sen verran hyvissä väleissä virolaisen virkaveljensä kanssa, että hän uskalsi kahden kesken kysyä: *"Vaike, miksi Sinä olet puolueessa?"* johon tämä vastasi: *"Veikko, me virolaiset voimme jäädä pois puolueesta, mutta sitten sinne jäävät kaikki venäläiset. Haluammeko me virolaiset, että Viron asioista päättävät eduskunnassamme venäläiset?"* (Nuoremmille lukijoilleni kirjoitan, että siihen aikaan maassa oli vain yksi puolue.)

Palataan kontraselektioon. Sosialismin jälkeen törmäsinkin ilmiöön jälleen suureksi yllätykseksi Vaasassa.

90-luvun tienoilla kouluvirastoon valittiin uusi virastopäällikkö (ks. y.m. Kaija Holmqvistin romaani *Muodollisesti epäpätevä*). Hänellä ei ollut kuulemma opettajan koulutusta, mutta ilmeisesti puolueet päättivät keskenään, että hän on soveltuva tehtävään. Ennen sitä hän oli tietääkseni ollut töissä yliopiston taloutta hoitavalla osastolla, mutta ymmärtääkseni epäonnistui tehtävässään. Kuulin useita kertoja, muun muassa eräältä dekaanilta, että yliopiston väki laski sisäpiireissään leikkiä siitä, miten yliopisto mielellään vaikka maksaa kaupungille, jos vain tämä henkilö pidetään loitolla yliopistolta. Kuinka hän soveltui uuteen tehtäväänsä? Siitä annoin Lukijalleni kuvan tämän työn alkupuolella, jossa hän perusteli VHO:lle päätöstä irtisanoa minut. Kyseinen henkilö ei kerännyt virkauransa aikana ympärilleen parhaita asiantuntijoita, vaan päinvastoin: hän keräsi ympärilleen mitä soveltumattomimpia ihmisiä, jotka tietysti jatkoivat samaa linjaa valitessaan avustajia, uusia virkamiehiä tai alaisia. Soveltumattomien työntekijöiden ketju jatkui virastopäälliköstä kouluuni, kollegoihini asti. Tämän kaupungin kouluhallinnon johdosta alkunsa saaneen kontraselektioketjun päässä oli eräs lenkki, rehtorini Jyrki Loima, joka mainitaan STT:n uutisessa seuraavassa yhteydessä:

”Moni STT:n haastattelema nainen kertoo, että opettajan vetämät harjoitukset olivat todella fyysisiä, ja opettaja oli monesti itse mukana. Improvisaatiota tehtiin paljon, ja se saattoi johtaa raiskauksen näyttelemiseen.

– Minulla on muistikuva, jossa olen lähetyssaarnaaja-asennossa sen alla.
Yhdessä improvisaatioharjoituksista opiskelijapoika piti Enniä kiinni edestä ja **opettaja oli hänen takanaan näytellen raiskausta**, Enni kertoo. Toisessa Enni oli yhtäkkiä opettajan sylissä ja opettajan käsi hänen reidellään. (...)

Raiskausharjoituksista on kertonut STT:lle ainakin kolme naista, jotka opiskelivat lukiossa vuosien 1999 ja 2007 välillä.

(...) Toisin kertoo naisopettaja, joka työskenteli vuosia Kallion lukiossa 2000-luvulla.

– Esitysten toistuvina teemoina oli viettelevät nuoret naiset ja raiskaaminen, ja naisnäyttelijät, toisin sanoen tytöt, oli usein puettu alusvaatteisiin tai muuten seksiä korostaviin pukuihin.

Naiset kertovat myös henkilökohtaisesta palautteesta siivouskomerossa ja opettajan kesken harjoitusten antamista « rentouttavista selkähieronnoista».

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun professori, näyttelijä **Elina Knihtilä** kommentoi STT:n pyynnöstä opiskelijoiden kertomia harjoituksia. Hän sanoo, ettei ymmärrä, miksi raiskausta harjoitellaan ylipäätään ja ettei harjoituksessa kuulu ahdistaa.

– Jos pienikin tällainen vire syntyy, olen todella huolissani pedagogisista lähtökohdista.

Opettajasta on kerrottu rehtorille useasti. 2000-luvun alussa opiskelija pyörtyi musikaaliharjoituksissa. Poissaolevaan opettajaan tuli yhtäkkiä eloa, kertoo paikalla ollut entinen opiskelija Pauliina Saviranta.

– Jonkinlaista suusta suuhun -elvytystä, kopelointia, ja vasta siinä vaiheessa, kun (opettajan nimi) makaa tytön päällä, tyttö havahtuu.

Outi, tuo pyörtynyt tyttö, kertoo tunteneensa olonsa inhottavaksi.

– Havahduin, kun se makasi jotenkin mun päällä, se silitteli mun poskea ja sanoi, että sä oot tommonen herkkä taiteilija, Outi kertoo.

Pauliina Saviranta marssi rehtorin luo, mutta puhuminen rehtorin kanssa ei hänen mukaansa johtanut mihinkään. STT tavoitti perjantaina **Jyrki Loiman**, joka toimi tuolloin rehtorina. Hän vetosi kiireisiinsä, eikä kommentoinut tapausta. (...)

– Rehtori sanoi, että tässä on saattanut mennä **fakta ja fiktio** sekaisin."

(MTVuutiset.fi, julkaistu 5.11.2017)

Loima meni v. 2017 kouluviraston päättäjien arvion mukaan kaikkien muiden hakijoiden edelle, joiden joukossa oli päteviä, Vaasan opetustoimea hyvin tuntevia hakijoita. Näin Loimasta Onkilahden koulun uusi rehtori. Pyydän lukijaani muistamaan tämän nimen, sekä hänen lausuntonsa **"faktasta ja fiktiosta"**.

Pian valintaprosessin jälkeen koulutoimenjohtaja Juha-Pekka Lehmuksen lähdettyä Vaasasta, kahdestakin koulusta väistyneestä aluerehtori Nummelasta tehtiin koko Vaasan uusi koulutoimenjohtaja. Aivan kuin korruptoituneessa sosialismissa. Aiheuttamiensa ongelmien ja tuhojen jälkeen Nummelaa ei siirretty alemmas tai sivummalle, vaan ylös ykkösihmiseksi.

Kontraselektion "tuloksellisuutta" vahvistaa, kun hyvät työntekijät joko pelosta, inhosta tai säilyttääkseen henkisen hyvinvointinsa etsivät itselleen töitä muualta oma-aloitteisesti. Näin saattoivat tehdä opettajakollegani Ritva Käräjämäki, jopa ktj. Juha-Pekka Lehmus, hj. Leena Kaunisto, hj. Kirsi Ikäheimonen, koulumme kolme opettajaa, joiden nimeä en voi kirjoittaa tähän, ja ehkä hj. Irja Paavilainen. Oman kouluni kohdalla se tiesi lopulta tasan viiden toimeliaan opettajan lähtöä. Samalla laski koulun yleisen työmoraalin taso, mitä ei ainakaan auttanut se, että osa kouluun jäljelle jääneistä innostuneista opettajasta alkoi pitämään matalaa profiilia. Lienee selvää, mitä tällainen kontraselektio tietää oppilaiden (tai tuotantolaitoksella tuotannon) kannalta. Kuten voidaan tulkita virolaisen rehtorinkin kommentista, tämä alhaalta ylös kumpuava, ehkä pakon sanelema henkilöstön vaihtuvuus vahvistaa soveltumattoman virkamieskoneiston asemaa roimasti. Lisää materiaalia asiasta:

Lehtiotsikko:

"Vaasan kaupungin henkilöstöä irtisanoutuu kiihtyvällä tahdilla – henkilöstöjohtaja" (Leena Kaunisto, joka itsekin pian tämän jälkeen lähti kaupungistamme, G. K.): *"En olisi huolissani"*

"Vuonna 2018 Vaasan kaupungilta irtisanoutui 138 henkilöä omasta pyynnöstä. Tässä luvussa ei ole mukana eläköitymisiä." YLE.fi, 21.2.2019.

Ja kuten korruptoituneessa sosialismissakin, kontraselektioketjuihin syntyy sivuhaarojakin. Esimerkiksi Harry Swanljung valittiin Vaasan Setlementtiyhdistyksen hallituksen puheenjohtajaksi – yhdistys, jonka listalta nykyään löytyvät myös Vaasan kaupungin lakimiehen Marja Ylisalmen ja Kirsi Ikäheimosen nimet. Näin alkaa muodostua jo kaupungin joka osa-alueelle ulottuva verkosto.

Narsistisen johtajan hovi

Esimiehet pitivät huolen siitä, että paremmin soveltuvat henkilöt eivät päässeet uhkaamaan heidän asemiaan. Jyrki Loima ei osaamiseltaan ja taustoiltaan takuuvarmasti ollut vaaraksi Nummelalle.

Kaupungin ensimmäisestä väärästä valinnasta kului vain 2–3 vuotta, kun Onkilahden kouluun sijoitettiin vuonna 2000 rehtori, jonka tilanne Vaasan keskuskoulussa oli käynyt kestämättömäksi. Kului taas 2–3 vuotta, ja Onkilahden koulusta ajettiin pois, tai pakeni oma-aloitteisesti kolme erittäin tunnollista opettajaa. Tilalle valitut uudet opettajat lähettivät oppilaita säännöllisesti, rehtorin tietäen 20–30 minuuttia etuajassa kotiin, ja olivat mielestäni muutenkin työnsä ja oppilaiden suhteen välinpitämättömiä, tai vain ammattitaidoltaan melko heikkoa ainesta. Meni taas 2 vuotta, ja rehtori teki eräästä em. opettajan vaimosta Onkilahden koulun apulaisrehtorin. Rehtori ei tainnut tuntea olevansa turvassa näinkään, sillä hän valitsi kouluun vielä toisenkin apulaisrehtorin. Tällä tavoin rehtori Kari Nummela noudatti Merja Krookin kehotusta vaihtaa apulaisrehtoria, Anne saatiin korvattua kaksin kerroin. Nyt pienen, 246 oppilaan koululla oli yksi rehtori ja kaksi apulaisrehtoria turvaamassa tämän asemaa. Se sopi sekä kouluvirastolle että sivistystoimenjohtaja Christina Knookalalle. Kaupunki oli valmis maksamaan mukisematta hovin ylläpitokuluja.

Sama ilmiö esiintyi vuosien varrella kaupungin muillakin musiikkilaitoksilla ja muuallakin kuin opetustoimella.

Hovista mafiaksi

Psykologisesti on mielenkiintoista panna merkille, että kuten sanottu itsetunnoltaan epävarma henkilö haluaa pitää ympärillään nöyristeleviä ja yhtä epäpäteviä ystäviä, ja linnoittautua näiden taakse. Itsetunnon eheyttäminen terveeksi vaatii lisää voimia.

> Muistan rehtorimme kertoneen hänen *ars poetica*nsa jossain pikkujoulutilanteessa ehkä hiukan jo hiprakassa naureskellen: *"Miten rehtorin tulee toimia, jos hän saa p*skan homman? No ettekö tiedä? Delegoida se tehtävä jollekin toiselle."* Hän saattoi laskea leikkiä, mutta näin hän silti menetteli. Swanljung ja hän panivat minusta mitään tietämättömän Juha-Pekka Lehmuksen, virassaan aivan uuden työntekijän allekirjoittamaan heidän junaileman irtisanomispäätöksensä.

Jos syntyy virheitä, joista ammattitaidottomuus tulee ilmi, nämä henkilöt tiivistävät rivejään ja alkavat toimia diktaattorin ottein, tai jos lukija niin haluaa, kuin mafiosot. He suojelevat toisiaan kynsin ja hampain. Toimivat, kuin eläimet sadussa *Taivas putoaa maahan*, vaasalaisittain jotenkin näin:

> *"Ihanko totta? Kehtasi näin sanoa? Niinkö se teki? Ei voi olla totta! Voi, ei! Ei näin voi jatkua! Se on todella hankala ihminen! Miten sä Kari jaksat? Mä tiedän, järjestetään sille työkykytutkimus! Ihanko totta? Käskikö se todellakin oppilaita ottamaan leirille nokkahuilun, ja vielä alttohuilunkin? Eikä kysynyt rehtorilta? Laittoiko se tosiaankin lapsenlapsensa vauvakuvaa sermille?*

Lilla Kamilla. Kuva Ildiko Kadar

> *Miksi? Miten se kehtaa!? Ei se sinne kuulu! Kuvittele, jos kaikki tekisi näin? Kirjoittiko todellakin vanhemmille kirjeen, että "Rakkaat Vanhemmat"? Miten niin "Rakkaat Vanhemmat"? Aivan hullua! Mutta hei, muistakaa että se on hyvissä väleissä oppilaidensa lisäksi myös vanhempien kanssa. Se taatusti puhuu niille meistä! Se puhuu takuuvarmasti virkasalaisuuksia! Ei, se ei näin voi jatkua! Siihen on saatava loppu, Harry! Joo, Merja, kutsu koolle kuulemistilaisuus! Kyllä siitä on päästävä eroon hinnalla millä hyvänsä!"* (Vrt. ym. satuumme *Jänö ja pipo*)
>
> Ja minä otin Lilla Kamillan kuvan, ja mieleeni työntyi hänen kuvansa jo kädessäni tahtomattani: "Tuu, Lilla, kiltti! Ei meitä tässä tarvita."

Ja hallinto-oikeuden käsittelyssä paljastuu totuus Kaakernapin ja kumppaneiden julistamasta taivaan putoamisesta. Siellä vasta taivas putoaa.

Narsistisen esimiehen hovin muodostumiseen tarvitaan hienovaraisesti sanottuna hyväuskoisia myötäilijöitä, omaa etua ajavia, häikäilemättömiä tai muuten vaan selkärangattomia ihmisiä. (V. I. Lenin [1870–1924] kuulemma käytti tähän paljon rumempaa ilmaisua. Jätetään se tässä sanomatta, mutta alkukirjaimet olivat *hyö…* ja *idi…*)

Tässä pakon- ja paniikinomaisessa hysteerisessä mielentilassa millään ei ole enää väliä. Ei poliisilla, ei laillisuudella, ei oppilaiden edulla, ei kaupunkilaisten mielipiteellä, eikä hallinto-oikeuksien päätöksillä. Ainoastaan sillä on väliä, että tästä henkilöstä päästään eroon. Alitajunnallisesti mielentila kumpuaa kokemuksesta siitä, että tämän henkilön pelkkä olemassaolo on vaarana asemallemme, sillä hän voi paljastaa epäpätevyytemme tai henkisen vajavuutemme. Kyse on kuitenkin vain harhaluulosta. Ritvan yhtä hyväuskoista yritystä lukuun ottamatta kukaan ei vaatinut asioiden uudelleenkäsittelyä, tai uhannut esimiehiä, saati heidän asemiaan muullakaan tavalla.

Tästä yhdestä yrityksestäkin jouduin tilille minä, eikä Ritva. Minä pyysin tässä vaiheessa enää vain työrauhaa ja työhäirinnän lopettamista. Vahingot olivat kaupungille ja kaupunkilaisille valtaisia, mutta silläkään ei ole väliä.

Sofokles taisi taas olla oikeassa.

Terveellä esimiehellä on terve itseluottamus

Edellä mainittua rehtoria ja virastonjohtajaa edeltäneet esimiehet (kuten esimerkiksi Paula Hauru, Martti Aila, Väinö Vartio, Veikko Vörlund, Pekka Pöyhönen, Juhani Lehtonen jne.) olivat tyytyväisiä innostuneista alaisistaan. He olivat ylpeitä kouluissaan työtä tekevistä pitkälle

koulutetuista opettajista. Nähtyään hyviä tuloksia, he vain rohkaisivat meitä lisää täydentämään soittimistoa, nuotistoa, kehittämään musiikkiluokkien toimintaa, järjestämään uusia suhteita, esiintymismatkoja ja niin eteenpäin. Jotkut heistä tulivat jopa mukaan valtakunnallisille kilpailumatkoille tai esiintymismatkoille. Esimerkiksi vuonna 1995 kuoromme sai kutsun Jyväskylän yliopistolle *VIII. Kansainvälisen suomalais-ugrilaisen kongressin* (CIFU) avajaistilaisuuteen kantaesittämään Veljo Tormiksen (1930–2017) koulullemme säveltämän sarjan *Suomalais-ugrilaisia maisemia*. Siellä jotkut näistä esimiehistämme tapasivat opiskeluaikansa professoreitaan ja olivat nähtävästi ylpeitä kuoromme taidosta ja menestyksestä. Nämä esimiehet auttoivat meitä kaikin mahdollisin tavoin. Terveen itsetuntonsa ansiosta heidän ei tarvinnut pelätä soveltuvuutensa puolesta. He innostivat alati sekä alaisiaan sekä oppilaitamme. Muistan, kun Väinö Vartio, Pekka Pöyhönen tai Veikko Vörlund tulivat seuraamaan opetustunteja, kuinka oppilaita jännitti, mutta kuinka he kuitenkin selvästi aistivat, että heitä pidettiin tärkeinä. Entäs sitten nyt? Arvatkaa, koska oppilaat saivat viimeksi jännittää, kun koulutoimenjohtaja tulee seuraamaan opetus- tai kuorotuntia!

26.–29.5.2017 Uudemmat potkut, 1.4.2016

Oli vähällä unohtua, että minunhan piti olla positiivinen, ja onhan pian muutenkin kesä tulossa. Se kuitenkin tuo tullessaan toisen ongelman. Miten laadin ensi syksyä varten oppikirjan tai edes oppimateriaaleja yläkoulun oppilaille, minulta kun otettiin avaimet ja tunnukset, joita ilman en pääse Onkilahden kouluun.

Vain yhdeksän kuukautta korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (26.6.2015) jälkeen sain potkut Onkilahden koulusta, ja siirron Vöyrinkaupungin kouluun Vaasan henkilöstö- ja työturvallisuustoimen perustelemattoman “asian” nojalla 1.4.2016.

Päätös pitää perustella (Hallintolaki 45 §), muttei Vaasassa

Vaasan kaupunki/Henkilöstöpalvelut 1.4.2016

Asia: Onkilahden koulun tuntiopettaja György Kadarin ja rehtori Kari Nummelan tekemät työpaikkakiusaamisilmoitukset toisistaan

Henkilöstöpalveluissa on järjestetty molempien asianosaisten kuulemistilaisuudet Kari Nummelan osalta 24.11.2015 ja György Kadarin osalta 4.2.2016, koskien syksyn 2015 tapahtumia.

Kokonaisarvioinnin perusteella toteamme, ettei kumpikaan osapuoli ole toiminut täysin moitteettomasti. Jatkotoimenpiteenä esitämme, molempien osapuolten terveyden ja työhyvinvoinnin turvaamiseksi, työrauhan palauttamiseksi ja työyhteisön kokonaisetu huomioiden, että sivistystoimi pyrkisi löytämään pikaisesti sellaisen ratkaisun, jossa molemmille osapuolille osoitetaan heille soveltuvia työtehtäviä sivistystoimessa muualla kuin Onkilahden koulussa.

Leena Kaunisto
henkilöstöjohtaja

Tapio Lehto
työsuojelupäällikkö

Esimiehille ei riittänyt kahdenkaan hallinto-oikeuden päätös opettamaan, että toiminta täytyy tarkkaan (teko, päivämäärä, jne.) eritellä ja perustella. Perusteita ei tällekään lausunnolle löytynyt. Tästä kokonaisarvioinnista tiedetään vain se, että Nummela valitti tapahtumista vuosina 2007–2012, joista VHO ja KHO oli jo tehnyt päätöksensä. Tässä todetaan vain, että *"kumpikaan ei toiminut täysin moitteettomasti"*, ei Nummela eikä Kadar. Leimataan heidät syyllisiksi noin vain, perustelematta.

Rikoslaki 24 luku 9 §

"Joka
1) esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, taikka
2) muuten kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla halventaa toista,
on tuomittava *kunnianloukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi."

Työsuojelupäällikkö Tapio Lehdon ja henkilöstöjohtaja Leena Kauniston mielestä sillä ei ole väliä, miten Kadar toimi moitittavasti. Ei heidän tarvitse sitä yrittää perustella, sillä *"sen tietää Kadar varmaan itse parhaiten"*. Näinhän sanoimme VHO:ssakin 20.-23.5.2013, toki hävittiin, mutta ei siitä koitunut meille muita ongelmia. Se riittää nytkin, jos vain sanomme, ettei Kadarin toiminta ollut moitteetonta.

Huomio lainsäätäjille #7 (ks. myöhemmin lisää)

Valitettavasti Suomen oikeusjärjestelmä opetti esimiehilleni, että heidän ei tarvitse perustella väittämiään, he ovat oikeutettuja toimia omavaltaisesti piittaamasta lakipykälistä. Hehän näkivät jo VHO:ssa (2013) ja KHO:ssa (2015), että he saavat parjata, valehdella, tehdä ratkaisuja ja tuomioita perustelematta niitä joutumatta siitä vastuuseen, tai toisin sanottuna, että alaisesta saa valehdella mielin määrin. Tuli niissä istunnoissa ilmi mitä virkarikoksia tahansa, niistä ei tule tuomiota eikä niitä lähetetä eteenpäin poliisille.

Hallintolaki 45 § sanoo seuraavasti:

”Päätöksen perusteleminen
Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.”

Tämä laki ei ilmeisesti ainakaan Vaasassa päde. Syyttäjä Kai Palmunen taisi olla samaa mieltä. Veikkaan, että tällä kertaa syyttäjälle riitti, että Kaunisto ja Lehto eivät kirjoittaneet päätöksensä aiheeksi *Päätös*, vaan täysin epämääräisen aiheen. Täten se ei teknisesti ollut *päätös*, joten em. lakipykälää ei tarvinnut tapaukseen soveltaa. Menikö Palmunen halpaan, vai oliko nytkin kyse “isoista asioista” (ks. aiempana), johon Palmusen ei kannata sekaantua? En tiedä. Joka tapauksessa Palmuselle ei huomannut tai ollut huomaavinaan, että työpaikallani oli toimittu törkeästi KHO:n päätöksen henkeä ja työhönpaluukokouksessa (7.8.2015) tehtyjä sitoumuksia vastaan.

> Kaikki seikat huomioon ottaen, minua ei yllättäisi, jos kävisi ilmi, että asiasta oli ennalta sovittu. Lehdon ja Kauniston päätöksen laatiminen kesti lähes seitsemän kuukautta.

Lehdon ja Kauniston toiminnasta ja syyttäjä Palmusen suhtautumisesta asiaan tekee vielä pahemman se, että Nummela omassa työpaikkakiusaamisilmoituksessaan syyttää Kadaria v. 2007–2012 välisistä tapahtumista, joista VHO ja KHO tekivät jo ratkaisunsa. Muistin virkistämiseksi: työpaikkakiusaamisilmoituksessaan (Perustelut) Nummela kirjoittaa seuraavasti:

“... työnantaja oli velvollinen puuttumaan hänen (Kadarin) toimintaansa työpaikalla vuosien 2007–2012. (...) Kadar ei hänelle annettuja neuvoja, ohjeitta ja määräyksiä ollut valmis noudattamaan, jolloin **työnantajan oli** annettava hänelle kirjallinen varoitus 28.3.2011 ja myöhemmin **irtisanottava hänet 24.4.2012**”

(Kari Nummela: Perustelut työpaikkakiusaamisilmoitukseen, 16.11.2015)

Kadar siis tuomittiin uudestaan asiasta, josta oli olemassa jo KHO:n lainvoimainen päätös: Kadar on syytön. KHO:n sana ei paljoa painanut, sillä tämän uudenkin Kaunisto-Lehto-tuomion mukaan Kadar toimi moitittavasti. On uskomatonta, että syyttäjä Palmunen ei nähnyt tässäkään mitään ongelmallista. Uhri ei voi olla pohtimatta, että millä tämä selittyy: ammattitaidottomuus, hyvävelijärjestelmä vai …

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös on väärä, ne ovat ammattitaidottomia

Nummela ei siis suostu hyväksymään VHO:n ja KHO:n lainvoimaista päätöstä. On huomionarvoista, että samasta henkilöstä, joka ilman valtuuksia mitätöi Suomen ylimmän tuomiovallan päätöksen, tehtiin koulutoimenjohtaja. Kontraselektio ja hovi toimivat.

Nummelan Perustelujen (16.11.2015) joukosta ei löydy muitakaan varteenotettavia syytöksiä, joten ainoa syy Kauniston ja Lehdon johtopäätökseen "Kadar ei toiminut täysin moitteettomasti" on voinut olla Kadarin toiminta "2007–2012". Kaunisto ja Lehto näyttivät siis yhtyvän Nummelan kantaan, että vuosien 2007–2012 tapahtumien osalta, **VHO:n ja KHO:n lainvoimainen päätös irtisanomisen laittomuudesta on virheellinen.**

Palmusen olisi pitänyt puuttua pelkästään jo ilmoitusten käsittelyaikaan (seitsemän kuukautta). Virkamieskoneisto tarvitsi tämän tempun keksimiseen puoli vuotta. Olin nimittäin jättänyt Nummelan harjoittamasta työpaikkakiusaamisesta (ks. edempänä) ilmoituksen koulutoimenjohtaja Juha-Pekka Lehmukselle **7.10.2015**. Työsuojelun kirjeen, jota ei siis sanottu päätökseksi, sain vasta **4.4.2016**. Tällaista aiheetonta viivytystä, varsinkin työpaikkakiusaamisasian vakavuus huomioon ottaen, voidaan jo itsessään pitää törkeänä.

Vaasan henkilöstöpalvelun laatima ohjeistus **Epäasialliseen käytökseen puuttuminen, 2006** siteeraa työturvallisuuslain 28 § pykälää:

"Jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa, hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissä olevin keinoin ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi."

Kaunistolta ja Lehdolta ryhtymiseen meni yli puoli vuotta. He ratkaisivat asian niputtamalla ilmoitukset yhteen – sekä minun, että minulle työhäirintää ja terveydellistä haittaa aiheuttaneen, KHO:n päätöstä uhmanneen Nummelan. Näin tehdessään he jättivät myös kertomatta, mitä kukin oli tehnyt.

Kuten tiedämme, Kadar on "hankala ihminen", ja sen saivat nyt Kaunisto ja Lehto kokea. He joutuivat vaikeaan tilanteeseen. Lopputuloksesta voidaan selvästi päätellä, että heitä eivät kiinnostaneet:

- miten lasten oppimista voidaan parhaiten edistää,
- miten Kadar voisi saada hänelle kuuluvat opetustuntinsa,
- miten Kadarin työrauha voidaan taata.

Kaunistoa ja Lehtoa kiinnosti vain:

- Miten Nummela voidaan pelastaa.

Eikä tässäkään vielä kaikki. Kun Nummela kirjelmässään syytti minua hallinto-oikeuden jälkeen v. 2007–2012 tapahtumista uudestaan, **istuin alas entisen rehtorini, avustajani Veikko Vörlundin kanssa. Kirjasimme ja luettelimme kaikkien virkamiesten kaikki teot vuosilta 2007–2012, jotka olivat mielestämme lainvastaisia**. Siitä tuli **68 sivuinen** opus. Tarkoituksenamme oli herätellä Nummelan esimiehiä, että nyt olisi korkea aikaa toimia lainmukaisella tavalla, ja lopettaa minua vastaan käyty ajojahti.

Kyseenalaisesti toimineiden virkamiesten joukossa olivat myös Tapio Lehto ja Leena Kaunisto. Lehto ja Kaunisto eivät silti tulleet ajatelleeksi, että **he ovat jäävejä** käsittelemään Nummelan syytöksiin antamaani 68-sivuista vastinetta. Ja kuten heidän vastauksestaan näkee, he eivät suostuneet sanallakaan ottamaan kantaa Swanljungin, Knookalan, Krookin, tai omiin mahdollisiin virkavirheisiinsä. Tämä menetelmä, oli se ristiriidassa edellä mainittujen lakien kanssa tai ei, sopi myös poliisille ja toveri Palmuselle. Kuulusteluissa v. 2016 heti ensi kättelyssä sanottiin, että me mitään muuta ei tutkita, kuin Nummelan asioita, ja niitäkin vain syksyn osalta. Mieleeni nousi useita kysymyksiä, mutta en voinut kuin tyytyä siihen.

Kerrataan vielä selkeyden vuoksi tapahtumaketju:

1. Kokouksessa 7.8.2015 työhön paluutani päätettiin seurata. Minua sekä avustajaani pyydettiin pitämään virkailijoita ajan tasalla siitä, miten työhön paluuni sujuu.
2. Lähetin syksyn aikana selostuksia Nummelan toiminnasta.
3. Juha-Pekka Lehmus pyysi laatimaan ja allekirjoittamaan työpaikkakiusaamisilmoituksen.
4. Kirjoitin työpaikkakiusaamisilmoituksen ja lähetin sen Lehmukselle 7.10.2015.
5. Nummela kirjoitti minusta työpaikkakiusaamisilmoituksen 16.11.2015, jossa hän syytti minua uudemman kerran v. 2007–2012 tapahtumilla (ks. aiemmin), erittelemättä tälläkään kertaa mitään niistä.
6. Puolustautuakseni kirjoitin 68-sivuisen vastineen Nummelan syytöksiin 29.1.2016.
7. **Perustelematon, päätöksetön päätös** tuli valmiiksi 1.4.2016. Sen mukaan molemmat toimimme moitittavasti.

Huomio lainsäätäjille uudemman kerran

Näin ei olisi voinut käydä uhrille, jos hallinto-oikeus olisi käsitellyt kaikki käsittelyssä esiin tulleet virkarikoksia, tai lähettänyt ne edelleen poliisille tutkittavaksi. Minulla olisi ollut työrauha, ja olisin ehkä voinut edes jokseenkin säilyttää terveydentilani. Tapahtumasarjan jälkeen nousee väistämättä esiin kysymys, jota ei voida toistaa tarpeeksi monta kertaa: **Ovatko Vaasan hallinto-oikeus, korkein hallinto-oikeus ja syyttäjävirasto uskottavia instituutioita? Oliko uhrille mitään hyötyä siitä, että merkittävä osa Suomen kansantaloudesta käytetään näiden instituutioiden ylläpitämiseen?**

Tasapuolinen kohtelu, Työsopimuslaki 2 §

Surkuhupaisaa on, että Nummela sai 28.2.2016 moitittavasta toiminnastaan siirron – vähän kuten oli tapana korruptoituneissa sosialistivaltioissa – ylemmäs kouluviraston aluerehtoriksi, ja minut taas poistettiin vielä toistamiseenkin Onkilahden koulusta toiseen kouluun. Tässäkö oli työsuojelun ja henkilöstöhallinnon "tasapuolinen kohtelu":

Työsopimuslaki 2 §

Tasapuolinen kohtelu ja syrjintäkielto

Työnantajan on kohdeltava työntekijöitä tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole työntekijöiden tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua."

Nummela ei jaksanut odottaa Lehdon ja Kauniston asiakirjaa, (epä)päätöstä (1.4.2016). Hänen arvovaltansa ei saanut kärsiä tappiota. Sen sijaan hän kutsui Onkilahden koulun opettajat koolle jo 28.2.2016, runsas kuukausi ennen virkamiesten vastausta kertoakseen, että *"kouluviraston tärkeä tehtävä vaatii kokonaisen ihmisen"* (sanatarkasti), joten hän jää Onkilahden koulusta virkavapaalle ja siirtyy kouluvirastoon. Hänet siis tarvittiin rehtorintehtävää tärkeämpiin tehtäviin.

Ajankohdat viittaavat hyvin selkeästi yhdessä tehtyihin ratkaisuihin, joilla turvattiin Nummelan ja muiden virkarikoksia tehneiden esimiesten asema, ja päästiin samalla Kadarista eroon. Nyt rehtorilla tuli palkka ja sulka hattuun: *koulusuunnittelija/aluerehtori*. Kadar taas erotettiin uudemman kerran omasta koulustaan, jossa hän oli toiminut vuosikymmeniä.

Käytännössä Nummela sai siis 1.4.2016 (epä)päätöksen, jonka mukaan hän ei saa olla Onkilahden koulun rehtori, mutta nostettiinkin Vaasan kaikkien koulujen rehtoriksi. Kuvittelenko vain, vai haiseeko tässä korruptio?

Mietin, voisiko Sauli Niinistö olla koko maan presidentti, jos hänellä olisi jostain hänestä johtuvasta syystä kielto liikkua vaikkapa Uudenmaan virastotaloissa. Tämäkään vertaus ei riitä kuvaamaan tilanteen absurdiutta. Nummela jäi itse virkavapaalle. Häntä, toisin kuin Kadaria, ei ole edes poistettu Onkilahden koulun kirjoista.

Hyvä Lukijani, tuntuuko tämä raskaalta luettavalta? Se oli ainakin raskasta elettävää.

14.7.2018

Uskokaa tai älkää, vähän ajan kuluttua (1.1.2018) ktj. Juha-Pekka Lehmuksen lähdettyä, tai mahdollisesti paettua Raisioon, Nummela nousikin aluerehtorista koulutoimenjohtajaksi. Tämä on kaupungin hierarkiassa kolmanneksi korkein rooli. Arvatenkin Vaasan kuviot saivat riittää Juha-Pekka Lehmukselle. Oli ironista lukea hänen työhakemustaan, jolla hänet valittiin Raision sivistysjohtajaksi. Hakemuksessaan hän esittelee itsensä oikeudenmukaisena, esimerkillisenä ja kannustavana johtajana:

"Pyrin omassa työssäni aikaansaamaan positiivisen ja kannustavan työilmapiirin vaikeista sekä haasteellisista työtehtävistä huolimatta. **Esimiehenä toimin oikeudenmukaisesti** ja pyrin **esimerkilläni** kannustamaan työtovereitani hyvään työsuoritukseen.

Nykyisen tehtäväni kautta olen saanut arvokasta kokemusta perusopetuksen johtamisesta. Samaan aikaan **olen saanut olla hyvin tiiviisti mukana Vaasan sivistystoimen kehittämisessä**, päivittäisessä toiminnassa ja sen johtamisessa. Olen kokenut työni perusopetuksen johtajana ja osana sivistystoimen johtoa sekä erittäin mielekkääksi ja antoisaksi. Vaasa on myös tarjonnut upean mahdollisuuden kehittää ammatillista osaamistani." (Hakuaika: 7.8.2017 15:00)

Lehmus kirjoitti hakemuksessaan vuosistaan Vaasassa sen jälkeen, kun musiikkiluokkien toiminta oli täysin romahtanut. Nämä sanat tulevat henkilöltä, joka mm. irtisanoi minut koskaan kuuntelematta minua, ja jonka irtisanomispäätöksen VHO ja KHO yksiäänisesti tuomitsivat laittomaksi. Mutta kuten ylempänä nähtiin, VHO:n ja KHO:n tuomarithan eivät ymmärtäneet miten asian laita todella oli. Heillä ei ollut kykyä näkemään juttua kokonaisuutena (näin kaupungin lakimies Marja Ylisalmi kuulemma selitti KHO:n päätöstä valtuustolle).

Tropiclandia tai Vivaldi

Hyvät lukija!

Muistakaa yrittää rentoutua! Käykää vaikka happihyppelyllä tuulettamassa päätänne ennen kun jatkatte! Tai tehkää, kuten minä. Kävin 2–3 kertaa viikossa Tropiclandiassa aamu-uinnilla. Tai no, ei uinnilla, vaan porealtaassa. Olen lukenut, ja uskon todella, että vedessä lilluminen tekee levottoman sielun keholle ja hermostolle hyvää. Ainakin omalla kohdallani tämä tuntui tepsivän. Olisihan ollut kohtuullista, että Vaasan kaupunki olisi maksanut nämä kulut, ja ne viinipullot, jotka nautin yöunen saamiseksi? Sellaista en kuitenkaan pyydä, koska tiedän, että heiltä ei riittäisi ymmärrystä.

No, menettekö ulkoilemaan vai ette? Vai laiskottaa? Siinä tapauksessa tahdon sen sijaan suositella kuuntelemaan Vivaldin *Kaksoissellokonserton* (RV 531) tai *Myrskyn*, ja vääntämään volyymin kovemmalle. Ennen kuin aloitatte, on tärkeää löytää sellainen versio, joka ei pyri kuulostamaan kauniilta, mutta ei toisaalta aggressiiviseltakaan. Kummatkaan eivät osu ihmisyyden ytimeen, tai ymmärrä meitä uhreja, musiikkia tai taidetta. **Yrittäkää löytää sellainen esitys, jonka jälkeen silmiinne kertyy kyyneleitä ja tunnette, kuinka mahtavaa on olla ihminen.**

Tuliko helpottunut olo?

Kuva Ildiko Kadar

Meillä uhreilla on siinä mielessä etuoikeutettu asema, että tiedämme, mikä on taidetta ja mikä on valhetta. Me tiedämme sen oman kehomme reaktion perusteella. Taiteesta me nautimme suunnattomasti ja valheesta me kärsimme suunnattomasti. Toinen saa aikaan hyvän olon, toinen sattuu ja pahasti.

> Presidentti Mauno Koivistolla taisi olla omakohtaista kokemusta asiasta, kun hän sanoi jossain (kirjoitan vain muistista): *"Jos haluat tietää totuuden, keskustele masentuneen ihmisen kanssa."*

Narsisti on eritäin hyvä manipuloimaan toisia ihmisiä

Ennen kun lukija kuvittelee Merja-Helena Kärkkäisen olleen oikeassa siinä, että olen täysin negatiivinen enkä kykene näkemään asioita objektiivisesti, haluan sanoa Lehmuksesta myös jotain positiivista. Oman käsitykseni mukaan tämä, nyt jo entinen koulutoimenjohtajamme oli – jos ei välttämättä täysin tehtäväänsä soveltuva – niin ainakin henkilönä hyvinkin mukava ja inhimillinen ihminen. Arvelisin, että hän saattoi hyvinkin huomata, että minua kohdallaan törkeän epäasiallisesti, mutta ei vain itse voinut sille mitään. Swanljung ja Nummela panivat hänet allekirjoittamaan irtisanomispäätöksen huhtikuussa 2012, vaikka hän oli virassaan aivan uusi, eikä ollut keskustellut asiasta kanssani koskaan. Psykologian kirjallisuudessa todetaan, että narsistinen henkilö on taitava manipuloimaan muita ihmisiä, jopa poliisia ja tuomioistuimen tuomareitakin. Tekeekö tämä Lehmuksesta syyntakeettoman?

Olisi kiinnostanut, siirtyykö kontraselektion ilmiö Lehmuksen mukana Raisioon ja yritin selvittää, ottiko Raision kaupunki Lehmuksen väitteistä selvää. Kommentoivatko Vaasan kaupungin esimiehet niitä, tai saiko Lehmus suosituskirjeitä Vaasasta? En saanut vastauksia kysymyksiini.

Olisi miten oli, koulutoimenjohtaja **Juha-Pekka Lehmus**, allekirjoittamalla laittoman päätöksen (päivänä, 24.4.2012), osaltaan aiheutti Vaasan kaupungille yli 100 000 euron laskun ja samalla musiikkiluokkatoiminnan romahduksen. Lopputulos hänelle kuitenkin oli, että nyt (v. 2018) hän **toimiikin sivistysjohtajana** Raisiossa. Toinen laittoman päätöksen takana oleva henkilö, **rehtori Nummela pääsi koulutoimenjohtajaksi**.

Laskut maksoivat asiaan syyttömät ja liittymättömät vaasalaiset veronmaksajat sekä luottamusmiehet, kaupunginhallituksen ja -valtuuston, sekä opetuslautakunnan jäsenet, joita ei tietenkään voi sanoa syyttömiksi. Hehän, muutamaa lukuun ottamatta, toimivat esimiesten kumileimasimina. Sallinette hyvä Lukijani minun luettelevan tässä niiden edustajien nimet, jotka yrittivät kaikkensa estääkseen tämän farssin: Marjatta Vehkaoja (SDP), Håkan Nordman (RKP), Harri Leppänen (PS), Aino Siltanen (ProVaasa), Tytti Hyttilä-Huhta (Vihreät), Jukka Mäkynen (PS) ja Matti Vahtera (PS). Lisäksi listaan niiden nimiä, jotka käsittääkseni olisivat voineet, mutta eivät tehneet mitään minun ja musiikkiluokkalaisten hyväksi: Pirjo Andrejeff (SDP), Kim Berg (SDP), Maria Tolppanen (SDP), Joakim Strand (RKP), Kim Berg (SDP), Jorma Kivimäki (SDP), Matias Mäkynen (SDP), jne.

5.6.2017 Opetustunnit ilman opetustilaa – Kadarille on laadittu omat säännöt

Kesä on tullut. Aurinko paistaa, ja pitää olla positiivinen. Sitä paitsi tänään on 5.6.2017, sairauslomani päättyi, kesäloma on alkanut, enää ei tarvitse pelätä tai jännittää uusia kuulemistilaisuuksia. Näillä näkymin saan jatkaa opetustyötäni. No, en tokikaan omassa,

Onkilahden koulussa, vaan Vöyrinkaupungin koulussa, johon minut pakkosiirrettiin viime vuonna työturvallisuus- ja henkilöstöpäällikön päätöksen (1.4.2016) nojalla. Sen jälkeen en ole saanut pitää opetus-, kuoro- taikka orkesterituntejakaan enää Onkilahden koulun tiloissa. Avaimet, tagit ja tietokonetunnukset takavarikoitiin minulta, ja yhteydenpito oppilaisiini ja heidän vanhempiinsa katkaistiin.

Joku voisi kysyä, että miten tämä voi näin mennä? Mikset saa mennä omaan kouluusi, jossa olit yli 30 vuotta, jossa on musiikkiluokkien oppimateriaali-, soitin- ja nuottivarasto? Mikset saa pitää yhteyttä oppilaisiin ja heidän vanhempiinsa? Nämä ovat oikeita kysymyksiä esittää. Tahdon muistuttaa, että ollaan Tomas Häyryn, Christiina Knookalan, Tapio Lehdon ja Kari Nummelan Vaasan valtakunnassa, jossa, kuten Ritva Käräjämäki oli sanonut ja kirjoittanut esimiehille jo vuosia sitten: “Kadarille on luotu omat säännöt”. Näitä laatiessa Ritvan ja muidenkin musiikinopettajien laatimat kannanotot olivat esimiesten silmissä merkityksettömiä, eikä niihin kiinnitetty huomiota.

Kadarille luodut säännöt sen sijaan koskivat sairauslomaakin. Sairauslomansa aikana Kadar ei saanut astua jalallakaan kouluun. Rehtorini Kari Nummela oli tuohtunut, kun jo vuosia sitten tuli eräänä sunnuntaina tarkistamaan, satunko olemaan sairaslomani aikana koululla. Ja minä olin. Siitä nousi suuri kohu. Jouduin kysymään OAJ:ltä, että saako työntekijä sairasloman aikana käydä työpaikalla. Sain kerrankin OAJ:ltä vastauksen, että kyllä saa.

Joku saattaa ihmetellä, että miten niin ”tuli tarkistamaan”? Luitte aivan oikein, sananvalinta ei ole sattumaa. Vs. Merja Krook ja kouluviraston päällikkö Harry Swanljung, kuten ylempänä jo mainitsin, lukuvuonna 2010–2011 tulivat joka ikiseen Vaasan musiikkiluokkien vanhempien tuki ry:n kokoukseen tarkistamaan, että mitä Juri siellä tekee ja sanoo (lisää tuonnempana).

Miten lähikollegani kokivat tilanteen? Liitän tähän Ritva Käräjämäen kirjeen saamastani erityiskohtelusta. Se on vuodelta 2016, ajalta, jolloin jättämäni työpaikkakiusaamisilmoitus oli suostuttu ensimmäistä kertaa käsittelemään. Ritva Käräjämäki oli taas kerran sinisilmäinen ja uskoi, että nyt tapaus saadaan vihdoin tutkittua. Hän kirjoitti Vaasan työsuojelulle seuraavasti:

“Lähettäjä: Ritva Karajamaki < >
Lähetetty: 6. maaliskuuta 2016 19:14
Vastaanottaja: tapio.lehto@vaasa.fi
Kopio: Kádár György
Aihe: Kadarin tapaus

Tapio Lehto

Luulin, että vuosia meitä Onkilahden musiikkiluokan opettajia piinannut ahdistus vihdoinkin, Korkeimman oikeuden tuomion jälkeen olisi ohi, mutta erehdyin.

Juri Kadaria koskevat asiat eivät koskaan ole olleet yksin hänen, vaan samassa liemessä olemme olleet kaikki -asioiden pahimmillaan ollessa viisi musiikkiluokan opettajaa.
Juri, joka uskalsi puhua kaikkien puolesta, joutui silmätikuksi ja hänellä oli kaupungin taholta aivan oma "oikeuslaitoksensa". Ts. häntä kohdeltiin aivan eri tavoin ja säännöin kuin muita opettajia.

Nyt todella toivoisin, että vihdoinkin olisitte oikeudenmukaisia ja käsittelisitte ne asiat, jotka jäivät monista pyynnöistämme huolimatta tutkimatta.

Esim.
Harry Swanljung lupasi ensimmäisessä kuulemistilaisuudessa palata tutkimaan vaatimani asiat, jotka aikoinaan johtivat asioiden kiristymiseen. -Ei tutkittu.

Knookala ei vastannut kirjeeseeni, ei kuunnellut Juria.

Pirkko Käräjämäki ei suostunut keskustelemaan.

Ammattiyhdistyksen selvä ongelma; rehtorit ja opettajat samassa liitossa.
Apua pyydettäessä ay edustajamme aloitti tapaamisen syyttämällä Juria asioista, joita ei ollut tapahtunut, eli oli suorastaan naurettavan asian vuoksi saatu rehtorin asian taakse.

Työsuojeluvaltuutettu kyllä kuunteli meitä, mutta mitään ei tapahtunut.
(Kysyessäni Merja Krookilta, mitä meidän pitäisi tehdä, jos asioista ei voi puhua, selvittää, mahdollisesti pyytää anteeksi, vastaus oli: ottakaa sairaslomaa.
Työsuojeluvaltuutettu oli paikalla ja kysyessäni mielipidettä em. kommentista, sanoi vähän ihmetelleensä.

Alakouluun opettajat määrättiin työnohjaukseen. Miksi? Missä olivat vastapuolen edustajat?
Meillä ei keskenämme ollut mitään ongelmaa. Ei myöskään Jurin kanssa.

Ko. työsuojeluvaltuutettu vaihtui toiseen ja tämä kuulematta ja tapaamatta meitä varsinaisia asianomaisia kirjoitti lautakunnalle lausunnon, jolla saattoi olla merkitystä päätökseen Jurin irtisanomisessa.

Mielenkiintoinen oli asia, joka koski minua, johon olin "syyllinen", ja myöntänyt sen. Vastapuolen papereissa Juri on syyllinen, koska ei olla varmoja tapauksesta...

Ongelmat, joita yläkoulun kanssa oli vuosikausia, olivat Nummelan tiedossa, koska kerroin ja kerroimme hänelle hyvin avoimesti kaikista tapahtuneista.
Me alakoulun opettajat oletimme, että rehtori selvittä ja raportoi yläkoulua, koska yläkoulun rehtori selvästi viestitti, ettei keskustele kuin omien alaistensa kanssa.
Pettymys olikin suuri, kun kysyessäni, onko hän kertonut Pirkko Käräjämäelle ongelmistamme, vastaus oli, että jotain...

Ongelmaa, oikeudenkäyntiä, yli 100 000 e:n kustannuksia kaupungille ei olisi tullut, jos edes yksi näistä neljästä olisi pysäyttänyt asian ajoissa.
Perälä. P.Käräjämäki, Nummela, Swanljung

Meiltä riviopettajiltahan ei juuri kysytty, mikä pahinta Juria ei kuunneltu.

Miten tällaista voi tapahtua?
Nyt olisikin vihdoin hyvä käydä myös Jurin asia perinpohjin läpi.
Onko oikein, että rehtori Nummela saa koko kaupungin koneiston taakseen heti, Juri joutui odottamaan kuukausi ja vuosikausia ja meidän tavallisten riviopettajien kanssa ei suostuta edes keskustelemaan?

Yst. terveisin

Ritva Käräjämäki
entinen musiikkiluokan opettaja

Ps. Pyydän liittämään tutkintamateriaaliin”

Lukijani varmaan uskaltaa jo lyödä vetoa, että kirje ei edennyt mihinkään. Lukijani on oikeassa. Se hukutettiin johonkin roskakoriin muiden minua puoltavien asiakirjojen sekaan, ja jäi käsittelemättä.

Jos Lukijani vielä muistaa, taistelutoverini Ritva Käräjämäki pakeni Nummelan johtamasta koulusta jo 2011.

Silloin vainoaminen ei ollut vielä rikos

Kuten aiemmin mainitsin, minua kyttäämiseni ja vainoamiseni alkoi vuodesta 2010. Tällä tarkoitan sitä, että jos järjestettiin kokous, vaikka illallakin, joku minun esimiehistäni tuli paikalle. Tämä vainoaminen jatkui irtisanomispäätöstä odotellessakin. Swanljung ja Juha-Pekka Lehmus tulivat tarkistamaan senkin, käynkö sekakuoro Sirpaleiden harjoituksissa, joita pidettiin ko. Onkilahden koulun tiloissa. Olin nimittäin saanut kiellon menemästä Onkilahden koulun rakennukseen. Voitte kuvitella laulajien ilmeet nähdessään kaksi oven raosta ilmestyvää päätä, toinen virastopäällikön eli Swanljungin, toinen koulutoimenjohtaja Lehmuksen, etsimässä ”lainrikkojaa”. Kuoronjohtaja Anne Tienhaara kysyi aikuisilta miehiltä, voiko hän auttaa. Miehet vastasivat kysymällä:

- *Onko Juri talossa?*
- *Ei ole,* vastasi Anne, johon Swanljung vastasi uhkaillen ja ivallisesti:
- *Ei vielä.*

Kyseiset ihmiset olivat melkein joka keskiviikko harjoituspäivän iltoina koulun pihalla kyttäämässä. Voiko Lukijani uskoa? Ei siis Nummela, vaan Harry Swanljung ja Juha-Pekka Lehmus. Helsingin yliopiston Teknillisen korkeakoulun (nyk. Aalto yliopisto) kylmälaboratorion aivotutkimusyksikön johtaja Riitta Hari kysyy luennossaan (2006) seuraavasti: *”Ovatko ajatukset aivoissamme?”* ja hiukan varovaiselta kuulostavalla tavalla vastaa kysymykseen: *”Itse asiassa monissa parisuhteissa – ja tietysti kiinteissä työyhteisöissä – ajattelu on selkeästi jaettu yksilöiden kesken.”* Näin ilmeisesti narsistin hovissakin.

Aikuinen tohtorismies joutuu 30 ansiokkaan palveluvuoden jälkeen piileskelemään

Jouduin siis lähes 60-vuotiaana, 30 vuotta kaupunkiani palvelleena piileskelemään omassa koulussani kuin jokin pahaa tehnyt kakara. Osaan nähdä tilanteessa myös vitsikkyyttä.

Siihen aikaan minulle oli asetettu muitakin kieltoja. Olin esimerkiksi epätoivottu vieras kirkossa opettamieni oppilaiden joulukonsertissa sekä heidän kevätkonsertissaan, koulun kevätjuhlassa. Saanut mennä samaan lentokoneeseenkaan, jos siinä oli Onkilahden koulun oppilaita. Tämä voi kuulostaa niin uskomattomalta, että lienee parasta, jos liitän joitakin dokumentteja:

“Lähettäjä: Gyorgy Kadar [mailto:gyorgy.kadar@gmail.com]
Lähetetty: 12. joulukuuta 2012 10:39

Vastaanottaja: Swanljung Harry
Aihe: Joulujuhla

Hyvä Harry!

Kuten tiedät, **en saanut lupaa tulla koulun kevätjuhlaan** enkä **Sibelius-Akatemian kuoronjohtokurssille**. (K. kurssi järjestettiin Onkilahden koulussa enkä saanut sinnekään mennä. G. K.)
(...)
Mutta jos vielä nyt kysyn, saanko luvan käydä koulun joulujuhlaa katsomassa? (Kari Nummelalta ei viimeksikään tullut lupa.)

Hyvää Joulunodotusta: Juri"

"---------- Edelleenlähetetty viesti ----------
Lähettäjä: **Swanljung Harry** <harry.swanljung@vaasa.fi>
Päiväys: 12. joulukuuta 2012 12.09
Aihe: VS: Joulujuhla
Vastaanottaja: Gyorgy Kadar <gyorgy.kadar@gmail.com>

Luulenpa, Juri hyvä, että niin kauan kuin työnantajan ja Sinun välilläsi on kiista meneillään, **niin läsnäolosi koulun tilaisuuksissa** (= se tarkoitti tässä **kirkkokieltoa**, G. K.) **tai edes tiloissa ei ole toivottava**. (...) Näin olemme tässä tilanteessa ja joudut siihen tyytymään.

Muuten toivotan Sinulle hyvää joulua,

Harry S"

xxxxxx

"---------- Edelleenlähetetty viesti ----------
Lähettäjä: **Gyorgy Kadar** <gyorgy.kadar@gmail.com>
Päiväys: 19. marraskuuta 2012 16.28
Aihe: Nöyryyttäminen jatkuu
Vastaanottaja: Swanljung Harry <harry.swanljung@vaasa.fi>

Hyvä Harry!

Olen todella pahoillani. En saanut Karilta lupaa käydä tänään SIBELIUS-akatemian johtokurssilla talossa. (Kuten tiedät - ja oikeastaan hyväksyit sen - **Karillehan en saa kirjoittaa sähköpostia**.) Vaikka se olisi ollut julkinen toiminta. Ja sen kurssin vetäjäprofessorin kanssakin minulla olisi hyvät välit.
(...)
Terveisin: Juri"

“ -----Alkuperäinen viesti-----
Lähettäjä: Gyorgy Kadar [mailto:gyorgy.kadar@gmail.com]
Lähetetty: 31. toukokuuta 2012 15:10
Vastaanottaja: Swanljung Harry
Aihe: Re: Pyyntö

Kvj Harry Swanljung

Ostin 6. luokkalaisilleni vielä tammikuussa muistoksi menneistä vuosista CD-levyjä. Mitä niille teen? (Kyse oli vanhasta tavasta musiikinopettajien hyvästellä 6. luokkalaisia, G. K.)

Terveisin: Juri K”

“---------- Edelleenlähetetty viesti ----------
Lähettäjä: Swanljung Harry <harry.swanljung@vaasa.fi>
Päiväys: 31. toukokuuta 2012 15.28
Aihe: VS: Pyyntö
Vastaanottaja: Gyorgy Kadar <gyorgy.kadar@gmail.com>
Kopio: Nummela Kari <kari.nummela@vaasa.fi>

Hei!

Hankala homma. Olisi ehkä ollut hyvä jakaa ne siinä viime viikon tilaisuudessa.

Terveisin: Harry S”

*****

Pohjalainen, perjantai 04.05.2012

Kommentit 0

Vaasa Onkilahden ala-asteelta erotettu musiikinopettaja Juri Kadar ei ollut ainakaan vielä torstaihin mennessä toimittanut kasvatus- ja opetusvirastoon oikaisuvaatimusta erottamisestaan.

Viraston johtaja Harry Swanljung sanoo**, ettei voida ajatella, että Kadar toimisi tapahtumaketjun jälkeen edes sijaisena koulussa**
Juri Kadarille on alettu langettaa irtisanomisen päälle laittomia lisärangaistuksia, joita ei ole mitenkään perusteltu.

Pohjalaisessa (4.5., sivu 4 oikea alareuna) kasvatus- ja opetusviraston johtaja Harry Swanljung toteaa, että *“Kadar ei voi toimia tapahtumaketjun jälkeen edes sijaisena (Vaasan) kouluissa".*

Pohjalainen, keskiviikko 16.05.2012
Kadar virka- ja liikekiellossa

Siis ikuinen virkakielto?

Kadarille on todellakin ilmoitettu, ettei hän muka saisi tehdä "työn kaltaista työtä" eikä hän saa astua jalallaan Onkilahden alakouluun, jossa hän on opettanut lähes 30 vuotta.

Onko Kadar jonkun mielestä rikollinen?

Kadar ei ole valtioiden tai yritysten välillä salaisuuksia kuljettava konna vaan musiikinopettaja. Häntä ei ole syytetty mistään rikollisesta toiminnasta.

Eikä hänen kykyään toimia opettajana ole asetettu kyseenalaiseksi tai häntä tuomittu ympäristölleen vaaralliseksi henkilöksi.

Kadar on irtisanottu, mutta päätös ei ole saanut lainvoimaa.
Irtisanominen koskee tietenkin vain sitä virkaa, jota Kadar on hoitanut.

Swanljung toimii täysin laittomasti vaatiessaan käytännössä virkakieltoa Kadarille, kun esillä on ollut kysymys sijaisuuksista.'

Opettajien ottaminen ja erottaminen on sitä paitsi rehtoreiden toimivaltaan kuuluva asia, ei Swanljungin.

Jos Swanljung on antanut rehtoreille ohjeita Kadarin "virkakiellosta", ohjeet ovat laittomia. (Kadarin asiassa on koko ajan sekoiltu toimivallan kanssa eli siinä, kenen tulee toimia). Virkakiellon lisäksi opetusvirasto on asettanut Kadarille liiketoimintakieltoon verrattavia lisärajoituksia.

Niistä osa estää häntä hankkimasta lisätuloja musiikkipedagogian alalla.

Rajoitusten vaikutukset ulottuvat myös Kadarin harrastustoimintaan.

Opetusviraston johto näyttää pystyttäneen oikein noitavainon Kadaria vastaan.

Asiasta informoitu kaupungin johto ei saa katsoa tätä hiljaa sivusta, sillä sehän tarkoittaisi, että johto hyväksyy lännen lait Vaasassa.

Marjatta Vehkaoja
kaupunginvaltuutettu (sd.)
Vaasa”

Seuraava laki säädettiin vasta vuonna 2014, joten v. 2011–2013 se ei vielä auttanut:

“Rikoslain 25 luku 7 § Vainoaminen

Joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *vainoamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”Kadaria

koskevista erillissäännöistä puheen ollen, toiset opettajat saivat näihin aikoihin jäädä lääkärintodistuksella sairauslomalle, mutta minä en.

15.7.2017 (Keskeytys)
Lääkärin antama sairausloma voidaan Kadarilta evätä jopa surun keskellä.

Minulta evättiin lääkärini määräämä sairausloma keväällä 2011, vaikka rehtori ja virastopäällikkö olivat tietoisia äitini kuolemasta. Silloin vielä olin uskossa, että rehtori saa evätä lääkärin määräämän sairausloman.

Lisäys 15.7.2018
Onko esimiehellä oikeus evätä lääkärin kirjoittama sairausloma?

Asian todellista laitaa en tiennyt vielä keväälläkään 2017, kun päätin olla menemättä katsomaan oppilaiden kevätjuhlaa. Nykyään jo tiedän, että rehtori Nummela kohteli minua eri lailla, kuin muita, joskus vastoin lakiakin. Lakipykälien mukaan esimiehellä ei nimittäin ole oikeutta evätä sairauslomaa noin vain. Jos hän epäilisi, onko alainen todellakin sairas, hän voi määrätä uuden tutkimuksen ja nimetä siihen vaikka itse toisen lääkärin.

Jatkuu 5.6.2017

Palataan iloisiin asioihin. Minä en todellakaan halunnut lähteä toiseen taloon, Vöyrinkaupungin kouluun, jossa toimivat musiikkiluokat 7–9. Olen kuitenkin päättänyt suhtautua asioihin positiivisemmin. En halua nähdä asiaa niin kuin potkuina tai rangaistuksena, vaan niin, että nyt voin olla yläkoululle hyödyksi ja jatkaa siellä alakoululla aloitettua työtä. Niinhän Opetushallituskin vaati Vaasan opetustoimelta ja siinä vaiheessa eläkkeelle jääneeltä Pirkko Käräjämäeltä, vaikkakin turhaan.

Päätin käydä musiikkiluokkien varastossa (Onkilahden koulun puolella), katsomassa ja keräämässä opetusmateriaalia ensi syksyä ja 7.–9. luokkalaisia (Vöyrinkaupungin koulu) varten. Onhan se hyvä laatia syksyn materiaalit jo ennen kesää, jonka jälkeen pääsee nauttimaan lomasta.

"Lähettäjä: Gyorgy Kadar <gyorgy.kadar@gmail.com>
Lähetetty: 2. kesäkuuta 2017 19:27
Vastaanottaja: Nirkkonen Markku
Aihe: Avaimet

Hyvä Markku!

Eliseltä (Elise Hytönen, Vöyrinkaupungin koulun uusi rehtori, G. K.) sain lukujärjestyksen. Tarvitsisin Onkilahden koulun avaimet, tagin, kopiokonetunnustukset ja Wilma-yhteydet. Onnistuisiko se maanantaiksi?

Toivoisin tietysti edelleen, että syrjintäni kaikin puolin loppuvat.

Terveisin: Juri"

"(...)
Vastaanottaja: Gyorgy Kadar ‹gyorgy.kadar@gmail.com›

Huomenta Juri!

Sinulla on **2h 5M-**luokan ja **1h 6M**-luokan musiikkia (Onkilahden koulun oppilaita, G. K.). Tunnit pidetään luokassa o148 (**Vöyrinkaupungin koulun luokka,** G. K.). (...) Wilma-tunnukset saat lukuvuoden alussa, **avaimia, tagia ja kopiokoneen tunnuksia alakoulun puolelle et tarvitse.** Laitan lukujärjestyksen näistä alakoulun tunneista heti kun se on valmis. Aloitin lukujärjestyksen teon tänään aamulla.

Hyvää kesää!

Markku Nirkkonen
vs. (Onkilahden) rehtori"

Kertauksena, Vaasan musiikkiluokkatoiminta oli sijoitettu kahteen kouluun:

- Onkilahden koulussa toimivat 3.–6. musiikkiluokat. Nummelan siirryttyä pois talossa toimii yhtenäiskoulun apulaisrehtori Markku Nirkkonen. Tämän talon tiloissa ovat musiikinopetusta varten remontoitu varsinainen musiikkisali, välineistö ja varastotilat.
- Vöyrinkaupungin koulussa toimivat 7.–9. luokat. Rehtori Pirkko Käräjämäen eläkkeelle jäätyä rehtorina toimii Elise Hytönen.

Varoitus. Tarinani ei vieläkään ota hellittääkseen!

Oppilaat ajetaan säälittä pois omasta koulustaan – esimiehet esimiehensä tossuina

Onkilahden koulun ja Vöyrinkaupungin koulujen rehtorit ovat puun ja kuoren välissä. Kadarilla on opetustunteja Onkilahden koulun 5M- ja 6M-luokkalaisille, mutta siinä koulussa hän ei saa oleskella. Ratkaisu oli se, että oppilaiden on lähdettävä kesken koulupäivää turvallisesta kouluympäristöstään vilkkaan risteyksen yli Vöyrinkaupungin koulun luokkaan o148.

Enkä saa edelleenkään avaimia, tagia ja kopiokoneen tunnuksia. Miksen? Kirjeen mukaan "en tarvitse" niitä. Muistutan, että Nummela on siirretty kouluvirastoon mm. Nirkkosen ja Hytösen esimieheksi. Häneen selvästi luotetaan vielä Keskuskoulun ja Onkilahden koulun epäonnistumisten jälkeenkin.

Sellainen käytäntö, jossa esimies tietää puolestani mitä tarvitsen, muistuttaa minua sosialismin suunnitelmataloudesta.

> Nuorina OKL:n opiskelijoina laskimme leikkiä Szegedin kaupungin ravintoloissa, mm. Sárkányssa (Lohikäärme): "**On tämä sosialismi on ihanaa, kun ei tarvitse miettiä, mikä meille on parhaaksi ja mitä tarvitsemme. Puolue vaivaa sillä päätään puolestamme."** Yhtä ihanaa on, että Nirkkonen tietää, mitä tarvitsen. Hänen lisäkseen myös Swanljung, Nummela, Merja-Helena Krook ja muutkin osasivat miettiä puolestani: ei minun tarvinnut tietää, miksi minua kohdellaan kaltoin, minun olisi pitänyt vain uskoa, että nämä toverit tietävät (ks. tämän työn alussa Swanljungin selitys 20.5.2013 Vaasan hallinto-oikeudessa minun irtisanomiseni syistä.)

> Jos Lukijani luulee, että Vaasassa saamani potkut olivat elämäni ensimmäisiä, niin – myönnän – Lukijani erehtyy. **Minä olin jo aikaisemminkin syntinen ja ”hankala”.** Minä kun halusin opiskella suomen ja suomensukuisia kieliä, sosialistisen hallinnon OKL:n opetuspäällikkö, toveri József Elek oli osannut sanoa puolestani, että minä en halua lukea suomea tai suomensukuisia kieliä, ja erotti minut saman tien. Siitä ehkä myöhemmin (ks. ylempänä).

Täällä vapaassa Suomessa Markku Nirkkonenkin tiesi, että jos minulla ei ole yhteyksiä oppilaisiin, heidän vanhempiinsa, opettajakollegoihin, jos minulta evätään pääsy musiikkiluokkien varastoon, se on minun hyväkseni. Eikä siitä sen enempää tarvitse keskustella.

Kuten Lehmuksesta, Markku Nirkkosestakin voisin sanoa, että ilman Nummelaa hän olisi aivan tavallinen rehtori, ja ihmisenä varmaan ihan mukava. Töiden ulkopuolella voisimme olla vaikka kavereitakin.

Sain tämän äskettäin siteeratun sähköpostin sen jälkeen, kun olin aikaisemmin selittänyt vähintään kolmessa eri kirjeessä Nirkkoselle, musiikkiluokkatoimintaan perehtymättömälle rehtorille, että Onkilahden koulun musiikkisali on remontoitu vähän aikaa sitten nimenomaan musiikkiopetusta ja musiikkiesityksiä varten. Siihen palkattiin akustiikan arkkitehti. Sellaista opetustilaa ei muista kouluista, kuten Vöyrinkaupungin koulusta löydy, johon hän on karkottamassa minua ja oppilaitani.

Lisää vaikeuksia opetukseen tuotti se, että yläkoulun luokilla ei ollut oppikirjaa. Suomessa ei ole olemassa musiikkiluokkia varten laadittuja oppikirjoja. Minun piti tehdä sellainen kesän aikana ilman kuoronuotteja, laulukokoelmia, kamarimusiikkinuotteja ja partituureja, jotka olivat kaikki lukkojen takana Onkilahden koulussa. Työvälineeni oli viety minulta pois.

Musiikkiluokkien tuki ry:n vuosien varrella hankkimat äänilevyt, partituurit, ammattikirjat, nuotit lähdössä roskakonttiin. Oikealla alhaalla kahdessa laatikossa vuosien varrella saadut kunniakirjat. Kuva György Kádár

“Et tarvitse”, sanoo Nirkkonen piittaamatta siitä, että kaikki kuusi musiikkiluokkia opettavaa kollegaani kirjoittivat hänelle useita kertoja, että he haluavat minun toimivan Onkilahden koulun puolella. VHO:n ja KHO:n päätöksistä on jo kaksi vuotta, ja olemme vieläkin näin lähtökuopissa.

No, kesän aikana ehdin kuitenkin käydä Budapestissa nuottikaupoissa ja musiikkikirjastoissa. Onneksi netistä löytyy myös suhteellisen laajaa valikoimaa taidemusiikkia. Näin palasin syksyllä Vaasaan kädessäni valmis käsikirjoitus – oppikirja *Sävelten maailma* ehdittiin painaa. Rehtori Elise Hytönen sai viedä mukanaan näytekappaleen Viron ystävyyskouluun, johon minulla ei myöskään ollut asiaa (ks. edempänä).

Vaihdetaan aihetta

Kahdeskymmenesneljäs oppitunti – näyte oikeasta tutkintapyynnöstä

ja saman tien

Kahdeskymmenesviides oppitunti – miksi uhri tarvitsee asianajajan

2007–2012 väliset tapahtumat juristin silmin, Kadarin näkökulmasta

Juridinen työ vaatii jäisiä hermoja ja kylmän rationaalisen suhtautumisen asioihin ja tapahtumiin.

Uhrilta se on liikaa vaadittu. Ihmisen on vaikea kestää epäoikeudenmukaisuutta. Se jää aina kalvamaan. Se aiheuttaa lievänä henkistä kipua, ja pahimmillaan henkisiä vaurioita. Psyykeemme haluaa saada epäoikeudenmukaisuudet korjatuiksi, ja ehkä hyvitetyiksikin. Jo tästäkin syystä uhrin on lähes mahdotonta suhtautua asioihin rauhallisesti ja johdonmukaisesti. Kuten tästäkin muistelmasta huokuu, uhrin maailmassa muistikuvat ja loukatuksi tulemisen kokemukset kiehuvat ja kuohuvat, tuottaen mitä erilaisimpia häiriöitä, kuten vaikkapa painajaisia.

Vaikka uhri osaisikin suhtautua räikeään vääryyteen kiihtymättä, tavallinen tallaaja ei yleisesti ottaen tiedä hänen asemaansa turvaavista laista (työturvallisuuslaki, yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, työsopimuslaki ja niin edelleen) ja niiden kimuranteista kiemuroista hölynpölyäkään.

Sama maailma näyttää aivan erilaiselta tunteiden vallassa olevalle uhrille, kuin tyynelle, rationaaliselle sekä juridiikkaa tuntevalle ihmiselle.

Uhrin on vaikea ymmärtää, että hänen on turha kiihtyä ja jankuttaa epäoikeudenmukaisuuksista tai esimiehen järjettömyydestä, ymmärtämättömyydestä tai törkeästä käytöksestä. Niin epäinhimillistä kuin se uhria kohtaan onkin, näillä ei ole mitään väliä. Kysymys on juridisesti vain ja ainoastaan vain siitä, mitä, missä ja milloin esimies teki tai jätti tekemättä, miten se on todistettavissa ja täyttyvätkö rangaistavaksi säädetyn teon tunnusmerkit vai eivät.

> Tämä kuulostaa yhtä yksinkertaiselta, kuin mitä eräs pianotaiteilijatuttavani sanoi minulle: *"Juriseni, pianosoitto on helppoa: pitää vain tietää, mitä kosketinta, kuinka kovaa ja kuinka pitkään lyöt. Sen jälkeen osaatkin soittaa pianoa".*

Juristin ammatti

Elämäni alkupuoliskolla en humanistina ymmärtänyt, miten joku voisi haluta juristiksi. Nyt ymmärrän. Juristin ammatti voi olla hyvinkin inhimillinen. **Juristin tehtävänä on saada ihmisten rikkoontuneet tai epäjärjestykseen joutuneet oikeudelliset suhteet kuntoon.** Myönnän, että tämä taitaa kuulostaa saman tasoiselta väitteeltä kuin pianistimme selitys pianosoiton saloista. Mutta vaikka se sitä olisikin, se oli juuri sitä mitä kaipasin, kun käännyin hakemaan apua poliisilta,

aluehallintovirastolta, eduskunnan oikeusasiamieheltä ja muilta tahoilta. Nyt vasta tajuan, että juristin ammatti voikin olla mitä jaloin ammatti. Nyt, kun tulin tämän oman kärsimysvuosieni aikana oppineeksi, voisin jo halutakin itsekin juristiksi.

Huono, tavallinen, hyvä ja paras juristi (kahden juristituttavani tarkistama)

Huono juristi ei ole ammatistaan kiinnostunut eikä häntä motivoi uhrin hätä. Hän tekee vain, mitä lakipykäliä tuntematon uhri osaa pyytää, ja se ei tavallisesti juurikaan auta uhrin asemaa. Huono juristi ei tee mitään oma-aloitteisesti. Tällainen juristi on vielä kehnompi, kuin tavallinen rehti ja tunnollinen, parhaaseensa pyrkivä juristi. Huono juristi käy apua tarvitsevalle uhrille kalliiksi, mutta se koituu useimmiten tuloksettomaksi.

Tavallinen juristi on kiinnostunut ammatistaan. Hän näkee asiat sellaisinaan, tuntee lakipykälät ja osaa löytää niistä sellaiset, joita voidaan soveltaa tarinan kiistattomiin faktoihin. Hän nauttii siitä, jos hän on oikeassa. Apua tarvitseva uhri voi saada tavalliselta juristilta rahoilleen vastinetta.

Hyvä juristi on kiinnostunut ammatistaan ja tuntee syvää myötätuntoa hädässä olevaa uhria kohtaan. Uhrin tuntema hätä motivoi häntä etsimään ja löytämään yhä uusia kiistattomiin faktatietoihin täsmääviä ja sopivia lakipykäliä. Hyvä juristi osaa pitää tunteensa erillään rationaalisuudestaan. Apua tarvitseva uhri saa hyvältä juristilta hyvin todennäköisesti rahalleen vastinetta.

Narsistisen henkilön uhrin kannalta paras juristi on kuitenkin sellainen, joka edellisten lisäksi on perehtynyt myös narsismiin liittyvään ammattikirjallisuuteen eli näkee tapahtumien taakse. Apua tarvitseva uhri saa rahalleen parhaan mahdollisen vastineen.

Minä sain kohtalolta juristin jälkimmäisestä kategoriasta. Hänen kertomana tarinani vaihe vuosina 2007–2012 näyttää tutkintapyynnön muodossa seuraavanlaiselta (jos se on lukijalle liian puuduttava, pyydän hyppäämään yli; teksti on liitetty tällä kertaa alkuperäisellä kirjaintyypillä):

TUTKINTAPYYNTÖ POHJANMAAN POLIISILAITOKSELLE (tehty aiemmin henkilökohtaisesti)

> ***György Kadar*** *katsoo mahdollisesti tulleensa työpaikkakiusatuksi työpaikassaan, Onkilahden koulussa Vaasassa. Kadarin virkasuhde on päättynyt huhtikuussa 2012. Kadarin tapaukseen liittyy myös Vaasan musiikkiluokkien toiminnan murentaminen, joka koskee kaupungin lisäksi satoja musiikkiluokkien oppilaita ja heidän vanhempiaan.*
> *Alla on koottu tapahtumia, jotka Kadarin mukaan voivat täyttää työpaikkakiusaamisen, tai oikeammin henkisen pahoinpitelyn tunnusmerkistön. Rikosnimikkeinä kysymykseen tulisivat lähinnä virka-aseman väärinkäyttäminen (RL 40:7), virkavelvollisuuden rikkominen (RL 40:9) tai työturvallisuusrikos (RL 47:1). Hänen mielestään kokonaisuus osoittaa, että jo pidempään monet toimenpiteet ovat tähdänneet hänen asemansa huonontamiseen, henkisen kuntonsa murtamiseen ja lopulta siihen, että hänet on voitu irtisanoa virastaan, vaikka todellisia perusteita ei ole ollut. Irtisanominen sinänsä on Vaasan hallinto-oikeuden käsiteltävänä Kadarin valituksen johdosta.*

Alla oleviin otsakkeisiin on koottu tapahtumia. Osa niistä käsittää sinänsä jonkin rangaistavan teon, joka sellaisenaan voi olla vanhentunutkin. Mutta koska tutkintapyyntö koskee pahoinpitelyä (henkistä) tai mahdollisesti muutakin rikosta, on nämä tapahtumat mahdollisesti huomioitava osana mainittua menettelyä.

Kussakin väliotsakkeessa on merkitty, ketä epäilys koskee. Lopussa on luettelo henkilöistä, jotka ainakin voivat todistajina eri kohdista kertoa. Lisäksi tarvittaessa on saatavissa kirjallista materiaalia väitteiden tueksi, kuten kutsuja, pöytäkirjoja, sähköpostiviestejä, kirjeitä, lehtikirjoituksia jne. Ne Kadar voi esittää mahdollisen kuulustelunsa yhteydessä.

Ehkä sekaannuksen välttämiseksi vielä on syytä mainita, että tekstissä esiintyy kaksi Käräjämäkeä: rehtori Pirkko Käräjämäki, sekä musiikinopettaja Ritva Käräjämäki. Pirkko Käräjämäki on joissakin kohdissa epäiltynä ja Ritva Käräjämäki taas Kadarin läheinen kollega ja joissakin kohdissa todistajana.

Jokaisen tapahtuman lopussa on kohta ”arviointia”, jossa mahdollista rikosta – työpaikkakiusaamista – perustellaan Kadarin kannalta. Kaikkiin tapauksiin ei liity varsinaista päätöksentekoa, mutta virka-asemassa on toimittu muutoin väärin, esim. yhdenvertaisuussäännöksiä rikkomalla.

1) Vaasa 2006-2012 (Kari Nummela, Harry Swanljung, ehkä Pirkko Käräjämäki)

Yläkoulun musiikinopettaja Sauli Perälä jätti pitämättä järjestelmällisesti Onkilahden ja Vöyrinkaupungin koulun oppituntejaan. Rehtorit Nummela (alakoulu) ja P. Käräjämäki (yläkoulu) tai kouluviraston johtaja Swanljung eivät korjanneet tilannetta – eivät esim. järjestäneet Sauli Perälälle lainmukaista siirtymäaikaa koulusta toiseen. Anne Tienhaara ja erityisesti György Kadar joutuivat oppitunnit paikkaamaan Nummelan määräyksestä palkatta - palkan nautti Perälä.

Alakoulun opettajat, ensisijaisesti Kadar on pyytänyt useasti apua Perälän aiheuttamien ongelmien korjaamiseksi. Kyseiset esimiehet eivät hoitaneet asiaa, jopa kieltäytyivät käsittelemästä asiaa ja uhkailivat Kadaria, mikäli tämä uskaltaa ottaa asian vielä esiin.

***ARVIOINTIA:** Tämä on ”kaiken alku”. Kadarin pyynnöistä asian selvittämiseksi ei piitattu. Päinvastoin hänet määrättiin palkatta tekemään toisen tunnit. Asiasta puhuminen oli kielletty, eli syntyy epäilys, että **perustuslain suomaa sananvapautta on rikottu**.*

*Kadarin oikeuksia laiminlyötiin ja hänet asetettiin **eriarvoiseen asemaan**. Yksittäisinä tapauksina eivät vielä kovinkaan vakavia, mutta kun yhdistetään asiakokonaisuuteen, joka jäljempänä seuraa, on tutkittava, onko kyseessä **henkisen pahoinpitelyn** alkupiste, mikä menettely on jatkunut keväällä 2012 tapahtuneeseen irtisanomiseen ja Kadarin työkyvyn menettämiseen saakka. Asiassa on käytetty väärin virka-asemaa (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9), kun Kadarin pyytämään epäkohtaan ei ole puututtu eikä tilannetta korjattu. Osittain vanhentunut.*

2) Kuuleminen 23.5.2008 (Kari Nummela, Harry Swanljung, Pirkko Käräjämäki)

Ennen Kadarille osoitettua kuulemiskutsua eivät P. Käräjämäki tai Nummela keskustelleet hänen kanssaan minkäänlaisista hänen mahdollisesti aiheuttamistaan ongelmista. Suora kutsu kuulemistilaisuuteen lähetettiin työajan jälkeen 19.5.2008 ja kokous pidettiin 23. päivänä. Valmistautumisaikaa ei ollut riittävästi. Kokouksessa Kadaria syyllistettiin väitteillä, joista kuulemiskutsussa ei ollut minkäänlaista mainintaa.

Kadaria syyllistettiin siitä, että hän otti itselleen työnjohdollisia tehtäviä järjestäessään kevätkonserttia v. 2008, vaikka Kadar on konsertit järjestänyt samalla tavalla yli 20 vuoden ajan. Häntä syyllistettiin konserttien ja esiintymismatkojen

järjestämisellä myös takautuvasti. Edelleen P. Käräjämäki, Nummela(?) ja Swanljung syyllistivät Kadaria sillä, että hänen käytöksensä aiheutti kollegalle (Sauli Perälälle) tulevana syksynä (2008) sairasloman. Myöhemmin on ilmennyt, että Perälä suunnitteli virkavapaan ottamista paljon ennen ko. tapahtumia ja että tästä esimiehet olivat olleet tietoisia ennen kuulemistilaisuutta. Kuulemisesta laaditussa muistiossa on asioita merkitty erilailla, kuin niistä kokouksessa keskusteltiin: Perälä joutuu ensi syksyllä vuoden "sairaslomalle", muistiossa: joutuu "virkavapaalle".

Ko. kokouksessa Kadar kertoi, että Perälä kokouspäivänäkin lähetti pyynnön Tienhaaran kännykän kautta Kadarille, että tämä menisi pitämään Perälän tunnin. Näin ollen läsnä oleville esimiehille tuli tieto Perälän laiminlyönnistä, johon heidän olisi pitänyt puuttua. Sen sijaan he panivat vastuuseen Kadarin.

Kadarilta kiellettiin yhteydenpito P. Käräjämäkeen ja Perälään sekä entisiin oppilaisiin ja sitä myös valvottiin. Myöhemmin tätä kieltoa on täsmennetty, että yhteyttä saa pitää vain Nummelan välityksellä/kautta.

ARVIOINTIA: *Antamalla Kadarille liian lyhyen valmistautumisajan kuulemiskokousta varten ja jättämällä kertomatta, mitä asiaa käsitellään, on Kadarin oikeusturvaa loukattu ja hänellä ei ole ollut mahdollisuutta valmistautua asianmukaisesti tuleviin syytöksiin.*

Esimiehet eivät olleet perehtyneet 20-vuotisiin työskentelytapoihin ja syyllistivät Kadaria työnjohdollisten tehtävien ottamisesta itselleen, siis jonkinasteisesta virkarikoksesta. Edelleen häntä syytettiin henkisestä väkivallasta (Perälän sairausloma), eli perusteettomasti syytettiin vakavasta rikoksesta, vaikka Perälän loman todellinen syy oli jo tiedossa (väärä ilmianto RL 15:6).

Yhteydenpitokielto kollegoihin on eristämistä työyhteisöstä, mikä on yksi tyypillisimpiä työpaikkakiusaamisen muotoja. Yhteistyötä pitäisi tehdä, mutta poistetaan työkalut. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).

Mainittakoon, että Ritva Käräjämäki oli jo tässä vaiheessa irtisanoutunut kaikesta yhteistyöstä Perälän kanssa, mutta häneen ei kohdistunut vastaavanlaisia toimenpiteitä kuin Kadariin.

VANHENTUMASSA!

3) Vaasa 2008-2012 (Kari Nummela, Harry Swanljung, Merja Krook)

Harry Swanljung lupasi (23.5.2008, edellinen kohta) tutkia yläkoulun opettajan ja kahden rehtorin tekemiä mahdollisia virheitä. Silti pyynnöt asian tutkimiseen torjuttiin jatkuvasti ja jopa kiellettiin asian esille ottaminen viranmenetyksen uhalla.

Ko. kolme henkilöä jatkuvasti kielsivät Kadaria ns. "vanhojen asioiden" esiin ottamisesta. Häntä uhattiin mm. lisärangaistuksilla, mikäli hän ei noudata ko. ohjeistuksia.

ARVIOINTIA: *Kadaria oli edellä kerrotuin tavoin syyllistetty erilaisista asioista, ehkä vakavimpana asiana Perälän sairastumisesta, joka viittaisi varsin voimakkaaseen Perälään kohdistuneeseen henkiseen väkivaltaan Kadarin taholta. Kadarilta kiellettiin kategorisesti kaikki mahdollisuudet oikoa näitä vääriä väitteitä. Työpaikkakiusaamisen tyypillisiä muotoja: syytetään asioista – jopa rikoksista - mutta ei anneta mahdollisuutta puolustautua. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).*

Osin vanhentumassa piakkoin.

4) Kuulemiskokous 9.4.2010 ja sen jälkeisiä tapahtumia (Harry Swanljung, Kari Nummela, Irja Paavilainen, Kirsi Ikäheimonen)

Kokouskutsussa ei lukenut kokouksen aiheista tai syistä, mistä Kadaria halutaan kuulla. Kokous koski pääasiassa Nummelan vaatimusta, että Kadarin on mentävä

työkykytutkimukseen oma-aloitteisesti. Paavilainen ja Swanljung uhkailivat Kadaria: Mikäli hän ei mene ko. tutkimukseen, he tekevät siitä johtopäätöksen, että hän on ongelmien syy. Vastaavasti Swanljung jälleen lupasi, että jos tutkimus toteaa Kadarin työkykyiseksi, niin tutkitaan kahden rehtorin toiminta.

Swanljung julisti kokouksen kesken kaiken keskustelutilaisuudeksi. Hän saman tien julisti takautuvasti myös 23.5.2008 kuulemistilaisuuden keskustelutilaisuudeksi. Rangaistukset, työnestot, kiellot pysyivät silti voimassa.

Kokouksessa Nummela syytti Kadaria siitä, että tämä soittelee hänelle "yötä päivää kännykällä". Myöhemmin hän muutti syytöksensä tekstareiksi. Hän ilmeisesti halusi luoda osallistujille käsityksen Kadarista psyykkisesti sairaana tai ainakin kotirauhan häiritsijänä. tiedossa (väärä ilmianto RL 15:6).

Kokouksen jälkeen: Tehdyssä tutkimuksessa Kadar todettiin työkykyiseksi, mutta rehtorien toiminta jätettiin jälleen tutkimatta. Kun Kadar muistutti Swanljungia lupauksestaan, tämä sanoi, että kun kokouksesta tehtiin vain muistio, ei hän voi muistaa kaikkea lupauksiaan.

Edelleen 9.4.2010 pidetyn kokouksen jälkeen: Kadar pyysi Soneralta erittelyn puheluistaan ja tekstareistaan viimeisen kuuden kuukauden ajalta. Edellinen puhelu tapahtui marraskuussa 2009 eikä suinkaan yöllä. Em. asiat Kadar kertoi Swanljungille 19.1.2011. Swanljungin kommentin mukaan Kadar meni öisin puhelinkioskeihin soittamaan. (”kevennyksenä” todettakoon, että Vaasassa ei ole enää puhelinkioskeja eikä niistä koskaan ole voinut lähettää tekstareita.)

Vuosina 2009-10 järjestettiin ylipäätään jatkuvalla syötöllä erilaisia kokouksia, kuulemistilaisuuksia, esitettiin perusteettomia syytöksiä jne. Kadarin ja kollegojen mielestä selvä ajojahti Kadaria kohtaan jatkui. Edellä mainittuihin tilaisuuksiin valmistautuminen haittasi ja esti Kadaria virkatehtävien hoidossa.

17.9.2010 pidetyssä kokouksessa Kadar sanoi yhdessä asiakohdassa: "Saanko olla ottamatta kantaa tähän kohtaan?" Muistiossa lukee: "Kadar ei halunnut ottaa kantaa käytävään keskusteluun." Tällä ilmaisulla haluttiin virheellisesti tuoda esiin Kadarin haluttomuus yhteistyöhön yläkoulun kanssa, vaikka tosiasiassa huomautus koski vain yhtä ainutta asiakohtaa, mitä sitäkään hän ei vastustanut, vaan ei vain halunnut ottaa kantaa.

***ARVIOINTIA:** Jättämällä kertomatta, mitä asiaa käsitellään (kokous 9.4.2010), on Kadarin oikeusturvaa loukattu ja hänellä ei ole ollut mahdollisuutta valmistautua asianmukaisesti tulevaan kokoukseen. Kadar on pakotettu vapaaehtoiseen työkykytutkimukseen ja kun todettu työkykyiseksi, unohdettu lupaukset. Häntä on syytetty häiriöpuheluista ja -tekstareista, mikä voitu osoittaa perättömäksi. Tyypillisiä työpaikkakiusaamisen muotoja, joilla saadaan työntekijä epäedulliseen valoon kollegojen edessä. Kun väitteet osoitetaan perättömiksi, asia unohdetaan ja aletaan etsiä uusia syytöksiä. Perusteettomat syytökset ja kuulustelut rasittivat Kadarin henkistä ja fyysistä kuntoa. Kadar joutui enenevässä määrin turvautumaan psykologin apuun. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).*

5) ***Lukuvuodet 2010-11 ja 2011-12 (Nummela)***

Nummela laittoi Kadarille säännöllisten opettajien kokouksien ajaksi oppitunnin, eli Kadar ei voinut osallistua työyhteisön kokouksiin. Ko. kokouksiin opettaja on velvollinen sinänsä osallistumaan. Kadarin työn kannalta kokoukset olisivat olleet hänelle välttämättömiä. Kokouksissa käsiteltiin myös Kadarin työtä koskeva asioita eikä hän voinut niihin osallistua.

ARVIOINTIA: *Eristäminen on yksi tyypillisimpiä työpaikkakiusaamisen muotoja. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).*

6) Kuulemiskokous 11.1.2011 (Swanljung, Krook, Ikäheimonen, Nummela)

Kadarille lähetettiin kutsu loman aikana 7.1.2011, jolloin hän oli vanhan äitinsä kotona Unkarissa. Kadar sai kerjätä tietoa kuulemisen tarkoituksesta Swanljungilta. Kadar kutsuttiin lopulta kuulemistilaisuuteen n. 15 tunnin varoitusajalla. Jälleen Kadarin opetustyö kärsi.

Kadarin suureksi yllätykseksi Swanljung oli valinnut hänelle kaksi avustajaa "oikeusturvaksi". He olivat pääluottamusmies Jarmo Juupaluoma ja työsuojeluvaltuutettu Liisa Siren. Kadarilla ei ollut tilaisuutta neuvotella Juupaluoman ja Sirenin kanssa ennen kuulemistilaisuutta (15 tunnin varoitusaika). Kadar huomasi kokouksen kuluessa, että hänen "oikeusturvansa turvaajat" olivat etukäteen informoituja: He tiesivät alempana selvitettävästä vuotoasiasta, josta taas Kadar itse oli tietämätön.

Harry Swanljung kysyi useita kertoja Kadarilta, keskusteliko hän koulun sisäisistä asioista Musiikkiluokkien tuki ry:n puheenjohtajan, Ilona Hirviniemen kanssa: "Juri, nyt kysyn uudestaan ..." Kysymysasettelun tapa ja määrä viittasi siihen tavoitteeseen, että Kadar romahtaisi ja myöntäisi totuudenvastaisesti keskustelleensa Hirviniemen kanssa.

Kadar kutsuttiin kuultavaksi, vaikka ns. "vuotaja" oli jo ilmoittautunut esimiehille. Kadarille ei ko. asiaa ilmoitettu, vaan häntä syyllistettiin vuotajaksi. Ritva Käräjämäki oli jo tunnustanut, että hän oli keskustellut Hirviniemen kanssa. Kuultuaan Ritva Käräjämäen huolista Hirviniemi oli ottanut asian esiin tuki ry:ssä ajatuksella, että tulisiko tuki ry:n puuttua tilanteeseen jotenkin. Yksi tuki ry:n hallituksen jäsen oli vienyt tämän rehtori Nummelan tietoon. Asia oli puhtaasti Ritva Käräjämäkeä koskeva asia, joka johti myöhemmin siihen, että Ritva Käräjämäki katsoi olevansa pakotettu vaihtamaan koulua. Ritva Käräjämäkeä ei syyllistetty eikä hänelle määrätty kuulemistilaisuutta.

Kari Nummela väitti kokouksessa, että hän jutteli vuotoasiasta Anne Tienhaaran ja Ritva Käräjämäen kanssa ja että kumpikin olisi väittänyt, että he eivät ole Hirviniemen kanssa keskustelleet. Tämä Nummelan totuudenvastainen väite mahdollisti Kadarin kuulustelun.

Muistiossa sanotaan: "György Kádár jakoi Liisa Sirenille ja Jarmo Juupaluomalle oman kirjallisen vastineensa ja pyysi heitä tutustumaan siihen ja lukemaan kirjeen ääneen." Siihen olisi pitänyt kirjata sekin, että nämä kaksi Swanljungin omavaltaisesti Kadarille valitsemaa henkilöä kieltäytyivät sen lukemisesta. Tämä jätettiin harkitusti muistiosta pois.

ARVIOINTIA: *Antamalla Kadarille liian lyhyen valmistautumisajan kuulemiskokousta varten ja jättämällä kertomatta, mitä asiaa käsitellään, on Kadarin oikeusturvaa loukattu ja hänellä ei ole ollut mahdollisuutta valmistautua asianmukaisesti tuleviin syytöksiin. Kutsu loma-aikana ennen koulutyön alkua, jotta lomallakin joutuu murehtimaan työasioita.*

Kaikki edellä kerrottu osoittaa, että kokous 11.1 osoittautui jälleen kerran pelkäksi henkiseksi pahoinpitelyksi ja työnhäirinnäksi. Itse asiassa esimiehet totesivat, että Kadar on syyllinen, koska ei voida poissulkea, että hän kuitenkin olisi kaiken takana.

Vastoin parempaa tietoa on syyllistetty rikkeestä, jonka toinen henkilö on jo myöntänyt tehneensä. Vieläpä Kadar on todettu syylliseksi, koska ”ei voida poissulkea” hänen ”syyllisyyttään”. Tyypillistä työpaikkakiusaamista: syytetään perättömästi ja edes täysi näyttö syytöstä vastaan ei riitä ”vapauttamiseen”.

Ihmisarvo poljetaan kaikin mahdollisin keinoin. Kadar ei saanut itse valita avustajaansa ja hänelle valitut avustajat eivät toimineet hänen edukseen. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9). Kyseessä myös (väärä ilmianto RL 15:6), koska Kadaria syytetty virka-aseman väärinkäytöstä tai vastaavasta, kun väitetty vastoin parempaa tietoa (Ritva Käräjämäki "tunnustanut"), että Kadar käsittelee virka-asioita koulun ulkopuolisten henkilöiden kanssa.

7) Kokous 19.1.2011 (Nummela, Krook, Swanljung) ja 21.1.2011 (Nummela)

Nummela ja viraston kaksi johtajaa järjestivät perättömäksi osoittautuneesta vuotoasiasta opettajille ja muulle henkilökunnalle kokouksen. Tarkoituksena oli lietsoa Kadarin vastaista henkeä koulussa, jotta tätä voitaisiin jatkossa syyllistää koulun ilmapiirin pilaamisesta - kuten Nummela jatkossa tekikin.

Nummela kutsui kokoon perättömästä vuotoasiasta kolmannenkin kokouksen (György Kádár, Ritva Käräjämäki ja oppilaan äiti, Anikatrina Raunio). Kadar koki kokouksen häiritsevän jo liikaa orkesteritoimintaa sekä psyykkistä hyvinvointiaan, joten hän poistui hoitamaan virkavelvollisuuttaan.

ARVIOINTIA: *Tehdään asiasta "numero", eli kun pidetään kokouksia, joissa toistetaan syytöksiä, alkavat ne vähitellen muuttua todeksi (huom R. Käräjämäen "tunnustus"). Ks. samat rikokset kuin edellinen kohta.*

8) Kokous 30.3.2011 (Swanljung)

Vähän ajan kuluttua Swanljung määräsi Kadarin uuteen kuulemistilaisuuteen. Tällä kerralla valmistumisaika oli alkuperäisen kutsun mukaan 1, korjatun mukaan 2 päivää. Swanljung syyllisti Kadaria siitä, että tämä ei noudattanut työnantajan ohjeistuksia. Swanljung myös päätti siitä, oliko Kadar tähän syyllistynyt vai ei. Kadarin käsityksen mukaan Swanljung ei pystynyt todistamaan väitettään todeksi. Samassa tilaisuudessa Swanljung yritti pakottaa Kadaria allekirjoittamaan muistion sisältämän sopimuksen, jossa Kadar olisi tunnustanut syyllistyneensä perättömiin asioihin. Ehtona oli, että mikäli hän suostuu sopimuksen allekirjoittamaan, hän ei saa varoitusta.

Lainaus kokouksen muistiosta: "Veikko Vörlund ja György Kadar esittivät vuoden 2008 konsertin järjestämiseen liittyvien tapahtumien taustojen ja perusteiden tutkimista. Puheenjohtaja totesi, että monien vuosien takaisten asioiden objektiivinen selvittäminen on käytännössä mahdotonta ja hyödytöntäkin, koska kyseisillä tapahtumilla ei enää ole oikeudellista merkitystä muuna kuin taustatietona."

ARVIOINTIA: *Jälleen riittämätön aika valmistautua kuulemiseen. Kadar katsookin, että näin usein harrastettu häirintä ja perusteettomat kuulemistilaisuudet haittaavat virkavelvollisuuden hoidon lisäksi jo yksityiselämää ja aiheuttivat henkistä kärsimystä.*

Sopimuksen allekirjoittamisen vaatiminen varoituksen uhalla on kestämätöntä virkatoimintaa ja sen päämääränä on murtaa Kadar. Toiminta naamioidaan hyväntahtoiseksi asioista sopimiseksi, kun oikeasti kyseessä on painostus. Varoitus on ensimmäinen merkittävä askel irtisanomiseen.

"Vanhoista asioista" kielletään puhumasta niin kauan, kunnes voidaan ilmoittaa, ettei niitä voida "vanhentuneina" enää käsitellä. Asian oikeudenmukainen käsittely aikansa estetään ja saadaan ratkaisu sen jälkeen naamioitua vanhentuneeksi tai ainakin mahdottomaksi tutkia. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).

9) Kokous 25.5.2011 (Swanljung)

Kokouksen sisältö pääosin samanlainen kuin 30.3.2011, eli: ”allekirjoita sopimus tai tulee varoitus”. Kun Kadarin puolesta esitettiin kirjallinen vastaehdotus, Swanljung katsoi sitä sekunnin, pari ja viskasi sen näyttävästi sivuun todeten: ”näiden aika on ohi”.

Swanljung syyllisti jälleen Kadaria itse ja oli taas kerran itse henkilönä, joka päätti seurauksista. Hän myös ilmoitti edustavansa Kadarin ”kaikkia vastapuolia”. Hän tarjosi taas sopimusta, jonka Kadar ja hänen avustajansa saivat lukea ensimmäisen kerran vasta ko. kokouksessa. Kadar asetettiin jälleen valinnan eteen: joko allekirjoitat tai saat varoituksen.

Erotuksena kokoukseen 30.3.2011 se, että kun Kadar ei allekirjoittanut, antoi Swanljung varoituksen. Sopimusehdotuksessa vaadittiin mm. olemaan vetoamatta vanhoihin asioihin yhteistyön esteenä, eli evättiin perustuslaillinen sananvapaus ja vetoaminen aiemmin esitettyjen väärien syytösten oikaisemiseksi. Tosiasiassa Kadar tässä vaiheessa ei ollut ottanut ”vanhoja asioita” esiin ainakaan kahteen vuoteen, koska häntä oli kielletty.

***ARVIOINTIA:** Kun perättömät kokoukset, kuulemistilaisuudet esiintyivät näin usein, se häiritsi pahasti Kadarin sekä työ- että yksityiselämää aiheuttaen myös henkistä pahoinvointia. Näistä syistä Kadar joutui perumaan mm. luvatun CD-levyn tekemisen oppilaidensa kanssa. Seurauksena on masennus ja omanarvontunteen romahtaminen. Pakkosovinto varoituksen vaihtoehtona on yksi tapa murtaa työntekijän selkäranka ja on tyypillistä työpaikkakiusaamista. Kyseessä on työntekijän mielipiteiden totaalinen mitätöinti, niille ei anneta mitään arvoa. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9). Mahdollisesti pahoinpitely (RL 21:6).*

10) Kevättalvi 2011 (Swanljung, Krook)

Keskellä musiikkiluokkien jokakeväistä kiirettä (kevätkonsertti, -juhla, kurssitutkinnot, mestarikurssit, jne.) Kadar, Anne Tienhaara ja Ritva Käräjämäki määrättiin työnohjaukseen. Työnohjauksen syyn Kadar sai tietää työnohjaajalta: kyse oli musiikkiluokkien yhteistyön huonosta sujumisesta yhteistyökumppanien kanssa.

Työnohjaukseen ei siis määrätty P. Käräjämäkeä, joka oli jo useita vuosia ollut puhumatta Kadarille, vaan alakoulun opettajille, jotka tästä valittivat useita kertoja virastolle. Ohjausta ei määrätty Perälälle, joka ei jaksanut hoitaa omia tuntejaan.

Perälällä ja P. Käräjämäellä yhteistyötahoja ei ollut yhtään, Kadarilla ja alakoulun opettajilla taas kymmeniä hyvin toimivia. Työnohjaaja totesi, että Kadar ei tarvitse työnohjausta, sen sijaan hän tarjosi psykologi-apuaan ajojahdin takia.

Kadarin 25.5.2012 saama varoitus sisälsi perusteettoman syytöksen ala- ja yläkoulun välisen yhteistyön estämisestä. Sen sijaan Ritva Käräjämäkeä ei ole kutsuttu kuulemistilaisuuksiin, vaikka hän, nähtyään yläkoulun työmoraalin ja asenteet musiikkiluokkia kohtaan, sanoutui irti kaikesta yhteisestä toiminnasta jo lukuvuotena 2008/2009.

Myös alakoulun 5 musiikinopettajaa laativat pyynnöstä listan yhteistyön esteistä. Ensimmäisenä esteenä he totesivat, että yläkoulun rehtori ei halua yhteistyötä. Silti ei ole syyllistetty yläkoulun rehtoria eikä näitä muita alakoulun opettajia yhteistyön estämisestä, ainoastaan Kadaria. Ei ole syyllistetty Krookiakaan, joka jätti alakoulun listan yhteistyön esteistä kokonaan huomioimatta.

***ARVIOINTIA:** Perusteettomalla työnohjauksella halutaan murtaa työntekijä ja antaa ymmärtää, että ”sinussa on jotain vialla”. Tässäkin tapauksessa työnantajan edustajat vetivät vesiperän, mutta suunnitelmallinen pahansuopuus menettelystä käy ilmi.*

Jatkuva muihin nähden epätasa-arvoiseen asemaan asettaminen on osa suunnitelmallista työpaikkakiusaamista. Kadar ei tällä tarkoita, että hänen alakoulunkollegoitaan olisi pitänyt syyllistää, vaan että heitä on kohdeltu asianmukaisesti ja Kadaria vastaavasti väärin. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).

11) Kevät 2011 (Nummela)

*Eräs opettaja huusi Kadarille useiden opettajien kuullen, että hän tietää ”kaiken”, ja että Kadar on narsisti (siis sairas?). Tuntia myöhemmin hän huusi Ritva Käräjämäelle mm. Kadarista lasten kuullen: "Te vit**ilette ja valehtelette". Keneltä opettaja kuuli ja minkä "kaiken"? Kuka halusi rikkoa ilmapiirin? Swanljungin ohjeistuksen mukaan Kadar ei saanut puhua menneistä eikä ollut niin tehnyt. Opettaja ei ollut voinut saada tietojaan ”kaikesta” muualta kuin rehtoriltaan (Nummela). Opettajan menettely täyttää kunnianloukkausrikoksen tunnusmerkistön, mutta se teko lienee vanhentunut.*
Tässä tapauksessa Nummelalle syntyi virkavelvollisuus, jota hän ei suostunut hoitamaan. Hän ei pyynnöstä huolimatta puuttunut opettajan käytökseen.
ARVIOINTIA: *Syrjintää/kiusaamista. Työntekijää ei auteta selvissäkään tapauksissa, kun samalla pyritään hankkimaan näyttöä häntä vastaan irtisanomisen perusteiksi. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).*

12) Kevättalvi 2011-syyskuu 2011 (Nummela)

Yhdysopettaja Sari Saari kertoi Kadarille, että virastolla oli kokous, joka pyysi Nummelaa pyytämään yhdysopettajan kertomaan, että jatkossa Kadar ei saa käydä Vaasan musiikkiluokkien tuki ry:n hallituksen kokouksessa. Siihen saakka tuki ry:n hallitus oli halunnut opettajat mukaan, koska mistä muuten hallituksen jäsenet saavat tietoa toiminnasta ja tarvittavasta tuesta.
Syyskuussa 2011 Nummela vahvisti Kadarille kiellon, että tämä ei saa käydä Vaasan musiikkiluokkien tuki ry:n hallituksen kokouksessa (vuosikokouksessa kylläkin).
ARVIOINTIA: *Menettely on jo ”sokeutunutta” sikäli, että pyritään vaikuttamaan koulun ulkopuolisten tahojen toimintaan. Tuki ry on kouluvirastosta riippumaton yhdistys. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).*

13) Kevät 2011 – syyskuu 2011 (Nummela, Swanljung)

Kari Nummela ja viraston johtajat kielsivät apulaisrehtoriuden menettämisen uhalla koulun työsuojeluasiamies Anne Tienhaaraa puuttumasta Kadarin asioihin, kertomasta tämän kannalta edullisia tosiasioita tai omaa käsitystään asioista.
Koulun työsuojeluasiamies vaihdettiin syyskuussa 2011. Uutta työsuojeluasiamiestä, Kira Genas´ta neuvottiin olemaan käsittelemättä ja puuttumatta Kadarin "isoja mittakaavoja saaneisiin" asioihin. Näin ollen Kadar ei saanut kutsua koulun työsuojeluasiamiestä avuksi, kun hänen asioistaan käsiteltiin.
ARVIOINTIA: *Oikeusturvan epääminen, ”koneiston” käyttäminen työntekijän aseman heikentämiseksi. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9). Työturvallisuusrikos (RL 47:1), kun estetty Kadarilta mahdollisuus normaaleihin oikeusturvakeinoihin.*

14) Tapahtuma 11.8.2011 (Nummela)

Loma-aikana (!) Nummela määräsi Kadarin kahdenkeskiseen keskusteluun kanssaan. Hän torjui Kadarin pyynnön ottaa keskusteluun mukaan koulun työsuojeluasiamies Tienhaaran.
Nummela sanoi kahdenkeskisessä keskustelussa Kadarille "Luuletko tosiaan, että voit olla tässä talossa tehtyäsi rikosilmoituksen poliisille ja kirjoiteltuasi työsuojelulle minusta? Sinulla on jo yksi varoitus päällä, ja minä voin kirjoittaa seuraavan koska

vain, ja se on sitten vakava asia. Sinun tulee etsiä itsellesi oikea rehtori muualta." Käski viemään asian Haagiin.

Nummela myös kielsi Kadarilta yhteydenoton sähköpostitse. Tärkeä sähköposti kulkee koulun apulaisrehtorin tai sihteerin kautta. Näin ollen Kadar oli sähköposti- ja muussa yhteydenottokiellossa sekä Pirkko Käräjämäkeen (vuodesta 2008) että Nummelaan lukuvuoden 2011-12.

ARVIOINTIA: *Estetään avustajan, tai edes todistajan käyttö, mikä rikkoo oikeusturvaa. Rehtori esimiehenä johtaa alaisen oikeudellisesti ”puolustuskyvyttömään” tilaan, jotta väitteitä ei voitaisi myöhemmin todistaa. Uhkaus uusilla varoituksilla on henkistä väkivaltaa. Ilmoitukseen sisältyy ennalta arvaamattomuus, kun annetaan ymmärtää, että varoitus tulee, kun esimies niin haluaa, oli syytä tai ei. Johdetaan alainen epävarmuuteen tulevaisuudestaan. Täytyy muistaa, että rehtorilla on koulussaan oikeus päättää työhön ottamisesta ja irtisanomisesta, joten uhkaus on vakava. Yhteydenpitokielto on jälleen eristämistä, kun viranhaltija ei voi olla yhteydessä esimieheensä. . Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9). Työturvallisuusrikos (RL 47:1), kun estetty Kadarilta mahdollisuus normaaleihin oikeusturvakeinoihin.*

15) Lausuma aluehallintovirastolle 12.8.2011 (Christina Knookala, Tapio Lehto)

Knookala ja Lehto ovat tehneet selostuksen Aluehallintoviranomaisille (AVI), kertoen, että Kouluvirasto on Kadarin asiassa juridisesti toiminut oikein. Virasto ei koskaan kuunnellut tai tutkinut Kadarin esittämiä ongelmia, huolimatta Swanljungin 2008 antamista lupauksista.

Knookala ei halunnut vastata AVI:n esittämiin kysymyksiin. Hän jopa muutti otsikon. Hän ei siis tutkinut Kadarin ilmoitusta kohtelustaan. Hän kuuli Swanljungia, Nummelaa, P. Käräjämäkeä, Krookia, mutta ei Kadaria. Silti hän yhdessä Lehdon kanssa antoi AVI:lle seuraavasti päättyvän lausunnon: ”Kasvatus- ja opetusviraston selvityksen pohjalta työnantaja katsoo György Kadarin ilmoituksen aiheettomaksi.” Virasto oli kuullut ainoastaan niitä henkilöitä, joita Kadarin valvontailmoitus koski.

ARVIOINTIA: *Periaatetta, jonka mukaan molempia osapuolia on kuultava, on rikottu. Tässä asiassa Kadar on kääntynyt sen tahon puoleen, jolta hänen pitäisi saada oikeusturvaa, mutta tuo taho on kuullut ainoastaan Kadarin vastapuolta ja muodostanut käsityksensä (ja sittemmin AVI:lle annetun lausunnon) ainoastaan Kadarin vastapuolen kannan mukaan.*

Tämä on jo vakava työpaikkakiusaamisen muoto, sillä siinä käy ilmi ”koneiston” toimiminen yksilöä vastaan. Kysymys on siis prosessuaalisesta seikasta, sillä miten Kadaria kuulematta on voitu vakavissaan väittää, että hänen asiaansa on käsitelty asianmukaisesti. . Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9).

16) Kevät 2012 (Nummela, Juha-Pekka Lehmus)

Koulussa oli 2-3 yleisesti epäasiallisesti käyttäytyvää oppilasta. Näiden käyttäydyttyä epäsopivasti myös Kadarin ja Tienhaaran yhteistunneilla ilmoittivat ko. opettajat asiasta rehtorille ja pyysivät tältä kasvatusapua. Nummela ei hoitanut ko. asiaa, vaan piti Kadarin, Tienhaaran ja luokanopettajan tietämättä kokouksia näiden oppilaiden ja heidän vanhempiensa kanssa. Rehtori sai toiminnallaan erään isän hermostumaan. Tämä tuli kouluun uhkaili Kadaria jopa fyysisesti. Nummela ei kuitenkaan suostunut asiasta keskustelemaan Kadarin kanssa, vaikka nyt oli jo kyse Kadarin turvallisuudesta työpaikalla. Hän käännytti Kadarin oveltaan pois, kun tämä ja Tienhaara odottivat sovittua keskustelua.

Kun Kadar ei saanut virka-apua Nummelalta, hän kääntyi Lehmuksen puoleen. Myös Lehmus jätti asian hoitamatta. Kadar oli joutua vaaraan uhkailevan isän vuoksi uudemman kerran.

Kyseisten oppilaiden tunteja pitivät Tienhaara ja Kadar yhdessä. Syytökset Kadarin irtisanomisperusteissa koskivat vain Kadaria, ei Tienhaaraa. Apulaisrehtori Tienhaaraa ei suostuttu asiasta kuulemaan, vaikka Kadar sitä pyysikin, ja Tienhaara itse olisi keskustelua halunnut. (Tienhaaraahan jo aikaisemmin kielletty puoltamasta Kadaria.) Henkisesti Kadar joutui sellaiseen kuntoon, että tässä vaiheessa Kadar murtui, hän ei enää pystynyt hoitamaan työtään, joutui sairaslomalle, joka kestää tätä kirjoittaessa edelleen.

ARVIOINTIA: *Nyt evätään Kadarilta jo kaikkein perusluonteisin apu, kun hän ei voi selvissä epäkohdissa kääntyä esimiehen puoleen. Päinvastoin koneisto jälleen kerran kääntyy Kadaria itseään vastaan. Asiassa kuunneltiin ainoastaan oppilaita, ei Kadaria eikä edes Tienhaaraa. Otetaan vastaan vain näyttöä Kadaria vastaan. . Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9). Työturvallisuusrikos (RL 47:1), kun estetty Kadarilta mahdollisuus normaaleihin oikeusturvakeinoihin.*

Mainittakoon, että hänen lisäkseen Kadarin kohtaloa seuratessa kolme muuta Kadarin kollegaakin joutui turvautumaan lääkärin tai psykologin apuun.

17) Pohjalaisen kirjoitukset 2012 (Swanljung, Nummela)

Swanljung sanoi 4.5.2012 Pohjalaisessa, ettei ”voida ajatella, että Kadar toimisi tapahtumaketjun jälkeen edes sijaisena koulussa".

Harry Swanljung väittää 15.6.2012 Pohjalaisen palstoilla: "pommitti ilman oikeutta työkaveriaan". Tällaisesta asiasta ei ole missään kokouksessa keskusteltu. Mikäli Swanljung viittaa Perälään, voidaan osoittaa todistein päinvastaista.

Nummela antoi 24.8.2012 Pohjalaiselle haastattelun, josta lukijoiden annettiin ymmärtää, että Kadar oli keväällä aiheuttanut rauhattomuutta Onkilahden koulussa. Koululla ei ollut minkäänlaista Kadarista aiheutunutta rauhattomuutta.

ARVIOINTIA: *Julkinen mustamaalaus asioissa, joita ei koulun sisällä / kouluvirastossa ole koskaan tutkittu. Yleisen mielipiteen muokkaaminen irtisanomiselle otolliseksi tai sen jälkikäteisen hyväksymisen helpottamiseksi. Törkeä kunnianloukkaus (RL 24:10).*

18) Kuuleminen ja irtisanominen huhtikuu-kesäkuu 2012 (Nummela, Lehmus, Marja-Leena Kärkkäinen, ehkä Swanljung)

Kuulemistilaisuus, joka lopulta johti irtisanomiseen. Vaasan kaupungin varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta vahvisti irtisanomisen kokouksessaan kesäkuussa 2012. Tämä asia on laittomana irtisanomisena Vaasan hallinto-oikeudessa käsiteltävänä.

Kadarin puolesta on tuotu esiin joka kohdassa, että hänelle ei ole ilmoitettu konkreettista irtisanomisen syytä, vaan ainoastaan ympäripyöreitä väitteitä, joihin ei voi vastata. Perusteita ei ole yritettykään täsmentää eikä asian lopullisesti ratkaissut Lehmus ole Kadarin pyyntöjen vuoksi pyytänyt täsmennyksiä. Silti Kadar on irtisanottu.

Nummela oli Kadarin opettajainhuoneen työpisteestä ottanut muistiinpanoja, joita Kadar oli tehnyt omaan käyttöön ja mm. poliisia varten. Näitä luvattomasti ottamiaan asiakirjoja Nummela on käyttänyt Kadaria vastaan irtisanomismenettelyssä. Lehmus ei muistiinpanojen informaation perusteella ryhtynyt lisätutkimuksiin.

Lautakunnan kokouksessa ovat kaikki yllä mainitut henkilöt sekä monia muitakin ollut läsnä. Se, mitä Kadaria vastaan siellä on puhuttu, ei ole täsmällisesti tullut Kadarin tietoon. Sen hän kuitenkin tietää, että tilannetta on käytetty häikäilemättä hyväksi ja

annettu lautakunnalle paljon negatiivista, mutta totuudenvastaista tietoa Kadarista. Kadaria tilaisuuteen ei ollut kutsuttu eikä hän siten voinut puolustautua syytöksiä vastaan.

ARVIOINTIA: *Jälleen "koneiston" käyttämistä Kadaria vastaan tavalla, joka johti hänen irtisanomiseensa. Se, että asia on hallinto-oikeuden käsiteltävänä, ei poista sitä mahdollisuutta, että siihen voi liittyä myös rikos. Virka-asemaa on Kadarin haitaksi käytetty väärin (RL 40:7) tai virkavelvollisuutta on rikottu (RL 40:9). Asiakirjojen ottaminen on varkaus (RL 28:1) sillä vaikka niiden rahallinen arvo on vähäinen (0 €), ei asia kokonaisuutena arvostellen ole vähäinen, kun huomioidaan asiakirjojen henkilökohtainen luonne sekä se, miten niitä on käytetty laatijaansa vastaan anastuksen jälkeen .*

Kadar toivoisi, että aikaisemmin jättämänsä ilmoituksen eritoten pöytäkirjaväärennyttäminen tarkistettaisiin jatkossa tässä esitettyjen valossa. Tästähän on tosin tehty syyttämättäjättämispäätös, mutta tarvittaessa voitaneen herättää "henkiin"

Henkilötodistajat

Tienhaara Anne, kohdat 1-6, 10, 13-14, 16
Käräjämäki Ritva, kohdat 1-3, 7, 10-11
Mäenpää Pia, kohdat 5
Saari Sari, kohdat 5, 12
Raunio Anikatrina, kohta 7
Vörlund Veikko, kohdat 8-9
Genas Kira, kohta 13

Poliisi kuulusteli asiasta minua 6.6.2013, Anne Tienhaaraa 8.9.2013, Ritva Käräjämäkeä 11.9.2013 ja Kari Nummelaa 13.12.2013. Syyttäjä Kai Palmusen päätös oli, että "esitutkinta lopetetaan prosessuaalisista syistä", kun taas tutkinnanjohtaja esitti 19.02.2014, että esitutkinta lopetetaan eikä syytettä nosteta. Muut todistajat jäivät kuulematta.

Lisäys 3.11.2020

Palmunen vahvisti saman johtopäätöksen viimeksi 24.5.2019. Syynä tällä kertaa oli asian vanheneminen. Lukuisista pyynnöistä huolimatta Palmunenkaan ei suostunut käsittelemään juttuani juridisena jatkumona. Vaadin sitä myös sen takia, koska silloin jutun vanhenemisaika ei olisi mennyt umpeen. Lukija lienee kanssa samaa mieltä siitä, että tässä jos missään oli kyseessä päivänselvä (juridinen) jatkumo? Siitä ei piitattu. Keksin tälle vain kaksi mahdollista selitystä:

a) Ratkaisun tekijät eivät olleet tehtävänsä tasalla.
b) Ym. Tapio Lehdon sanat K. Genaksen välityksellä: *"kyseessä on liian isot asiat"*, viittaavat johonkin täysin meidän vaikutusvallan ulkopuolella olevaan ja salaiseen.

Otan vastaan muitakin ehdotuksia.

Mitä tästä pitäisi ajatella? Voiko uhri saada poliisilta ja syyttäjävirastolta apua?

Voiko kukaan tässä tarinassa tähän asti päässyt lukija enää uskoa siihen, että jos kaupungin esimiehet toimivat laittomasti, ja lautakunnat katsovat niitä sormiensa läpi, edesauttaen näin sitä,

että uhri saadaan yhteisvoimin nujerrettua sairaalakuntoon, **niin sentään poliisilta ja syyttäjävirastolta saa kuitenkin apua ja suojaa?**

Ajattelemme asiasta mitä tahansa, fakta on se, että **Vaasan syyttäjävirasto ja poliisi antoivat useamman kerran virkamiehilleni vihreän valon jatkaa joukolla ja suunnitellusti suorittamaansa ajojahtia**. Ja tietysti sama toiminta jatkui yhä ehostetumpana – nythän heillä on tukenaan jo syyttäjävirasto ja poliisikin toki vain omalla toimimattomuudellaan. Heidän näkökulmastaan tämä syyttämättäjättämispäätös todisti heidän olevansa oikeassa ja tähän oikeutettuja: *"Sanoimmehan me, että VHO ja KHO eivät tiedä mitään."*

Suomessa ei ole musiikkioppikirjaa, joka pohjautuu taidemusiikkiin

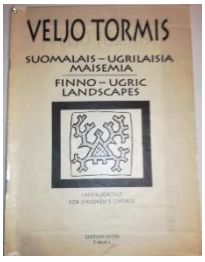
Rehtori Elise Hytöseltä saamani lukujärjestyksen mukaan lukuvuodella 2017–18 tulen opettamaan 7., 8. ja 9. musiikkiluokan musiikkitunteja, ja sen lisäksi kuorotunteja. Tärkeä taustatieto on, että musiikkiluokkia varten ei ole tehty erillistä valtakunnallista opetussuunnitelmaa eikä ole olemassa musiikkiluokkia varten tehtyjä oppikirjojakaan. Suomessa ei myöskään ole olemassa enää musiikkioppikirja, joka pohjautuu taidemusiikkiin. Kesän aikana minun pitää laatia alakoulun oppikirjasarjan jatkeeksi yläkoulun musiikkiluokille oppikirja.

15.7.2018
Suomessa ei ole kaunokirjallisuuden opetusta

Hankin hiki hatussa oppimateriaalia kirjastoista, nuottikaupoista, tuttavilta ja netistä, vaikka meidän oman koulumme musiikkisalissa olisi ollut kaikki samassa paikassa valmiina. Opuksen nimeksi tuli *Sävelten maailma, 2017*. Täten pitkäaikainen oppikirjasarjahankkeemme saatiin valmiiksi. Nyt sain tuntea, että lupaukseni, jonka annoin kuoronjohtaja Jouko Ketolalle v. 1983, että toimin kuin Kodályn oppilaan oppilas, oli täytetty.

1.

Pois pilvi päivän päältä

2.

Suomalais-ugrilaisia maisemia

3.

Pääskyläinen, päivän lintu

4.

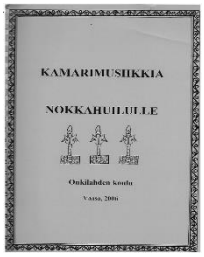
Soutakaamme Suomhen

5.

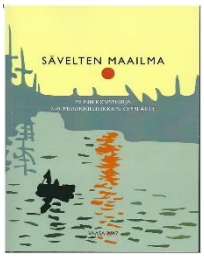
Caikell väell yhdell äänell

6.

Laula päivät pääksytysten

7.

Kamarimusiikkia nokkahuilulle

8.

Sävelten maailma

1. 1995. *Pois pilvi, päivän päältä*. (Suomalaista lauluperinnettä.) Vaasa.
3. 1996. *Pääskyläinen, päivän lintu*. (Ritva Käräjämäki, György Kádár) (Musiikkioppikirja 3. musiikkiluokan oppilaille.) Vaasa.
4. 1997. *Soutakaamme Suomhen*. (Ritva Käräjämäki, György Kádár) (Musiikkioppikirja 4. musiikkiluokan oppilaille.) Vaasa.
5. 2000. *Laula päivät pääksytysten*. (Ritva Käräjämäki, György Kádár) (Musiikkioppikirja 5. musiikkiluokan oppilaille.) Vaasa.
6. 2001. *Caikell väell, yhdell äänell*. (Ritva Käräjämäki, György Kádár) (Musiikkioppikirja 7. musiikkiluokan oppilaille.) Vaasa.
7. 2006. Kamarimusiikkia nokkahuiluille. (Koonnut György Kádár) Vaasa.
8. 2017. *Sävelten maailma*. (György Kádár) (Musiikkioppikirja 7.–9. musiikkiluokkien oppilaille.) Vaasa.

Jossain vaiheessa hoksasin, että Suomen kouluissa ei ole kaunokirjallisuuden opetusta, joka olisi tukemassa taidemusiikin opetustamme. Kaunokirjallisuustunnit tarjoaisivat nimittäin ainutlaatuisen mahdollisuuden tutustua maailmaan intuitiivisesti, laajentaa oppilaiden tunneskaalaa ja oppia nauttimaan taiteesta. Unkarilainen Béla Hamvas (1897–1968) sanoo taiteesta seuraavasti (lisää tuonnempana):

> “Taide välittää luonnon yläpuolella olevia voimia. Se ei ole jäljittelemistä (kuten Platon ja muut kreikkalaiset filosofit siitä ajattelivat, G. K.), vaan (kokemaamme) aineellista maailmaa korkeamman järjestyksen realisointia.”
> Ajatella! Jos suomalaiset koululaiset tai lukiolaiset saisivat lukea Sofokleen tragedian Antogone loppurivit taikka olisi pyydetty heidät opettelemaan ne ulkoa:
>
> “Etkö sinä lähde ylistettynä ja täynnä kunniaa
> tuonne syvään kuolleiden maahan?
> Mikään riiduttava tauti ei kaatanut sinua,
> ei miekankärkien terävä pisto,
> vaan lähdet *omasta tahdosta*,
> *yksin* ihmisten joukosta,
> kun olet vielä elossa,
> ja menet alas Haadeen valtakuntaan.”
> (suom. Kirsti Simonsuuri)

Raakakäännöksenä:
(...)
”Sinut vie oma lakisi,
ja menet kuolevaisten joukossa
yksin elävänä Tuonelaan.” [17]

Kuuntelutehtävä Lukijalleni: Ferenc Liszt (1811–1886), *Transsendettiset etydit*. Jos alatte olla uupunut, se tuo lisää henkistä voimaa.

Kosketukset tähän ”korkeampaan järjestykseen” kirjallisuuden kautta voivat tukea vahvasti lapsen taidemusiikin oppimista. Ne luovat tietynlaisia henkisiä valmiuksia ja istuttavat positiivisia ennakko-odotuksia musiikkitunneille. Täten kaksi taideainetta eheyttävät toisiaan.

Tästä syystä kokosimme Ritvan kanssa alustavan kaunokirjallisuuden kokoelman:

2004. *Kaunokirjallisuuskokoelma peruskoulun 3–4. luokille*. (Ritva Käräjämäki, György Kádár) Vaasa.
2004. *Kaunokirjallisuuskokoelma peruskoulun 5–6. luokille*. (Ritva Käräjämäki, György Kádár) Vaasa.

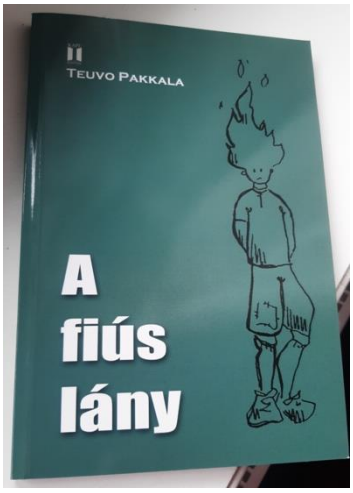
Koulukiusaamisesta

Jos joku kysyy: “No, minkä takia pitää olla kosketusta taiteeseen ja korkeampaan järjestykseen?” voisin vastata Szegedin OKL:n kirjallisuusteorian opettajan, András Kovácsin hiukan lakonisin sanoin. Hän sanoi kerran ravintola Sárkányssa: **“Voimme kyllä elää yhteiskunnassa, jossa ihmiset ovat vailla historian tajua, moraalia ja taidetta, mutta sen ylläpitämiseksi tarvitaan paljon poliiseja”**. (Ja tässä, tykätään tai ei, tarkoitetaan nimenomaan korkeataidetta.) Onko tällainen tullut mieleen meidän opetusministerillemme?

Voin osaltani sekä omien kokemuksieni, että sen perusteella, mitä lähes päivittäin kuulen uutisissa koulukiusaamisesta väittää, että jonkinlaista virkavaltaa tullaan tarvitsemaan jo pian koulumaailmassakin. Se johtuu osittain vanhempien, ja osittain taas lasten henkisestä tilasta. Nykyiset ratkaisut lisätä poliiseja, kuraattoreita, kouluavustajia, ynnä muuta henkilöstöä, ovat vain laastareita isompaan sairauteen. Ne eivät auta lasta kasvamaan empaattisemmaksi tai ymmärtäväisemmäksi. Tällainen henkilöstö ei myöskään auta lasta löytämään korkeamman järjestyksen todellisuuden tasoja. Sen sijaan, jos lapsi saisi pohtia viikosta toiseen Pentti Haanpään (1905–1955), Teuvo Pakkalan (1862–1925) novelleja, ja viikosta toiseen kuunnella, soittaa tai laulaa J. B. Bachin (1685–1750), Claude Debussy, Veljo Tormiksen ja Toivo Kuulan (1883–1917) teoksia, voidaan vain kuvitella, millainen vaikutus tällä on hänen sielulleen. Tai kuvitelkaa, jos lukiossa luettaisiin Väinö Linnan (1920–1992) teosta *Päämäärää*, joka kertoo nimenomaan korkeamman päämäärän (järjestyksen) etsinnästä!

[17] Teeban uusi kuningas Kreon kieltää kuolemanrangaistuksen uhalla Antigonen veljen, prinssi Polyneikeen hautaamisen, sillä Polyneikes oli hyökännyt Teebaa vastaan. Antigone (Oidipuksen tytär) uhmaa kieltoa, sillä häntä johdattaa Kreonin maallista kieltoa korkeampi laki tai käsky („oma laki”): veli ei saa jäädä hautaamatta. Kreonille Polyneikeen hautaaminen on uhmakkuutta, uutta kuningasta, viimeistään nyt jo tyrannia vastaan kohdistuvaa kapinointia, joka täytyy kostaa ja tukahduttaa kovin ottein heti alkuunsa. Hän tuomitsee Antigonelle erityisen julman rangaistuksen, hautaamisen elävältä.

Olen tosissani. Luuletteko tätä vain joksikin kaunopuheeksi? Ei kannata luulla. Uskon taiteen voimaan niin paljon, että halusin unkarilaisten peruskoululaisten voivan lukea Teuvo Pakkalan lapsinovelleja ja lukiolaisten Linnan *Päämäärän* niin kovasti, että käänsin ne unkariksi (nimellä *Fiús lány*, 2006 ja *Életünk célja*, 2013).

Fiús lány, 2006

Életünk célja, 2013

Anteeksi, ajatukset taas harhailevat.

16.7.2017 Aiheesta toiseen:

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja Opetushallitus saatiin mukaan leikkiin. Syntyi jälleen yksi esimerkki taidemusiikkiopetuksen nujertamisesta monipuolisuuden nimissä.

Kuuluvatko musiikinopetukseen liittyvät ammattikysymykset oikeusasiamiehelle?

Poliisiin ja syyttäjävirastoon liittyen on kerrottava eräästä toisestakin episodista. Joskus v. 2011 kirjoitin kantelun eduskunnan oikeusasiamiehelle Helsinkiin. Tiedustelin, olivatko esimiehet kohdelleet minua asiallisesti, vai oliko esimiesten toiminta syrjivää ja epäasiallista. Eduskunnan oikeusasiamies, sen sijaan että olisi tutkinut tätä asiaa, pyysikin lausunnon Suomen opetushallitukselta Vaasan musiikkiluokkien opetussuunnitelmasta (OPS) ja opetuksen sisällöstä.

Mitä syy-yhteyksiä on OPS:lla ja sillä, kohdellaanko minua asiallisesti? Kuuluvatko ammatilliset kysymykset eduskunnan apulaisoikeusmiehelle? Voiko OPS antaa esimiehille oikeutuksen sairauseläkkeeseen johtaneeseen epäasialliseen kohteluun?

Kaikki saamani tiedot viittaavat siihen, että yläkoulun rehtori Pirkko Käräjämäki oli se, joka onnistui vetämään oikeusasiamiestä kuin pässiä narusta sotkemalla OPS-asioita tämän kantelun käsittelyyn. Tähän viittaa se, että eduskunnan apulaisoikeusasiamies sanoi puhelimessa opettajakollegalleni Ritva Käräjämäelle rehtori Pirkko Käräjämäen kertoneen, että Kadar on vanhanaikainen, sillä hän opettaa vain Vivaldia. Samaisen mielipiteen Kadarista ja Vivaldista olimme kuulleet vuosien varrella Pirkko Käräjämäen suusta jo kyllin monta kertaa.

Oikeusasiamies, niin käsittämättömältä kuin se kuulostaakin, nielaisi syötin ja pyysi Opetushallitukselta lausunnon Vaasan musiikkiluokkien opetuksen sisällöstä. Jos tätä on vaikea uskoa, joten siteeraan:

“Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on viitteessä mainitussa kirjeessään (2.4.2012 dnro 2800/4/11) pyytänyt Opetushallitukselta selvityksen ja lausunnon Vaasassa järjestettävän musiikinopetuksen sisällöstä.” Opetushallituksen lausunto 8.5.2012 (6/030/2012).

Myönnettäköön, että tässä kohtaa Pirkko Käräjämäki toimi mielestäni älykkäästi, tai ehkä paremminkin ovelasti, ja valitettavan onnistuneestikin. Tilanteessa, jossa Pirkko Käräjämäen odotettiin etsivän sovintoa, hän etsikin pakoreittiä. Hän etsi epäonnistuneiden syytöksiensä tilalle uusia syytösmahdollisuuksia. Ja sellaisen hän ilmeisesti löysikin: “Kadar opettaa Vivaldia”. Tämä oli siis liian vanhanaikainen, eikä hänen kanssaan voinut tulla toimeen. Syötti nielaistiin niin Opetushallituksessa kuin Eduskunnassakin. Oli harmillista nähdä näiden tahojen menevän noinkin helposti halpaan.

P. Käräjämäki pyrki tästä eteenpäin osoittamaan, että Kadarin ja S. P:n välillä oli ammatillinen riita, ja että Kadar painostaa S. P:ä. Jos alkuperäinen syytös ei toimi, toimikoon tämä, kuten sadussamme *Jänönen ja pipo*. Hän takertui tähän ja pyrki levittämään uutta löydöstään Kadarin syyllisyydestä ihmisten tietoisuuteen. Ja taivas putosi uudemman kerran. Pian kaikki tuntuivat uskovan tämän ja olevan sitä mieltä, että S. P:ä täytyy suojella vanhanaikaiselta Vivaldi-Kadarilta.

Toki S. P. oli todellisuudessa saanut toisenlaisen koulutuksen, kuin minä. Mutta minä en voinut kritisoida hänen opetustaan tai painostaa häntä jo siitäkään yksinkertaisesta syystä, että en koskaan ollut käynyt hänen opetustunneillaan, ainoastaan silloin, kun hän ei tullut tunneilleen. Jos hän joskus saapui paikalle, minä läksin luokasta aina saman tien pois. Minä en siis tiedä vieläkään, miltä hänen opetustuntinsa näyttivät tai kuulostivat. Sen sijaan autoin parhaani mukaan. Minä nimenomaan ehdotin ja pyysin häntä johtamaan kuoroa konserttitilaisuuksissa, vaikka ajatus ei ollut kaikkien kollegoiden mieleen. Hänhän oli entinen oppilaani. Mikä voi olla opettajalle suurempi ylpeyden aihe, kuin että hänen oppilaastaan tulee opettaja?

Terveissä oloissa rehtori huolehtii opetuksen jatkuvuudesta, aivan kuten missä tahansa tuotantolaitoksessa. Nyt rehtori suoraan yllytti nuorta opettajaa tekemään pesäeron alakoulun muka vanhanaikaiseen Vivaldi-opetukseen, sen sisältöön ja menetelmiin – huolimatta siitä, että siinä vaiheessa alakoulun kuoro oli jo ympäri Suomea hyvin tunnettu ja arvostettu. Kunniakirjoja oli kertynyt jo yli kolmekymmentä (ks. www.vaasassa.com).

Mutta nyt Kadarista tulikin Vivaldin kannattaja ja S. P:stä modernin ajan opettaja. Näin väitti Pirkko Käräjämäki, joka ei suostunut perehtymään musiikkiluokkien toimintaan, jota ei kiinnostanut alkuunkaan, minkälainen on alakoulun opetustyyli. Hän ei välittänyt, että kamarimusiikkiryhmät, orkesteri, kansanperinnekerho ja kuorot sijoittuivat aina viiden parhaan joukkoon valtakunnallisissa kilpailuissa, ohittaen jopa Sibelius-lukion kuoron. Vähintä mitä hän olisi voinut tehdä, olisi ollut edes perehtyä oppikirjojemme sisältöön.

Kaiken alku (vihdoin)

Keskeytys 15.3.2020
Kaiken alku –Vöyrinkaupungin koulun rehtori vaihtui vuonna 2000

Muistaakseni v. 2000, hyvin mauttomien, epäinhimillisten ja likaisten tapahtumien jälkeen (ulostetta silloisen miesrehtorin pöydällä, kaikenlaisia häneen kohdistuneita syytteitä, yms.), Vöyrinkaupungin koulun uudeksi rehtoriksi valittiin Pirkko Käräjämäki (Kaija Holmqvistin romaani). Alakoululla ei siihen aikaan tiedetty yläkoulun puolella tapahtuneista asioista paljoakaan. Ne olivat hyviä vuosia, saimme elää vailla huolen häivää. Nautimme tuloksistamme, yhä uudemmista ja uudemmista saavutuksistamme. Toteutimme uusia ideoita ja nautimme siitä, että vaikka Suomen musiikinopetus oli jo ollut pahassa syöksykierteessä, se ei meitä koskenut.

Uusi rehtori, piittaamatta perehtymisvelvollisuudestaan, ei suostu rakentamaan välejä

Olimme tietämättömyyttämme olleet jopa iloisia yläkoulun muutoksista, sillä valittu rehtori oli meidän Ritvamme käly. Elettiin kulta-aikaa. Meillä oli aina ollut yläkoulun kanssa hyvät välit ja yhteistyö toimi ongelmitta, siitäkin huolimatta, että yläkoululle vain harvoin sattui sellaisia opettajia, jotka olisivat osanneet jatkaa alakoululla tehtyä yötä. Tämä kertoi meille alakoulun opettajille paljon Suomen korkeakoulujen tasosta sekä sieltä valmistuvien opettajien innovatiivisuudesta ja valmiuksista.

Perustamisestaan saakka alakoulun musiikkiluokkien opetus oli perustunut johdonmukaisesti Kodályn menetelmään. Alun perin kaikki Suomen musiikkiluokat nojautuivat samaan menetelmään, ja vaikka tulokset näkyivät lähes välittömästi esimerkiksi erilaisissa valtakunnallisissa tapahtumissa, vain harvat jatkoivat menetelmän eteenpäin viemistä johdonmukaisesti.

Pitäisikö välillä katsoa ja uskoa lapsia? Kuva oma.

Keskeytys
16.3.2020

Mihin perustui Kodály-menetelmän maailmankuulu menestys?

Zoltán Kodály (1882–1967) uudisti musiikkipedagogiaa ainakin kahdella tavalla:

- Kielitieteilijänä hän otti huomioon modernin kielitieteen/psykolingvistiikan tuloksia
- Hän perehtyi Keski-Euroopan ainutlaatuiseen kulttuurihistoriaan.

Kyse ei ollut niinkään menetelmästä, vaan musiikkipedagogian uudistamisesta humanististen tieteiden uusimman tutkimustiedon pohjalta.

Kodály katsoi ja tutki musiikkia kielen ilmiönä. Hän alkoikin puhua musiikillisesta kielestä ja musiikillisesta äidinkielestä.

Kielifilosofi ja pedagogi Sándor Karácsonyn jäljissä Kodály päätyi pohtimaan, miten on mahdollista, että unkarinkielisten perheiden lapset eivät pärjää koulujen musiikinopetuksessa. Hänen aikanaan musiikkiakatemiassa oli nimittäin riittänyt, jos osasi vain saksaa. Sille tasolle pääsi enää ani harva unkarinkielisten perheiden lapsista. Ensisilmäykseltä näytti siltä, että unkarilaisista lapsista ei ole muusikoiksi eikä insinööreiksi.

Karácsony, Kodály, ja osaltaan myös Béla Bartók (1881–1945) menivät tutkimuksissaan syvemmälle ja tulivat siihen johtopäätökseen, että Unkarin koulujen opetuksessa ja oppikirjoissa käytetään saksalaisperäistä käännöskieltä ja metodeja[18], jotka olivat unkarilaisista kodeista tulleille lapsille vieraita. Sama päti musiikinopetukseen. Seurauksena oli, että mitä pidemmälle opetusjärjestelmässä edettiin, yhä useammat unkarinkieliset lapset karsiutuivat pois. Tämän ilmiön syy taas löytyy kulttuurihistoriasta, jonka suhteen suomalaiset, virolaiset ja unkarilaiset olemme kaikki sukulaisia.

Musiikinopettajani, Zoltánin kummitäti Helga Szabó (1933-2011)

(Z. Kodályn oppilas)

[18] Maria Teresian (1717-1780) aikana julkaistun säädöksen *Ratio Educationis* (1717), jossa säädettiin maan koulujärjestelmä, tarkoituksena oli Unkarin koulujärjestelmän saksalaistaminen. Keski- ja yläkoulujen opetuskieli oli saksa, ja alakouluille tehdyt oppikirjatkin olivat lähes poikkeuksetta saksasta käännettyjä. *Ratio* on edesauttanut suuresti sen, että 1900-luvulla Unkarin älymystö oli kulttuuriltaan lähes täysin saksalainen. (Franz Liszt ei myöskään osannut unkaria.)

Kielisukulaisuus ja historiallinen sukulaisuus

16.3.2020 Suomensukuisten kansojen heikon itsetunnon kulttuurihistoriallisia syitä

Kielisukulaisuuttamme on tutkittu paljon, mutta (kulttuuri)historiallinen sukulaisuus on jäänyt tutkijoilta vähemmälle huomiolle.

Sándor Karácsony toteaa unkarilaisuuden kulttuurihistoriasta, että idän ja lännen välillä kamppaileva kansa selviytyi kutakuinkin itsenäisenä valtiona, mutta vuosien saatossa se pikkuhiljaa menetti sofokratiansa. (Sana *sofokratia* on Karácsonyn termi yhteiskunnan älymystölle.) Lisättäköön tähän toteamukseen, että näin kävi myös Suomessa, mutta kerta heitolla, kun Suomen aateli, Juhana herttuan johdolla yritti saada ***idän*** uhkaa vastaan liittolaista Puolan kuninkaasta Sigismundista:

"(Kaarle) herttuan (1550–1611) (***länsinaapurin*** herttua G. K.*) mestauksissa ei vuotanut niin suuria määriä Suomen aatelin verta, että sääty tämän jälkeen olisi kärsinyt verenvähyyttä, ja sen köyhtyminenkin jäi tilapäiseksi. Ja kuitenkin seuraukset ulottuivat tuleviin aikoihin. Suomen 1500-luvun poliittinen johtajisto, aateli (…) oli tuntenut kuuluvansa yhteen ja oli katsellut asioita suomelaisesta erityisnäkökulmasta. Herttuan voiton jälkeen ei alistettu Suomen aateli enää koskaan ollut muodostava yhtenäistä johtajistoa.*

Mielivalta ei kuitenkaan voinut jatkua loputtomiin; jokainen vallananastaja pyrkii ennen pitkää normaalitilaan ja vakiinnutettuaan asemansa hän ehkä katsoo itselleen hyödylliseksi käyttää niidenkin palveluksia, joita vastaan hän oli taistellut. Näin menetteli Kaarle hertuakin.

(…) /tämän jälkeen aatelismiehet/ palvelivat vain palkan vuoksi."
(Pirinen-Jutikkala 2002. s. 122–123)

Muistaahan Lukijani, mitä Habsburgin suvun keisari Frans Joosefin hirmuvallasta sanottiin (János Aranyn runo oppitunnissa 23). Virolaisille kävi vielä pahemmin, mutta se menee jo vähän aiheen ohi.

Niin Unkarissa, kuin Suomessa ja Virossakin oli tultu tilanteeseen, jossa sofokratia oli vieraantunut omasta kansastaan. Kuten Karácsony kirjoittaa:

a) yläluokka oli kulttuuritaustaltaan moderni, mutta vierasperäinen
b) alaluokka säilyi unkarilaisena, mutta sen kulttuuri oli auttamattoman vanhanaikainen
c) välissä oli keskiluokka, joka ei pystynyt täyttämään kutsumustaan kahden yhteiskuntaluokan siltana.

Esimerkillä valotettuna (Kodályn ja Karácsonyn ajatuksien pohjalta): Ferenc (Franz) Liszt oli kyllä sisällä modernissa eurooppalaisessa kulttuurimaailmassa, mutta ei osannut unkaria eikä tiennyt alaluokan musiikkikulttuurista mitään. Hyvänä esimerkkinä tästä ovat hänen hyvää tarkoittaen säveltämät *Unkarilaset rapsodiat*. Unkarilainen talonpojisto säilytti kyllä kaukaa idästä tuomaansa unkarilaisen kulttuurin, mutta se oli valovuosien päässä modernista taidemaailmasta. "Masentunut" keskiluokka yritti lohduttaa itseään makeilevalla, muka-unkarilaisella ja hyvin epämuodikkaalla mustalaismusiikilla.

Suomen, Viron ja monen muun suurvaltojen välisen Keski-Euroopan maan (kulttuuri)historia oli täsmälleen ja hämmästyttävän samanlainen. Seuraavat siteeraukset ovat Joku Teperin kirjasta Vanhan Suomen suomalaisuusliike I.[19] Tästä voidaan sanoa, että se on historiaa, mutta ne elävät meissä edelleen:

> ”Suomenmaan kansallisella valistuksella on kaksi perinjuurin erinäistä juonta … Ruotsalainen ja Suomalainen.
>
> Ensimmäiseen juoneen kuuluu se valistus, jonka välikappaleena on ollut Ruotsin kieli … Tämä on luonnollisista syistä ollut hellemmästi suositeltu, ollut korkeampien ja oppineimpien säätyin huostassa … sen hedelmät ovat kyllin kantaneet todistusta siitä, että ne ovat kypsyneet vieraan ilmankannen alla. Toinen valistuksen tila on se, jossa rahvas eli koko kansakunta, paitsi sitä vähää osaa, joka on ruotsalaista muutto-kansaa, elää; kieli on suomalainen, ja kirjalliset kokeet, ollen sovitellut ainoastaan alaisten säätyjen tarpeen mukaan, ovat harvat ja heikot, enimmästi huonoja käännöksiä seenn suositun Ruotsin kielen aloista. Nyt oli kuitenkin kansallistunto herännyt ja suomenkielistä viljelyä odotti hyvä tulevaisuus, kun Ruotsin kielen päälle perustettu sivistys epäilemättä pian tulee vieroitetuksi ja poistetuksi. Mutta eikö sitä vastoin saatettaisi pitää mahdollisena, että Ruotsalainen kirjallisuus ulkosulkisi suomalaisen ja niin pysyisi vallan päällä, elikkä että molemmat kielet edeski päin kuin tähänki asti pysyisivät kumpanenki käytettävänä ja kumpanenki arvollansa niiden piirien sisällä johonka ne vanhastaan kuuluvat?” (Teperin siteeraus Bergbomin juhlapuheesta s. 74 -)
>
> ”Sitäpä kummaa moni ällisteli, ja enimmät siksi kun näkivät sen suomeksikin sujuvan: Kuka sitä olisi luullut? … Juuri Viipurin Suomalaisen Kirjallisuus-Seuran perustamisen aikoihin alkoi tulla tavaksi ja vähältäpä muoti-asiaksi, että ylempi säätyisissä perheissä ruvettiin antamaan pikkulasten puhua ainoastaan suomea, ja sehän kävikin hyvin laatuun, kun palvelus-väki oli suomalaista.”
>
> ”… Tällaisessa ympäristössä (Vanha Suomi, G. K.) monta kuukautta vuodessa asustava henkilö, ei voinut tuntea suomen kielen vaatimusta yhtä mahdottomaksi, kuin ehkä vuosisataiset ruotsalaiset perinteet omaava läntisen Suomen asukas. Jac. Ahrenberg on kertonut tapauksesta, jolloin eräässä hovissa olleeseen iloiseen seurueeseen oli saapunut eräs balttilainen paroni myöhästyneenä, koska hänen puhumiaan kieliä osaamattomat seudun talonpojat eivät voineet neuvoa hänelle tietä. Paronin harmi purkautui huudahdukseen, että talonpojille pitäisi opettaa venäjää. Näiden sanojen johdosta Julius Krohn, joka oli vieraitten parissa, leimahti tuleen. Hän astui esiin ja piti puheen, jossa hän selitti näille balteille, venäläisille, saksalaisille, italialaisille, kreikkalaisille, suomalaisille ja ruotsalaisille, mitä oma maa ja oma kieli merkitsi, ja hän puhui niin vakuuttavasti, että hän sai läsnäolijat riistäytymään mukaansa. Isäntä itse iski pöytäliinansa pöytään ja sanoi: Herra nähköön, se on totta!” (s. 78-79) Jostain syystä ei Maskun Hemmingin käännöksiä, ei Matias Salamniuksen eikä Wilken runojakaan opeteta nykykoulussa. Jos me nyt lukisimme yhdessä Wilkettä:

[19] Teperi 1965

Adam Wilke (1798-1847): Toivo ja Kiitos

Suo Jumala Suomen miehen
Suomen mielen, Suomen kielen,
Joka ompi *pimiässä*,
Härässä, *häpiämässä*,
Kauvan ollut *onnetoina*,
Tiedon tiellä *toimentoina*,
Tulla viimein valaistuksi.
Suo myös niilleen suosiota,
jonka Sanan Saattajiksi
Olon ottiit oivallisen
Vielä meidän Viipurissa,
Suomen Suola-kaupungissa
Savonmaan Salon kylässä;
Että mielen yhtyydellä
Työtä tehdä taitaisivat
Kansakunnan kunniaksi
Suomen miehen miel-hyväksi,
Opiksi oman sukumme,
eikä vierainkan vihoiksi!

(…)
(Ehk' on oppi liitettävä,(…)
Jos mä saisin Saksanmaalta
Taikka Ruotsinkin rajoilta)

Sándor Karácsony kirjoittaa[20] kirjoituksessaan, *Testvérem, Suomi* (= Sisarukseni, Suomi) kuvainnollisesti ja lyhkäisesti meidän historiallisesta sukulaisuudestamme (vapaasti kerrottuna): *"Nähdessäni siinä, kuinka vinossa Kyösti Kallion* (1873-1940) *kravatti oli, tajusin ja tunsin olevamme sukulaisia."*

Ei ole sattumaa, että näiden suurvaltojen välillä kamppailevien kansojen taide on täynnä tavalla tai toisella itseironisia ja dekadenttisia teoksia, tokikin aivan erinomaisia sellaisia: János Aranyn *Elveszett alkotmány* (Menetetty perustuslaki), suomalaisten elokuvaklassikkojen teokset kuten Tapio Piiraisen *Siivoton juttu* ja *Raid*, Aki Kaurismäen *Tulitikkutehtaan tyttö*, Arto Paasilinnan ja Risto Jarvan *Jäniksen vuosi*, jne. Sekään ei ole sattumaa, että tshekkiläiset ovat parhaimmillaan juuri satiirisessa kirjallisuudessa, kuten teoksissa *Kunnon sotamies* ja *Svejk*. Tshekkiläiset menettivät aatelistoaan *Valkovuoren taistelun* (1620) jälkeen Habsburgeille hyvin samanlaisissa oloissa, kuin suomalaiset menettivät omiaan Marttilan taistelun (elokuu 1599) ja Turun verilöylyn jälkeen (10.11.1599). Itseironiassa olemme voittamattomia, vai pystyykö ruotsalainen tekemään sellaisen ja niin loistava elokuvan, kuin *Raid* tai *Tulitikkutehtään tyttö*?

[20] Karácsony 1940

Todistekappaleena siitä, että Wilke ja muut ovat ajankohtaisia nyky-Suomessakin:

Kuka on tuo mies
Joka työtä ei pelkää
Vaikka tietää ettei koskaan
Rikastumaan pääsekään
Kuka on tuo mies
Parransänki kasvoillaan
Joka lauantai-ilta
Odottaa vaan täysosumaa
Hän on suomalainen mies
Yhdentyvä Eurooppa ei häntä heilauta
Hän lenkkimakkaraansa mutustaa
Ja olutpullon aukaisee
Nurkan taakse kusaisee
Ja tyytyväinen ilme kasvoillaan
Jatkaa elämäänsä huimaa

Kuka on tuo mies
Hän naistaan rakastaa

Vaikkei sitä juuri koskaan
Hänelle kerrokaan
Kuka on tuo mies
Hän ei puhu tunteistaan
Ujoksikin häntä sanotaan
Punakka kun on kasvoiltaan

(Semmarin Laulajat, Markus Leppiniemi)

Oman käsitykseni mukaan, jos Suomen itsetunto olisi terveellä pohjalla, 10.11 liput nostettaisiin joka vuosi puolitankoon. Joka vuosi muistettaisiin niitä johtajia, jotka hakivat apua itää vastaan, ja jotka länsinaapuri mestautti (vrt. Aradin 13 marttyyrin muistopäiväpäivä Unkarissa 6.10).

Terveen itsetunnon löytäminen musiikinopetuksessa

Kodály, Bartók olivat vakuuttuneita siitä, että unkarilainen lapsi ei ole toisia, saksalaistaustaisia lapsia huonompaa laatua, mutta musiikkikasvatuksen on lähdettävä omasta sävelkulttuurista. Tällä tavalla toimittiin missä tahansa Länsi-Euroopan maassa, joissa sofokratia on säilynyt ehjänä, kuten vaikkapa Italiassa, Saksassa tai Ranskassa. Näissä maissa oli itsestään selvää, että musiikillinen kasvatus alkaa oman kansan sävelkulttuurista. Suomessa musiikinopetus alkoi vielä vähän aikaa sitten saksalaisista ja ruotsalaisista pelimanni-lauluista. On hassua kuvitella, miltä tämä olisi näyttänyt käänteisenä, jos musiikinopetus alkaisi Saksassa Väinämöisen vuorolauluilla, ja siitä edettäisiin suomalaisiin riimillisiin kansanlauluihin. Suomessa kuitenkin toimiimme näin. Heikko itsetuntomme ei sallinut ajatellakaan, että lähtisimme omasta perinteestämme. Kirjallisuudenopetuksesta kirjoitan myöhemmin. Nimittäin suomalaisen itsetunnon ja itseluottamuksen kannalta silläkin on oma merkityksensä.

Yhteenvetona, näiden pohdintojen perusteella Kodály uudisti musiikinopetusta seuraavasti:

- Musiikki on kuin kieli, joka ei tule meille synnynnäisesti. Se on omaksuttava, joten se on aina kulttuurisidonnainen, ei kansainvälinen.
- Teoksen sävelkieltä voidaan avata solmisoimalla.
- Kunkin kansanryhmän musiikinopetuksen on lähdettävä omasta sävelkulttuurista.
- Musiikillinen hahmotuskyky ja maku ovat myös kehitettävissä. Opetuksessa siihen tarvitaan intensiivisiä taide-elämyksiä eli korkeatasoisia taideteoksia
- Kodályn sanoin: "Maxima debetur puero reverentia." Sanasta sanaan se kääntyy: "Lapsille kuuluu suurin kunnioitus", mutta Kodály kääntää sen seuraavasti: "Lapsen sielu on pyhä, se mitä siihen istutat, sen on kestettävä kaikki kritiikki."
- Taiteeseen voidaan kasvattaa vain taiteella
- Muiden kansojen sävelmaailmaan voidaan syventyä perusteellisesti vasta kun omamme on perin pohjin tuttu. Tällöin kyse on siis tarkoituksellisesta ja syvällisestä kansainvälisyyden kasvattamisesta.

Aki Kaurismäki sanoi kansainvälisyydestä eräässä Pohjalaisen haastattelussa kerran seuraavasti: *"Vakavasti ottaen minä luulen, että täytyy olla äärimmäisen kansallinen ollakseen kansainvälinen – silloin elokuva ymmärretään Kiinan muurilla asti."* (Pohjalainen, 26.5.2002)

Vaasan musiikkiluokkien opetus piti näistä periaatteista alusta loppuun kiinni. Tuloksena oli suuri menestys erilaisissa kilpailuissa (www.vaasassa.com), lukemattomia määriä kutsuja erilaisiin musiikkipedagogisiin kongresseihin (Viro, Liettua, Kanada, jne.) ja oppilaiden suosio opetusta kohtaan.

Jatkuu

Kuten sanottiin: Kun uusi rehtori Pirkko Käräjämäki (Vöyrinkaupungin koulu) vuonna 2000 astui virkaan, 3.–6. luokkien musiikinopettajat (Onkilahden koulu) kutsuimme hänet tapamme mukaisesti kahville alakoulun puolelle kertoaksemme musiikkiluokkien toiminnasta, tuloksista, opetuksesta, opetusmenetelmistämme ja näyttääksemme opetusvälineistöämme, nuotistoamme jne. Suureksi yllätykseksemme Pirkko Käräjämäki sanoi kälylleen, että hän ei halua tulla tutustumaan musiikkiluokkatoimintaan. Voitte kuvitella, kuinka ymmällämme minä, Anne Tienhaara ja Ritva Käräjämäki olimme.

Myöhemmin satuin kuulemaan senkin, että lain mukaan uusi työntekijä on velvollinen perehtymään uuteen työhönsä, ja että työnantaja on velvollinen hänet perehdyttämään. Tähän lakipykälään liittyvä ammattikirjallisuus oikein tähdentää, että perehdytysvelvollisuus ei saa jäädä vain siihen, että uudelle työntekijälle annetaan käteen talon avaimet.

"Musiikkiluokat eivät tule nauttimaan minun aikanani erityisoikeuksia"

Vähän ajan kuluttua kahvikutsusta kieltäytymisestään Pirkko Käräjämäki ilmoitti, että hänen aikanaan musiikkiluokat eivät tule nauttimaan mitään erityisoikeuksia. Me alakoulun kolmikko pidimme hyvinkin erikoisena moista ulostuloa, mutta siihen aikaan olimme työn touhussa ja

innostuksen vallassa, emmekä osanneet kiinnittää siihen huomiota. Sitä paitsi emme koskaan halunneetkaan mitään erityisoikeuksia.

Esimies saa asettua valtuuston päätöstä vastaan

Jälkikäteen, vasta hänen teoistaan kärsineinä tajusimme, että tällä tavalla toimien Käräjämäki asettui Vaasan kaupunginvaltuuston päätöstä vastaan. Valtuusto nimittäin päätti Vaasan musiikkiluokkien perustamisesta (1978). Yritimme viestittää tästä ylöspäin, mutta hätähuutojamme ei kuultu.

Uusi rehtori ei suostu Kadarin kanssa väleihin

Pirkko Käräjämäki ilmaisi monin tavoin, että hän ei siedä Kadaria. Tämä suhtautuminen omaan työhönsä ja meihin oli edellisiäkin lausuntoja kummallisempi. Voisi luulla rehtorin olevan ylpeä alaisistaan, varsinkin jos he menestyvät ja saavat koululle kunniaa ja tunnustusta.

Siinä vaiheessa musiikkiluokat olivat vielä parhaassa vedossaan. Ne esiintyivät Islannin ja Suomen presidentille, Suomen pääministereille, sekä muille Vaasan kaupungin suomalaisille ja ulkomaalaisille vieraille, Tiernapojat lauloivat ennen joulua kaupunginvaltuuston jäsenille, esiintyivät Suomessa, Virossa, Unkarissa, Turkissa. Meriittejä riitti vaikka millä mitalla. Syitä olla alaisistaan ylpeä olisi ollut yllin kyllin. Anne, Ritva halusimme tietysti olla hyvissä väleissä. Mietimme päämme puhki, mitä pahaa olisimme voineet sattua tekemään. Päänvaivaa aiheutti etenkin se, että siinä vaiheessa – siis ennen S.P:n aiheuttamaa jupakkaa (2008), ks. aiempana – en edes tavannut vielä Pirkko Käräjämäkeä. Näin ollen virheellinen toiminta tai käytös oli täysin poissuljettu.

“Suomalais-ugrilainen” opettaja

Mutta kuten on sanottu, me kolmikko emme osanneet tästä käänteestä huolestua. Meillä oli muitakin, paljon iloisempia asioita mielen päällä. Elimme kuin baskilaisen, luultavasti Sartrea (1905–1980) lukeneen filosofin Fernando Savaterin (1947) oppien mukaisesti: *“Elämä on toteutettava teos, itsemme toteuttaminen”* (ks. aiempana). Olimme täysin rinnoin toteuttamassa itseämme. Paitsi, että teimme sen suomalais-ugrilaisittain: Olimme täysin rinnoin toteuttamassa oppilaspuoliskojemme kanssa meidän itseämme (ks. aiempana). Sillä **ilman heitä olisimme olleet opettajinakin vain puolikkaita**. Sen tähden emme jaksaneet tehdä numeroa yläkoulun suunnalta tulevista pikkuseikoista, varoittavista merkeistä. Vasta jälkikäteen tajusimme, että Pirkko Käräjämäen antama lausunto “musiikkiluokkien etuoikeuksista” oli eräänlainen sodanjulistus, jonka syytä emme saaneet selville muuten kuin lukemalla ammattikirjallisuutta narsistisista johtajista.

Ennen kuin jatkamme kauhutarinamme, minun taitaa olla pakko palata suomensukuisten kansojen kielifilosofiaan ja maailmankatsomukseen. Muuten Savaterin lainaus ja sen suomalais-ugrilainen muunnos jäävät vaille sisältöä.

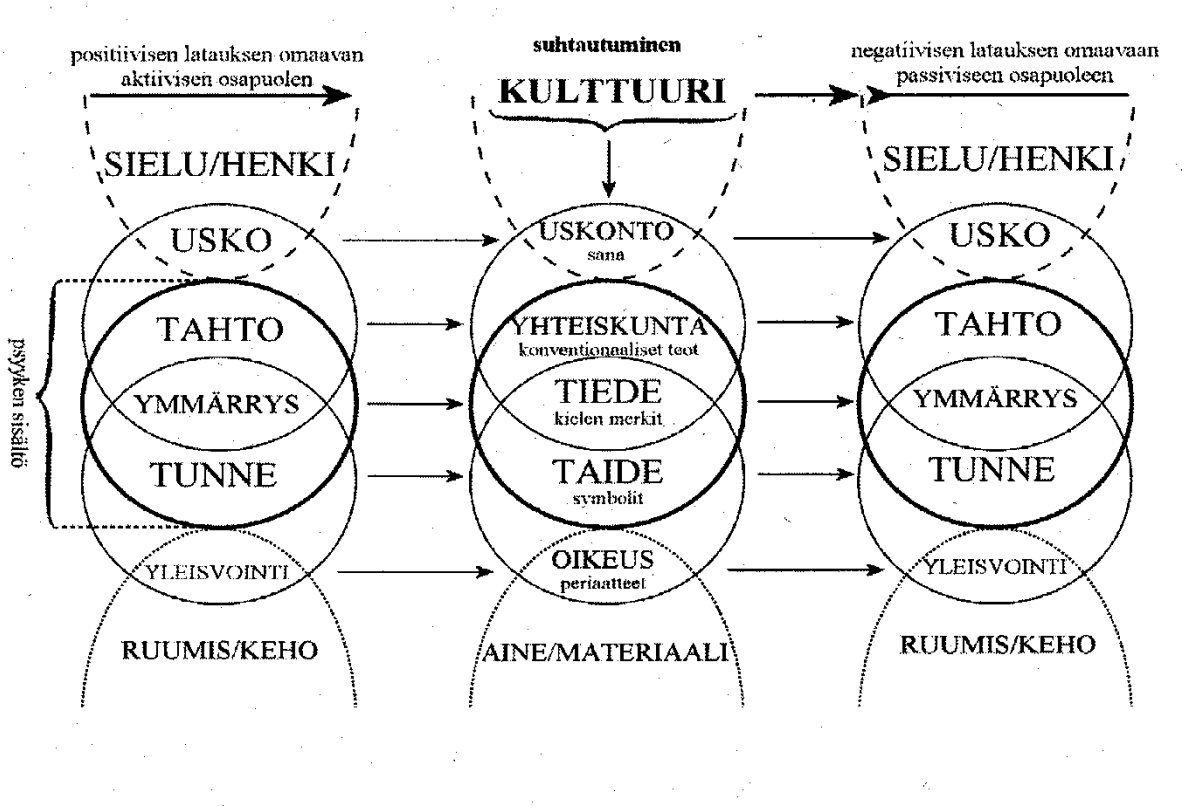
17.7.2018 Suomensukuisten kansojen katsontatapa ja suomensukuinen taidekasvatus

Kuten oli jo aiemmin puhetta, suomensukuista kieltä puhuvat ihmiset muodostavat toinen toisiaan täydentävät puoliskot. Itsensä toteuttaminen ei noin vain onnistu ilman puoliskoamme.

Muodostamme ehjän kokonaisuuden vain toisen kanssa. Länsimainen ihminen on ihminen yksinkin. Näin ollen hänellä on “oma vaimo”, “oma pankkitili”, “oma lapsi” ja hän ajattelee “omilla aivoilla”.

Mitä mieltä asiasta on moderni tiede? Saanenhan siteerata uudestaan: Helsingin yliopiston Teknillisen korkeakoulun (nyk. Aalto yliopisto) kylmälaboratorion aivotutkimusyksikön johtaja Riitta Hari kysyy luennossaan (2006) seuraavasti: *”Ovatko ajatukset aivoissamme?”* ja hiukan varovaiselta kuulostavalla tavalla vastaa kysymykseen: *”Itse asiassa monissa parisuhteissa – ja tietysti kiinteissä työyhteisöissä – ajattelu on selkeästi jaettu yksilöiden kesken.”*

Unkarilaiset kansantieteilijät ja filosofit, Karácsony ja Gábor Lükő (1909–2001) menevät Haria pidemmälle. Heidän kulttuuriteoriansa mukaan yksilöllistetyllä eli puolikkaalla ihmisellä ei voi olla oikeusjärjestelmää, taidetta (symbolijärjestelmä), tiedettä (kielen merkkijärjestelmä), yhteiskuntaa (oikeus, tapakulttuuri) eikä uskontoa. Ilman puoliskojamme voimme kyllä äännellä jotain, mutta emme jäsentelisi mielemme möykkyjä koskaan ajatuksiksi, teksteiksi, lauseiksi, kielirakenteiksi, sanoiksi, puhenuoteiksi ja äänteiksi, jos ei olisi olemassa toista kieliopillista persoonaa, jonka kanssa vuorovaikutus sitä edellyttää. Ilman toista osapuolta ei synny kieltä. Ilman toista osapuolta ei ole tarvetta luoda taiteellisia symboleja. Nämä syntyvät vain, jos haluamme kertoa sisimmästämme toiselle persoonalle. Taiteen synnyn ehtona on myös toinen persoona. Ilman toista ihmistä tai osapuolta meillä voisi olla uskomuksia, mutta ei uskontoa.

Lükő, 1994

Tähän ketjuun voin pedagogina lisätä, että **opetus ja kasvatustyöhönkin tarvitaan kaksi osapuolta, ei kahta yksilöä**. Yksilönä opettaja tai oppilas ei kykene enempään, kuin kertomaan tai pakottamaan oman yksilöllisen mielensä sisältöä toiselle. Kehitys pysähtyy heti, jos oppilas pakottaa opettajan hyväksymään hänen oman yksilöllisen mielensä koskemattomana. Samoin käy, jos opettaja pakottaa omat yksilöllisen mielensä sisällön oppilaalle. Jos näin käy, terve lapsi yrittää torjua tällaisia aikeita. Oman sielun sisällön välittäminen, saati pakottaminen ei kasvata.

> Jos minä sanon: “Voi kuunnelkaa, kuinka ihana tämä Debussyn *Meri* on!”, viestin minä silloin minun sieluni sisällöstä. Jos viestintäni vastaanottaa joku täysin omilla yksilöllisillä aivoillaan ajatteleva, hän ei tule siitä välittämään. Hän korkeintaan vastaa: “No, kiva, jos sinä tykkäät siitä.”
>
> On sen sijaan kyse perustavanlaatuisesti erilaisesta vuorovaikutuksesta, jos keksin keinon nauttia teoksesta oppilaan kanssa yhdessä. Keskustelen, kyselen kappaleesta, soitan ja laulan sitä yhdessä hänen kanssaan, kiinnitän oppilaan huomion modulaatioihin, sekvensseihin ja imitaatioihin, pohdimme, mitä tuntemuksia säveltäjä mahtoi sielussaan kokea tätä pätkää säveltäessä. Teemme siis oppilaan kanssa kahdestaan jotain yhtä, kahtena osapuolena yhdessä. Silloin voi syntyä hetkiä, kun kasvatus toteutuu: *“Ajattelu (...) ja tunne jaetaan yksilöiden, siis puoliskojen kesken”* (ks. Hari ylempänä). Näin pääsemme yhdessä, “kahta alta käytyämme” sielun pienimpiinkin värähdyksiin. Tajuamme, mitä säveltäjän sielussa tapahtui, kun rytmi kiihtyi tai hän alensikin tai ylensi jonkin sävelen yllättävästi. **Olemme yhdessä osa taidetta.** (Massaviihteen kaavamaiset ja turhauttavat efektit, jotka hyökkäävät kuuntelijan kimppuun haastamatta lainkaan, eivät tietenkään tarjoa työkaluja tällaisen herkkyyden opettamiseen.)
>
> Kauniista Debussyn kappaleesta saarnaavan opettajan tapauksessa, voi tietenkin käydä niinkin, että opettaja saarnaa kauniista Debussyn kappaleesta, ja kuuliainen oppilas vain uskoo hänen sanaansa punnitsematta sitä. Mutta se ei ole varsinaista taidekasvatusta.

Tällainen rinnasteinen lähestymistapa ei tietenkään tarkoita, että lapsi päättää opetuksen sisällöstä. Ei. Opettaja on kehityksessä kiistatta oppilastaan edellä. Rinnasteiseen opetustapaan perustuva opetustyyli vaatii opettajalta paljon, ennen kaikkea sitä, että **hänen täytyy onnistua saamaan oppilaastaan itselleen osapuoli**. Se ei onnistu muuten, kuin rakastamalla ja kunnioittamalla häntä täysarvoisena kanssaihmisenä.

Vielä vähän oman henkisen olotilan tuntemisesta

Lisättäköön vielä tämän jakson päätteeksi, että länsimaalainen alisteinen ajattelutapa alkaa tänä päivänä olla hyvinkin lähellä suomensukuisten kansojen rinnasteista ajattelutapaa ja filosofiaa. Budapestin yliopiston kielitieteilijä, filosofi Gábor Forrai (s. 1962) kirjoittaa ihmisen mentaalisen olotilan tutkimuksen länsimaalaisesta kehityksestä René Descartesista (1596–1650) Donald Davidsoniin seuraavasti:

> “Mentaalisia olotiloja käsiteltäessä alkaen Descartesilta katsontavan pohjana oli yksikön ensimmäinen persoona. Hallitseva käsitys oli, että omaa mentaalista olotilaamme koemme ja tunnemme itse suoranaisesti, joten meidän siihen liittyvät päätelmämme ovat erehtymättömiä. (...) (Sitä vastoin) toisten mentaaliseen olotilaan meillä ei ole suoranaista (sisään)pääsyä. (Vain) näemme, mitä joku tekee, mitä hän sanoo, ja sen perusteella yritämme tehdä päätelmiä. Nämä päätelmät ovat (kuitenkin) hyvin kyseenalaisia. Tultuamme meidän vuosisataamme - behaviorismin ja Wittgensteinin vaikutuksesta - hallitsevaksi tulikin kolmannen persoonan lähestymistapa. Tämän lähestymistavan pohjana, jos haluan saada tietoja mentaalisesta olotilasta, ei olekaan enää oma olotilani, vaan toisten ihmisten olotilojen tunteminen. Jos haluamme olla selvillä siitä, mitä tarkoittaa tietää, mitä joku toinen ajattelee, meidän täytyy tutkia, mistä tiedämme, mitä toiset ajattelevat. **Oman**

mentaalisen olotilani tunteminen on toisten ihmisten mentaalisten olojen tuntemisen erikoistapaus.” (Forrai, 1998, s. 137).

Voidaan siis kysyä, onko mahdollista ajatella – narsistisen ihmisen tapaan – vain omalla aivolla? Onko mahdollista olla sinut itsensä kanssa? Onko mahdollista tietää, kuka minä olen, jos en yritä ensin tietää kuka puoliskoni on? (Lisää II. osassa)

Koin tärkeäksi käyttää nämä sivut tämän asian käsittelyyn, sillä pelkään, että äärinarsistisen ajattelutavan yleistyminen elämämme joka alalla saattaa olla luultua paljon vahingollisempaa.

Jatkuu
19.7.2017
***”Ken tästä käy, saa kaiken* toivon *heittää”* (Helvetin portin päällä oleva kirjoitus; Dante)**

Kauhutarina saa lisää vauhtia lähettämästäni kirjeestä – Rehtori löytää keinon käydä kimppuun

Kuten jouduin jo monia kertoja tuomaan esiin, yläkoulun nuori kollega, S. P. oli vuoteen 2008 mennessä jo ottanut tavaksi, että hän ei käy opetustunneilla. Näin oli myös kuorotunneilla, joilla oli yli 90 yläasteen(!) oppilasta. Myöhemmin kuulimme kaupungin oikeusaputoimistonpäällikkö Raija Kujanpäältä, että S. P:llä oli laiminlyönteihinsä esimiesten lupa. Kuulostaa uskomattomalta, mutta hänellä oli lupa lähteä tunneilta kesken, tai jättää kokonaan tulematta tunnille. Kuulemani mukaan hän siis sai jättää oppilaansa ilman valvontaa ja opetusta. Jos tuntuu vaikealta ymmärtää, miten näin voi olla, muistutan jo kirjan alussa mainitusta Swanljungin selityksestä VHO:lle. Lukijankin täytyy uskoa, että esimies on aina oikeassa. S. P:llä nyt vain oli hyvä syy laiminlyödä opetustyötään ja jättää oppilaat valvomatta. Sillä siisti!

On ihana olla välillä järkevien ihmisten seurassa.
Kuva Ildiko Kadar

Kahdeskymmeneskuudes oppitunti – jos työkaverisi tekee väärin, älä pelasta häntä seurauksilta

Kuultuaan edellisessä oppitunnissa selostetuista tapahtumista, minua hoitava psykologi neuvoi: *"Juri, jos joku tekee väärin (tässä hän viittasi lintsaavaan entiseen oppilaaseeni, S.P:än), ja sinä haluat hänelle hyvää, et saa auttaa häntä välttämään tekojensa seurauksia. Jos sinulla olisi työkaveri, joka tulee taloon vaikkapa juovuksissa, sinun täytyy antaa asioiden edetä omalla painollaan, jotta seuraukset tulevat pikimmiten vastaan. Tämä on kyseisen henkilön etu."* Tämä neuvo tuli liian myöhään.

Yläkoulun oppilaiden 7.–9. luokkien kuorotunteja pitivät siihen aikaan Onkilahden koulun musiikkiluokassa virallisesti S.P. ja Anne Tienhaara. Tässä vaiheessa oli jo yleisessä tiedossa, että niin kauan kuin Pirkko Käräjämäki on Vöyrinkaupungin koulun rehtori, Kadar ei saa opettaa sen koulun musiikkiluokkalaisia. S.P. ei usein tullut kuorotunneillekaan, joten Anne pyysi minua avukseen. Näillä eväillä edettiin, koska rehtorit lukuisista pyynnöistämme huolimatta eivät korjanneet tilannetta.

Tulossa oli Vaasan musiikkiluokkien 30-vuotisjuhlakonsertti. Juhlakonserttia edeltävästä viimeisestä kahdeksasta harjoituksesta S.P. oli ollut läsnä yhteensä kahdessa. Kun hän kerrankin ilmestyi kuorotunnille, hän oli kuulemma kysynyt oppilaiden kuullen Anne Tienhaaralta, että saako hän itse johtaa juhlakonsertissa kaksi Annen valitsemaa ja valmistamaa kappaletta juhlakonsertissa. Anne Tienhaara kertoi tapauksesta minulle kuoron jälkeisellä välitunnilla, ymmärrettävästi mielensä pahoittaneena. Se harmitti ja tuntui erityisen epäreilulta, sillä Pirkko Käräjämäki ja S.P. olivat meille muille opettajille mitään kertomatta tätä ennen peruneet jo sovitun kuoroleirin, jonka tarkoituksena oli juhlakonsertin teosten viimeisteleminen.

Ajojahdin lähtötilanne

Varoitus Lukijalleni! Vain jos kiinnostaa! Näiden tapahtumien johdosta kirjoitin S. P:lle sähköpostiviestin:

Lähettäjä: Kadar György
Lähetetty: ma 14.4.2008 22:17
Vastaanottaja:
Kopio: Kadar György
Aihe: tiistain keskustelutilaisuudesta

Hyvä S.!

Kuten sen sanoin Pirkolle, jollen saa/jollemme saa olla tekemässäkään yläasteen kanssa, jos siellä estetään auttamassa leirittämistä (siis juhlakonsertin valmistamista), jos estetään leirin pitämistä, jos ei suostuta edes väleihin, jos sallitaan vain päivä ja sekin muutama päivä ennen juhlakonserttia.... jne., niin en pysty auttamaan.

Joten minusta keskustelu konsertista tässä vaiheessa ei auta enää mitään.

On rohkaiseva, että nyt tuli yläasteelta ehdotus keskustella asioista, mutta se tuli teknisesti ihan yksinkertaisesti myöhäistäkin myöhäisemmin. Ehkä vielä kaksi viikkoa sittenkin olisin voinut

auttaa mm. siinä, että Sinullekin olisi löytynyt kappaleita, jota olisit ehtinyt opettaa ja olisit voinut esittää juhlayleisölle yläasteen kuoron kanssa 2-3 viikossa, nyt muutamaa päivää ennen konserttia minun taitoni siihen eivät millään enää riitä.

Suokaa anteeksi. Siis pyydän, ettet suutu, sillä se olisi suuttuminen faktoille.

Nyt minä en enää mitään muuta osaa toivoa, kuin että auttaisit siinä, että Annen työskentely sujuu hyvin.

Terveisin: Juri

En ole unohtanut, olen siis tietoinen siitä, että aikaisemmin olet usein saanut meiltä valmiita tai puolivalmiita teoksia johdettavaksesi eri konserteissa, mutta viime kuukausien tapahtumien jälkeen (viittaus lintsaamisiin ja sovitun leirityksen perumiseen, G. K.) käsittääkseni se olisi jo moraalitonta. Aikaisempina aikoina nimittäin kysymys oli siitä, että olemme olleet auttamassa Sinua päästä alkuun. Nyt olemme tilanteessa (kun avunannon olet torjunut ja konsertin onnistuminenkin on vaarassa - esimerkiksi ohjelma menee painoon siten, että viikko ennen konserttia ylä-aste ei vielä osaa kappaleitaan), jossa ei ole enää kysymys avunannosta ja saannista, vain siitä, astuuko joku toisen opettamien kappaleiden eteen. Ensimmäinen tapaus on hienoa yhteistyötä, toinen olisi toisen opettajan työn hyväksikäyttö (vaikka ei nyt tekijänoikeuksistakaan ole kyse).

Jos tästä jälkimmäisestä asiasta konserttia valmistava työyhteisö on eri mieltä, voin sen yrittää omaksua.

Lähetin tämän kirjeeni muillekin musiikinopettajille siltä varalta, että olisin jonkin asian suhteen väärässä, jolloin voisin sen jälkikäteen korjata. Opettajat, sekä Anne että Ritva kannattivat kirjeen lähettämistä eivätkä nähneet siinä mitään korjattavaa. Vastuuseen jouduin kuitenkin minä yksin.

> Tästä minun olisi pitänyt tajuta olevani yksin maalitauluna.

Tähän kirjoitushetkeen saakka kestänyt ajojahtini alkoi tästä kirjeestä.

Oli mielestäni hullunkurista, että virkamieskoneisto viittasi kaikissa asiakirjeessään aina tähän kirjeeseen, mutta sitä ei kuitenkaan suostuttu liittämään mihinkään asiakirjaan, ei edes irtisanomispäätökseen tai **hallinto-oikeuksille** lähetettyjen asiakirjojen joukkoon. Sekin jäi minun, syytetyn tehtäväksi. **Minun itse piti näyttää, mihin muka syyllistyin.**

Jatkuu (eduskunnan oikeusasiamies)
Auttaako eduskunnan oikeusasiamies?

Apulaisoikeusasiamies, joka oli pyytänyt opetushallitukseltakin (Vivaldi-)lausuntoa, antoi vastauksen kanteluuni esimiestoiminnasta. Se oli käsittämätöntä luettavaa. Siinä käsiteltiin suurilta osin opetussuunnitelma-asioita, jotka eivät mitenkään liittyneet kysymykseeni, kohdeltiinko minua epäasiallisesti. Kantelustani ei ollut mitään hyötyä. Päinvastoin, siitä koitui minulle vakavaa haittaa, sillä irtisanomispäätöksen perusteluissa ei EOA:n lausuntoa unohdettu kuuluttaa: **"Kantelu ei vaadi muita toimenpiteitä."**

Hassua oli, että omalta osaltaan Opetushallituskin otti kantaa asiaan, johon sitä ei ollut siltä pyydetty, ja lausunnossaan jopa ylistää Kadarin eristämisen:

"Asiakirjoista saadun tiedon perusteella näyttää, että Vaasan kaupungin kasvatus- ja opetusvirasto sekä musiikkiluokkakoulujen rehtorin ovat pyrkineet kehittämään musiikkiluokkien toimintaa. Musiikkiluokille on nimetty yhdysopettaja ..."

Kuten nähdään, todellisuudessa opetusresursseja vienyt yhdysopettajan virka keksittiin nimenomaan sen takia, että Pirkko Käräjämäki halusi pitää Kadarin eristyksissä.

Miten tämä oli mahdollista? Siten, että asiasta kysyttiin (puhelimitse ja kirjallisesti) vain toiselta osapuolelta. Kadar ei saanut tilaisuutta vastata esimiesten lausuntoihin, jotten sanoisi, valheisiin. Toistan jälleen: *Audiator et altera pars*, eli: "Kuunneltakoon myös toista osapuolta." Kun roomalaisten viisautta ei pidetä arvossaan, **viedään korkeitakin tahoja kuin pässiä narusta**.

Oikeusasiamiehen teettämällä lausuntopyynnöllä oli kuitenkin kaksi epäsuoraa, mutta oikein suotuisaa seurausta. Ensimmäinen oli se, että Opetushallitus totesi Onkilahden alakoulun opetuksen useita kertoja valtakunnallista tasoa vaativammaksi ja jopa lukion tasoiseksi. ja oli kuulemma sallittua. Toinen oli se, että lausunnossa sanottiin: "... ala- ja yläkoulun musiikkiluokkien opetussuunnitelmat tulee sovittaa yhteen niin, että niistä muodostuu ehyt opetuksellinen kokonaisuus. Kehittämistyössä tulisi ottaa erityisesti huomioon opetuksen jatkuvuus, alakoulusta yläkouluun siirtyminen ja yhteistoiminnot." Opetushallituksen lausunto, 8.5.2012, eli pari viikkoa sen jälkeen, kun minut irtisanottiin.

Siinä oli eduskunnan oikeusasiamiehen instituution (ja Opetushallituksen) tarjoama apua työpaikkakiusaamisen kohteeksi joutuneelle.

Narsistisen johtajan kuulo on valikoiva

Asioita mutkisti entisestään se, että narsististen johtajien kuulo on valikoiva. Opetushallituksen lausunto ei aiheuttanut heille unettomia öitä. He pystyivät jatkamaan kuin sitä ei olisi koskaan annettukaan. He lukivat luultavasti vain viimeisen lauseen: "Kantelu ei vaadi muita toimenpiteitä." Pirkko Käräjämäkeä ei kiinnostanut musiikinopetuksen jatkuvuus tippaakaan. Sitä vastoin, hän oli sitä mieltä, ja myös ääneen, että musiikkiluokkien opetuksen taso on madallettava normaaliluokkien tasolle. Siihenhän ei Kadaria tarvita.

Mutta: Kumma kyllä, Merja-Helena Kärkkäisen ja Pirkko Käräjämäen hieno idea "yhdysopettajan" vakanssista loppui välittömästi Kadarin irtisanomisen jälkeen. Kari Nummela tai kukaan muukaan ei osannut hahmottaa, että tämähän on selkeä osoitus siitä, että Kadaria syrjittiin ja kohdeltiin epäasiallisesti.

12.6.2018 klo 2:25
Itsestäni

Taas uudemman unettoman yön aikana mietiskelen tässä, miten minuun on elämäni eri vaiheissa suhtauduttu.

Peruskoulua (János Hunyadin koulu Budapestissa) kävin musiikkiluokilla, joilla musiikkia opetti Helga Szabó, Zoltán Kodályn erittäin innostunut oppilas. Hän rakasti minua, kuten koko luokkaanikin. Niin rakasti myös Ilona-tätikin, joka oli ällistyttävän hyvä kaunokirjallisuuden opettaja. Tämän tajusin vasta opettajankoulutuslaitoksella, jossa osasin verrata itseäni muihin opiskelijoihin. Ilona-täti oli ns. englannin neitien koulutuksen saanut opettaja. Se järjestö hajotettiin, sen laitokset lakkautettiin heti sosialismin alussa.

Minulla oli erittäin hyvät oltavat myös Tapani I:n (ennen sosialismia ja sosialismin jälkeen Pyhän Tapanin) lukiossa. Siellä toimi lukion sinfoninen orkesteri, jossa soitin klarinettia (bassoklarinettia ja joskus saksofonia [*Surumarssia* Kodályn sarjasta *János Háry*, jossa Napoleon muka hävisi sodan]), minkä kautta sain tutustua Ludwig van Beethovenin (1770–1827), W. A. Mozartin (1756–1791; mm. Requiem), Claude Debussyn (1862–1918, Jean Sibeliuksen (1865–1957), Chopinin, Kodályn, Nikolai Rimski-Korsakovin (1844–1908), Bartókin ja monien muiden säveltäjien tuotantoon. Orkesteri tarjosi minulle ällistyttäviä henkisiä elämyksiä. Osasin ihmetellä vasta aikuisena, kuinka johtaja, setä Pista (József Záborszky, 1918-2015) uskalsi meidän puoliaikuisten keltanokkien kanssa ottaa niin kunnianhimoisia ja haastavia teoksia soitettavakseen. Hän luotti meihin.

> **Luottaako Suomen nykymusiikinopetus lapsiin?** Tuleeko Suomen nykyisille musiikinopettajille mieleenkään, että 14–18-vuotiaat nuoret kykenisivät tulkitsemaan klassikoita, Debussya, Stravinskia ja Bartókia?

Ensimmäinen laitos, jossa sain kokea vastoinkäymisiä, oli opettajankoulutuslaitos. Kuten aiemmin jo kirjoitin, liiallinen oppimisinto ja kiinnostus maailmaa ja mm. suomen kieltä kohtaan aiheutti minulle potkut pääaineestani. Tätä potkua järjestänyttä politrukkia lukuun ottamatta kaikki pitivät meistä opiskelijoista. Jotkut professoreistamme kutsuivat meidät, pienen mutta tavallista innostuneemman opiskelijaryhmän (n. 5–7 henkeä) säännöllisesti kylään. Eräs heistä taas nautti keskusteluista seurassamme iltaisin Sárkányssä (Szegedin rautatieaseman viereinen ravintola), kun taas toinen kutsui meidät puolilaittomiin seminaareihin.

Suoritettuani peruskoulun kaunokirjallisuuden, kielen ja musiikin opettajan loppututkinnon, sain jatkaa Budapestin ELTE-yliopiston kirjallisuuden, kielen ja fennougristiikan linjalla. Samanaikaisesti sain toimia yliopistolla tuntiopettajana. Asiat alkoivat näyttää valoisalta. Yleiskielitieteen professori János Zsilka (1930–1999) kutsui minut viikoittaisiin kahvitapaamisiin, jossa kielitieteilijät pääsivät keskustelemaan keskenään. Minusta oli jo kovaa vauhtia tulossa kielitieteilijä, kunnes Unkariin sattuivatkin tulemaan vierailulle seinäjokelainen mieskuoro Jussi, ja sittemmin sekakuoro Sirpaleet. Tutustuin näiden kuorojen johtajaan, Jouko Ketolaan, joka sittemmin kyseli koulutuksestani ja pyysi Vaasaan musiikkiluokkien opettajaksi, koordinoijaksi ja linjan kehittäjäksi.

Toimipaikkanani oli (1984) rehtori Veikko Vörlundin johtama Onkilahden koulu. Vastaanottoni oli erittäin sydämellinen. Veikko Vörlund sekä kollegat Laura Viirret ja Ritva Käräjämäki pitivät huolta minusta ja perheestäni. Erään kerran eräs tuttavani ehdotti, että jos minua kiinnostaa

sukulaiskansat, niin minun kannattaa mennä Utsjoelle tai Tornionjoelle etsimään töitä. Kesäloman aikana ihan mielenkiinnosta menin perheeni kanssa katselemaan paikkoja.

> Muistan erään saamelaiskäräjien edustajan antaneen tulevaisuudesta hyvin synkän kuvan. Hän ennusti saamelaisten ensin suomalaistuvan, ja sitten suomalaisten mukana amerikkalaistuvan.

Veikko Vörlund soitti kuitenkin hätääntyneenä perään, että en vain jäisi Tornioon.

> Tutustuttuamme aikaisempina vuosina Transilvanian unkarilaisten koettelemuksiin, oli aikamoinen järkytys nähdä, että Tornion suomalaisen kansankorkeakoulun kyltissä luki laitoksen nimi vain ruotsin kielellä. Siihen asti olimme Susanna-vaimoni kanssa eläneet siinä luulossa, että vähemmistöjen oikeuksia poljetaan vain diktaattori Ceauşescun Romaniassa. No, saihan sovinistinen, maolaiskommunistinen diktaattori Nicolai Ceauşescu kunniamitalin Ruotsinkin kuninkaaltakin.
>
> **Lisäys 8.3.2021** Transilvanian unkarilaiset, luullen että diktatuurin aika oli ohi, panivat aluille vuosi sitten kansalaisaloitteen EU:n kaikkien vähemmistökansojen olojen parantamiseksi EU:ssa: http://www.minority-safepack.eu/. Allekirjoituksia kertyi yli 1 200 000. Pari viikkoa sitten tämä aloite kumottiin Věra Jourován toimesta. Meneeköhän ihminen ikinä eteenpäin?

Ilmeisesti Veikko Vörlund, viraston johtohahmot Väinö Vartio, Pekka Pöyhönen ja muut ajattelivat, että Jurista on pidettävä kiinni. Ja Juri osoitti kiitollisuutensa tästä luottamuksesta musiikin ja kaunokirjallisuuden oppikirjoilla, yli kymmenellä äänitteellä, yhteisillä esiintymismatkoilla ja lukemattomilla erinomaisilla kilpailusijoituksilla.

Miten on laita asian nykyään? Miten suhtautuvat minuun Vaasan nykyiset esimiehet? Tuntuu järkyttävältä peilata, miten ero 1980-luvun esimiesten ja 2000-luvun esimiesten välillä voikaan olla niin suuri! Olen käyttänyt rutkasti aikaa pohtien, mikä on muuttunut 20 vuoden aikana (ks. kirjoitukseni Niinistön ja Marinin sukupolvesta edempänä). En usko, että vastaus on minä itse. Mutta siitä ehkä lisää myöhemmin.

Suothan, Lukijani anteeksi. Nyt alkaa sarastaa. Jos haluan huomenna jaksaa olla tuottelias, on yritettävä uudestaan saada unen päästä kiinni.

24.7.2018 klo 1:40
Miten sinisilmäinen uhri suhtautuu esimieheensä

Otetaanpa eräs kaunokirjallisuuden teos kuvailemaan minun asennettani esimiehiäni kohtaan. Tämä teos on julkaistu aikoinaan sivustolla työpaikkakiusatut.net.

Jotta Lukijani ymmärtää alla olevan tekstin, minun pitää kertoa, että Onkilahden koulun rehtori, hänen kätyrinsä, ja hänen takanaan seisovat esimiehet yrittivät monella eri tavalla heikentää musiikkiluokkatoimintaa. He perustivat musiikkiluokkien kilpailukumppaniksi liikuntaluokkia, kielsivät yläkoulun musiikkiluokilta (huom! vain musiikkiluokilta) esiintymismatkat, ja antoivat tilaisuudet matkoille ja ystävyyskoulujen hankkimiselle alakoulun normaaliluokille.

Minä yritän nukkua. Hyviä lukuhetkiä!
TOP SECRET

Julkaistu työpaikkakiusattujen kotisivuilla kesäkuu 10, 2014 , oikolukenut HeikkiD

Olipa kerran erään suomalaisen kaupungin koulun rehtori tai kaksi … Toinen heistä meni X-rahoilla Englantiin, B:n kaupunkiin … jossa hän piti luennon, mutta paperit unohtuivat häneltä sikäläisen koulun luentosalin pöytään … Sieltä ne palautettiin kyseiseen kaupunkiin. Eikä olisi ollut mitään ongelmaakaan, mutta ne paperit joutuivatkin vääriin käsiin ja ne levisivät sähköpostitse ja FB:in kautta ken ties keille kaikille. Luennon tekstiä kauhistelee nyt koko kaupunki. Kaupunkilaiset vaativat kyseisten rehtorien toiminnan perinpohjaista tutkintaa. Niinpä kaupungin esimiehet rupesivatkin kuumeisesti tutkimaan (ei sitä, miten rehtori saattoi sellaisia siellä Englannissa koko Suomen häpeäksi puhua eikä niiden rehtoreiden toimintaa vaan, että) kuka Englannista tulleen kirjeen sai ensimmäisenä käteensä, kuka on vastuussa vuodosta. Tekijää ei vielä löytynyt.

”A Finnish school principal visited England together with some teachers to exchange experiences. He also gave a lecture. We found a draft of the lecture (stamped top secret) left on the lectern and sent it to you in Finland.
from …, 6.6.2014”

Dear English friends,
Dear School Management,
Dear School Office,

I’m the principal of the Finnish school of the X project. The topic of my lecture is “Everything, everything is top secret! – How should a school principal get rid of persons he doesn’t really like”

INTRODUCTION

It can happen any time to a school principal that he cannot tolerate his subordinates or cannot see some of them. It’s just human. A subordinate like this is usually overzealous always having to do something for the kids, organising either a musiccamp or a trip or taking them to a competition, what’s more always having a lesson plan and starting the classes on time. In one word: intolerable.

As you must all know it is often enough for us school principals if this subordinate is a little bit more social and smarter than us. This may also induce undesirable psychological reactions from us. Let’s say honestly: this is the situation already intolerable. A subordinate is a subordinate. No meddling. Let dog eat dog and let it not be smarter than others anyway.

Well, we should be able to get rid of these subordinates/situations by all means. The problem lies in how to do it. I’m going to analyse this issue for you now.

A school principal is in a difficult situation in such cases for two reasons:

1. Unfortunately we have democracy in our countries and I cannot just kick out the colleague from the school however contented this would make me. A fault must be detected with the person.

2. Then this is problematic again. This kind of a subordinate is rarely caught red-handed because he performs the work conscientiously. We won't catch this person making institutional mistakes. We, junior and senior section music teacher principals also have had a case or two like this. For instance, I myself had a music teacher, an afternoon teacher and two headmasters. They also worked day and night. Always had their minds on the students. Not like another colleague. It would have been easy to catch him. He doesn't even go to classes or leaves the students alone in the middle of the class and goes home. And he goes to work somewhere else for months and only comes back for the summer holiday for the salary. They are not problematic (as long as the parents are reassured). Nor are problematic those like one of my teacher buddies. He could be caught easily again, I could record a million times that he is late for classes, puts the kettle on 5-10 minutes after class signal and he regularly lets the kids go home a quarter of an hour before the end of school period, even he himself cuts out very early. And he makes his students write down 20 or 30 times what mustn't be done any more, etc. etc. It would have been enough to report to my seniors that he hadn't had a word with his female colleagues for years, etc. Kicking him out could be as easy as shelling peas.

However, it is impossible to find any mistakes with these kid-maniac eager beavers and it's also needless. It won't have a result. And that's our great worry. In such cases we principals need more finesse.

But let's keep the line.

The way how you can get rid of an intolerable subordinate depends on several factors. Firstly on the legal context, secondly on the trade union, thirdly on the work environment, that is on how many colleagues can be gathered around you against the one to be kicked out, fourthly on whether the others can be terrified and fifthly on the character of the person to be kicked out, it goes without saying.

1) The legal context

Dear colleagues,
Dear audience,

I don't know what the situation is like here in England with the administrative laws and with local regulators. In Finland I can say, we, Finnish principals are in the lucky situation of being allowed to do almost anything. In our town we even managed to depose the school boards (koulujen johtokunta) 1-2 years ago. If you have such bodies here in England, I suggest you doing your best to depose them. It's not good if the parents sitting in the school board can see what we are up to against our subordinates. For instance, I would have had no chance to dismiss the music teacher because the parents and the students liked her. Over 700 petitions were collected for her anyway. Fortunately in these days in our country a school principal is such a master that even 700 more petitions can be collected and they need not be filed. We in Finland are so lucky that a principal alone may recruit and dismiss a subordinate. Admonitions may be issued without having the possibility of appeal at any forum. Anyone having two admonitions may be dismissed. Even the students' demonstration doesn't help.
However, the institution of the school board still exists, unfortunately. Hopefully it won't last long. They almost voted against appealing our lost lawsuit.
Nevertheless they are in our hands more or less – just like the trade union but that is already the next topic.

Even despite all these I daresay we should be precautious.

2) The trade union

I tell you honestly that I don't know the Finnish trade unions in general but in our town the senior secretary as well as the safety managers are all our men. We are great friends keeping contact. We can talk over with them well in advance how to kill the blokes we don't like. This was the case with our music teacher liked neither by the senior section female principal nor by me. We tried everything, my female principal colleague too, for example she didn't have a word with her and she tried to keep him away from the senior section, we tortured him, called him for interrogation, told lies, we did everything to him but couldn't keep him away. This fool liked the students. Exercising our employer right we even forbade him to keep contact with them but it was useless.

To cut it short: it's very important to elect the perfect person for the posts of the trade union and safety representatives and you need to keep them along with you, with whatever method.

Fortunately our teacher trade union in Helsinki is not willing to help those in need, only after being kicked out, that is: we have no fear of the trade union.

3) The work environment

It's very important for the leaders to stand by each other. Whatever may come (legal, illegal, immoral or against the children, it doesn't matter), they need to stick together. It may even be something illegal. We could also have the records and memos rewritten, could lie and defame the person picked at and we didn't have to be afraid of being given away or accused by any of us. We keep together in good and bad, in villainy, in parties and in everything. We take the heat together in everything.

(Unluckily, we had one exception too. One of the vice school principals dared to tell the truth about a candidate. But then she got what he deserved. Three of us also threatened her that she would lose her job if she stands by the one to be kicked out even if only once and if she tells the truth about the person's affairs and if she dares to tell others what we did to the person to be dismissed. This latter vice principal had the courage to go to court and there she told the truth all the way long without a wink of the eye. She told the whole story like it had happened without a wink of the eye. Do you understand this? The nerve of her!

Fortunately the other colleagues didn't have such courage. By then they had learnt to fear and didn't even think of coming to witness or making a statement at the police. Threatening is a working method with us. There's deep silence with us.)

There were some who I admitted in the body but this is not public.

It's essential for everyone to learn who the master in the house is. You need to pay attention to the subordinates' not forming unity. You need to take care to have 2-3 subordinates all the time with whom you're kind and on good terms and with whom you can chat behind the others. In such case the principal can do to the individuals whatever he wants to. This just reminds me to mention that

immediately making everything confidential is also crucial. That's easy. Refer to some privacy right, that's all. And nothing, nothing should be discussed together but everyone be called individually to the principal's office. And then forbid disseminating whatever was said between the two of us in the principal's office. Everything, everything is top secret! This way nobody knows anything about what we've done together with the senior section vice principal colleague and everyone stays in uncertainty. And this, as we know, gives way to fear and keeps the subordinates in fear.

Thus we reach the point when the principal's word is the correct guideline in anything. This way everyone feels good and the working atmosphere is excellent. The subordinates don't even think that a working place can be different. Everyone is grateful to me, they laugh, smile and are happy.

Dear colleagues! I believe you should follow our example in this. Our Slovakian colleagues could do so too, not long ago they only had rumours about what democracy is. We will show this to you when your school leaders visit us.

4) Can the subordinates be terrified

As for this I can only say that the affair should always be arranged in a way that there should be only one candidate at any time. See what was mentioned in the previous section. Here I only want to mention that you should keep a court. Seduce the majority of the subordinates (sic!) even if you don't like them all (e.g. with visits abroad, monthly coffees, amusement, an evening together, drinking together, this way or another).

5) The character of the person to be kicked out

And now we've reached the most difficult factor, the person to be kicked out. There are several types.

– There are those who you scold once or twice, shout at them or just make them feel who the master is and then they wet their pants and fold and keep away from you. They needn't even be fired eventually because they disappear and keep away from the community. They learn where their places are. This is good because the example always lingers there for the others to see what happens if …

– There are some who understand from a couple of face to face conversations that it's best to sheer off if they want the best.

– There are some for whom that's not enough, at whom you have to shout. But take care! We have democracy. You must do it always face to face when no one else can see it. And don't forget to instruct: keep the mouth shut about whatever was said face to face. It's crucial for that person to understand he/she has nothing to do here. Should that be not enough, you need to persistently humiliate, offend him/her, be unfair to him/her, accuse and suspect him/her continuously, send the person for an aptitude check or to the psychologist. Can you do these? These usually bring a result and the subordinate will ask to go to another school and thus teach the others how things are.

– And finally there are the fools that don't understand from anything. They will believe until the end that it's just some misunderstanding and you are a nice person. They're simply foolish. They don't

want to believe that there are evil humans, immature and bad leaders. They keep on trying to prove that it was not like that, they were misunderstood and they kept our instructions and then what will happen to the students; as if we, music teacher principals ever cared what will happen to the students. No, we don't care. And even after the tenth accusing meeting they keep on planning how to organise a choir competition and how to get the money for the trip. They are almost impossible to exhaust. They never notice that being fired is on the doorstep and just keep on thinking about the concerts and the flute exam. They cannot be helped. They can only be fired.

And here comes the question: how to do that?

Now you have to build on the good relationship among the leaders. The person has to be accused! Though this shouldn't be done by you, the principal! It shouldn't be you to organise the disciplinary meeting for him/her where he/she will be accused but you need to make the education department manager or the deputy organise the play. If you are united, they will be take part in the scene with pleasure.
It's almost all the same what you accuse the person with. For example I lied at the education department that he kept on making phone calls on him mobile like a lunatic. (And then when it was revealed that I had lied, this … education department manager tried to refine the affair by saying that the subordinate must have gone out at night to call me from call boxes. The lunatic. He didn't remember that in our town there had been no call boxes in the streets for long. Ha-ha! Sometimes things go that funny. But if you stick together, even this doesn't matter.)
Back to what you can make up and what accusations you can find. For example, the teacher has given away some top secret to the parents. Sure, it was not the case with us either and the teacher wasn't a tell-tale but that doesn't matter here. The point is to keep the person under constant pressure for long. He shouldn't have time to get involved in anything else than avoiding the next accusation. And once again: it mustn't be you to issue the administrative penalty! Ask a buddy at the directorate.

If all these aren't enough, you need to get the colleagues to attack him somehow. Demonise him behind the back. And order that he mustn't talk about the past. This, unfortunately, also gave me some headache because this music teacher was really kind to us all. For instance, he had a great symphonic piece performed for my 40th birthday on the school corridor as a surprise and all principals of the town were present. Or once he hosted 35 Italian guests of mine in the orchestra camp that he himself organised. And he used to bring flowers to decorate the teachers' room. Imagine, this swindler once brought a huge Philodendron too, just for nothing and didn't even ask a price for it. And put it on top of the cabinet as a decoration. It was in full green there. He watered it. Unbelievable, isn't it? Don't worry; when I finally managed to have this bloke dismissed, I made the cleaning woman throw the plant into the dustbin. That was all to it. (Remember now again, don't take responsibility for anything. It was the cleaning woman who threw it out and not you.) And then sometimes he used to bring some cakes from the shop, make coffee for the colleagues, invite them for lunch in the afternoons and sometimes invited me to the teachers' kitchen where he laid the table and served lunch for the colleagues. He often invited me for lunch in the afternoons too. And generally he's polite, helpful and he is ready to substitute any time when one of us cannot give his/her class. So, after all these it wasn't an easy business to get the colleagues to hate him. And I didn't really manage to, only with a few of them and my pub mates. And I was also a bit late with having him hated. It wasn't actually successful by the time the machinery of dismissal was set up. In that I wasn't careful enough, unfortunately. But everyone stands by us up to the city vice manager/vice mayor. It didn't matter.

In such cases when it's difficult to turn the colleagues against the one picked at, you can give a try with the children. Probably you can make one or two hate the teacher you want to fire. We had great success in this with a buddy colleague who's also present here. We didn't need to do anything else than keep on suggesting two-three problematic boys behind the picked colleague how difficult these choir classes are, you don't want to go to the concert to sing with the Japanese, do you, well, you don't have to, we understand what a pain in the neck it is for you. Just let us know and we'll help you and don't go to sing at the concert but then again you don't even have to attend the music classes. We help you and you'll take notes during the classes what the teacher does to you. Or you can ask the colleagues to spy a bit, take notes on what the boys gained by us say about the colleague picked. Then this can be a bit exaggerated and one more reason for the dismissal is ready made.

I must say we were a little too successful in this: the boys presented the stories so well that one's father came to the school to threaten the teacher we picked to dismiss. And we could extend our list of reasons for dismissal that the children were made to stand in the corner. (The kid's mother is a vice principal in another school for whom we intended to make a job in the educational office. But this we couldn't carry out.)

Unfortunately – as I already mentioned – in those times the vice principal lady of our school wasn't threatened to the proper level and she told it wasn't true that the teacher in the dismissal procedure had made the kids stand in the corner. From this the lesson for us principals is that the teacher community has to be kept in total fear already well before we start working on methods preceding the dismissal.

And now comes the dismissal. It's essential again that it mustn't be you to write the documents of dismissal with straight backbone. Find a dupe to do this. For example some green junior leader at the educational office whose head you can fill with lies or who's a good buddy anyway. With us they took the heat. It's best if he takes the heat. Then you, the principal won't have any problems from the heaps of lies needed to collect and sign for the dismissal. If the educational office managers are in the same gang, it will be a piece of cake to have the decision of the officers on the dismissal approved by the educational commission.

From this point the case is taken to court, which takes years. The deliquent will never return to work. If the lawsuit is lost, which is unluckily rather likely with this sort of subordinates, in Finland it's not us the principals who pay but the town. It's also possible that the town will pay the monthly salary free for the fired person until retirement. Let them pay!, you and your senior section colleague have got rid of an unpleasant and schmuck colleague who likes the job and the kids. One who didn't have the wit to leave the kids alone after a well performed day and go home to eat the daily crisps and drink the bottle of Coke. Well deserved, why pamper the kids, am I right?

Well, that's what I wanted to tell you briefly. I hope you find something useful in my presentation. Have you got any questions?

If not, I'm giving word to my male subordinate sitting here to tell you more about with what and how we filled the boys' heads. Or I can tell you about how we got one of the vice managers at the educational office to fake the reports when this fool to fire had it recorded that he had been offended at him working place. And about how we got another leader to write two memos so that our hokey-pokey of threatening wouldn't come to light.

FINALLY
During our next meeting within the Comenius programme framework I'll give a presentation on a situation when someone is elected principal in a school where we cannot tolerate the operation (we, for example, the music specialisation) and then how to get rid of this section of the school with perseverant and tenacious work or how to make it impossible/unfeasible for them to work.

If you don't have any questions I suggest talking over what to make up on how to spend our money received from Comenius. We still have quite an amount of it.

Please, allow me to remind you that everything you heard here is strictly confidential. It is forbidden to mention it to third persons. Anyway, I don't think, this might cause problems among us in the future.

Tervetuloa Suomeen!

And now I'm giving word to my colleague, please …" (käännös Ildiko)

30.7.2018

Sain Vaasan syyttäjävirastolta uudemman kerran viestin. He eivät edelleenkään suostu tutkimaan asianajajani v. 2013 jättämää tutkintapyyntöä (ks. aiemmin).

"---------- Edelleenlähetetty viesti ----------
Lähettäjä: **Palmunen Kai (SY)** ‹kai.palmunen@oikeus.fi›
Päiväys: 30. heinäkuuta 2018 klo 11.16
Aihe: VS: Kysely - koskien Ari Wargelinin tutkintapyynnön kohtaloa
Vastaanottaja: Gyorgy Kadar ‹gyorgy.kadar@gmail.com›, Nyysti Tapio POL ‹tapio.nyysti@poliisi.fi›, AA Anni-Leena Mäki-Valtari ‹anni-leena.maki-valtari@traskback.fi›

Asianajaja Ari Wargelinin päämiehensä puolesta tekemä tutkintapyyntö on aikanaan ratkaistu päätökselläni ja sitä päätöstä en tule enää avaamaan samalla näytöllä. Mitään uutta näyttöä ei asiassa ole esitetty, ainoastaan samaa asiaa on toistettu toistamistaan.

Minulla on syyteharkinnassa asia 5710/R/51392/16 koskien Nummelaa, joka liittyy läheisesti samaan asiaan. Siitä teen syyteharkinnan loppusyksystä, kuten olen ilmoittanut Kadarin kysyttyä asian etenemistä.

Terveisin

Kai Palmunen
Kihlakunnansyyttäjä/Häradsåklagare
Pohjanmaan syyttäjänvirasto/Åklagarämbetet i Österbotten
Puh/Tfn 029 56 26800
Käyntiosoite/Gatuadress Korsholmanpuistikko 43, 65100 Vaasa

Lähettäjä: Gyorgy Kadar [mailto:gyorgy.kadar@gmail.com]
Lähetetty: 21. heinäkuuta 2018 16:49
Vastaanottaja: Nyysti Tapio POL ‹tapio.nyysti@poliisi.fi›; Palmunen Kai (SY)

<kai.palmunen@oikeus.fi>; AA Anni-Leena Mäki-Valtari <anni-leena.maki-valtari@traskback.fi>
Aihe: Kysely - koskien Ari Wargelinin tutkintapyynnön kohtaloa

Arvoisa rk. Tapio Nyysti ja kks. Kai Palmunen!

Minulle jäi epäselväksi, mikä on Ari Wargelinin tutkintapyynnön kohtalo. Onko syytä sitä jättää käsittelemättä, käsitelläänkö sitä ja missä yhteydessä? Onko siitä tehtävä erillinen tutkintapyyntö uudestaan?

Haluan kysyä, että otettiinko menneillä olevaan tutkintaan/syyteharkintaan mukaan tässä oheistamani Teille aa. Ari Wargelinin alkusyskyllä 2013 lähettämä tutkintapyyntö?

Siitä teki aikoinaan syyttäjä päätöksen, että "esitutkinta lopetetaan prosessuaalisista syistä".

Kuulustelutilaisuudessa 6.6.2013 aa. Arto Hyvösen läsnäollessa Joona Kieslich-Tarvonen sanoi, että jos haluamme laajentaa tutkintaa, niin meidän täytyy esittää uutta tutkintapyyntöä.

Haluan siis tässä kysyä, lakkasiko prosessuaaliset syyt olemasta KHO:n päätöksen (26.6.2015) tultua, jatketaanko Ari Wargelinin laatiman tutkintapyynnön tutkinta?

Minä ainakin tahdon, että sitä jatketaan, ja katson, että sen jälkeen kertyi vain lisää syytä jatkaa tutkintaa.

Maalaisjärjelläni katson, että se on päivän selvä, että vastapuoli ei piittaa Suomen oikeuslaitoksista, aluehallintovirastosta ja poliisista, niiden päätöksiä katsotaan kerta- kaikkiaan mitättömiksi. Käsittäisin, että se on yhteiskunnallisestikin katsottuna vaarallinen.

Sen lisäksi, tehdessänne päätöstä Ari Wargelinin tutkintapyynnöstä pyydän ottamaan huomioon, että aiemmin lähettämäni lääkärin todistukset, VKS:n ja oikeuslääkärin lausunnot osoittavat kiistatta, että henkinen pahoinpitelyni on yhtä jatkumoa vuodesta 2007-2018. (Tässä lähetän vielä kerran vain oikeuslääkärin lausunnon.)

Vastaustanne koskien Wargelinin tutkintapyynnön kohtelua odottaen:

György Kadar
65100 Vaasa
Raastuvankatu 37

PS: Pyydän kohteliaimmin lähettää vastaustanne myös asianajajalleni, Anni-Leena Mäki-Valttarille.

Olen tällä hetkellä Unkarissa viettämässä kesälomaa (tai, siis, kun piittaamatta KHO:n päätöksestä minut erotettiin taas, niin ei viettämässä kesälomaa vain viettämässä vain pelkkää kesää), joten en tiedä, oliko asianajajani Anni-Leena M-V. Teihin yhteydessä. Jos hän oli, tai aikoo olla yhteydessä, tämän pyyntöni voidaan katsoa mitättömäksi, jollei, pyydän sitä käsitellä."

Syyttäjän vastaus 30.6.2018 tarkoittaa sitä, että hänen mielestään se, että esimiehet jatkoivat – mielestäni, ja heidän omin sanoinkin – *joukolla ja suunnitellusti* suorittamaansa ajojahtiaan, sekä KHO:n päätöksen täytäntöönpanon laiminlyöntiä, se ei tuonut uusia todistetta rikollisesta toiminnasta. Syyttäjä suostuu tutkimaan ainoastaan Nummelan toimintaa, ja sitäkin vain kapealta aikaväliltä. Tähän päivään ulottuva, työkyvyn menettämiseen johtanut mahdollinen rikossarja ei kiinnosta – anna niiden virkamiesten harrastaa jatkossakin henkistä pahoinpitelyä.

26.8.2018 Anteeksipyyntö

Hyvä Lukijani!

Suunnitelmani kirjoittaa tapahtumia päiväkirjanomaisesti meni mönkään, sillä tapahtumat tammikuussa 2018 lähtivät taas niin kovaa laukalle, että 24 tuntia vuorokaudessa ei yksinkertaisesti riittänyt siihen, että raportoisin joka päivä tapahtumia, ja lisäisin niihin liittyviä ajatuksia. Oikeastaan 24 tuntia ei riittänyt edes tapahtumien henkiseen sulattamiseenkaan. Tästä johtuen ajankohdat ovat päiväkirjassani, kuten uhrin mielessä yleensä, aivan sekaisin. Mutta ennen kun ajatukseni taas karkaavat, pakotan nyt itseni kiteyttämään päiväkirjaani viime aikoina kirjaamatta jääneet tapahtumat ranskalaisilla viivoilla.

Luultavasti ensimmäistä kertaa sitten Venäjän sortovuosien (1899–1905; 1908–1917), Vaasassa ei saa laulaa Sibeliuksen Finlandiaa (2018)

- 31.1.2018 pienen ”näytelmän” jälkeen minut taas erotettiin, lavastajana toimi työsuojelupäällikkö Tapio Lehto (ei siis henkilöstöjohtaja Leena Kaunisto).
- Vaasan musiikkiluokkien 2018 kevääksi suunnittelema 40-vuotisjuhlakonsertti meni pieleen.
- Vuoden kestäneen taistelun tuloksena Vaasan musiikkiluokat saivat kuitenkin luvan esiintyä. 40-vuotisjuhlakonesrtti lykättiin keväältä syksyyn 2018.
- Sittemmin tämäkin lupa evättiin.
- Uudemman taistelun jälkeen lupa tuli sittenkin.
- Konserttia alettiin suunnitella.
- Syksyllä 2018 lupa evättiin vielä uudemman kerran, tällä kertaa tiettyjen esimiesten mukaan Kari Nummelan päätöksestä.
- Lopulta lupa saatiin kuitenkin 21.8.2018.
- Luvan mukana tuli uusi ohjeistus: Entisten musiikkiluokkalaisten kuoro Renascenti ei saa osallistua juhlaan
- Ohjeistusta muutettiin: Renascenti saa esiintyä vasta juhlan toisella puoliskolla, kun nykyiset musiikkiluokkalaiset ovat jo lähteneet kotiin. Musiikinopettajien tulee ilmoittaa nykyisille musiikkiluokkalaisille, että tauon jälkeen he saavat lähteä kotiin.
- Taas uusi, nytkin ylhäältä (Kafkan linnasta) tullut ohjeistus: Nykyiset musiikkiluokkalaiset eivät saa osallistua konsertin loppuhuipennukseksi suunniteltuun Sibeliuksen Finlandia -yhteisesitykseen **(saanenhan muistuttaa, että eletään vuotta 2018 eli ollaan melko tasan 100 vuotta jälkeen tsaari aikaa, jolloin Finlandia oli viimeksi kielletty)**
- **2018 keväällä Vaasan unkarinkieliset vanhemmat pyysivät kouluvirastolta lapsilleen kotimaan kielen opetusta. Se luvattiin. Minä tarjouduin tehtävään. Vastaus tarjoukseeni luvattiin elokuuksi, mutta sitä ei tullut**
- Syksyllä 2018 sekä vanhemmat että minä itse tiedustelin unkarin kielen opetuksesta. Viraston aluerehtori pyysi minua kääntymään erottamiseni järjestäneen rehtori Loiman

puoleen. Loima taas pyysi kääntymään Nummen koulun rehtorin puoleen. Sen verran sain selvitettyä, että opetus pidetään Nummen koululla torstaisin klo 13–15. Opettajasta ei tietoa. Osa vanhemmista sai mainitusta ajankohdasta ja paikasta tiedon, osa ei. Ensimmäinen opetuskerta peruttiin, ja siitä lähetettiin viesti 21.8. Kaikki vanhemmat eivät kuitenkaan saanut viestiä.

- Sain tietosuojavaltuutetulta 23.8. kirjeen, jossa he ilmoittivat ottaneensa tiedusteluni käsittelyyn.
- Sain 24.8 aluehallintovirastolta kirjeen, jonka mukaan päätös kantelustani koskien Onkilahden koulun oppilaiden kohtelua vuosina 2016–2017 on tulossa kahden viikon kuluttua.
- 29.8.2018 kirjoitin Vaasan unkarinkielisten kohtelusta kantelun tasa-arvovaltuutetulle.

Saanhan tällaisen luettelon jälkeen anteeksi, että en jaksanut muistaa lukijaani enkä ehtinyt jatkaa päiväkirjaani lupaamaani tahtiin, eli joka päivä? Ja saanhan luvan olla liittämättä tähän kaikki näihin asioihin liittyviä kirjeenvaihtoja ja asiakirjoja? Kirjaan tulisi nimittäin 200–300 sivua lisää.

28.8.2018 Muistatteko vielä mistä kouluviraston johtaja hankki Jyrki Loiman? Tämän "loimalaisen" kirjeen sain tänään rehtori Loimalta:

"---------- Forwarded message ---------
From: **Loima Jyrki** <jyrki.loima@edu.vaasa.fi>
Date: ti 28. elok. 2018 klo 10.27
Subject: VS: Unkarin tunnit
To: Gyorgy Kadar <gyorgy.kadar@gmail.com>, Olsson Johanna <johanna.olsson@edu.vaasa.fi>, Hytönen Elise <elise.hytonen@edu.vaasa.fi>
Cc: Jorma Kivimaki <jorma.kivimaki@anvianet.fi>, Laura Välimäki <laurahelena.valimaki@gmail.com>, linnea.west@vaasa.fi <linnea.west@vaasa.fi>

Hyvät vastaanottajat,

kotikieleen oli alustavan opetustarvekartoituksen perusteella nimitetty sivutoiminen tuntiopettaja, joka perui tulonsa 22.8.2018.
Tarkistamme parhaillaan oppilastilannetta, josta Johanna Olsson on jo 22.-23.8.2018 laittanut viestit ao. tahoille: Mustasaaren kunnan järjestelyistä vastaavalle taholle ja rehtorien kautta ao. opetusta anoneille huoltajille.

Vaasassa kotikielen opetusta haetaan huoltajan allekirjoittamalla lomakkeella koulutuksen järjestäjältä lukuvuodeksi kerrallaan. Saimme ao. kielen järjestämistehtävän perusopetuksen hallinnosta viime viikon lopulla (päätös: 23.8.2018), joten asianmukainen lomake ja oppilastilanne/oppilaiden kotikuntakartoitus tehdään mahdollisimman pian.

Mitään opettajahakua ei ole vielä ollut, joten hakemuksianne ei ole otettu huomioon.

Jyrki Loima”

Arvoisa lukija! Nostan hattua, jos jaksatte vielä kaiken tämän jälkeenkin olla kiinnostunut siitä, mihin Ihminen tarinassani pystyy, kuinka paljon rahaa ja voimaa narsistinen toiminta vaatii. Saanko pyytää vilkaisemaan, kuinka monta henkilöä työllistää ainoastaan tämä yksi ainoa kirje, jonka kieroutuneena tavoitteena on Kadarin pitäminen loitolla Nummelan hallinnoimista kouluista kahden hallinto-oikeuden päätöksenkin jälkeen.

> Kouluvirasto piittaamatta hallinto-oikeuksien päätöksistä pitää siis edelleen kiinni kannastaan: “Viraston johtaja Harry Swanljung sanoo**, ettei voida ajatella, että Kadar toimisi tapahtumaketjun jälkeen edes sijaisena koulussa”**, kirjoitti Pohjalainen 4.5.2012. VHO:n päätöksellä (2013) ja KHO:n päätöksellä (2015) ei ole väliä. Ne tehneet tuomarit ovat asioista ulalla. Kadar ei saa toimia Vaasan kouluissa, piste. *Ceterum censeo*: Kadar piti jo senkin takia irtisanoa, että hän aiheuttaa esimiehille kohtuuttoman paljon työtunteja, ja koska esimiehillä on paljon alaisia, perusteltiin irtisanomista VHO:ssa, 20.–23.6.2013.

Loiman kirjeen jälkeen nousi esiin useita kysymyksiä: Miksi täytyy *“tarkistaa oppilastilanne”*? Onhan jo todettu, että oppilastilanne edellyttää lain määräämää kotimaan kielen opetusta. Ryhmä on jo valmis. Opetusta varten oli jo hankittu sivutoiminen tuntiopettaja (joka oli tosin perunut tulonsa):

“14. elokuuta 2018 klo 11.14 Olsson Johanna <johanna.olsson@edu.vaasa.fi> kirjoitti:
Hei Juri!
Unkarin kotikielen opetusta tullaan järjestämään Nummen koululla. Vaasan kaupungin kotikielten opetusta koordinoidaan Onkilahden yhtenäiskoulusta käsin ja koulu on jo palkannut ryhmälle opettajan.
Terveisin
Johanna Olsson
Aluerehtori • Områdesrektor”

HUPS! Esimiesten joukkoon lipsahti yksi tervejärkinen, lainkuuliainen ja rehellinen uusi virkamies, Johanna. Hänellekö ei ole kerrottu, että KHO:n päätös Vaasassa on mitätön? Tämä toiminta täytyykin nyt äkkiä korjata. Nyt kuitenkin unkarinkielisten oppilaiden vanhemmatkin olivat jo kyselemässä:

Miksi siis oppilastilanne pitää tarkistaa uudestaan? Miksi nousee esiin kysymys opetuksen uudelleen hakemisesta? Se on jo tehty ja sitä on keväällä hyväksytty. Ketkä saivat “järjestämistehtävän”, ja miksi vasta 23.8 – kouluhan alkoi 13.8? Miksi annettu järjestystehtävä koski vain ao. kieltä eli unkaria? Miksi kohdellaan unkarin kieltä eri tavalla kuin muita kieliä? Miksi ko. järjestystehtävä kumoaa opetusviraston aikaisemman päätöksen järjestää unkarin kielen

opetusta? Miksi pitäisi tehdä kotikuntatarkoitus uudestaan mahdollisimman pian? Sehän on jo tehty, sen takia haettiin opettaja, joka toki perui tulonsa. Eihän oppilaita eikä opettajaa pidä hakea uudestaan. Kadar on valmis astumaan kehiin. **Yksi narsistinen toimenpide ja perässä nousee kymmeniä kysymyksiä. Lumivyöry alkaa.** Vanhemmat kääntyivät kysymyksillään Unkarin suurlähettilään puoleen hakemaan apua.

Keiden opettajien hakemuksia ei ole otettu huomioon? Voiko tästä tulkita, että on tulossa oikein erillinen opettajahaku? Koska sitten oppilaat tulevat tätä lain edellyttämä opetusta saamaan?

No, lukija jo tietänee vastauksen. Kysymyshän on siitä, että Kadar on ainut vaasalainen, jolla olisi pätevyys opettaa unkarinkielisille oppilaille kotimaan kieltä. Musiikinopettajan pätevyyden lisäksi hänellä on pätevyys opettaa peruskoulussa ja lukiossa myös unkarin kieltä ja kaunokirjallisuutta. Siitä on tieto kouluviraston arkistoissa. Sieltä löytyy sekin tieto, että ennen kun hän tuli Vaasaan v. 1984, hän opetti Budapestin yliopiston opiskelijoille unkarin kieltä ja maantuntemusta. Sen jälkeen hän veti Vaasan työväenopistolla yli kymmenen vuotta unkarin kielen kursseja. Mitä muuta voi vielä vaatia, että henkilöä voidaan pitää toimeen pätevänä? Loppupeleissä kuitenkin kyse taisi olla yhden esimiehen heikosta psyykestä. Ja hänen esimiehensä, koko virkakoneisto asettui hänen tahtonsa taakse.

Vaikka itse olisin tyytynyt siihen kohtaloon, että en olisi saanut enää opettaa musiikkiluokkia, ainoastaan vain Vaasan unkarinkielisiä koululaisia, tuotti tämä järjestely kuitenkin Kari Nummelan johtamalle Vaasan kouluvirastolle harmaita hiuksia. Voivatko he mitenkään välttää Kadarin ottamista Vaasan palkkalistoille ja päästämistä Vaasan kouluihin. **Menikö kovalla työllä ja vääryydellä aikaansaatu Kadarin erottaminenkin 31.1.2018 hukkaan?** Joudutaanko itse paholaista kohta katsella taas vaasalaisten koulujen käytävillä? Miten sen kestää kouluviraston koulutoimenjohtaja ja hänen hovinsa?

Erottamiseni 31.1.2018 tarina

Kuten kirjoitin ylempänä, en millään ehtinyt lunastaa lupaustani tehdä päivästä päivään päiväkirjaa. Sitäkään en ehtinyt kertoa, että välillä minut erotettiin.
Jos muistatte antamani ensimmäisen läksyn, niin luultavasti jo aavistatte, ettei tälle tarinalle ikinä tule loppua. Minä kuitenkin lupaan nyt, että tulee koittamaan sivu, johon katkaisen tämän tarinan, ja jätän teidät rauhaan. Ja tämä sivu tulee koittamaan ennen kuin teette minusta jonkin kantelun kiusaamisesta.

Kahdeskymmenesseitsemäs oppitunti – Narsistisen ihmisen sielunmaisema

Narsistisen henkilön piirteistä tai ominaisuuksista tärkein lienee se, että **narsistinen henkilö tuntee olevansa henkisesti tasapainossa**, **jos hän kokee jonkun toisen olevan alistettu**, **nöyryytetty.** Vain silloin hän voi henkisesti hyvin. **Hän elää jatkuvassa pelossa egonsa puolesta** (alemmuuskompleksi).[21] **Hänellä on pakonomainen tarve yrittää eliminoida kaikki ne, jotka näyttäytyvät hänelle vahvempana tai parempana.** Lievemmässä ja vähemmän haitallisessa muodossa tämä ilmiö nähdään siinä, kun joku vitsailee seurassa toisen kustannuksella normaalia useammin. Siinä on kyse myös eräänlaisesta henkisestä mittelöstä. Jos joku vie vitsin liian pitkälle, tulee vallankäytöstä ilmeistä, ja tilanne koetaan kiusallisena.

Tämä vinoutunut tarve välttyä olemasta toista huonompi tai heikompi kylvää sieluun kateutta, vihaa ja pelkoa.

Kateudesta katolilaisittain

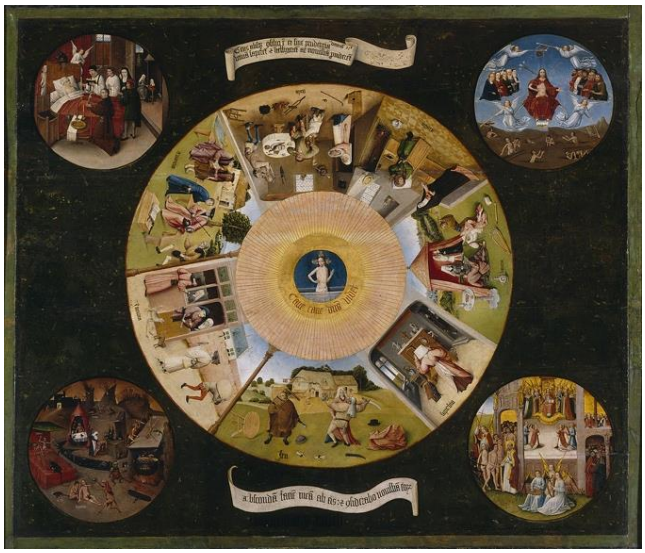
Teologi-filosofi Nyíri Tamás (1920–1994) kirjoittaa kateudesta kirjassaan *Lelkünk démonai és angyalai* (= Sielumme demonit ja enkelit):

> "Kateus on se, joka saa juoruilijaa, pahennusta lietsovaa moraalivartijaa, ahdasnäköistä ja vähäpätöistä ihmistä, keskivertotieteilijää jne. liikkeelle tekemään pahojaan. Nämä henkilöt tahtovat saada muita alas omalle tasolleen. He ihailevat suuruutta, mutta se painaa heidän mieltään. (Olisimmekin olleet edes jonkinlaisia suuruuksia, G. K.) He kokevat loukkauksena, jos joku omaa ominaisuuksia, joita he ovat vailla."

Katolilaisten katsomuksen mukaan kateus on yksi seitsemästä kuolemansynnistä (tarkemmin *vitiumista*). Ne seitsemän ovat: ylpeys (turhamaisuus), kateus, viha, laiskuus, ahneus, ylensyönti ja himo.

Monet teologit ovat sitä mieltä, että näistä kuolemansynneistä kateus on ainoa, joka ei aiheuta iloa siihen lankeavalle. Kokemukseni perusteella uskallan väittää, että kyseiset rehtorit eivät missään vaiheessa näyttäneet siltä, että he olisivat iloisia yrittäessään ajaa musiikkiluokkien opetuksen tasoa alas "normaaliluokkien tasolle". Siitä vain kehkeytyi heille eräänlainen *fixa idea*, joka oli saatava läpi hinnalla millä hyvänsä. Se ei edelleenkään ole vielä täysin onnistunut. Musiikkiluokat vieläkin pihisevät.

[21] "Kun te kolme olette niin vahvoja", huusi rehtori kerran kollegalleni.

Hieronymus Bosch (1450–1516): Seitsemän kuolemansyntiä

Vihasta

Lucius Seneca (n. 4 eKr. – 65 jKr.) on yksi uskottavimmista ajattelijoista, joka on kirjoittanut kirjan vihasta, *Suuttumuksesta*. Seneca oli nähnyt vihan kaikessa kauheudessaan läheltä. Hän oli Neron (37–68 jKr.) opettaja. Nero ei säästänyt omaa äitiäänkään ja itse Senecakin joutui pakenemaan häntä:

> "(Viha on) on kiihtymyksistä inhottavin ja järjettömin. Kun muissa kiihtymyksissä saattaa olla osa pidättyväisyyttä ja rauhaan pyrkimystä, tämä on äkkipikainen, täynnä sattuvaa kipua; ei ole ihmisarvolle sopiva. Se vaatii järjettömällä kiihkolla asetta, verta ja kuolemaa: voidakseen aiheuttaa vahinkoa toiselle se ei sääli itseäänkään. On valmis rynnätä päin nuolia piittaamatta siitä, että tuhotessaan toista tuhoaa itsensäkin. Jotkut viisaat sanoivat syystä, että viha on lyhyt mielisairaus, sillä ihminen on (mielipuolen lailla) kykenemätön hillitsemään itseään, unohtaa kaiken hyvistä tavoista, mitätöi sisäisimmätkin ihmissuhteensa, jääräpäisesti ja sitkeästi pitää kiinni tavoitteistaan, ei ota varteen hyvistä sanoista ja neuvoista, häntä liikuttavat tyhjästä tempaistut tekosyyt, on kykenemätön tajuamaan oikean ja väärän; hän on verrattavissa rakennuksiin, jotka raunioittamiensa rakennuksien päällä itsekin ovat särkyneet palasiksi. Jos haluat tulla itse vakuuttuneeksi siitä, että ihmisiä, jotka joutuivat vihan valtaan, ei voida katsoa tervejärkisiksi, katso heidän käytöstään. Mielipuolisuuden varmat tunnusmerkit: haastava ja uhkaileva katse, huolestunut otsa, epämuodostunut ilme, hermostunut liike, vapisevat kädet, kalpeus, raskas hengitys, (...) rinnastaan ylössyöksyvä veri tekee hänet punaiseksi, huulet vapisevat, tukka nousee kohti taivasta, (...) artikulaation puutteessa puhe on katkonainen (...), kehon asento on vihalla uhkaava (...). (...) Hänen jäljilleen jäävät murhat, myrkkyä, molemminpuolista loanheittoa ja syytöksiä, (viha) voi aiheuttaa kokonaisien kaupunkien tuhoa (...). Aristoteleen määritelmä ei paljoa poikkea meidän omasta: hänen mielestään suuttumus on koston halu meitä satuttaneesta kivusta. (...) Viha tahtoo aiheuttaa vahinkoa."

— Seneca, *Suuttumuksesta* (osat I-III)

Vihaa on monenlaista, ja sen intensiivisyystasotkin vaihtelevat paljon. Seneca pyrki ilmiselvästi tekemään tyhjentävän luettelon. Oli miten oli, näyttää ilmeiseltä, että vihainen sielu elää myös tavalla tai toisella enemmän tai vähemmän pelossa. Pelko synnyttää vihaa ja kateutta. Se voidaan peitota vain yhdellä tavalla: suodaan narsistiselle henkilölle sellainen työympäristö, jossa hänen alemmuuden tunteensa saadaan mitätöityä. Mutta onko tämä aina mahdollista toteuttaa siten, että työyhteisö pysyy terveenä. Voidaanko olettaa, että kollegat, alaiset ja esimiehet sopeutuvat kaikki, ja ovat valmiita nöyrtymään lievittääkseen esimiehen alemmuuskompleksia? Siinä riittäisi töitä henkilöstöhallinnolle ja työterveydelle.

Narsistinen psyyke tarvitsee aina uhrin

Neurotyypillinen ihminen alkaa hiljalleen rauhoittua, jos häntä ärsyttävä henkilö poistuu hänen läheisyydestään. **Narsistisen henkilön psyyke toimii toisin. Hänen hyvinvointinsa vaatii ympärilleen jatkossakin alistettavia henkilöitä.** Henkilöstöpäällikkö erehtyy, jos hän luulee tilanne ratkeavan omalla painollaan, jos hän vain katsoo sormien läpi, kun narsistinen esimies hankkiutuu eroon vihaamastaan työntekijästä. Narsistinen psyyke tarvitsee tilalle aina seuraavan uhrin.

Uhrin näkökulmasta tämä tarkoittaa, että jos demokratian tarjoama oikeusturva pettää, hänellä on kaksi mahdollisuutta: joko lähteä talosta pois, tai nöyristellä häntä koipien välissä odottaen eläkeikää. Jos hän suostuu tähän jälkimmäiseen, narsistisen johtajan henkinen vointi saavuttaa tasapainon. Uhrin kannalta se on aina kohtuuttoman suuri hinta. Kenenkään ei pitäisi joutua luopua arvostaan tai autonomiastaan.

Narsistisen johtajan hovi ja Tukholma-syndrooma

Kaiken tämän lisäksi on varauduttava siihen, että narsistinen henkilö saa muutkin kääntymään uhria vastaan. Psykologian kirjallisuuden mukaan narsistiset henkilöt ovat erinomaisia manipuloinnissa. Aiemmin esittämieni kokemuksien (vrt. Kaakernapin tarina) perusteella tarkentaisin tätä taitoa. Narsistinen henkilö on erinomainen herättämään myötätuntoa itseään kohtaan, usein toki itse tätä tiedostamattaan. Kun useammat ryhmän jäsenet tuntevat tätä myötätuntoa, altistaa tämä ryhmäajattelulle ja irrationaalisille päätöksille.

Tämä nähtiin nyt alkusyksynä 2018, jolloin jo uudemman kerran jo häädetty Kadar nousee ylös esimiestensä kaivamasta haudasta ja hakeutuu unkarin kielen opettajaksi. Koko virasto ja virkakoneisto säpsähtää. **Kollektiivisen hermoston karvat ovat pystyssä.** Kukaan ei pysähdy kysymään, että jos Kadar pitää unkarinkielisille koululaisille viiden kilometrin päässä Vaasan keskustasta torstaisin kello 13–15 kaksi opetustuntia, ketä se lopulta oikeastaan häiritsee. Tilanne

muistuttaa hiukan joukkohysteriaa. Kaakernapin kumppanit, eli narsistisen ihmisen hovi oli hajonnut jo kerralleen, mutta ärsyke, joka nostattaa muistot pintaan, voikin yhtäkkiä kiristää hermot ja polkaista saman joukon taas taisteluun tiiviinä rintamana (em. Riitta Hari).

Narsistisen johtajan hovi toimii vähän kuin Tukholma-syndrooman uhrit. **He hyväksyvät ja samaistuvat sellaisiin tuntemuksiin, jotka näyttävät ulkopuoliselle selvästi vinoutuneilta.** Psyykkisesti terveet ihmiset eivät kadota polkuaan, eivätkä suostu yhtymään tai alistumaan vinoutuneisiin tuntemuksiin ja tahtoon. Toisin sanottuna he eivät luovu omasta autonomiastaan, varsinkaan Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen. **Jos ryhmä on henkisesti terveellä pohjalla, sen vahvat jäsenet eivät menetä oikeuden- tai todellisuustajuaan. He tietävät aina, mikä on oikein, mikä on väärin, mikä on totta ja mikä ei.**

Terveen ihmisen silmiin näyttää täysin käsittämättömältä, että kun unkarin kielen opetuksen järjestämisessä tuli ilmi töppäilyjä, nousi asianomaista henkilöä ja hänen töppäilyjään puolustamaan lähes kymmenkunta muuta esimiestä. Asiaa ei voi selittää ymmärtämättä, miten ihmisen ällistyttävä psykologinen kyky yhtäältä suojella itseään, ja toisaalta tuntea myös myötätuntoa toisia kohtaan, voi joskus myös vinksahtaa.

Ihmisen psyyke on todella ihmeellinen, ja osaa tehdä ihmeitä. Mutta sitä, että kuinka monimutkainen ihmispsyyke todella onkaan, ei täysin tajua ennen kuin joku sen lukemattomista ominaisuuksista vinoutuu. Kun kaikki toimii hyvin, emme tule koskaan edes huomanneeksi psyykemme normaalisti toimivia tuhansia ominaisuuksia. Uhrina voi oppia niistä paljon.

Keskeytys, 20.3.2020

Mikä Tukholma-syndrooma?

Tukholma-syndrooma on arkikielinen nimitys psykologiselle tilalle, jossa panttivangeille tai muulla tavoin vastoin tahtoaan kaapatuille henkilöille kehittyy myötämielinen suhtautuminen kaappaajiinsa. Tämänlaisesta solidaarisuudesta voi seurata monimutkaisia ongelmia, kun vangitut alkavat auttaa vangitsijoitaan toteuttamaan suunnitelmaansa tai pakenemaan poliisilta. Syndroomasta kärsivät vangitut saattavat antaa jälkeenpäin vangitsijoistaan heille myötämielisiä todistuksia.

Miten tämä on mahdollista? Väkivallan kohteeksi joutuneen henkilön psyyke haluaa välttyä kaappaajansa, tai kiusaajansa vihalta ja seurauksilta. Hänet valtaa kauhun ja pelon aiheuttama paniikinomainen tarve yrittää ennaltaehkäistä hyökkäyksiä. Hän pyrkii sekä tietoisesti että vaistomaisestikin lepytellä kiusaajaa välttyäkseen kärsimyksistä tai tuhosta. Onnistuakseen tässä, uhri asettuu kiusaajan henkiseen asemaan voidakseen ennakoida hänen liikkeensä, ja löytääkseen näin hengissä säilymisen kannalta tarvittavat käyttäytymismallit. Alistumalla kiusaajan tahtoon, hän myös tyydyttää tämän psyykkisen alistamisen tarpeen. Kyse on psyykkisesti hyvin energiaintensiivisestä prosessista. Jos tilanne kestää tarpeeksi kauan, uhri ikään kuin oppii samaistumaan kiusaajan mielitilaan. Pian hän on valmis asettumaan kiusaajan puolelle.

Syndrooma on saanut nimensä Tukholmassa 23. lokakuuta 1973 tapahtuneen Norrmalmstorgin pankkiryöstöä seuranneen panttivanki- ja piiritystilanteen jälkeen. Kuusi päivää kestäneessä piirityksessä ryöstäjät pitivät panttivankeina neljää pankkivirkailijaa. Uhrien reaktio hämmästytti maailmaa, sillä tilanteen lauettua he halasivat ja suutelivat ryöstäjiä ja pysyivät heidän puolellaan, vaikka heidät tuomittiin vankilaan.

Syndrooman muodostuminen edellyttää, että alistava tapahtuma on pitkäkestoinen, kokemus on psyykkisesti kyllin voimakas, uhrin selviytyminen on häntä alistaneen henkilön käsissä ja että tilanteessa ei ole muita auktoriteetteja näkyvissä. (Vrt. aiempi pohdinta diktatuurin synnystä.)

Työpaikkakiusaajan tukijoiden muodostumiseen voi jossain määrin liittyä myös Tukholma-syndrooman piirteitä, mutta se vaatii ennen kaikkea henkilöitä, joilla on heikko itsetunto. Erityisen alttiin heistä tekee se, jos heillä on heikko tuntuma siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Entinen rehtorini Veikko Vörlund sanoi minulle häveten ja vanhoja aikoja kaihoten useamman kerran: *“Juri, usko pois, näin ei olisi voinut käydä Lauri Järventakan tai Seppo Sanaksenahon* (Vaasan aikaisempia kaupunginjohtajia, G. K.) *aikana. He olisivat osanneet hoitaa asian kuntoon heti sen alussa. He olivat johtajia. Silloin oltiin lainkuuliaisia, tiedettiin mikä on oikein ja mikä on väärin.”* (Saanko muistuttaa uudemman kerran Niinistön ja Marinin sukupolvesta tekemästäni vertailusta ylempänä.)

Jatkuu

En saanut tarvittavaa työrauhaa jatkaakseni muistelmieni kirjoittamista tälläkään viikolla. Minun täytyy taas kerran keskeyttää tarinamme:

1.9.2018 alkaneet kaksi uusinta tapahtumasarjaa

Ymmärrän, jos Lukijani menee sekaisin siinä, mitä oikein tapahtui, milloin, kuka, ja niin edelleen. Niin olen minäkin, mutta pysyn kutakuinkin perässä. Yritetään laittaa ajatukset järjestykseen. Nyt käsitellään siis:

1. Valmisteilla olevaa Vaasan musiikkiluokkien 40-vuotistajuhlakonserttia.
2. Vaasan äidinkielenään unkaria puhuvien koululaisten kotikielen opetuksen tarinaa.

Selventääkseni tilannetta teen pienen yhteenvedon tähän mennessä tapahtuneista.

Tausta: Vaasan musiikkiluokat perustettiin Vaasan kaupunginvaltuuston päätöksellä v. 1978. Nyt olemme parhaillaan valmistelemassa musiikkiluokkien 40-vuotisjuhlakonserttia.

Keskeytys heti alkuun koskien 40. vuoden suurjuhlakonserttia: Sain vastikään tiedon, että vaikka nykyiset opettajat olivat jo saaneet luvan järjestää jokavuotisen kuoroleirinsä myös tulevana syksynä, **nyt** (1.9.2018) **se ei kuitenkaan käy.** Rehtoreiden (Kari Nummelan, Jyrki Loiman, Elise Hytösen ja Markku Nirkkosen) täytyy ensin neuvotella siitä keskenään ja päättää, voivatko he antaa siihen luvan? Saimme juuri tietää, että rehtorit pitävät kokouksensa asian tiimoilta vasta ensi tiistaina.

Tarkoituksena on, kuten aikaisemmissa vastaavissa juhlakonserteissa, että konserttiin osallistuvat sekä nykyiset että entiset oppilaat.

Tiedoksi tähän valmisteluun liittyen: Kuluneen 40 vuoden aikana musiikinopettajat ovat järjestäneet rehtorin kanssa sovitusti joka vuosi kevätkonsertin, joulukonsertin, ja syksyllä kuoroleirin. Näihin järjestelyihin rehtori ei koskaan puuttunut. Korkeintaan hän on auttanut esimerkiksi tilaamalla bussin tai antamalla ohjeita koulun keittiöhenkilökunnalle. Usein rehtori tuli bussiin toivottamaan lapsille hyvää matkaa ja leiriä.

Pieni keskeytys: Tulee mieleen, että rehtorin lakiin kirjattuna tehtävänä on luoda edellytykset alaisten onnistumiselle työssään ja auttaa heitä kaikin tavoin.

Jatkuu

Miltä tämä auttaminen näyttää Vaasassa kaupunginvaltuuston perustamien Vaasan musiikkiluokkien tapauksessa Kari Nummelan ja Pirkko Käräjämäen rehtorikausista alkaen:

- 2011 loistava, erittäin tarmokas ja tunnollinen musiikinopettaja Ritva Käräjämäki saatiin lähtemään koulusta muualle.
- 2012 Juri irtisanottiin laittomasti. Tästä "huvista" jäi kaupungille iso lasku sekä moitteet AVI:lta ja eduskunnan oikeusasiamieheltä.
- Musiikkiluokkien opetustunteja vähennettiin, vaikka siihen ei välttämättä ollut taloudellisia syitä. Koulutoimenjohtaja Lehmus esitti Pohjalaisessa räikeän valheen siitä, että yksi ainoa musiikkiluokka maksaa kaupungille 200 000 euroa per lukuvuosi. Väitettä ei saanut oikaista.
- 2015 Juri ei saanut 7.8.2015 sovittuja opetustunteja.
- 2016 keväällä Juri yritettiin siirtää kirjastoon pitämään harjoituksia lapsikuorolle, jota todellisuudessa ollut olemassakaan.
- 2016 syksyllä Juria rangaistiin "muuten vain" ja siirrettiin pois yläkoulun puolelle (vrt. Jänönen ja pipo).
- Juri sai kutsun syytöskokoukseen, joka meni ajankohdaltaan päällekkäin yläkoulun kuoron esiintymisen kanssa.
- 2017 Juri sai syytöskokouskutsuja ennen kuoroleiriä, joten leiri piti perua.
- 2017 huhujen mukaan uusi rehtori, Jyrki Loima kielsi esiintymismatkoja ja leirityksiä.
- **2018 tammikuussa minut erotettiin**, **näin ollen kevään kuoroleiri ja juhlakonsertti jouduttiin perumaan**. Leirin päällimmäisenä tavoitteena oli valmistella 40-vuotisjuhlakonsertin ohjelmistoa.
- 2018 keväälle kaavailtu juhlakonsertti jouduttiin em. syistä siirtämään syksylle.
- 2018 musiikkiluokkien orkesteritoiminta lakkautettiin.
- 2018 musiikkiluokkien kamarimusiikkitoiminta lakkautettiin.
- 2018 kuorotuntien määrää vähennettiin.
- 2018 alakoulu ei saanut pitää kuoroleiriä (!).
- 2018 keväällä saatu lupa, että syksyllä musiikkiluokkalaiset saavat osallistua omaan juhlakonserttiinsa (17.11.2018) laitettiin jäihin viime viikolla. Ilmoitettiin, että rehtorit pitävät asiasta oman kokouksensa, ja siellä he päättävät oppilaiden kohtalosta, saavatko osallistua omaan juhlakonserttiinsa vai eivät. Lukija ymmärsi oikein: rehtorit keskustelevat siitä, saavatko musiikkiluokkalaiset osallistua *omaan* 40-vuotiseen juhlakonserttiinsa.

En halua koetella Lukijani kärsivällisyyttä. Pyydän vain uskomaan, että saimme jo useita kertoja huomata saman toistuvan kaavan. Jos koulun tai viraston uusi esimies (esimerkiksi Johanna Olsson, Elise Hytönen) tekee aivan tavallisen päätöksen, sellaisen, jonka tekisi kuka tahansa normaali johtaja, tuleekin muutaman päivän kuluttua tieto, sen jälkeen, kun asiasta on keskusteltu ylemmän tahon esimiehen, ilmeisesti Nummelan kanssa, että järjestetäänkin pikakokous, jonka jälkeen alkuperäinen päätös perutaankin.

Onko musiikkiluokkien jäljelle jääneillä musiikinopettajilla mitään mahdollisuutta valmistella tasokas ohjelmisto juhlakonserttia varten ilman kuoroleiritystä? Sitä näissä pikakokouksissa tuskin arvioitiin.

Kuten Lukijani näkee, esimiehet yrittävät kaikkensa estääkseen minua kirjoittamasta selkeää päiväkirjaa, jossa asiat etenevät sulavasti päivästä toiseen, kuten kunnollisen muistelijan huolella kirjoitetussa päiväkirjassa asiat tapaavat edetä.

Palataan narsismiin

3.9.2018
Ei ehdi.

Tulee nimittäin jatkuvasti uutisia. Taustatietona: eilen lähetin kollegoilleni Renascenti-kuoron ja Vaasan ylioppilaskuoron juhlakonserttiin tarkoitetun ohjelmaluonnoksen. Sain äsken alakoulun musiikinopettajilta tiedon, että he saivat kirjeen, jossa rehtori Jyrki Loima toteaa (sanatarkasti), että "koulu pidättää itselleen oikeutta vakaviin ohjelmamuutoksiin" (Loima, 2.9.2018). Sama rehtori tivasi eräältä musiikinopettajalta, miksi juhlakonsertti alkaa nykyisten ja entisten musiikkiluokkalaisten yhteisnumerolla, ja miksi se päättyykin yhteisiin numeroihin (Paciuksen *Suomenlauluun* ja Sibeliuksen *Finlandiaan*).

Nyt täytyykin odottaa tiistaihin, jolloin "viisaat" kokoustavat tästä hyvin monimutkaisesta ja koko valtakuntaa järisyttävästä asiasta (vrt. Kaakernuppi), sekä lisäksi siitä, että saako alakoulu pitää kuoroleirinsä. No, täytyyhän se ymmärtää, etteivät nämä olleet mitään itsestäänselvyyksiä. Olihan yläkoulun kuoroleiri jo ennenkin kielletty, ja *Finlandian* esittäminen oli kiperä kysymys jo Tsaari-Venäjän aikanakin. Odotamme siis jännityksellä, **saammeko esittää yhteisnumerona Sibeliuksen *Finlandian,* vai emme.**

Paciukselta ja Sibeliukselta emme voi kysyä enää, olisivatko he uskoneet näin tapahtuvan 101 vuotta Suomen itsenäistymisen jälkeen.

Palataan narsismiin

3.9.2018
Anteeksi, Lukijani! Näettehän että yritän parhaani, mutta millään en ehdi.

Elämme jännittäviä hetkiä. Rehtorit pitivät hätäkokouksensa, ja päättivät, että kuoroleiri ei saa kestää pidempään kuin yhden yön yli. Konserttiin liittyvistä "vakavista muutoksista ja koulun oikeuksista" he eivät vielä tehneet päätöstä.

Jos ei mitään muuta, niin voidaanko tästä ainakin se johtopäätös vetää, että päätös oli vaikea, ja vaatii mahdollisesti lisää viisaita?

4.9.2018
Ymmärrän Lukijani kärsimättömyyttä, mutta ei palata vieläkään narsismiin.

Ilouutinen! Hurraa! Alakoulu saakin suurkokouksen päätöksellä luvan pitää kahden yön mittaisen kuoroleirin! Mutta "Konserttiin liittyvistä vakavista muutoksista" rehtorit eivät vieläkään tulleet yhteisymmärrykseen. Se vaatii ilmeisesti oman aikansa. Ei siinä mitään, mutta kuoronjohtajien pitäisi voida jo päättää ohjelmistosta, sen kestosta, esiintyjistä, ohjelmalehtisistä, soittimista, ynnä muusta sellaisesta.

Samana päivänä sain kirjeen koskien Vaasan unkarilaisilta lapsilta evättyä kotimaan kielen opetusta tasa-arvovaltuutetulta. Kirjeessä kerrotaan, että he lähettivät kanteluni eteenpäin **yhdenvertaisuusvaltuutetulle**, sillä **tasa-arvovaltuutettu** käsittelee vain naisten ja miesten välistä tasa-arvoa koskevia kanteluita. Lähetin kirjeenvaihdosta sähköpostikopion Unkarin kansanpoliittiselle valtiosihteeristölle. Pyydän lukijaltani anteeksi, nyt en ehdi tämän enempää selittää.

Palataan narsismiin

5.9.2018
Anteeksi, en nytkään ehdi.

Sain tänään tiedon, että Vaasan äidinkielenään unkarin kieltä puhuvien oppilaiden vanhemmat lähettivät aluehallintovirastolle kantelun lastensa kohtelusta. Sain Unkarin kansanpoliittiselta valtiosihteeristöltä sähköpostitse vastauksen, jonka mukaan Unkarin Helsingin suurlähetystöä oli pyydetty ottamaan asia hoitaakseen.

Samana päivänä sain kirjeen Unkarin Helsingin suurlähettiläältä, että he ottavat tämän ongelman asiakseen. Saanhan olla näin monien vuosien jälkeen vähän ivallinen: Kyllä uhrin arki on riemukasta!

Palataan narsismiin

7.9.2018 Ei ehdi.

Sain kirjeen yhdenvertaisuusvaltuutetulta, jossa sanotaan muun muassa seuraavasti: "(...) Jos opetuksen aloittaminen kuitenkin edelleen viivästyy merkittävästi (esimerkiksi lokakuun puoliväliin mennessä ei edistymistä), voit olla meihin uudelleen yhteydessä. Arvioimme sitten, otammeko asiaa tarkempaan arviointiin ja ryhdymmekö mahdollisesti toimenpiteisiin."

Palataan narsismiin

13.9.2018
Joudun pyytämään anteeksi lukijaltani, en vieläkään ehdi. Nytkin käytin aikani soittelemalla vanhempien edustajille, opettajille, kuoronjohtajille, paikanvaraukseen, järjestämään musiikkiluokkien historiikin painatusasioista, ynnä muuta sellaista. En ehtinyt edes kirjata tapahtumia, saati että olisin ehtinyt niitä pohtia. Mutta yhteenvetona:

- "Vakavista muutoksista", joihin "koulu pidättää itselleen oikeutta" emme tiedä vieläkään mitään.
- Musiikkiluokkalaisten vanhemmat (Vaasan musiikkiluokkien vanhempain tuki ry) kirjoittivat jäsenvärväyskirjeen, jossa he kertoivat myös tulevasta juhlakonsertista. Kirje oli tarkoitus lähettää oppilaiden vanhemmille entiseen tapaan koulun Wilma-järjestelmän kautta, MUTTA
- **Viestintää sensuroidaan:** Rehtori Jyrki Loima lähettää vanhempien kirjeen takaisin ja pyysi siihen korjauksia.
- Vanhemmat olivat ymmällään, mutta tekivät työtä käskettyä ja lähettivät sen takaisin rehtorille välitettäväksi koteihin.

14.9.2018

- Sensurointi toimii. Rehtori Jyrki Loima vastaa vanhempien kirjeeseen, että hän ei sitä sellaisenaankaan suostu lähettämään koteihin.
- Aikaisemmat rehtorit luottivat vanhempiin (heillä kun ei ollut syytä pelätä) eivätkä lukeneet tuki ry:n (siis vapaan kansalaisjärjestön) kirjeitä.
- Yhdistyksen vanhemmat ovat ymmällään eivätkä tiedä, mitä tehdä. Miten jäseniä voidaan hankkia ja jäsenmaksuja periä? Miten konsertista saadaan tieto välitettyä koteihin?

Illalla kokoontuivat VYK:n (Vaasan ylioppilaskuoro) ja Renascentin johtajat. Vaasan ylioppilaskuoro syntyi 20-vuotisjuhlakonsertin yhteydessä musiikkiluokkalaisista. Renascenti perustettiin v. 2018 keväällä niin ikään musiikkiluokkalaisista, tarkoituksena valmistaa lempikappaleita kouluajoilta juhlakonserttia varten. Muuten erittäin hyvähenkisessä kokouksessa Anne Tienhaara joutui kertomaan rehtoreiden terveiset (Markku Nirkkonen, Jyrki Loima ja Elise Hytönen), että **Finlandiaa ja Suomenlaulua ei saa esittää yhteisinä päätöskappaleina**.

15.9.2018 Välillä iloisia hetkiä

Tänään Anne, Renascenti kuoro ja minä pidimme päivän mittaisen kuoroleirin vanhaan tapaan Lepikon leirikeskuksessa. Ihana kokemus! Oli ihanaa nähdä entisiä oppilaita nyt äiteinä ja iseinä, joiden perässä juoksentelee pari kolme lasta. Oli ihanaa laulattaa kuoroa! Kokea, että musiikillinen maku, muotoaisti, nuotinlukutaito ja musiikillinen hahmotuskyky ovat tallella. Kuorolaisia kiinnostaa aidosti, mitä sanottavaa säveltäjällä on. He ovat valmiita ja avoimia laulamaan mitä tahansa keskiajan ja barokin musiikin, vaikeatajuisen Toivo Kuulan (1883–1917), modernismin Bartókin, Pekka Kostiaisen (s. 1944) ja vaikkapa Mia Makaroffin (1970) nykyaikaisten teosten välillä. Heillä riittää kiinnostusta ja halua elää säveltäjän mukana. Oli ihanaa nähdä ja kuulla, että he laulavat vaikeita Kuulan fuugia ja impressionistisia soinnutuksia melkein suoraan nuotista. Solmisaatioon perustuva nuotinlukutaito toimii 20–30 vuodenkin kuluttua loistavasti.

Olipa mieltä nostattava, hieno päivä! Teille, Lukijalleni lupaamani osio narsismista ei tänäänkään kuitenkaan edistynyt. Teenkin nyt päätöksen, että enempää en odota, vaan kopioin otteita tekstistä, jonka pohjalta pidin vähän aikaa sitten luentoja Suomen eri paikkakunnilla. Unkarin kielen opetukseen liittyvistä asioista ja 40-vuotisen juhlakonsertin kohtalosta kirjoitan myöhemmin.

Renascenti. Kuva tuntemat.

LUENTO NARSISMISTA
(Luento, 2018 kevättalvelta. Esitetty eri kansalais- ja työvänopistoissa.) Toistojen välttämiseksi luennosta jätin pois joitakin osia. Niitä merkkasin (...) merkeillä.

Ihmissuhteet terveissä oloissa
Ovidiuksen Narkissos
Narsismi, mielenterveydellinen häiriö vai ei
Narsismi työyhteisössä
Työpaikkakiusaamisen määritelmä
Narsistisen persoonallisuushäiriön ja työpaikkakiusaamisen tunnistaminen
Viralliset tahot, joiden tehtävänä on työpaikkakiusaamisen estäminen
Laki uhria suojelemassa
Käytännöllisiä ja juridisia neuvoja mahdollisille uhreille
Uhrina olemisen taakka, uhrin terveys ja jaksaminen
Syitä ongelman syntyyn
Keskustelu

Hyvät Kuulijat!

Kuka olen?

Se näkyy youtube:sta, jos siihen naputtaa Vaasan musiikkiluokat (www.vaasanmusiikkiluokat.fi) tai Vaasan ylioppilaskuoro taikka Renascenti

Jos Youtube:sta saadut tiedot eivät riitä, nyt vähän lisäystä: olen syntynyt Unkarissa. Kasvoin yksinhuoltaja-äitini kasvattamana. Minä olin hänen toisesta avioliitostaan. Isäni oli historianopettaja, valitettavasti alkoholisti. Hän oli raittiina mukava ihminen, mutta erittäin aggressiivinen, jos oli humalatilassa. Tästä syystä kaksi isoveljeäni, jotka olivat äitini ensimmäisestä avioliitosta, joutuivat kummatkin pakenemaan kotoa. He asuivat enimmäkseen isoäitimme luona. Onneksi äitini otti isästäni eron hyvissä ajoin ollessani vasta kuusivuotias. Sen jälkeen sain kasvaa hyvin rauhallisissa oloissa. Kaksi isoveljeäni olivat kuin sijaisisiä ja erittäin kilttejä.

Isäni meni uudelleen naimisiin. Siitä syntyi yksi sisko*puoli* ja yksi veli*puoli*. Me löysimme toisiamme vasta äskettäin n. kolme vuotta sitten.

Olen käynyt peruskoulussa, jossa meitä musiikkiluokkalaisia opetti hyvin kuuluisa opettaja, Helga Szabó. Hän oli Zoltán Kodályn uskollinen oppilas. Meillä koululaisilla oli paljon esiintymisiä. Opetustamme seurasivat opettajia maailman eri kolkista.

Sieltä pääsin I. Tapanin lukioon, jossa toimi iso sinfoninen orkesteri. Pääsin toimintaan mukaan klarinetistina. Ne olivat erittäin antoisia vuosia. Silloin 14-18 vuotiaina emme tajunneet, mihin meillä oli osaa. Me pidettiin itsestään selvyytenä, että saimme soittaa sinfonisessa orkesterissa. Kuten senkin, että meillä oli joka vuosi 4-6 konserttia Ferenc Lisztin Musiikkiakatemiassa, ja että kapellimestareinamme olivat sellaisia kuuluisuuksia, kuin János Ferencsik, András Kóródi ja muut. Käytiin esiintymismatkoilla Sveitsissä, joka sosialismin aikana oli iso asia. Tulikin meille soittajille puhumaan joku sisäministeriön upseeri kapitalismin vaaroista ennen matkaa. Hän kielsi meitä suostumaan keskustelemaan paikallisasukkaiden kanssa. Mutta soitimme Debussyn *Merta*, Bartókin *Viulukonserttoa*, *Pianokonserttoa*, *Tanssisarjaa*, Kodályn *Galántan tansseja*, Mozartin *Requiemin*, Beethovenin sinfonioita, Korsakovin *Sheherezadeta* jne. Aikuisena musiikinopettajana vasta tajusin, että kuka tämä meidän kapellimestari-opettajamme Pista setä oli. Ihmettelen edelleen, kuinka hän uskalsi meillä keltanokilla soitattaa näitä teoksia.

Uskon, että meidän nuorisomme nykytilaan voisi vaikuttaa hyvinkin positiivisesti, jos 70-luvulla alkanut Kodály-menetelmä-innostus olisi jatkunut, ja kaupungeissamme toimisi 2-3 sentapaista sinfonista orkesteria, kuin mihin itse sain osallistua. Pidän erittäin valitettavana, että **Suomen musiikinopetus on antautunut lähestulkoon täysin markkinavoimille**.

Ensimmäiset potkut sain, hyvä Lukijani, "Teidän, suomalaisten takia"

Lukion ja konservatorion opintojen jälkeen pääsin nykyisen vaimoni kanssa Szegedin opettajankoulutuslaitokseen unkarin kielen ja kirjallisuuden sekä musiikinopetuslinjalle. Minulla oli onni tavata kommunismin syrjimän unkarilaisuuden tutkijan, filosofin, Gábor Lükőn. Hän herätti minussa kiinnostusta unkarilaisuutta ja sen jälkeen suomensukuisia kansoja kohtaan. Minä asfalttikasvatti tajusin, että minun juureni ovat luultua paljon syvemmin. Opettajankoulutuslaitok-sen luentojen ja seminaarien ohella aloin käydä yliopistolla opiskelemassa suomen, mansien, marien ja tshuvashien kieltä. Innostuin siitä ja pyysin voida jatkaa opintojani yliopiston puolella fennougristiikan linjalla. Siitä opettajankoulutuslaitoksella suututtiin eikä annettu siirtymislupaa ja sain elämäni ensimmäiset potkut. Perusteluna luki asiapaperissa suurin piirtein näin: Siirtyminen yliopiston puolelle ei ole sosialistisen Unkarin kansantaloudellinen etu.

Pieni rinnastus kansalaisen oikeusturvasta sosialistisen työväendiktatuurin Unkarissa ja nyky-Suomessa

Olin lähettänyt valituksen opettajankoulutuslaitokselta saamistani potkuista ministeriöön. Itse en saanut vastausta, mutta käydessäni jokunen päivä OKL:n opintoviraston käytävässä, sattui vastaan viraston päällikkö, joka nähdessäni minut muuttui tulisen punaiseksi ja huusi raivona käytävässä jo kaukaa, että jos vielä kerran lähtee johonkin minulta valitus, hän itse takaa, että Unkarissa missään en tule koskaan saamaan korkeakoulututkintoa.

Sain kuulla myöhemmin, että ministeriö lähetti kaikki sinne lähettämäni paperit tälle opettajanvalmistulaitoksen opintojohtajalle saatetekstinä: hoitakaa tässä oheistettua asiaa. Suomen eduskunnan oikeusasiamieskin soitti minun asiassani minun tietämättäni r. Pirkko Käräjämälle, ja sopivat yhdessä, että opetukseni on vanhanaikainen. Eikä Pohjanmaan poliisi eikä syyttäjävirastokaan suostunut tutkimaan asianajajani kirjoittamat tutkintapyynnöt, vaikka takanani oli Korkeimman hallinto-oikeuden päätös (2015), että irtisanomiseni on laiton.

Oltiin silloin Unkarissa sen verran armeliaita, että - ehdolla, että en hae enää yliopistolle suomea opiskelemaan enkä lähetä muuallekaan papereita - sain jatkaa opettajankoulutuslaitoksella työn ohella. Opetukseksi he panivat minut kuitenkin reputtamaan valtiotentin. Menetelmä oli kuten tulemme pian näkemään vähän, kuin Vaasassa. Aloitin kiltisti suullisen tentin totutulla ja pakollisella kaavalauseilla: *"kaunokirjallisuus-/ musiikinopetuksen tavoitteena on kasvattaa monipuolisesti kehittynyt sosialistinen ihmistyyppi jne"*. …, mutta minut pysäytettiin heti tämän pakollisen alkulauseen jälkeen ja todettiin, että *"Kiitos. Te ette ole puhuneet tästä tästä ja tästäkään asiasta … . Saatte lähteä."* Reputin.

Vähän vastaavasti sanoi muuten ministeri ja Turun Akatemian kansleri Christoffer Taxellkin Vaasan peruskoulujen (huom! peruskoulujen) opettajille 1990-luvun alkuvuosina: *"meidän peruskoulujen opettajien on kasvatettava sellainen ihmistyyppi, jota pystytään aikuisena kouluttamaan uuteen ammattiin mahdollisimman nopeasti."* Mitä tästä voidaan sanoa: *"Nil novi sub sole!"* 'Ei mitään uutta auringon alla'.

Seuraavalla kerralla annettiin minun jo suoriutua valtiontentistä, mutta silloin olin jo Budapestin yliopistolla, uusien, asiasta mitään tietämättömien opettajien opinahjossa.

Siellä sain mielin määrin opiskella fennougristiikkaa, suomea, kiinan kieltä, unkarin kieltä ja kaunokirjallisuutta, mitä ikinä vain halusin. Näin sitten lopulta sain peruskoulun musiikinopettajan sekä ylä-asteen ja lukion unkarin kielen ja kaunokirjallisuuden opettajan pätevyyden. Sen lisäksi tulin fennougristiikan filosofian kandidaatiksi. Siihen aikaan (1981 -) olin jo opettamassa Budapestin yliopistolla ja Kansainvälisellä valmennuslaitoksella unkarin kieltä.

Saamani varoittavat ennusteet

En todellakaan ole niin suurenmoinen hahmo, kuin joku kuningas Oidipus tai Shakespearen kuningas Macbeth, jotka saivat ennusteita ja jotka sitten täyttyivätkin, mutta sain minäkin ennusteita, nekin olivat täyttyneet. 1970-luvulla OKL:n ihana vanhempi professoritäti ja myöhemmin 90-luvulla eräs Ilkan ja Pohjalaisen toimittaja suosittelivat varautumaan siihen, että elämääni on tulossa monenlaisia ongelmia. Molemmat olivat oikeassa, vaikka itse en vieläkään tiedä, mistä he osasivat näin ennustaa.

ETYK puuttui elämänkaareeni

Politiikka puuttui toisella kerralla jo suotuisemmalla tavoin elämänkaareeni. 1970- ja 1980-luvun taiteessa olin jo vähällä eksyä kielitieteilijäksi, kun tuli Helsingin ETYK-kokoukset (1973, 1975). Ennen sitä sosialistisista valtioista oli erittäin vaikea päästä länsimaihin. Saatiin passi joka kolmas vuosi. Nyt Moskova sallikin sen, että Kekkosen Suomi ja János Kádárin Unkari solmivat ystävyyssuhteita. Mahdollisuutta käytettiin hyväksi. Solmittiin monia ystävyyskaupunkisuhteita, ja suomalaisia oli koko ajan tulossa Unkariin. Ongelmaksi koitui, että suomen kieltä osaavista oli huutava pulaa. Näin koko ajan pyydettiin meiltä suomea vähänkin osaavilta opettajilta tulkkausapua. Kerran satuin olemaan Seinäjoen Jussikuoron ja kaksi vuotta myöhemmin sekakuoro Sirpaleiden tulkkina. Näiden kuorojen johtaja kyseli minulta koulutuksestani. Kuultuaan, että olin Kodályn oppilaan oppilas, hän innostui ja kysyi, tulisinko Vaasaan kehittämään Vaasan musiikkiluokkien toimintaa. Päivän miettimisajan jälkeen perheeni päätti ottaa vastaan kutsun. Onkilahden koulun silloinen (1984) rehtori Veikko Vörlund ja muut opettajat ottivat vastaan innolla ja erittäin ystävällisesti. Alunperin luulin tulleeni vain vuodeksi kahdeksi, mutta uutta tekemistä aina löytyi. Siitä alkoi elämäni uusi nousukausi, kunnes … .

Ihmisten suhtautuminen toisiinsa terveissä oloissa

1) Euroopassa on kaksi suurta kielikuntaa:
- indoeurooppalaiset ja
- suomensukuiset kansat

Kielimiesten mukaan näiden kieliryhmien ajattelutavassa/kielifilosofiassa on oleellisia eroja. Näistä tärkeintä on, että

- indoeurooppalainen ajattelutapa hypotaktinen/alisteinen
- suomensukuisten kansojen ajattelutapa on parataktinen/rinnasteinen.

Tämä tarkoittaa **kielenkäytön tasolla** sitä, että suomensukuiset puhujat esittävät asiaansa mielellään rinnastamalla kyseessä olevan asian kahta tasapuolista puolta tai joukon kahta rinnastettavissa olevaa jäsentä. Rinnasteinen ajattelutapa ilmenee niin kieliopissa, kuin myös sananrakenteissa ja jopa äänneopissa (lisää Kádár 2015). Asiaa voidaan valaista helposti, jos katsomme seuraavia vain suomensukuisille kielille ominaisia - yhden abstraktisen sanan sijaan käytettyjä - yhdyssanoja:

- maailma (eli koskettavissa oleva maa + ilma, jota ei voi koskea, jotain ja ei mitään; maailmamme, saksan kielen *die Weltin* kaksi puolta)
- unk. testvér ’sisarus’ (yhdyssanasta test ’keho’ + vér ’veri’)
- unk. arc ’kasvot’ (yhdyssanasta nenä + suu)
- silmänäkorvana
- mansien agi-pig ’lapsi’ (tyttö + poika)
- viro kopsud-maksad ’sisälmykset’ (Jaan Kaplinskin esimerkkejä)
- viro käedjala juuress ’vieressä’, jne.

Kalevan kaikkien viidenkymmenen runon ja Kantelettaren säkeet koostuvat lähes poikkeuksetta samantyyppisistä rinnastavista säeparipuoliskoista.

Kanteletar: Silloin laulan konsa jouan:

Tupa on täynnä tuppisuita,
Pöytä pönkiä mahoja;

Kun en mie ruma, ruvenne,
Lapsi laiha laikahtane,

Silloin laulan, konsa jouan,
Konsa jouan ja kykenen,

Nytpä ei kaurani karise,
Eikä heinäni heläjä,
Rukihini ei rutaja;

Ilovirret vieressäni,
Saatavillani sanaset.

Ei olle virren virkkajoa,
Asian alottajoa,

Virsilöitä virkkamahan,
Asiita alottamahan.

Kons' ei kaurani karise,
Eikä heinäni heläjä,
Rukihini ei rutaja.

Niin tuonko tupahan virret,
Saan sanani lämpimähän,
Istume ilokivelle,
Luome leikkikalliolle,

Asia ilmenee suomensukuista kieltä puhuvien **käsityksestä yksittäisistä ihmisistä**. Yksittäinen ihminen on nimitäin vain puolikas ihminen. Se, että kyse on hyvin syvään juurtuneesta käsityksestä, näkyy mm. allaolevista ilmaisuista:

- puoliso/felesége,
- osapuoli/ügyfele,
- vastapuoli/ellenfele, hyökkäävä puoli/támadó fele,
- puolustautuva puoli/védekező fele,
- puolueeni (vauvani)/felem,
- jalkapuoli/féllábú,
- käsipuoli/félkezű,
- suupieli,
- ovenpieli,

- puoltaa,
- puolustaa,
- unk. felekezik (verbi, coitus),
- mar. sümbel (sydämeni puoli)/unk. szívemnek fele

Kauppaa, sopimusta tai sotaakaan ei ole ilman toista osa*puolta*. Siihen tarvitaan aina kaksi osapuolta. Avioliittoakaan ei voi olla olemassa ilman osapuolia, siihen tarvitaan kaksi puolisoa jne. **Ja sehän on itsestään selvää, että jos he ovat kumpikin vain puoliskoja, ne ovat keskenänsä samanarvoisia puoliskoja.**

Tästä seuraa, että kaikki toimintamme on määritettävissä niin, että **me kaksi osapuolta teemme yhtä asiaa**. Pedagogiassa/kasvatuksessa se tarkoittaa, että **me kaksi kasvamme yhdessä**. (Se ei tietenkään tarkoita sitä, että opettaja ei olisi kehityksessä oppilaan edellä. Valitettavasti tämä tosiasia ei ole nykykouluissa enää itsestään selvä. Musiikinopetuksessakin täytyy lähteä siitä, mitä oppilaat haluavat. Opetuksen yleinen taso tietysti onkin Suomessa sen mukainen.)

Asian merkitys tulee esiin, jos katsomme toista kieliperhettä. Siellä hallitsee seuraavanlaiset abstraktiset käsitteet:

- die Mutter,
- der Vater

Tätä vierasperäistä maailmankatsomusta voimme havaita suomalaisista ilmaisuista: ”omalla aivolla”, ”omata”, ”oma vaimo”, ”oma tili” ja ”oma lapsi”, jne.

Rinnasteinen ajattelutapa ilmenee myös yhteisöllisessä elämässä. Suomensukuista kieltä puhuville ihmisille on ominaista, että he elävät perheenomaisissa suhteissa. Jossa osapuolet elävät rinnakkaiselossa eikä alistussuhteissa.

Tämä omalaatuinen tapa elää yhdessä toisen ihmisen kanssa tuli tutuksi ensin sosiologitutkijan Knut Pippingin teoksesta *Kompaniet som samhälle*, 1947. Hän tutki rintamasuomalaisten käyttäytymistä äärimmäisissä olosuhteissa, sodassa. Kävi ilmi, että saksalaiset ja suomalaiset sotilaat toimivat/sotivat aivan eri tavalla. Saksalaiset eivät olleet uskoa silmiään, kun he näkivät, että suomalainen upseeri pelaa korttia alaisensa, rivisotilaan kanssa, tai että vartiovuoro voi olla korttipelin panos. Että alainen sotilas sinuttelee upseeriaan. Eivät he millään voineet uskoa, että tämä on edes sota-armeija, että sellainen on toimintakykyinen, kunnes he näkivät sen omin silmin, kun (rinnasteisen ajattelutavan) suomalaiset toimivat tehokkaasti ja pystyivät pysäyttämään neuvostoarmeijan.

Voi tuntua kaukaa haetulta puhua tässä luennossa sodan oloista, mutta se on rinnastettavissa työolohin paitsi, että olosuhteet ovat äärimmäistäkin äärimmäisempiä.

Miten toimii suomalainen, jos ihmissuhteet ovat terveitä?

Seuraavassa esitän Teille poimintoja Pippingin kirjasta ja pyydän Teidät kääntämään näitä Pippingin toteamuksia ja esimerkkejä siviilielämään, esimerkiksi työ- tai perhe-elämän oloihin.

Pippingin mukaan suomalaiset sotilaat/sotayksiköt muodostivat pieniä **autonomi**-yhteisöjä. Kun suomalainen sotilasryhmä saapui uudelle asemapaikalle, heidän ensimmäinen asiansa oli tehdä paikat **koto**isaksi tälle yhteisölle – eli ensin piti rakentaa **sauna**:

*"…tukikohta tai kenttävartio, johon mies oli sijoitettu, oli tosiasiallisesti miehen **koti**, joka pyrittiin tekemään niin viihtyisäksi kuin mahdollista."*

Upseeriston ja miehistön välillä vallitsivat aivan toisenlaiset ihmissuhteet kuin alisteiseen hierarkiaan perustuvassa saksalaisessa armeijassa.

Eritoten rintamalla *"**Joukkueen johtajat**"* - kirjoittaa Pipping - *"**asuivat samoissa korsuissa miesten kanssa**, nukkuivat samoilla kovilla lavereilla, söivät samanlaisista pakeista, heitä kiusasivat samat täit ja he joutuivat samoille vaaroille alttiiksi."*

*"(Upseerit) **seurustelivat muidenkin miesten kanssa lähinnä kuin vertaisten eikä alaisten kanssa**: he pelasivat korttia miesten kanssa, laskivat leikkiä heidän kanssaan, keskustelivat heidän yksityisistä asioistaan ja antoivat heidän mahdollisimman paljon pitää huolta itse itsestään. (…)*

*Kun **yliupseerit** olivat oppineet tuntemaan miehensä, he **antoivat heidän olla paljolti itsekseen**. He eivät esimerkiksi sekaantuneet vartiopalvelukseen liittyviin kysymyksiin …"* *"**Upseerit (...) eivät käskeneet lähettejään tekemään erilaisia toimia, vaan esittivät pyyntöjä,** ikään kuin kysymys olisi ollut palveluksista."* (Eikä käskystä.)

*"**Useimmat komppanian upseerit yrittivät pienentää itsensä ja miesten välistä eroa**, ja ne, jotka vakavasti yrittivät, onnistuivat siinä elettyään jonkin aikaa joukkonsa kanssa etulinjassa."* Ja mikäli he onnistuivat, miehistökin suostui ottamaan heidät ryhmänsä jäseniksi.

*"**Aliupseerit eivät myöskään pitäneet itseään erityisenä arvoryhmänä, vaan laskivat itsensä kansaan kuuluviksi.** (…)*

Rauhan aikana varuskunnissa päällystö tosin pyrki määrätietoisesti nostamaan alipäällystön arvovaltaa (…), mutta ***yritys lienee yleensä epäonnistunut*** *(…)"*

*"**Vääpeli 40:llä oli tapana esiintyä melkein aina ilman arvomerkkejä** (…) Kun hänet syksyllä 1944 ylennettiin vänrikiksi, hän ensin kieltäytyikin kiinnittämästä ruusukkeita kaulukseen (…)"*
"Aliupseerit (…) laiskottelivat yhtä ahkerasti kuin miehetkin, välittivät vähät tervehtimispakosta (…)"

Tässä "rinnasteisessa järjestyksessä", jossa he ovat toistensa puoliskonsa, oli jokaisella kuitenkin oma **autonomiutens**a: ***"Jokainen katsoi oman tehtävänsä jossakin määrässä yksityisasiakseen ja hoiti sen oman mielensä mukaan."***

"Konepistoolin kanssa oli samalla tavalla: konepistoolin hankkinut katsoi sen omaisuudekseen, joka oli tosin koko ryhmän käytössä. Omistajalla oli aina etuoikeus, eikä ilman hänen lupaansa asetta saanut käyttää."

Minä en ole mikään sotaintoilija, mutta saanko tuoda esiin **Tuntematonta**. (Väinö Linna *Tuntematon sotilas*). Siinä on (Antti) Rokka, jota ei saada millään ruotuun, joka - varmaan muistatte - asettuu pommikoneiden alle suorittamaan rangaistuksensa – mutta miksi? Hänen luonteensa ei kestä Saksassa sotakoulutusta saaneita upseereja, jotka yrittivät toimia luomalla sotilaiden väliin **alisteisia ihmissuhteita**. Voimme pitää erittäin todennäköisenä, että Suomen armeija ei olisi välttämättä onnistunutkaan, jos alisteinen johtotyyli olisi voinut saada armeijan riveissä jalansijaa.

Pyydän vielä kerran kuuntelijoitani siirtämään ajatuksissa ylempänä sanottuja omaan työ- tai perhe-elämään.

Mutta mikä tämä narsismi on? Mistä se sana on peräisin?

Narkissos ja narsismi

Itse käsite, narsismi on peräisin Sigmund Freudilta , joka analysoi ihmisen kehitystä imeväisiästä aikuisuuteen. Freudin mukaan henkinen kehitys, jonka pääteasema on mm. empaattinen kyky, kyky huomioida toista ihmistä, eläytyä sen mielentilaan ja asemaan, alkaa itsensä tyydyttämisestä, itsensä rakastamisesta. Hän katsoi, että tätä olotilaa/kehitysvaihetta kuvailee kreikkalaismytologian hahmon Narkissoksen tarina hyvin osuvasti. Mutta kuka se Narkissos on?

Narkissoksen tarina Ovidiuksen (43 eKr. – 17 jKr.) mukaan:

Narkissos oli tarujen mukaan joenjumala Kefissoksen ja nymfi Leiriopen kaunis poikalapsi, jolle ennustettiin pitkä elämä, ehdolla, että hän koskaan ei tunne itseään.
(Vrt. *Nosce te ipsum* 'Tunne itsesi'/'Tutustu itseesi')

Latinisti Päivö Oksalan (1907-1974) kääntämänä:

"...Pojastansa tieteli äiti,
Saisiko nähdäkseen elon kypsän kestävät vuodet.
Vastasi tietäjä kohtalojen: "Jos ei itseä tuntis."

Herää todellakin tästä kysymys: tunteeko/tajuaako narsistinen henkilö itseään, omaa olemustaan/omia piirteitään? Ajattelemme siitä mitä vain, tarinan mukaan kaikki rakastuivat Narkissokseen hänen varttuessaan nuoreksi mieheksi. Narkissoksella oli kuitenkin kova sydän, eikä hän suosinut ketään:

"Häntä jo kaihoten palvoikin moni poika ja tyttö,
Vaan tyly ylpeys saaliikseen vei viehkeän muodon:
Häntä ei ainoakaan näet viehetä poika, ei tyttö."

Kuusitoista-vuotiaana Narkissos lähti metsään, jossa nymfi Ekho huomasi tämän olevan eksyksissä. Ekholla oli rangaistus päällä: hän ei osannut puhua muuten, kuin toistamalla toisen ihmisen viimeisiä sanoja.

Siteeraan tämänkin suoraan Ovidiuksen teoksesta voidaksemme ihmetellä yhdessä, kuinka tarkan kuvan pystyi antamaan kreikkalais-roomalainen mytologia meidän ihmisten sielumme syvyyksistä yli kaksituhatta vuotta ennen modernitieteitä. Roomalainen mytologia narsistisen henkilön uhriksi joutuneen henkisestä tilasta:

"...nykyään (Ekho) oli niin puheessaan,
***että saattoi viimeiset puhuvain sanat toistaa."* (...)**

Se oli Juppiterin (kreikkalaismytologiassa vielä Zeus) vaimon Junon rangaistus Ekholle syystä, koska:

"Kielelläsi petit mua, joten kieltäsi juuri
hallita et sinä voi, lyhykäinen äänesi olkoon".

Jos joku Teistä tuntee suomalaisia kansansatuja, sille voi tulla mieleen *Veljiänsä etsivä sisar*. Siinä Syöjätär vie poikien sisarelta kielen ja mielen. Sisar ja veljet ovat tuomittuja olla tuntematta/tunnistamatta toisiaan. Siinäkin on filosofinen kysymys, voiko kieletön ihminen, tuntea, ajatella, tulla ymmärretyksi, tunnistettavaksi. Voiko hän tuntea itseään?

Meissä uhreissa nousee kysymys: Tajuaako narsistinen henkilö koskaan, että kuka on hänen sanattomaksi/kielettömäksi mennyt osapuolensa?

Jäimme siihen, että Narkissos eksyi tiettömille teille (Huom! narsistinen henkilö eksyy poluiltaan) ja Ekho sattuu häntä näkemään ja rakastuu häneen pelastamattomasti ja samantien. Huom! Narkissokseen rakastuvat kaikki heti. Hänelle on lasten leikkiä saada ympärilleen uskollinen hovi. Tämäkin seikka osoittautuu oikeaksi diagnoosiksi 2000 vuoden takaa. Narsisti nimittäin "osaa":

"Ekho syttyi rakkauteen sekä seurasi varkain;
Niin hänen seuratessa yhä yltyy hehkuva polte,
Niin kuin soihtukin tempaisee heti tarjotun liekin."

Eksynyt Narkissos alkoi huudella metsästysretkikumppaniaan, mutta kukaan heistä ei ollut lähellä. Vain Ekho toisteli hänen sanojaan, mutta puhekyvyttömänä ihmispuoliskona toisteli vain viimeisiä sanoja, ja mikä siitä tulee?

"Eksyy Narkissos, tovereiden joukkoa etsii,
huutaa näin «kuka täällä on», «täällä on» vastasi Ekho.
Siksi hän hämmentyy, joka suuntaan katsoa koettaa,
Huikkaa «tänne käy», saman toistaa kutsuna Ekho.
Katsoo taakseen poika, kun ei tule kumppani, huutaa
«miks sinä mua pakenet», samat sai sanat kohta hän vastaan.
Siksi jää paikalleen, hänet ääneen kaiku kun pettää,
Huuteli «hei, tule tänne», ei ennen niin hanakasti
Ekho vastannut kuin vastasi nyt «tule tänne».
Äänestään ilostuu sekä jättää metsien kätkön
Tyttö tyttö jo kietoakseen käsivarret kaihotun kaulaan.
Narkissos pakenee, paetessaan «pois kädet» huutaa,
«kuolen mieluummin kuin näin omas olla ma tahdon».
Vastasi Ekho vuorostaan «omas olla ma tahdon».

Voimmeko lukea uudestaan:

«kuolen mieluummin kuin näin omas olla ma tahdon».
Vastasi Ekho vuorostaan «omas olla ma tahdon».

Taas kerran liikuttavan tarkka kuvaus narsistisen puolison, esimiehen, kollegan ja uhrin suhteesta. Hän tahtoo tulla rakastetuksi hinnalla millä hyvänsä. Mutta uhrin puhetta Narkissos millään ei voi kyetä tajuamaan. Häneltä puuttuu siihen tarvittava psyykkinen kyky. Huolimatta kaikesta vastoinkäymisestä, Ekho/uhri ei henkisesti pysty irtaantumaan häntä lumoavalta Narkissokselta (Tukholma-syndrooma). Ekho jää tältä ikuisesti tuntemattomaksi. Hän murtuu ja juoksee metsään, jossa hän haihtuu. Hänestä ehkä tarkemmin hänen sielustaan jäljelle jäi vain kaiku, joka vastaa tänä päivänäkin kukkuloilla meille, joilla on korva sitä kuulla. Voiko uhri tulla ymmärretyksi narsistiselle ihmiselle koskaan?

Suosittelen lukemaan tästä näkökulmasta uudestaan äsken mainitsemani sadun *Veliäänsä etsivä sisar*. Satu sadun keinoilla kuvailee hyvin tarkasti, kuinka uhri jää Syöjättäreltä ja hänen veljiltään tuntemattomaksi. Syöjätär kykeni saamaan hoviinsa sisarta vastaan tämän omia veljiäkin.

> Vastaavia teoksia on muitakin, esimerkiksi J. V. von Gothen /1749-1832/ *Erlkönig* ja Stravinski *Sotilaan tarina*. Jälkimmäisessä piru saa sotilaan suostutelluksi myymään viulunsa pirulle eikä häntä enää tunnisteta kotikylässään.

Koston jumalatar Nemesis seurasi tapahtumia sivusta ja nyt hän kosti Narkissokselle. Nemesis johdatti pojan **rakastumaan omaan itseensä**. Huom! Omaan itseensä.

Metsässä tapahtuneen jälkeen Narkissos kumartui lähteelle juomaan. Kun hän katsoi veteen, hän lumoutui täysin omasta kuvajaisestaan vedenpinnassa. Kun Narkissos hymyili, tuo kaunis poikakin hymyili takaisin. Kun Narkissos kurotti suutelemaan, sekin kurotti takaisin. Narkissos rakastui kovasti omaan peilikuvaan jääden sen vangiksi. (Vangiksi.)

Tässä voidaan palata tarinan alkukysymykseen: voiko omarakas ihminen tuntea itseään? Suomensukuisten kansojen ajattelutavan vastaus, että "ei". Sillä oman itseni tuntemus onnistuu vain toisen puoliskoni kautta, hänen kanssaan muodostan vain ehjän kokonaisuuden. Toisin sanottuna tie johtaa omaan itseemme (ulko)maailman, toisten psyykkeen tuntemuksen kautta (ks. aiempana), emmekä voi rakastaa itseämme, jos muuta emme rakasta, jos metsän lammesta ei löydy muiden kuvia.

Narkissos ei lähtenyt lähteen luota, vaikka nälkä ja jano yrittivät pakottaa. Niinpä Narkissos lopulta kuoli lähteelle, ja hänen siskonsa löysivät vain keltavalkoisen kukan kurkottamassa kohti kuvajaistaan vedessä. Kukka nimettiin narsissiksi. Latinankielinen nimi on *Narsiscus poeticus*. Nimi tarjoaa tilaisuuden uudemman kerran eksyä: ovatko taiteilijat narsistisia henkilöitä. Mutta nyt ei sorruta siihen.

18.9.2018 Katko kesken luennon oikolukemista

Aamukymmenen maissa sain ihmettelevän soiton Unkarin Helsingin suurlähetystöstä koskien Vaasan äidinkielenään unkaria puhuvien koululaisten kotimaan kielen opetusta. Jouduin heille kertomaan …

Näettekö, Arvoisa Lukijani: "narsismitarinoilla ei ole loppua" (Ensimmäinen opetus).

Ensimmäisen osan loppu, seuraava osa alkaa seuraavassa opuksessa, syksyllä 2022.

Musiikkiluokkalaiset hiljaa muistelevat päätöskonsertissaan kaltoinkohdeltua opettajaansa. Kuva tuntemat.

SISÄLLYSLUETTELO

Pitäisikö narsismin uhreja sääliä	18
Kirjan kohderyhmä	19
Johdanto 1 – ”Mitä tarkoitusta varten me ihmiset olemme maailmassa?”	21
Johdanto 2 – ”Seison uppoutuneena sanaa sanottavassa hädässä”	23
Ensimmäinen oppitunti – narsismitarinoilla ei ole loppua	25
Kolmastoista kuulemiskutsu	25
Ensikertalaiselle uhrille tiedoksi	27
Minkä ihmeen Korkeimman hallinto-oikeuden päätös?	28
Mikähän mahtoi olla tämä ”asiallinen ja painava syy”?	29
Varoittava merkki narsismista: ”Työnjohdollinen tehtävän ottaminen”	33
Toinen oppitunti – varaudu joutumaan esimiehen mielivallan armoille	34
Kolmas oppitunti – uhri ei tajua olevansa uhri	35
Neljäs oppitunti – narsisti ei koskaan erehdy	36
”Painavat irtisanomissyyt”	37
Viides oppitunti – narsistinen johtaja ei osaa välittää yhteisestä edusta	39
Oppilailtako pitäisi kysyä, mikä on musiikinopetuksen tavoite?	40

Yleisin syytös: Uhri ”ei noudata esimiesten ohjeistusta” 42
Kuudes oppitunti – työpaikkakiusaamisilmoituksen tutkimatta jättäminen on virkarikos 44
Narsistijohtajan silmissä uhri on mitätön 45
Seitsemäs oppitunti – uhri ei saa lannistua 49
Kahdeksas oppitunti – laillinen tapa irtisanoa työntekijä 51
Satu jänöstä ja hänen pipostaan – joukkosokaistuneisuus 53
Lääkitys 55
Yhdeksäs oppitunti – Audiatur et altera pars 57
Laki on moraalin minimi 62
Kymmenes oppitunti – Narsistinen henkilö ei koskaan voi toimia väärin 64
Saako opettaja apua OAJ:ltä? 66
Uhrin keho ja psyyke reagoi 68
Uskomaton käänne! Ilouutinen! 68
Hyvä mahdollinen uhri! 69
Poimintoja uusimmista syytöksistä – ”Juri pyysi ottamaan nokkahuilut leirille mukaan” 70
Yhdestoista oppitunti – Uhrin tie lapsellisesta riidasta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen 74
Kahdestoista oppitunti – Oikea tapa toimia työhäirintätilanteessa 75
Huomioita lainsäätäjille 77
Huomio lainsäätäjälle 1 – Työntekijä ei saa valittaa saamastaan varoituksesta 77
Huomio lainsäätäjille 2 – Lainsäätäjien pitäisi säätää erillinen laki nimenomaan henkistä pahoinpitelyä varten 78
Huomio lainsäätäjille 3 – Kelan ei pitäisi maksaa toisten aiheuttamasta työkyvyttömyydestä 80
Kolmastoista oppitunti – Uhrin tie hallinto-oikeuteen 83
Laittomasta irtisanomisesta voi hakea vahingonkorvausta 84
Huomio lainsäätäjille 4 85
Palataan uusimpiin syytöksiin 86
Rikosilmoitus, tutkintapyyntö ja rangaistuksen vaatiminen
Poliisissa minulle kerrottiin kolme asiaa, jotka tulevan uhrin on hyvä tietää 88
Vastatoimien kielto 89
Neljästoista oppitunti ja varoitus – ns. lojaliteettivelvollisuus 92

Uhrin aseena mielipiteenvapaus 93
Uhrin kielioppi 93
Viidestoista oppitunti (uhrin ystäville) – armoa uhrille! 94
Minkälainen oli Juri ennen kymmenvuotiasta ajojahtia? 95
Voiko kulttuuri jäädä eloon, jos sukupuolten väliset siteet katkaistaan 95
Kodályn maassa musiikinopettajien ei pitänyt tutustua Kodályn pedagogiaan 103
Onko pahaa ihmistä olemassa 103
Irtisanominen, Györgyn päivänä, 24.4.2012 105
Kuudestoista oppitunti – Narsistinen esimies ei kykene perääntymään – esimiesten paineet kasaantuvat 109
Mietiskely on toiminnan tappaja 109
Virkamieshovia ei horjuta mikään 112
”Minulla ei ainakaan ole tiedossa, että virastonjohtaja Harry Swanljung olisi varastanut takin Citymarketista” 113
Media mukaan puolustuskyvytöntä Kadaria vastaan 113
Musiikinopettajan erityisasemakaan ei auta – ammattitaitoisen musiikinopettajan suhtautuminen oppilaisiin 116
Ensimmäinen piikki lihaan 119
Seitsemästoista oppitunti – yhdenvertaisuuslaki 120
Kahdeksastoista oppitunti – älä luota siihen, että narsistinen johtaja tajuaa, saati myöntää toimineensa väärin 122
Jos todellisuus ei vastaa odotuksia, narsisti käyttää mielikuvitustaan 123
Yhdeksästoista oppitunti – Esimies sokaistuu eikä osaa päästää luuloistaan irti 124
Joukossa tyhmyys tiivistyy 125
Psykologinen totuus ja juridinen totuus 126
Huomio lainsäätäjille 5 – Hallinto-oikeus ei käsittele oikeuskäsittelyssä esiin tulleita virkarikoksia 127
Suomi voisi säästää satoja miljoonia vuodessa 127
Suomensukuisten kansojen omintakeista ajattelutapaa ja kielifilosofia narsistin uhrin avuksi 128
Alisteinen ajattelutapa verrattuna rinnasteiseen ajattelutapaan 128
Rinnasteisen ajattelutavan runoilijan ars poetica 130
Alisteisen ajattelutavan runoilija 131

Rinnasteisen ajattelutavan keskustelutyyli 132
Uralilaisen filosofian opetus ja neuvo 132
Kaksi erilaista ihmisten välistä rauhaa 133
Rinnasteisen ja alisteisen ajattelutavan elämänfilosofia 134
Suomen (koulujärjestelmän) menneisyys ja nykyisyys kahdessa lauseessa 136
Älä suostu osapuoleksi! 140
Kahdeskymmenesensimmäinen oppitunti – älä sorru riidan osapuoleksi ja noudata esimeiehn direktio-oikeudella antamia ohjeistuksia 142
Kaakernapin satu (joukkohysteria lapsikirjallisuudessa) 142
Onko maailmammekin narsistinen? 143
Uhrin arki 146
Piano joutuu takavarikkoon koko talveksi – Peikonlehti roskikseen 149
Kahdeskymmenestoinen oppitunti – Viimeinen niitti: oikeusavun hakeminen ulkoisilta tahoilta 151
Vastatoimen kielto 16 § 152
Muistiinpanojeni kohtalo Vaasan hallinto-oikeudessa 155
Poliisista ei apua nytkään 157
Jos narsisti jotain päättää, millään muulla ei ole väliä 158
Musiikkiluokat eivät saa onnistua 159
Ote Eduskunnan apulaisoikeusmiehen päätöksestä 159
Huomio lainsäätäjille 6 – Uhri joutuu syyttäjäviraston, EOA:n ja AVI:n päätöksien uhriksi 160
Kahdeskymmeneskolmas oppitunti – kontraselektion ilmiö 162
Miten diktatuuri syntyy 162
Piileekö vihan takana pelkoa? 165
Kostonhimoinen vietti 166
Lääkäreille huomautus: Työkykytutkimukset täytyisi uudistaa kokonaan 167
Syitä narsistisen johtajan arvostelukyvyn menettämiseen 168
Jatkoa aiheesta kontraselektio 168
Hovista mafiaksi 172
Terveellä esimiehellä on terve itseluottamus 173
Päätös pitää perustella (Hallintolaki 45 §), muttei Vaasassa 174
Huomio lainsäätäjille 7 176
Korkeimman hallinto-oikeuden päätös on väärä, ne ovat ammattitaidottomia 177

Huomio lainsäätäjille uudemman kerran 179
Tropiclandia tai Vivaldi 180
Opetustunnit ilman opetustilaa – Kadarille on laadittu omat säännöt 181
Aikuinen tohtorismies joutuu 30 ansiokkaan palveluvuoden
jälkeen piileskelemään (Vaasassa) 184
Onko esimiehellä oikeus evätä lääkärin kirjoittama sairausloma? 188
Oppilaat ajetaan säälittä pois omasta koulustaan – esimiehet
esimiehensä tossuina 189
Kahdeskymmenesneljäs oppitunti – näyte oikeasta tutkintapyynnöstä ja saman tien
Kahdeskymmenesviides oppituntiu – miksi uhri tarvitsee asianajajan 191
Juristin ammatti 191
Mitä tästä pitäisi ajatella? Voiko uhri saada poliisilta ja
syyttäjävirastolta apua? 202
Suomessa ei ole musiikkioppikirjaa, joka pohjautuu taidemusiikkiin 203
Suomessa ei ole kaunokirjallisuuden opetusta 203
Eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja Opetushallitus saatiin mukaan
leikkiin. Syntyi jälleen yksi esimerkki taidemusiikkiopetuksen
nujertamisesta monipuolisuuden nimissä. 206
Kaiken alku (vihdoin) 208
Mihin perustuu Kodály-menetelmän maailmankuulu menestys 209
Kielisukulaisuus ja historiallinen sukulaisuus
Suomensukuisten kansojen heikon itsetunnon kulttuurihistoriallisia syitä 210
Terveen itsetunnon löytäminen musiikinopetuksessa 213
“Musiikkiluokat eivät tule nauttimaan minun aikanani erityisoikeuksia” 214
“Suomalais-ugrilainen” opettaja 215
Suomensukuisten kansojen katsontatapa ja suomensukuinen taidekasvatus 215
Kauhutarina saa lisää vauhtia lähettämästäni kirjeestä – Rehtori
löytää keinon käydä kimppuun 218
Kahdeskymmenskuudes oppitunti – jos työkaverisi tekee väärin,
älä pelasta häntä seurauksilta 219
Ajojahdin lähtötilanne 219
Auttaako eduskunnan oikeusasiamies? 220
Narsistisen johtajan kuulo on valikoiva 221
Itsestäni 222
TOP SECRET 223

Anteeksipyyntö 233
Luultavasti ensimmäistä kertaa sitten Venäjän sortovuosien (1899–1905; 1908–1917), Vaasassa ei saa laulaa Sibeliuksen Finlandiaa (2018) 233
Erottamiseni 31.1.2018 tarina 236
Kahdeskymmenesseitsemäs oppitunti – Narsistisen ihmisen sielunmaisema 237
Kateudesta katolilaisittain 237
Vihasta 238
Narsistinen psyyke tarvitsee aina uhrin 239
Narsistisen johtajan hovi ja Tukholma-syndrooma 239
Mikä Tukholma-syndrooma? 241
Palataan narsismiin 244, 244, 245, 245
Välillä iloisia hetkiä 246
LUENTO NARSISMISTA 248
Kuka olen? 248
Ensimmäiset potkut sain, hyvä Lukijani, ”Teidän, suomalaisten takia” 249
Pieni rinnastus kansalaisen oikeusturvasta sosialistisen työväendiktatuurin Unkarissa ja nyky-Suomessa 249
Miten toimii suomalainen, jos ihmissuhteet ovat terveitä (Pipping) 254
Narkissoksen tarina Ovidiuksen mukaan 255

Piirros Anne Tienhaara

Kirjan II. osan julkaisemista voidaan tukea: kirjan tekijä FI51 1528 3500 0369 13

Kirja on tilattavissa mm. SULASOL:ilta myynti@sulasol.fi, EMS-medialta: Eeva Sinerjoelta 050-3804063, eeva.sinerjoki@gmail.com tai 0400236570.

RAKASTA LÄHIMMÄISTÄSI NIIN KUIN ITSEÄSI...
...MUTTA ÄLÄ USKO SIIHEN...
...ETTÄ HÄN JÄTTÄÄ SINUT HENKIIN
MORAALINEN KAUHUROMAANI
EI KADOTA SE KOSKAAN ONNEANSA...
PIANO ARESTISSA
PALJON ON OUTOA...
...MUTTA MIKÄÄN EI OLE IHMISTÄ OUDOMPAA
...KEN VANGITA EI ANNA SIELUANSA
REQUIEM VAASAN MUSIIKKILUOKKIEN PUOLESTA
MA HARHAELIN SYNKKÄÄ METSÄMAATA...
...POLULTA OIKEALTA POIKENNEENA
VIHOLLISEMME OVAT MEITÄ VARTEN
KUORMAN ALLA PALMU KASVAA

ISBN 978-952-94-6360-2